

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ
АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ - СКОПЈЕ
08 Бр.6/246 од 4.10.2019 год.

Врз основа на член 110 и член 173 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 82/2018) и член 41 став 2 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр.411/2018), Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет – Скопје, на 37. седница одржана на 4.10.2019 година донесе

ОДЛУКА

за избор во наставно-научно звање редовен професор

1. Д-р Огнен Марина, вонреден професор на Архитектонскиот факултет- Скопје, се избира во звањето редовен професор по предметите од наставно-научните области: Архитектонски конструкции-20112 и Материјали и технологија на градење-20108 во Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет-Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
2. Одлуката, со пропратната документација, да се достави до Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за потврдување на изборот во предложеното звање.

Образложение

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: Архитектонски конструкции-20112 и Материјали и технологија на градење-20108, објавен во дневните весници, „Нова Македонија“ и „Коха“ на 2. и 3.7.2019 година, се пријави д-р Огнен Марина, вонреден професор на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет - Скопје.

Со одлука на Наставно- научниот совет, бр.08-6/210 од 12.7.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Анета Христова-Поповска, проф. д-р Тихомир Стојков и проф. Владимир Бошковски, која во предвидениот рок изготви реферат за пријавениот кандидат.

Рефератот е објавен во Универзитетскиот билтен број 1199 на 15.9.2019 година.

Согласно Извештајот и Предлогот на Рецензентската комисија, Наставно-научниот совет, на 37. седница одржана на 4.10.2019 година, едногласно, донесе одлука како во диспозитивот.

Декан

Вонр. проф. д-р Огнен Марина

Доставено до:

-Архивата

-Универзитет „Св Кирил и Методиј“ во Скопје

-Именуваниот наставник

* -Персоналната служба

Бр. 02-1033/8
29.10.2019 година
Скопје

Врз основа на член 94, став 1, алинеја 43, член 173, став 2 и член 175, став 2 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), Универзитетскиот сенат на 35. седница одржана на 29.10.2019 година, ја донесе следнава

О Д Л У К А

потврдување на избор во звањето редовен професор

Член 1

Се потврдува изборот во звањето редовен професор на д-р **Огнен Марина**, вонреден професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Архитектонски факултет во Скопје, во сите наставно-научни звања, по предметите од наставно-научните области:

- архитектонски конструкции-20112,
- материјали и технологии на градење-20108.

Редовниот професор го задржува звањето доживотно и заснова работен однос на неопределено време.

Член 2

Одлуката стапува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во Универзитетскиот гласник.

Ректор

Проф. д-р Никола Јанкуловски

ДН:

- Архитектонски факултет - Скопје
- проф. д-р Огнен Марина

Изработил: м-р Елизабета Додевска

Генерален секретар: м-р Марија Маневска

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ
СКОПЈЕ

Примено:	8.11.2019		
Орг. Едини.	Број:	Прилог:	Вредност:
03	195/13		

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1199

Скопје, 15 септември 2019 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Боѓоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цвејановска

Бр. _____
5.8.2013
Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на интернет страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на интернет страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат:

- рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања;
- рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа;
- прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми;
- рецензиите на учебници и учебни помагала, како и
- рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

По објавување на материјалите на интернет страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во електронска форма. Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт Georgia. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со коригирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘д’, ‘п’, ‘т’, ‘г’ може да се најде на интернет страницата на УКИМ, во делот **Документи -> Билтен на Универзитетот**. Исто така, таму може да се најде софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач при притискање на копчето “” и копчињата ‘е’ и ‘и’ во македонска поддршка да се добијат знаците ‘è’, и ‘ì’ соодветно.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на интернет страницата, ве молиме, рефератите, откако ќе бидат лекторирани, да ги доставите во оригинална верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија со внесените корекции да ја доставите на е-адресата: bilten@ukim.edu.mk.

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе биде добиена бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ - Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1199 ОД 15 септември 2019 ГОДИНА

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања во наставно-научната област архитектонски конструкции и материјали и технологии на градење на Архитектонскиот факултет во Скопје (**проф. д-р Огнен Марина**).....7-19

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација Предоперативен стејџинг на **ректален карцином со магнетна резонанца** од д-р **Ана Лазарова**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....20-28
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски труд (**Анита Кокарева**).....29
3. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (**Сања Прошева, Емире Билали**).....30
4. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (**Александра Бабуловска, Катерина Спасовска, Ана Михајловска Рендевска, Емилија Николовска, Данило Нонкуловски**).....31

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Уставното судство - заштитник на човековите права** од кандидатот м-р **Дејан Савески**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....32-37

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања во наставно-научната област молекуларна биологија и генетика на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Славица Јосифовска**).....38-53
2. Рецензија на ракописот **Редови и аналитички функции** од авторот д-р **Никита Шекутковски**.....54-57
3. Рецензија на ракописот **Етнолошко и антрополошко проучување на дервишкиот ред Бекташи од село Канатларци, прилепско** од авторот **Виктор Трајановски**.....58-63
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје** од м-р **Билјана Милановска**, пријавена на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.....64-70
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација под наслов **Егзогени елицитори во функција на продукцијата на примарни и секундарни метаболити кај тутунот (NICOTIANA TABACUM L.) во експериментални услови** од кандидатката м-р **Ивана Јовановска-Клинчарска**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....71-75

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот за учебник (прво издание) **Дентални материјали-заботехнички и клинички** од авторите **Гордана Ковачевска и Анета Мијоска**.....76-83
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман** од м-р **Маријана Мирческа**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....84-90

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања во наставно-научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање, на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**проф. д-р Бети Андоновиќ**).....91-103
2. Рецензија на ракописот **Наноматеријали** од авторот **проф. д-р Александар Димитров**.....104-108

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. **Исправка** на рефератот за избор на наставник во сите наставно научни звања во наставно-научната област (дисциплина) хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, објавен во билтенот бр. 1197 од 15.8.2019 година (**н. сор. д-р Билјана Стојановска-Димзоска**).....109-110

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на ракописот **Нумерички методи** од авторите **Катерина Хаџи-Велкова Санева, Елена Хаџиева, Соња Геговска-Зајкова и Билјана Начевска-Настовска**.....111-116

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања во сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**асс. д-р Моника Симјаноска**).....117-141
2. Рецензија на ракописот **Дизајн на алгоритми за динамичко програмирање** од авторите **проф. д-р Марија Михова и м-р Бојан Илијоски**.....142-148

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите звања во наставно-научните области (дисциплини) методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710) на Филозофскиот факултет во Скопје (**проф. д-р Боби Бадаревски**).....149-161
2. Рецензија на ракописот **Христијанска духовна перспектива во социјалната работа и социјалната политика** од авторот **проф. д-р Светлана Трбојевиќ**.....162-166
3. Рецензија на ракописот **Политичка социологија 2** од авторот **проф. д-р Ило Трајковски**.....167-175
4. Рецензија на ракописот **Прирачник за етика** од авторот **проф. д-р Дејан Донеv**.....176-179
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Вреднување на ефикасноста на визуелизацијата во процесот на описменување** од м-р Арбреша Зенки Далипи, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....180-186
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Креирање и имплементација на детското портфолио во предучилишните установи** од м-р Аделина Хајрулаху, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....187-194
7. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Културните вредности и интелигенцијата во современото општество** од м-р Марјан Стојанов, пријавена на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје.....195-199

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања во наставно-научните области романистика-италијанистика и преведување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Лучиана Гуидо Шремппф**).....200-215

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АРХИТЕКТОНСКИ КОНСТРУКЦИИ И МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНОЛОГИИ НА ГРАДЕЊЕ НА АРХИТЕКТОНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје/Архитектонски факултет - Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ од 3.7.2019 и „Коха“ од 2.7.2019 година, за избор на наставник во сите наставно - научни звања во наставно-научната област архитектонски конструкции-20112 и материјали и технологии на градење-20108, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 210 од 12.7.2019, донесена на 34. седница одржана на 11.7.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Анета Христова-Поповска, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, проф. д-р Тихомир Стојков, редовен професор во пензија на Архитектонскиот факултет и проф. Владимир Бошковски, редовен професор во пензија на Архитектонскиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област архитектонски конструкции-20112 и материјали и технологии на градење-20108 на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет, во предвидениот рок се пријави вонреден професор д-р Огнен Марина, дипл. инж. арх.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот вонреден професор д-р Огнен Марина е роден на 3.2.1972 година во Скопје. Средно образование завршил во Средно градежно училиште „Здравко Цветковски“ во Скопје, на архитектонската насока, во 1990 година. Со високо образование се стекнал на Архитектонскиот факултет во Скопје, каде што дипломирал во 1997 година, со просечен успех 8,75. За постигнатите одлични резултати за време на студирањето бил прогласен за најдобар студент на Архитектонскиот факултет во Скопје и во 1997 година ја добил наградата „26 Јули“ на Фондацијата „Франк Манинг“.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2000/2001 година се запишал на постдипломски студии на Архитектонскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршил на 30.8.2004 година, со просечен успех 10,0. Во јули 2006 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Интегрално развивање на архитектонската форма низ интеракција на просторниот и материјалниот аспект“, со што се стекнал со звањето магистер по архитектура и урбанизам.

Докторска дисертација пријавил на 9.5.2008 година на Архитектонскиот факултет во Скопје, „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дисертацијата на тема: „Архитектонската форма како систем на динамички трансформации“ ја одбрал на 17.2.2010 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Тихомир Стојков (ментор), редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, проф. д-р Зорица Блажевска, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, проф. д-р Мирослав Грчев, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, проф. д-р Виолета Панзова, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје и проф. д-р Анета Христова-Поповска, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на технички науки.

На 1.5.2000 година кандидатот бил избран за помлад асистент, на 8.4.2004 година кандидатот е реизбран во звањето помлад асистент, а на 19.3.2007 бил избран за асистент на Институтот за високоградба на Архитектонскиот факултет во Скопје. На 13.5.2010 година е избран во звањето доцент на Архитектонскиот факултет во Скопје по група предмети од областа на архитектонските конструкции на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет. На

30.1.2015 година е избран во звањето вонреден професор на Архитектонскиот факултет во Скопје по група предмети од областа на архитектонските конструкции на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет.

Во моментот е вонреден професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, на Институтот за високоградба. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1091 од 31.12.2014 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 752, 847, 914, 984, 1091, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на Архитектонскиот факултет, кандидатот вонреден професор д-р Огнен Марина изведува настава и вежби на интегрираните петгодишни студии од прв и втор циклус по архитектура, по предметите: Архитектонски конструкции 1, Архитектонски конструкции 2, Архитектонски конструкции 3, Архитектонско студио 3, Архитектонско студио 4 и Интегративно студио. Покрај редовните консултации со студенти, коишто ги изведувал на сите наведени предмети, кандидатот во изминатиот период континуирано ја унапредувал наставата.

Кандидатот учествувал како член во комисија за оцена/или одбрана на 82 магистерски трудови и на 1 докторска дисертација.

Кандидатот учествувал како ментор на 2 меѓународни летни школи за архитектура (сесија 2015 и 2016) во организација на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор, вонреден професор д-р Огнен Марина има објавено вкупно 15 трудови од областа на архитектурата, од кои 4 научни труда како дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија или OECD, 1 научен труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија или OECD, 9 научни труда со оригинални научни резултати објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји и 1 научен труд со оригинални научни резултати објавен во стручно списание.

Кандидатот одржал 2 предавања по покана на референтен странски универзитет, на Политехничкиот универзитет во Торино во 2015 година и на Универзитетот во Тесалија во 2017 година и 1 пленарно предавање на научен собир со меѓународно учество како поканет предавач на Универзитетот во Валенсија во 2017 година. Кандидатот одржал 7 секциски предавања на научен собир со меѓународно учество во Торино (2017 и 2018), Скопје (2018), Болоња (2018) и Атина (2019).

Вонреден професор д-р Огнен Марина бил раководител на два меѓународни научни проекта, а учествувал и како член во пет научни проекти.

Кандидатот бил ментор на 8 магистерски труда.

Стручно-уметничка дејност

Вонреден професор д-р Огнен Марина е коавтор на јавно изведено уметничко дело од областа на архитектурата и урбанизмот, во облик признат од струката со публикација - изложбата „Скопје-невиден град“ одржана во Прага, Чешката Република во 2015 година.

Кандидатот учествувал со проект на групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела на БИМАС 2018 година.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Вонреден професор д-р Огнен Марина активно е вклучен во стручно-применувачката работа на Факултетот.

Кандидатот учествувал во изработка на 3 идејни проекти, 1 основен проект и 2 студии.

Вонр. проф. д-р Огнен Марина бил координатор за подготовка на елаборат за студиска програма на интегрирани петгодишни студии од прв и втор циклус по архитектура.

Кандидатот одржал 7 предавања на институции од јавен интерес во рамките на програмата за развој на локалната демократија раководена од Центарот за локална демократија од Шведска.

Од 2015 година, кандидатот бил ангажиран како предавач во рамките на обуката на енергетски контролори при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и обуката за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија при Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Италија, на Политехничкиот универзитет во Торино, програмата за академска мобилност ERASMUS + во мај 2015 година. Во текот на престојот кандидатот одржал предавања на вториот циклус студии на Одделот за архитектура и дизајн и учествувал како надворешен член на архитектонските студии.

Особена активност кандидатот покажал во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Архитектонскиот факултет, и тоа како член на комисија за самоевалуација на Архитектонски факултет и претседател на комисија за прослава на јубилеј „70 години Архитектонски факултет, член на комисија за изработка на монографија по повод „25 години Меѓународна летна школа за архитектура“. Кандидатот учествувал во уредувачкиот одбор за издавање на монографија по повод „25 години од Меѓународната летна школа за архитектура“ и јубилеен годишен зборник по повод „70 години од Архитектонски факултет - Скопје при УКИМ“.

Бил член на 4 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање.

Вонр. проф. д-р Огнен Марина учествувал во 4 научни одбори на меѓународни научни собири во Португалија и Либан. Исто така, учествувал во изготвување и пријавување на 3 меѓународни научни проекти.

Вонр. проф. д-р Огнен Марина до септември 2017 година бил раководител на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет, а од септември 2017 е декан на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот вонр. проф. д-р Огнен Марина, во континуитет, добил (високо) позитивни оценки за наставно-образовната дејност од анонимно спроведените анкети на студентите на Архитектонскиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научно - истражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Огнен Марина.

Покрај високите резултати во областите во кои ја држи наставата на Архитектонскиот факултет, со своето севкупно досегашно академско делување, д-р Огнен Марина континуирано ги надградува факултетските стандарди во високото образование и благодарение на широката комуникација која ја остварува со високорангираните меѓународни универзитетски центри, придонесува за осовременување на академскиот курикулум и растечката афирмација на Архитектонскиот факултет во интернационални рамки.

Комисијата особено го истакнува широкиот научно - истражувачки опсег на трудови кои д-р Огнен Марина ги има објавено во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор во земјите на Европската Унија и ОЕЦД, во зборници на трудови, книги објавени во странство, стручни списанија, како и бројните секциски, пленарни и стручни предавања кои, како раководител и учесник на повеќе меѓународни научни проекти, ги има одржано по покана на реномирани универзитети во странство.

Широките професионални интереси д-р Огнен Марина ги потврдува со бројните архитектонски студии од неговата потесна специјализација, како и архитектонските проекти реализирани самостојно и во соработка со домашни и меѓународни стручњаци и институции.

Покрај професионалните постигнувања, како актуелен декан на Архитектонскиот факултет, д-р Огнен Марина гради исклучително отворена, конструктивна и инклузивна академска политика и со своето делување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје придонесува за зацврстување на академската автономија и градењето на повисоки професионални и етички стандарди, што го потврдува не само со сопствениот академски курикулум, туку и со покажаниот личен и професионален интегритет во севкупното свое делување на Архитектонскиот факултет.

Постигнатите високи резултати и авторитетот кој го ужива, како во меѓународните академски кругови така и помеѓу студентите, кои редовно ја оценуваат неговата работа со највисоки оценки, сведочат за неговата професионална етика, извонредна посветеност и академска фокусираност, што го прават посакуван соработник, колега и пример за новите генерации.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонр. проф. д-р Огнен Марина поседува највисоки научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува општите и посебните услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област архитектонски конструкции и материјали и технологии на градење.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет во Скопје, вонр. проф. д-р Огнен Марина да биде избран во звањето **редовен професор** во научната област архитектонски конструкции и материјали и технологии на градење.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Анета Христова-Поповска, претседател с.р.

Проф. д-р Тихомир Стојков, член с.р.

Проф. Владимир Бошковски, член с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Огнен Мирослав Марина
Институција: Архитектонски факултет – Скопје
Научно подрачје: техничко-технолошки науки
Научно поле: архитектура и урбанизам
Научна област: архитектонски конструкции, материјали и технологии на градење

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	Општи услови:	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус*	ДА
2	Научен степен-доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: <u>Архитектонски конструкции, Материјали и технологии на градење</u> Назив на научното поле: <u>Архитектура и урбанизам</u> Назив на научното подрачје: <u>Техничко-технолошки науки</u>	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: 3D Printing Breakthroughs and Practice, Information Resource Management Association, Chapter 16: Challenges of Semantic 3D City Models: A Contribution of the COST Research Action TU0801, ISBN13: 9781522516774 (Индексирана во SCOPUS) 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: <u>САД</u> 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: <u>IGI Global 2016, USA.</u>	ДА
3.2	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: <u>Understanding territoriality: identity, place and possession, Chapter 9: Chapel for Nature, ISBN: 978-1-78808-598-4</u> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: <u>Обединето Кралство</u> 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: <u>Understanding Territoriality Project, Fabrica, 2017, Brighton, UK</u>	ДА
3.3	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <u>Proceedings of the first OIKONET international Conference, ISBN: 978-84-939814-0-2</u>	ДА

	2. Назив на меѓународниот собир: <u>Global dwelling: Research, Education, Community participation, School of Architecture La Salle, Ramon Llull University, Barcelona, Spain</u> 3. Имиња на земјите: <u>Шпанија, Белгија, Обединето Кралство, Швајцарија, Словачка</u> 4. Наслов на трудот: <u>Catalogue of citizens initiatives in Skopje: Mapping the civic society</u> 5. Година на објава: <u>2015</u>	
3.4	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <u>Conference Proceedings 2nd City Street Confrence 2016, ISSN 2519-1454</u> 2. Назив на меѓународниот собир: <u>Street Forming / Re-forming: Transforming the 21st Century City Streets, Notre Dame University Louaize, Beirut, Lebanon</u> 3. Имиња на земјите: <u>Словенија, Финска, Хонг Конг, Холандија, Кипар, Шпанија, Обединето Кралство</u> 4. Наслов на трудот: <u>Inclusive Horizontal and Exclusive Vertical: Spatial practices of exclusion and inclusion in Skopje</u> 5. Година на објава: <u>2016</u>	ДА
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <u>Projects for an inclusive city: Social integration through urban growth strategies, ISBN 978-608-65584-9-9</u> 2. Назив на меѓународниот собир: <u>SINERGI Project First Thematic seminar, Skopje</u> 3. Имиња на земјите: <u>Италија, Португалија, Хрватска, Македонија</u> 4. Наслов на трудот: <u>Projects for a city in the time of crisis</u> 5. Година на објава: <u>2015</u>	ДА
3.6	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <u>Inclusive Exclusive Cities, ISBN 978-608-4809-00-5</u> 2. Назив на меѓународниот собир: <u>SINERGI Project Final Confrence, Skopje</u> 3. Имиња на земјите: <u>Италија, Португалија, Хрватска, Холандија, Македонија</u> 4. Наслов на трудот: <u>Inclusive/Exclusive cities</u> 5. Година на објава: <u>2016</u>	ДА
4	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор: 30.1.2015 год., датум и број на Билтен: 31.12.2014, број 1091	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

Членови на Комисијата

Проф. д-р Анета Христова-Поповска с.р

Проф. д-р Тихомир Стојков с.р

Проф. Владимир Бошковски с.р

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Огнен Мирослав Марина**
 Институција: **Архитектонски факултет – Скопје**
 Научно подрачје: **техничко-технолошки науки**
 Научно поле: **архитектура и урбанизам**
 Научна област: **архитектонски конструкции, материјали и технологии на градење**
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Архитектонски конструкции 1, I циклус студии, летен семестар, 2014/2015-предавања (2 часа)	1,2
2.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2014/2015-предавања (1 час)	0,6
3.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2014/2015-вежби (2 часа x 3 групи)	2,7
4.	Архитектонско студио 4, I циклус студии, летен семестар, 2014/2015-вежби (6 часа x 1 група)	2,7
5.	Консултации со студенти, летен семестар, 2014/2015 (388 студенти)	0,776
6.	Архитектонски конструкции 1, I циклус студии, зимски семестар, 2015/2016-предавања (2 часа)	1,2
7.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2015/2016-предавања (1 час)	0,6
8.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2015/2016-вежби (2 часа x 4 групи)	3,6
9.	Архитектонско студио 3, I циклус студии, зимски семестар, 2015/2016-вежби (6 часа x 1 група)	2,7
10.	Интегративно студио 8, II циклус студии, зимски семестар, 2015/2016-вежби (8 часа x 1 група)	3,6
11.	Консултации со студенти, зимски семестар, 2015/2016 (388 студенти)	0,776
12.	Архитектонски конструкции 1, I циклус студии, летен семестар, 2015/2016-предавања (2 часа)	1,2
13.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2015/2016-предавања (1 час)	0,6
14.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2015/2016-вежби (2 часа x 4 групи)	3,6
15.	Архитектонско студио 4, I циклус студии, летен семестар, 2015/2016-вежби (6 часа x 1 група)	2,7
16.	Консултации со студенти, летен семестар, 2015/2016 (384 студенти)	0,768
17.	Архитектонски конструкции 1, I циклус студии, зимски семестар, 2016/2017-предавања (2 часа)	1,2
18.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2016/2017-предавања (1 час)	0,6
19.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2016/2017-вежби (2 часа x 3 групи)	2,7
20.	Архитектонско студио 3, I циклус студии, зимски семестар, 2016/2017-вежби (6 часа x 1 група)	2,7

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
21.	Интегративно студио 8, II циклус студии, зимски семестар, 2016/2017-вежби (8 часа x 1 група)	3,6
22.	Консултации со студенти, зимски семестар, 2016/2017 (346 студенти)	0,692
23.	Архитектонски конструкции 1, I циклус студии, летен семестар, 2016/2017-предавања (2 часа)	1,2
24.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2016/2017-предавања (1 час)	0,6
25.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2016/2017-вежби (2 часа x 3 групи)	2,7
26.	Архитектонско студио 4, I циклус студии, летен семестар, 2016/2017-вежби (6 часа x 1 група)	2,7
27.	Консултации со студенти, летен семестар, 2016/2017 (318 студенти)	0,636
28.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2017/2018-предавања (1 час)	0,6
29.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, зимски семестар, 2017/2018-вежби (2 часа x 4 групи)	3,6
30.	Консултации со студенти, зимски семестар, 2017/2018 (120 студенти)	0,24
31.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2017/2018-предавања (1 час)	0,6
32.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2017/2018-вежби (2 часа x 4 групи)	3,6
33.	Консултации со студенти, летен семестар, 2017/2018 (114 студенти)	0,228
34.	Интегративно студио 8, II циклус студии, зимски семестар, 2018/2019-вежби (8 часа x 1 група)	3,6
35.	Консултации со студенти, зимски семестар, 2018/2019 (17 студенти)	0,034
36.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2018/2019-предавања (1 час)	0,6
37.	Архитектонски конструкции 3, I циклус студии, летен семестар, 2018/2019-вежби (2 часа x 3 групи)	2,7
38.	Консултации со студенти, летен семестар, 2018/2019 (112 студенти)	0,224
39.	Учесник на 24-та Меѓународна летна школа за архитектура, 2015	1
40.	Учесник на 25-та Меѓународна летна школа за архитектура, 2016	1
41.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд, 1 кандидат	0,7
42.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд, 82 кандидати	24,6
43.	Научно-популарна книга, Наоди-Павилјон на Република Македонија 14. Меѓународна архитектонска изложба биенале во венеција 2014, Младински културен центар-Скопје, (2015), ISBN: 978-9989-644-84-9	4
	Вкупно	95,974

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
1.	Ментор на магистерски труд, 8 кандидати	16
	Раководител на меѓународен научен проект	
2.	ROCK Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, 2017-2020	9
3.	OIKONET-A Global Multydisciplinary Network on Housing Research and Learning, Erasmus Network Project, co-financed by the Lifelong Learning, Programme, EACEA, 2013-2016.	9
	Учесник во меѓународен научен проект	
4.	EUCANET-European agencies network for citizenship, inclusion, involvement and empowerment of communities through the urban transformation process, “Europe for Citizens”-Action 1-Measure 1.2 Networks of Twinned Towns, EACEA, 2017-2018	5
5.	SINERGI-Social Integration through Urban Growth Strategies, “Europe for Citizens”-Action 1-Measure 1.2 Networks of Twinned Towns, EACEA, 2014-2016	5
6.	COST TU1306 Action: Fostering knowledge about the relationship between Information and Communication Technologies and public space supported by strategies to improve their use and attractiveness (CYBERPARKS), 2014-2018	5
7.	COST TU1403 Action: Adaptive Façade network 2014-2018	5
8.	COST Action CA18110, Underground Built Heritage as catalyser for Community Valorisation 2019-2023	5
	Дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
9.	Global Dwelling-Intertwining Research, Community Participation and Pedagogy, Living/Dwelling: A Participatory Action in the Neighbourhood of Ilinden, Skopje (co M. Зиноски), School of Architecture La Salle, Ramon Llull University, Barcelona, Spain, (2017) ISBN978-84939814-2-6	6
10.	Understanding territoriality: identity, place and possession, Chapter 8: Recicled City (co Б. Каранаков), Understanding Territoriality Project, Fabrica, Brighton, UK , (2017) ISBN: 978-1-78808-598-4	6
	Трудот со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД ⁹	
11.	Rolland Billen, O. Marina, et all., Challenges of semantic 3D city models: a contribution of the COST research action TU0801, in International Journal of 3D Modelling (IJ3DIM), 4(2), IGI Global (2015), DOI: 10.4018/IJ3DIM.2015040106	3
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји ⁹	
12.	O. Marina, M. Mano Velevska, S. Veleviski, From narratives to strategies: regeneration through urban border condition in Skopje, во H. Pifko (Ed.), Proceedings of the second OIKONET international Conference: Global dwelling: House regeneration strategies, Faculty of Architecture STU, Bratislava, School of Architecture La Salle, Ramon Llull University, Barcelona, Spain (2015), ISBN: 978-84-939814-4-0	4
13.	M. Mano Velevska, S. Veleviski, O. Marina, Urban voids as urban resources, во O. Marina, A. Armando (Eds.), Projects for an inclusive city: Social	4

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
	integration through urban growth strategies, City of Skopje, (2015) ISBN 978-608-65584-9-9	
14.	S. Veleviski, M. Mano Veleviska, O. Marina, Skopje New patterns of growth, во O. Marina, A. Armando (Eds.), Projects for an inclusive city: Social integration through urban growth strategies, City of Skopje, (2015) ISBN 978-608-65584-9-9	4
15.	M. Mano Veleviska, S. Veleviski, O. Marina, The valances of micro-city, во O. Marina, A. Armando (Eds.), Inclusive Exclusive cities, City of Skopje, (2016) ISBN 978-608-4809-00-5	4
16.	Marina, O., Ivanovska-Deskova, A., Karanakov, B., Ivanovski, J., Lazarevska, M., Trombeva Gavriloska, A., Cultural heritage as a driver for sustainable growth – project “ROCK”, MASE 2017 ISBN: 978-608-4510-32-1	3
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание ⁹	
17.	O. Marina, A. Armando, Spatial Practices of Exclusion and Inclusion in Skopje, World Architecture, WA 2016/08, PR China (2016)	2,7
	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет	
18.	„Skopje - 100 years of urban development“, Department of Architecture and Design, Politecnico di Torino, Italy, May, 2015.	3
19.	" Urban transformation of Skopje: 100 years of modernization" Department of Planning and Urban development, University of Thessaly, Volos, Greece, November, 2017.	3
	Пленарно предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
20.	“Shaping the habitat through community participation” на 1 st OIKONET Postgraduate seminar, Universitat Politecnica de Valencia, Escuela Superior de Arquitectura de Valencia, Valencia, Spain, June, 2017	3
	Секциски предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
21.	EUCANET project meeting-Commiting to city spaces, Skopje Smart City, Turin, March, 2017.	2
22.	EUCANET thematic workshop, Testing grounds-Citizens centred and data driven development, Skopje, June, 2018.	2
23.	EUCANET International symposium-On citizenship and the spatial planning process–Pact of Amsterdam, Turin, December, 2018.	2
24.	“Skopje ROCK project demonstration actions” на ROCK Menthorning meeting, ROCK - Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, Skopje, February, 2018.	2
25.	“Skopje ROCK project implementation-actions and technologies” на ROCK First General Assembly meeting, ROCK - Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, Skopje, May, 2018.	2
26.	“Skopje ROCK project implementation-actions and technologies” на ROCK Twinning meeting, ROCK - Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, Bologna, December, 2018.	2
27.	“Skopje ROCK project progress report” на ROCK Second General Assembly meeting, ROCK - Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, Athens, April, 2019.	2

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
	Вкупно	116

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-уметничка):	Поени
1.	Јавно изведено или претставено уметничко дело од областа на архитектурата и урбанизмот, во облик признат од струката со публикација Изложба „Skopje: Unseen city“, UMPRUM, Прага, Чешка Република, 2015 година.	8
2.	Групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела БИМАС 2018, Проект за доградба на Фармацевтски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	2
	Вкупно	10

СТРУЧНО- ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-апликативна):	Поени
	Подготовка на нова студиска програма	
1.	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма на интегрирани петгодишни студии од прв и втор циклус по архитектура	1
	Идејни проекти	
2.	Идеен архитектонски проект за амфитеатар на Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Клинички центар „Мајка Тереза“ – Скопје (автор) 2017 година.	2
3.	Идеен архитектонски проект за Скопски Зелени кули (автор), UNDP Office in Skopje, UN Development Programme, Skopje, 2018.	2
4.	Идеен архитектонски проект за доградба на Фармацевтски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Клинички центар „Мајка Тереза“ – Скопје (ко-автор) 2018 година.	1
	Студија, физибилити-студија	
5.	Студија Skopje Smart City – Visions and Goals (автор), UNDP Office in Skopje, UN Development Programme, Skopje, 2016.	2
6.	Студија Public Space Profile Skopje (ко-автор), Enhanced Right to the City for All, UN-Habitat Project, UN-HABITAT - United Nations Human Settlements Programme, 2019.	1
	Главен (основен) проект	
7.	Основен архитектонски проект за амфитеатар на Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Клинички центар „Мајка Тереза“ – Скопје (учесник) 2018 година.	2
	Дејности од поширок интерес	
	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	
8.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Inception workshop – Policies of development and city design, Skopje, June, 2015.	0,5
9.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Regional workshop-Local urban development progress report, Istanbul, October, 2015.	0,5

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
10.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Final conference, Belgrade, June, 2016.	0,5
11.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Regional workshop-Change project development, Kiev, March, 2017.	0,5
12.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Final conference, Mugla, April, 2018.	0,5
13.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Regional workshop-Change project development, Istanbul, February, 2019.	0,5
14.	International Training Program “Enabling Local Democracy and Inclusive Urban Development through the SymbioCity Approach” ICLD and SKL International, Sweden-Final conference, Ohrid, May, 2019.	0,5
15.	Предавање на Обука за Енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. Архитектонски факултет, УКИМ, ноември, 2018, Скопје.	0,5
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир	
16.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2019 Third International Conference on Structures and Architecture, Guimaraes, University of Minho, Portugal. (2016)	1
17.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2019 Fourth International Conference on Structures and Architecture, Guimaraes, University of Minho, Portugal. (2019)	1
18.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на City Street Conference 2016, Street Forming / Re-forming: Transforming the 21st Century City Streets, Notre Dame University Louaize, Lebanon (2016)	1
19.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на City Street Conference 2018, Transitional streets: Narrating stories of convivial streets, Notre Dame University Louaize, Lebanon (2018)	1
	Студиски престој во странство	
20.	Студиски престој на Department of Architecture and Design, Politecnico di Torino, Italy, Еразмус+ програма за академска мобилност, мај, 2016.	0,5
	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	
21.	ROCK Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in Creative and Knowledge Cities – ROCK – Horizon 2020 Programme, 2017-2020	2
22.	EUCANET European agencies network for citizenship, inclusion, involvement and empowerment of communities through the urban transformation process, “Europe for Citizens”-Action 1-Measure 1.2 Networks of Twinned Towns, EACEA, 2017-2018	1
23.	COST Action CA18110, Underground Built Heritage as catalyser for Community Valorisation 2019-2023	1
	Декан/директор	
24.	Декан на Архитектонскиот факултет во Скопје, УКИМ, за мандатниот период 2017-2021	6
	Раководител на внатрешна организациона единица	

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
25.	Раководител на Институтот за високоградба на Архитектонскиот факултет при УКИМ во мандатниот период 2013-2017	3
	Член на факултетска комисија	
26.	Член на Комисија за самоевалуација на Архитектонскиот факултет во Скопје, УКИМ, во мандатниот период 2013-2017	0,5
27.	Член на Комисија за прослава на јубилеј „70 години Архитектонски факултет, УКИМ“, 2019.	0,5
28.	Член на Комисија за изработка на монографија по повод јубилеј „70 години Архитектонски факултет, УКИМ“, 2019.	0,5
29.	Член на Комисија за изработка на монографија по повод јубилеј „25 години Летна школа за архитектура“, 2018.	0,5
	Член на комисија за избор во звање	
30.	Член на комисија за избор во звање на 4 кандидати	0,8
	Вкупно	35,30

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	95,974
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	116
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	10
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	35,30
Вкупно	257,274

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Проф. д-р Анета Христова-Поповска, с.р.
 Проф. д-р Тихомир Стојков, с.р.
 Проф. Владимир Бошковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРЕДОПЕРАТИВЕН СТЕЈДИНГ НА РЕКТАЛЕН КАРЦИНОМ СО МАГНЕТНА РЕЗОНАНЦА“ ОД Д-Р АНА ЛАЗАРОВА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XIX редовна седница одржана на 26.06.2019 година, по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус – докторски студии по медицина формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката Д-р Ана Лазарова со наслов „Предоперативен стејдинг на ректален карцином со магнетна резонанца“, во состав: проф. д-р Климе Ѓорески (претседател), проф. д-р Александар Караџозов (ментор), проф. д-р Василчо Спиров (член), проф. д-р Зоран Караџов (член) и проф. д-р Виолета Василевска Никодиновска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ана Лазарова, со наслов „Предоперативен стејдинг на ректален карцином со магнетна резонанца“, содржи 129 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со единечен проред и големина на букви 12, со фусноти, 259 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Вовед - во воведот на трудот, изложени се предметот на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања и теоретската рамка.

Кандидатката укажува за значењето и улогата на предоперативниот стејдинг на веќе колоноскопски докажан ректален карцином со магнетна резонанца.

Во воведот се опишани епидемиолошките карактеристики на ректалниот карцином, односно неговата честота кај светската популација како и ризик факторите за негово настанување.

Јасно е обработено значењето на неговиот хируршки третман, кој зависи, пред се од правилниот дијагностички пристап.

Прогнозата на ректален карцином е значајно подобрена во изминатава декада, и ова е главно благодарение на напредокот во предоперативниот стејдинг, што рефлектираше во терапискиот пристап, каде што значајна промена е направена од едноставен хируршки третман до мултимодалити третман.

Јасно се назначени доктринарните ставови за примената на магнетната резонанца како златен стандард кој ја покажува:

Локализацијата на туморот

T – стадиумот на туморот

Растојанието до мезоректалната фасција

Присуството на мезоректални ЛГЛ

Присуството на метастатски микроемболуси во екстрамуралните крвни садови

Сите овие параметри даваат целосен увид во предоперативниот стадиум на болеста како и одделување на пациентите кои имаат потреба од неoadјуватна терапија покрај хируршкиот третман што претставува основа во лекувањето на ректалниот карцином. Целта на неoadјуватната терапија е да направи намалување на големината и стадиумот на напреднатиот ректален карцином, да го минимизира ризикот од далечни метастази и да овозможи помалку екстензивна хируршка терапија и по можност, сфинктер-презервирачка техника.

Јасно се оцртува мотивот за изработка на студијата, а тоа е издвојување (посочување) на пациенти кои се кандидати за неoadјуватна терапија и мултимодален третман, што се постигнува со предоперативен стејџинг со магнетна резонанца. Бидејќи кај нас се уште не постојат точно одреден критериуми и протокол за изведување на оваа имиџинг-техника, се наведува потребата да се стандардизира постапката за МР со што би се подобрила дијагностиката и радикалноста на севкупниот третман на ректалниот карцином.

Сето ова би можело да доведе до намалување на бројот на екстензивни операции, а да се зголеми бројот на сфинктер-презервирачките техники.

Сите тумори во Т3 и Т4 стадиум, туморите со инволварано на маргините на ресекција, како и туморите со суспектни малигни лимфни јазли околу маргините на ресекција најпрво подлежат на протоколарни радио хемотерапевски постапки односно краток или долг курс. Во случај на туморска прогресија, тоа би значело помалку екстензивна ресекција.

Целите се јасно поставени и тоа:

- Да се утврди стандарден протокол за изведување на магнетна резонанца имиџинг методата кај ректален карцином во Р. Македонија, кој би обезбедил целосен преглед;
- Да се спореди радиолошкиот стадиум со интраоперативниот стадиум како и рTNM (патохистолошкиот стадиум) кај ректалниот карцином, особено што ТМЕ (тотална Мезоректална Ексцизија) е веќе прифатена како златен стандард во радикалниот третман на ректален карцином;
- Да се одреди евентуално постоење на позитивна Екстрамурална васкуларна инвазија;
- Да се оценат ефектите од мултимодалити третманот и радикалноста на операција како и можноста за зголемување на бројот, процентот на операциите со зачувување на сфинктерот на аноректумот (sphincter preserving procedures) ;

Материјал и методи - јасно е објаснето дека студијата е проспективна, која вклучува болнички пациенти со претходно докажан ректален карцином, кој и се оперирани на Абдоминална Хирургија при УК по хируршки болести “Св. Наум Охридски – Скопје” и на Дигестивна Хирургија при Универзитетската Клиника во Скопје во периодот од 2016 до 2019 година и дефинирани се инклузионите критериуми за учество во студијата а тоа се: Пациенти кај кои претходно колоноскопски е докажан ректален карцином и е закажан оперативен третман;

- Пациенти кои се исклучени од студијата се оние кои имаат телесна тежина поголема од 120 кг, пациенти кои имаат вградено метални делови и пациенти кои не можат да го издржат прегледот, поради клаустрофобија.

Во овој труд се прикажани резултатите од обработени 82 пациента кои ги исполнуваат инклузионите критериуми.

Беа разгледувани следниве параметри: пол, возраст, фамилиарна историја, локализација на туморот (низок, среден, висок) ректум, како и Т и N стадиумот одреден со МР, постоењето на екстра муралната васкуларна инвазија одредено со МР, видот на хируршка интервенција.

Предоперативно сите пациенти е направена и КТ за да се утврди евентуално постоење на далечни МС депозити. Потоа е направена корелација со добиените резултати од хистопатолошкиот наод.

Протоколот е јасно дефиниран што треба да стори радиологот и кој варијабил минимум треба да ги содржи неговиот извештај. Корелирано со светската литература и светските референтни центри, овој труд дава протокол за изведување на магнетната резонанца, опишувајќи ги рамнините и пулс секвенците кои се неопходни да дадат јасен приказ за соодветен стејџинг.

Најновите студии изведени на 3T МР непоказале значајна разлика во диференцијацијата на T2 стадиумот и раниот T3стадиум. Најновите ставови во литературата говорат дека и 1.5 T и 3 T се подеднакво корисни во стејџингот на РК. МР протоколот ги вклучува SAG T2 пулс секвенца со која започнува скенирањето.

Кранијалната граница на полето на скенирање е ниво на пршленско тело L5, а каудалната е под аналниот канал. Оваа пулссеквенца дава надолжен пресек на туморот при што се добива увид во неговата должина и начинот на неговиот раст. На оваа пулссеквенца се мери растојанието од аноректалниот спој до долниот раб на туморот за да се одреди локализацијата на туморот во ректумот.

Врз основа на сагиталната пулссеквенца се планираат аксијалните пулссеквенци (AX T1, T2, DWI) кои треба да бидат ангиулирани перпендикуларно на оската на туморот за да се избегне парцијалниот волумен ефект.

Короналните снимки се планирани перпендикуларно на аксијалните и во дистално локализираните тумори паралелно на аналниот канал. Според досегашните светски истражувања не се прави скенирање по апликација на интравенски контраст, поради ефектот на лажно волуменско наголемување на туморот, што би можело да резултира со оверстејџинг.

Неинвазивноста на оваа техника дава дополнително значење на нејзината практична примена. Бидејќи станува збор за претходно колоноскопски докажан ректален карцином нема потреба за интравенска апликација на контрастен медиум. Мал е опсегот на контраиндикации за изведба на оваа техника што на тој начин ја прави полесно достапна и пошироко применлива.

Иако екстрамуралната васкуларна инвазија (ЕМВИ) не спаѓа во класичниот протокол за предоперативен стејџинг на ректален карцином, овој труд ја нагласува нејзината значајност како независен прогностички индикатор во ректалниот карцином, што е поврзано со повисоката инциденца на метастази, локални рецидиви, послаб одговор на предоперативната хемо- радиотерапија и пред се, пониска стапка на преживување.

Сомнение за ЕМВИ постои кога вените близу до туморот се ирегуларни или проширени.

Користејќи го овој протокол би се намалил процентот на рецидиви, постоперативниот период ослободен од порано појавување на постоперативни симптоми и компликации “Disease free”, а според медицината заснова на докази во одреден процент би се зголемило и пет годишното преживување.

Добиени резултати по статистичката обработка-Во делот на пациентите, извршена е статистичка анализа со статистички компјутерски програм SPSS 23.0 for Windows.

Нумеричките белези беа прикажани со аритметичка средина и стандардна девијација;

Квалитативните белези беа прикажани со апсолутна и релативна застапеност;

За компарирање на анализираните варијабил беа користени независни параметарски и непараметарски тестови (Chi-square тест, Fisher exact тест, тест, Student t-тест, Analysis of Variance).

За одредување на корелацијата помеѓу одредени варијабил беше користен Spearman-ов коефициент на ранк корелација.

За детерминирање на дијагностичките перформанси на МР во одредување на T, N и ЕМВИ статусот на ректалните карциноми беа пресметани сензитивност, специфичност, позитивна и негативна стапка на веројатност.

Вредностите на $p < 0.05$ беа земени за статистички сигнификантни.

Половата структура на пациентите ја сочинуваа 58,5%(48) пациенти од машки пол, а 41,5%(34) пациенти беа од женски пол. Пациентите беа на возраст од 43 до 87 години, и на просечна возраст од 66.65 ± 9.8 години.

Низок ректум беше најчестата локализација на малигното заболување на ректум, кај 45,1% (37) пациенти, следено од локализација на среден ректум кај 23,2%(19) пациенти, на ректосигмоисдалниот дел на цревата кај 19,5%(16) пациенти, со мал дел испитаници беше застапена локализацијата на висок ректум – 6,1%(5). Кај 4,9%(4) пациенти малигниот процес беше локализиран на висок ректум и ректосигма, и кај еден пациент локализацијата беше на низок и среден ректум.

Според предоперативниот МР наод, Т3 стадиумот беше најчест наод кај испитаниците – 63,4%(52) пациенти, 19,5%(16) пациенти имаа во Т4 стадиум карцином на ректум, 13,4%(11) пациенти имаа карцином на ректум во втор стадиум, кај 3,7% (3) пациенти МР детектираше малигно заболување на ректум во прв стадиум.

Патохистолошкиот наод презентираше 67,1%(55) карциноми на ректум во Т3 стадиум, 14,6%(12) во Т4 стадиум, многу помалку пациенти имаа карцином на ректум во прв и втор стадиум – 8,5%(7) и 9,8%(8) консеквентно. Појавата на метастази беше сигнификантно асоцирана со патохистолошки наод на екстра мурална васкуларна инвазија ($p=0.014$).

Резултатите од истражувањето покажаа дека и појавата на рецидиви беше сигнификантно асоцирана со екстрамурална васкуларна инвазија утврдена патохистолошки ($p=0,018$).

Направена е корелација помеѓу резултатите за Т стадиумот за N стадиумот и за екстрамуралната васкуларна инвазија одредени предоперативно на МР прегледот, со патохистолошки добиениот наод.

Тие ја покажуваат сензитивноста на МР во одредување на карциноми на ректум во трет стадиум која беше 89,1%, специфичноста 88,9%

Сензитивноста на МР во одредување на карциноми на ректум во четврт стадиум беше 91,7%, специфичноста 92,9%

Сензитивноста на МР во одредување на карциноми на ректум во прв и втор стадиум беше 86,7%, специфичноста 98,5%.

Сензитивноста и специфичноста на МР во одредување на ЕМВИ стадиум кај карциноми на ректум беа, 82,5%, и 78,6% консеквентно.

Од примерокот од 82 пациенти 15 беа предоперативно пратени на неадјувантен третман со хемо-радијација, и потоа кај овие пациенти беше направен контролен МР.

Возраста на овие пациенти се движеше во интервал од 50 до 80 години, просечната возраст им беше 65 ± 10.2 години.

Според половата структура, мажи беа 12 пациенти, а 3 пациенти беа од женски пол.

Локализацијата на туморот кај овие пациенти беше на среден ректум кај 6, кај исто толку пациенти карциномот беше локализиран на низок ректум, кај 3 пациенти ректосигма беше делот зафатен со малигниот процес.

Метастатски депозити имаа 5/15 пациенти. Метастазите кај 4 пациенти беа во хепар, еден пациент имаше метастази на хепар и бели дробови. Без рецидив се сите

Според МР наодот, Т стадиумот на овие ректални карциноми беше Т3 и Т4; кај 7 пациенти МР презентираше ректален карцином во Т3 стадиум, а кај 8 пациенти во Т4 стадиум.

Сите 15 пациенти имаа позитивен МР наод за лимфни јазли, бројот на избројаните лимфни нодули беше од 2 до 7 позитивни, најчест беше наодот на 3 и 4 лимфни јазли позитивни, каде што се обработени до 16 лимфни јазли (5 пациенти).

Патохистолошкиот наод презентираше Т3 стадиум кај 11 пациенти, Т4 стадиум кај 3 пациенти, кај еден пациент ректалниот карцином беше дијагностициран во Т2 стадиум.

N стејџингот според патохистологијата беше одреден како нулти стадиум кај 6 пациенти, кај исто толку како N1 стадиум, и кај тројца од пациентите N стадиумот беше дефиниран според патохистолошкиот наод како N2.

Споредбата со резултатите од МР по и пред неадјувантната терапија, покажаа дека кај 5 пациенти дојде до промена во наодот во однос на Т стејџингот. Кај сите 5 пациенти дојде до промена од Т4 во Т3 стадиум.

Согласно добиените резултати, кај 7 пациенти пред терапија МР презентираше Т3 стадиум, и истиот стадиум беше потврден со МР и по терапијата. Кај 8 пациенти пред терапија со МР беше одреден Т4 стадиум, од кои кај 5 по спроведената терапија МР презентираше Т3 стадиум.

Кај дури 11 пациенти, по терапијата со МР беше регистрирана промена во ЕМВИ статусот.

Кај еден пациент без МР наод за постоење на екстрамурална васкуларна инвазија пред терапија, контролниот МР по терапија го потврди истиот наод. Кај 14 пациенти пред терапија со МР беше детектирано присуство на екстрамурална васкуларна инвазија, од кои МР го потврди истиот наод кај само 3, кај останатите 11 пациенти не беше потврден МР наодот пред терапија.

Пред да бидат подложени на неадјувантен третман, МР наодот кај сите 15 пациенти презентираше позитивен лимфен статус. Според бројот на избројани лимфни јазли, дистрибуцијата беше следната: 1 пациент имаше две лимфни нодули, 5 пациенти имаа 3 лимфни нодули, исто толку пациенти имаа 4 лимфни нодули, кај 3 пациенти МР наодот презентираше 5 лимфни јазли, најголем број лимфни јазли, 7, беа детектирани кај 1 пациент.

По спроведената терапија, МР наодот како позитивни во однос на ЛГЛ статусот означи 13 резултати. Кај 7 пациенти беше регистриран еден лимфен нодул, кај 5 пациенти 2 лимфни нодули, еден пациент имаше три лимфни јазли.

За вредност на $p=0,000655$ беше потврдена статистичка сигнификантна разлика во бројот на лимфни нодули по спроведената неадјувантна терапија. Контролниот МР презентираше сигнификантно намалување во бројот на позитивни лимфни нодули.

Добиените резултати се дадени во табеларен и графички приказ под кои следува објаснување, кое е јасно и прегледно прикажано.

Дискусијата е вршена компарација помеѓу добиените резултати во овој труд и резултатите од светската литература. Оваа студија покажува дека МР е идеална алатка во предоперативниот стејџинг на ректален карцином, односно претставува златен стандард во предоперативната евалуација на стадиумот на болеста.

Анатомската локализација на ректумот неговата фиксираност за пелвичното дно и масното ткаење, како и отсуството на перисталтика со што се избегнуваат движечките артефакти, го прави идеален орган за снимање со МР имиџинг методата.

Оваа метода е од извонредна важност во дијагностика и стејџинг на ректалните тумори.

Иако ректалните тумори можат да бидат дијагностицирани со дигитална егзаминација, иригографија, колоноскопија или сигмоидоскопија, како и ендоректален ултразвук- овие ендолуминални техники не овозможуваат доволни податоци за екстралуминалното ширење на туморот што е базично при планирање на оперативниот зафат.

МР овозможува многу поголема резолуција и мекоткивен контраст компарирано со КТ, што значи е широко прифатен и препорачан модалитет во целокупниот увид на локализацијата на туморот, начинот на неговиот раст, соодносот со околните структури, Т стадиумот, нодалниот стадиум, соодносот со мезоректалната фасција, перитонелната рефлексија, мускулните оргни, како и можност за евалуација на екстрамуралната васкуларна инвазија.

Мезоректалната фасција што е граница во тоталната мезоректална ексцизија јасно се гледа на МР, што овозможува одредување на растојанието од туморот до мезоректалната фасција.

Она што е исто така значајно е што МР овозможува дистинкција помеѓу постоперативните промени и евентуалното постоење на туморски рецидив.

Есенцијална е важноста на МР во постнеоадјувантниот стејџинг каде што може адекватно да се евалуираат постиррадиационите промени од вијабилниот туморски

процес, дополнето со менувањето на нодалниот статус и екстрамуралната васкуларна инвазија.

Ендоректалниот ултразвук е модалитет кој ја зголемува својата популарност и е вклучен во дополнување на стејџинг на ректалниот карцином, односно асистира на МР посебно во разграничување на Т1 и Т2 стадиумите.

На МР не може да се разграничи дали туморот е во Т1 или Т2 стадиум.

Ова е поради способноста на УЗ да ги прикаже различните обвивки во сидот на ректумот мукоза – мускуларисмукоза – субмукоза и мускуларис проприја.

Како и да е, неговата лимитираност е во евалуацијата на мезоректумот и мезоректалната фасција и оневозможената егземинација на стенозирачките тумори, не дозволува да биде основа во претоперативниот стејџинг на ректален карцином.

Единствената соодветна евалуација на мезоректумот и мезоректалната фасција како најрелевантен прогностички фактор за локално рецидивирање после оперативниот третман се постигнува со МР.

Исто така, МР претставува најверодостојна метода за демонстрирање на туморската инвазија во околните органи затоа што овозможува широко поле на визуелизација, мултипланарна проекција и идеална резолуција.

Она што е најзначајно во предоперативниот стејџинг на ректален карцином со МР е нејзината точност, односно острината, валидност по однос на Т стадиумот и нодалниот стадиум, што всушност претставуваше еден од главните мотиви за изработка на оваа студија.

Постоперативно добиениот патохистолошки наод е земен како златен стандард во однос на кој е правено корелација со наодите од МР по однос на Т стадиумот и N стадиумот.

Сензитивноста на МР во одредување на карцином на ректум во прв и втор стадиум е 86,7 % а нејзината специфичност е 98,5 %.

Овој резултат е во корелација со трудови од светската литература каде што сензитивност е 86% а специфичноста е 97%

Сензитивноста на МР во одредување на карциноми на ректум во трет стадиум беше 89.1%, а специфичноста 88.9%.

Според резултатите од светската литература сензитивноста се движи помеѓу 85%-89%, а специфичноста околу 94% за Т3 стадиум.

Споредено со податоци од светската литература сензитивноста на МР во одредување на карцином на ректум во четврти стадиум изнесува помеѓу 89% - 91% додека специфичноста се движи од 94% - 96%.

Според тоа резултатите добиени во оваа студија за сензитивноста и специфичноста на предоперативниот Т стејџинг со магнетна резонанца речиси се идентични со податоците од светската литература.

На овој начин е потврдена валидноста, значајноста, точноста во предоперативниот Т стејџинг на ректален карцином со магнетна резонанца.

Сензитивноста и специфичноста на МР во одредување на N0 стадиум на карциноми на ректум беше ниска, 36,6%, и 48,8% секвентно.

Ова е поради фактот дека во N0 стадиумот кој опфаќа до 3 ЛГЛ веројатноста да бидат МС променети е помала односно постојат и реактивни ЛГЛ кои може да дадат лажно позитивни резултати односно да бидат протолкувани како МС променети.

Сензитивноста и специфичноста на МР во одредување на N1 стадиум на карциноми на ректум беа, 35%, и 79% консеквентно.

Сензитивноста и специфичноста на МР во одредување на N2 стадиум на карциноми на ректум беа, 25%, и 98,6% консеквентно.

Овие резултати се директен показател дека сензитивноста и специфичноста на МР во предоперативниот N стејџинг се зголемува во понапредниот стадиум – N1 и N2 што е во согласност со резултатите објавени во светската литература, каде што сензитивноста варира од 35- 70 % а специфичноста од 67% -95% во зависност од N стадиумот на болеста.

Сензитивноста и специфичноста на МР во одредување на ЕМВИ стадиум кај карциноми на ректум беа 82,5%, и 78,6% консеквентно.

Според податоците од светската литература сензитивноста на МР во детекција на ЕМВИ се движи 58%- 83% , а специфичноста 75%- 90 %.

Резултатите од истражувањето покажаа дека патохистолошкиот наод на екстра мурална васкуларна инвазија сигнификантно се разликуваше во зависност од стадиумот на болеста ($p < 0.001$). ЕМВИ позитивни беа 91.7%(11) тумори во четврт сатдиум, 49.1%(27) во трет стадиум, 25%(2) тумори во втор стадиум, сите 7 тумори во прв стадиум беа ЕМВИ негативни.

Според светската статистика позитивна екстрамурална васкуларна инвазија е застапена во 0.7% Т1 стадиум, 3,4% во Т2 стадиум, 37.6% во Т3 стадиум и 76.9% во Т4 стадиумот.

Што се однесува пак за групата од 15 пациенти кои предоперативно подлежат на неоадјувантен третман , иако истата е мала за позначајна статистичка анализа сепак претставува доволен показател за насоката во третманот на ректалниот карцином.

Тоа е потврда за значајноста на мултимодалниот третман на ректалниот карцином посебно во делот на намалувањето на големината на туморот, овозможувањето на негативни ресециони маргини, намалувањето на нодалниот статус и промената во позитивната екстрамурална васкуларна инвазија.

На овој начин се отвараат можности за нејзината поголема примена во иднина, доближување до светските стандарди во тоа поле се со цел подобрување на севкупниот третман на ректалниот карцином што би резултирало во зголемување на стапката на 5 годишно преживување, намалување на степенот на рецидивите, односно целокупен беневит на пациентот во борба и победа на заболувањето.

Заклучокот на овој труд покажува дека МР е имиџинг метода со висока точност за предикција на трансмуралната туморска инвазија , инвазијата на мезоректалната фасција, зафатеноста на соседните органи, увид во нодалниот статус како и визуелизација на позитивна екстрамурална васкуларна инвазија.

МР како идеална имиџинг метода за предоперативен стејџинг за локален, односно напреднат стадиум на ректален карцином овозможува евалуација на екстрамуралното ширење, го одредува мезоректалното зафаќање и зафаќање на маргините на ресекција.

МР е веќе стандардна постапка во дијагностицирањето на ректален карцином. Кај нас се уште непостојат целосно прифатени критериуми за предоперативно изведување на оваа имиџинг техника, кои што се суштински за одредување на предоперативниот стадиум на болеста, издвојување (посочување) на пациенти кои се кандидати за неоадјувантна терапија и мултимодалити третман со дополнително изведување на долна ендоскопија.

Магнетната резонанца доведува до намалување на бројот на екстензивни операции, а да се зголеми бројот на сфинктер зачувувачките хируршки постапки. Оваа наведува да се докомплетира постапката за МР, да се дополни со долна ендоскопија со што би се подобрила дијагностиката и радикалноста на севкупниот третман кај ректалниот карцином.

Предоперативниот стјџинг на ректален карцином со магнетна резонанца е широко прифатен и претставува златен стандард во мултимодалниот третман на ректален карцином широм светот.

Овој труд ја поврдува неговата значајност и јасно го дефинира стандардниот протокол во предоперативното изведување на МР засновано на класичните општо прифатени протоколи во светски рамки. Се отвора можноста за негово докомплетирање со воведување на постконтрасните секвенци во одредени случаи во првичниот стејџинг, како и нивната вредност за целосна евалуација во рестејџингот кај пациенти кај кои била применета предоперативна неоадјувантна терапија.

За ниските презентации на ректалниот карцином во иднина стандардната МР постапка може да се докомплетира со долна ултразвучна ендоскопија за да се одреди лонгитудинлната пропација на туморскиот раст, заради планирање на ultra low

реконструктивни постапки или евентуално проксимална сфинктер ресекција со реконструкција.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ана Лазарова, со наслов “Предоперативен стејџинг на ректален карцином со магнетна резонанца“, претставува истражување во радиологијата. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е со цел да се утврди стандарден МР протокол за предоперативен стејџинг на ректален карцином во нашата земја, селекција на оние пациенти кои би имале бенефит од предоперативен неoadјувант мултимодален третман се со цел да се подобри прогноза на пациентите заболени од ова малигно зболување, како и асистирање на хирургот во изборот на хируршката техника, воедно и постигнување на поголем број сфинктер презервирачки процедури.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови поврани со темата од докторската дисертација:

Автор-и: „ д-р Ана Лазарова / проф.д-р Александар Караџозов “**PREOPERATIVE STAGING OF RECTAL CARNCER WITH MRI** “

објавен: **Физиоакта** Vol 12 No 3 2018,

Автор-и: „ д-р Ана Лазарова / проф.д-р Александар Караџозов “**IMPORTANCE OF EXTRAMURAL VASCULAR INVASION IN PREOPERATIV STAGING OF RECTAL CANCER WITH MRI** “, објавен: **Македонски меицински преглед** 2018; 72(3) .

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на истражувањето на кандидатката во рамките на докторската дисертација се: научно заснована слика за значењето на магнетната резонанца во предоперативниот стејдинг на ректлен карцином како основна и најзначајна алатка во донесување на одлуката од страна на хирургот за правилен третман на ова заболување, мултимодален третман и избор на соодветна хируршка техника. Воедно посочување селекција на оние пациенти кај кои е потребен предоперативен неадјувантен третман, како и приказ на неговото значење во намалување на екстензивноста на неопластичниот процес, со што би се постигнала пониска стапка на рецидивирање и повисок процент на петгодишно преживување.

Придонесот на овој научно-истражувачки труд е приближување на оваа проблематика до светските стандардизирани протоколи кои благодарение на мултидисциплинарниот пристап- радиолог-хирург-онколог, се зголемува бенефитот за пациентот правејќи ја болеста речиси излечива, посебно за пониските стадиуми на заболувањето.

Мотивот и целите на трудот се јасни и прецизно поставени.

Клиничкиот материјал е статистички соодветно обработен во контекст на давање одговори на поставените цели,

Дисертацијата ги исполнува сите суштински и формални услови на кои се дадени заклучоци со прецизни одговори.

Дисертацијата отвора можност за дополнителни истражувања (долгоректална ултрасонографија, контрастни иследувања, радиоизотопски истражувања и др.)

Комисијата со задоволство му предлага на ННС на медицинскиот факултет докторската дисертација на кандидатката д-р Ана Лазарова, со наслов “Предоперативен стејдинг на ректлен карцином со магнетна резонанца“, да ја прифати оваа рецензија и да одобри одбрана на оваа докторска дисертација.

КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Климе Ѓорески, претседател**
- 2. Проф. д-р Александар Караџозов, ментор**
- 3. Проф. д-р Василчо Спиров, член**
- 4. Проф. д-р Зоран Караџов, член**
- 5. Проф. д-р Виолета Василевска Никодиноска, член**

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Анита Кокарева	"Евалуација на фактори (предиктори) кои доведуваат до десатурација и постоперативни белодробни компликации кај пациенти при торакални интервенции и вентилација на едно белодробно крило"	„Evaluation of factors for desaturation and postoperative pulmonary complications in patients ongoing thoracic interventions with one-lung ventilation“	Проф. д-р Андријан Карталов	10.09.2019 09-/14

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ**

2. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Сања Прошева	"Концепт за здравствена промоција во училиштата-Проценка на ефектите од примената во основното образование во Република Северна Македонија"	„Concept for health promotion in schools-Assessment of the effects of application in primary education in the Republic of North Macedonia“	Проф. д-р Елена Косевска	10.05.2019 0905-2170/25
2.	Емире Билали	" Влијанието на анксиозноста кај родителите врз здравјето на децата во периодот на нивниот пубертет во општина Гостивар "	„Impact of parents' anxiety on the health of children in the period of their puberty on the territory of the municipality of Gostivar“	Проф. д-р Елена Косевска	10.05.2019 0905-2170/26

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

3. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Александра Бабуловска	"Рабдомиолиза како компликација кај акутно интоксигирани пациенти со психотропни и хемиски супстанции и ризик фактори за развој на акутно бубрежно оштетување" на англиски јазик:	„Rhabdomyolysis as a complication in acute intoxicated patients with psychotropic and chemical substances and the risk factors for development of acute kidney injury“	Проф. д-р Даниела Чапароска	10.09.2019 0905-3749/6
2.	Катерина Спасовска	"Предикција на морталитет кај пациенти со тешка вонболнички стекната пневмонија"	„Mortality prediction in patients with severe community-acquired pneumonia“	Проф. д-р Виктор Камиловски	10.09.2019 0905-3749/7
3.	Ана Михајловска Рендовска	"Предиктивната улога на радиолошките варијабли, иницијалната клиничка слика, проинфламаторните медијатори и маркерите за оксидативен стрес во настанувањето на мозочниот едем и раниот интратхоспитален морталитет кај пациентите со хеморагичен церебрален васкуларен инсулт"	„The predictive role of the radiological variables, the initial clinical state, the pro-inflammatory mediators and the oxidative stress markers in the formation of the brain edema and the early in-hospital mortality in patients with hemorrhagic cerebrovascular insult“	Проф. д-р Дијана Никодијевиќ	10.09.2019 0905-3749/8
4.	Емилија Николовска	"Генски мутации кај аденокарцином на панкреасот во корелација со клиничко патолошките карактеристики"	„Gene mutations in pancreatic adenocarcinoma in correlation with clinico pathological characteristics“	Проф. д-р Розалинда Попова Јовановска	10.09.2019 0905-3749/9
5.	Данило Нонкуловски	"Значењето на вредностите на Прокалцитонинот во рана дијагноза терапија и прогноза на сепса кај педијатриски пациенти"	„Meaning of the value of procalcitonin in early diagnosis, therapy and prognosis at sepsis in pediatric patients“	Проф. д-р Ката Мартинова	10.09.2019 0905-3749/10

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УСТАВНОТО СУДСТВО – ЗАШТИТНИК НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА“ ОД КАНДИДАТОТ М-Р ДЕЈАН САВЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 1.7.2019 година, формираше Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Дејан Савески со наслов „Уставното судство – заштитник на човековите права“**, во состав: проф. д-р Гордана Силјановска – Давкова (член), проф. д-р Тања Каракамишева – Јовановска (ментор), проф. д-р Рената Дескоска (член), проф. д-р Марика Ристовска (член) и проф. д-р Јетон Шасивари (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Дејан Савески, со наслов „Уставното судство – заштитник на човековите права“, содржи 483 страници компјутерски обработен текст во фонт Time New Roman со 1, 15 проред и големина на букви 12, со 1338 фуснота, 278 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и 145 домашни и странски правни акти и одлуки на уставни судови.

Првиот дел од дисертацијата насловен како „Уставна правда - уставниот суд како институционален концепт за остварување на уставната правда“ ги разработува од теоретски аспект прашањата поврзани со уставната правда и уставното судство. Разгледани и елаборирани се проблемите поврзани со поимот и правната природа на уставното судство, четирите основни видови на дефинирање на уставниот суд. Посебно внимание е посветено при анализата на моделите на уставносудската контрола, со клучен акцент на американскиот (судски) модел, како модел од кој најпрво извирала контролата на уставноста, а потоа оваа функција била институционализирана преку уставниот суд. Појавата на контролата на уставноста има посебно важна улога. Без да била создадена уставносудската функција од страна на судската власт немало ниту да се создаде посебниот орган за таква контрола - уставниот суд. Оттука, во овој дел од дисертацијата, кандидатот изнесол сознанија дека ако не се формирал уставниот суд, немало да се создаде ниту неговата посебна надлежност која денес несомнено доминира во неговата работа - заштитата на човековите права обезбедена преку постапувањето по институтот уставна жалба.

Вториот теоретски дел насловен како „Поим и дефиниција на уставниот суд“ ги обработува најважните теоретски поставки поврзани со уставниот суд со конкретен обид да се определи неговото место и улога во правно-политичкиот систем на државата. Втората глава се занимава со разработка на темелното начело без кое не би можело да се замисли постоењето и работата на уставниот суд – станува збор за начелото на уставност и на законитост.

Третиот теоретски дел насловен како „Уставниот суд и заштитата на човековите права“ од непосредна близина се занимава со проучување на поимот, историскиот развој, како и концептите на уставната жалба. Најнапред, во овој дел, посебно внимание е посветено на надлежностите на уставниот суд, со посебен акцент на надлежноста поврзана со заштитата на човековите права. Утврдени се теоретските сфаќања за уставната жалба, се дава одговор и на прашањето дали е поточна теоретската одредница „уставна жалба“ или „уставна тужба“, и дали овој иницијален процесен механизам во основа претставува или не правно средство или правен лек.

Во посебна точка од третиот дел, анализирани се основните обележја на уставната жалба - откако претходно во тезата е веќе утврдено дека за називот на процесниот механизам за иницирање на правна заштита поправилно е да се употребува формулацијата уставна жалба. Посебно внимание се посветува и на процесните претпоставки и на дејството на одлуките донесени во постапката по уставната жалба. Анализирани се и историската генеза и развојот на уставната жалба, а посебно внимание е посветено и на правната регулатива и практиката на уставните судови во неколку европски земји, како, на пример, во Германија, Шпанија, Австрија, Полска, Србија, Хрватска, Словенија и Црна Гора. Начелно се разработени и неколку други компаративни примери.

Четвртиот дел насловен како „Основни начела на уставното процесно право“ ги разработува основните процесни начела како заедничка карактеристика на редовната судска постапка, од една, и постапката за заштита на темелните права пред уставниот суд, од друга страна, преку акцентирање на нужните разлики и специфики што постојат меѓу нив. Постапката по уставна жалба е невозможно да се поведе без посебно да бидат разработени и начелото на супсидијарност, процесните претпоставки, роковите за поднесување на уставната жалба и дејството на одлуките донесени по уставната жалба.

Петтиот дел од дисертацијата насловен како „Европски суд за човекови права и националните уставни судови“, освен неопходниот краток приказ на правната регулатива и внатрешната организација на ЕСЧП, посебно ги разработува прашањата поврзани со правото на пристап до Судот, процесните претпоставки и, секако, односот на Европскиот суд за човекови права кон уставните судови, со должно внимание на односот на одлуките на Европскиот суд за човекови права кон одлуките на уставните судови и прашањето на извршувањето на одлуките.

Шестиот дел насловен како „Уставен суд на Република Македонија - заштитник на човековите права“ најнапред го следи настанокот и развојот на македонскиот Уставен суд, како и неговата положба во правно-политичкиот систем зависно од временските периоди кога правно егзистирал. Во овој дел накратко се објаснети основите податоци за положбата и работата на Уставниот суд согласно со Уставот од 1991 година, посебно прашањата кои се однесуваат на составот, имунитетот, престанокот на функцијата уставен судија и надлежностите на македонскиот Уставен суд. Посебно внимание е посветено на надлежноста за заштитата на правата и слободите пропишани во член 110, став 1, алинеја 3 од Уставот, поведувањето и текот на постапката, видовите одлуки кои се носат врз основа на постапувањето по поднесеното барање за заштита на правата, како и прашањето за извршувањето на одлуките.

Во посебна точка разработени се сите сегменти од постапката за заштитата на човековите права – персоналните процесни претпоставки, предметот на барањето, начелото на супсидијарност, рокот за изјавување на барањето и слично. Во една посебна точка се обработени и правата за кои е обезбедена соодветна заштита пред уставните судови преку наведување соодветни примери од практиката на неколку европски уставни судови. Во рамки на оваа тематска единица, преку краток приказ, елабориран е и односот на нашата земја кон Европската конвенција за човековите права. Обработени се и недостатоците на постојната правна регулатива, како и други проблеми детектирани во македонскиот правен систем поврзани со работата на Уставниот суд.

Оваа глава на крајот од својата теоретска конструкција ја обработува потенцијалната правна регулатива - имајќи го предвид фактот дека била поведена постапка за делумна уставна ревизија во делот на имплементирањето на уставната жалба во нашиот уставен систем, (Предлог-амандман XXXIX). Главна цел од последниот дел на Глава шест е критички пристап на негативните и позитивните страни на ова предложено решение.

Последниот дел насловен како „Предлог на нова институционална физиономија на македонскиот Уставен суд“ нуди предлог-решение за моделот на избор на уставните судии, пропишување на нови (зајакнати) критериуми, почитување на инкомпатибилноста на функцијата уставен судија со останатите јавни функции, нова внатрешна организација, нов начин на работа - преку воведување нов правец во

односите меѓу Уставниот суд и судската власт. Оваа глава на почетокот ги разгледува и компаративните искуства поврзани со прашањата.

Во последниот дел од дисертацијата се поместени заклучоците, каде што се сублимирани податоците содржани во целата докторска теза. Кандидатот ги има извлечено клучните поенти поврзани со македонскиот Уставен суд, како и ги има набројано неопходните реформски чекори што мора да бидат преземени во нашата земја.

На крајот од докторската дисертација се наоѓа преглед на цитираната и консултирана домашна и странска литература.

Предмет на истражувањето

Основен предмет на истражување на докторската дисертација е заштитата на човековите права пред уставниот суд, преку институтот уставна жалба, со посебен осврт на постапката за заштита на правата пред македонскиот Уставен суд. Тргнувајќи од вака определениот предмет на истражувањето, на почетокот од дисертацијата е посветено посебно внимание на уставната правда како основен концепт од кој извира постоењето на уставното судство. Откако во докторската дисертација е утврден овој основен концепт, неговото значење за постоењето на уставниот суд како посебна уставна институција, понатаму дисертацијата ги има обработено основните поделби на улогата на уставниот суд – како политички орган, уставниот суд како судски орган, уставниот суд како орган *sui generis*, и уставниот суд како четврта гранка на власта.

Во рамките на моделите на уставносудската контрола, авторот на докторската дисертација посебно внимание посветува на судската контрола на уставноста. Контролата на уставноста се појавила како посебна функција во рамките на судската власт од која подоцна непосредно се има развиено уставниот суд. Обработени се основните принципи поврзани со работата на уставниот суд, принципите на уставност и на законитост.

Во докторската дисертација посебно внимание е посветено на основниот предмет на истражување, заштитата на човековите права пред уставниот суд во споредбеното и во македонското право, преку поднесување на уставната жалба. Покрај детална разработка на основните компоненти на институтот уставна жалба, кандидатот ги разработува и основните принципи кои се од посебна важност за постапката за заштита на човековите права пред уставниот суд. Обработена е и институционалната комуникација меѓу уставните судови и Европскиот суд за човекови права. Во делот посветен на македонската правна регулатива, кандидатот има хронолошки пристап со кој најнапред ги обработува историските аспекти на македонската уставна правда од основањето на првиот Уставен суд во 1963 година, па сè до стекнувањето на независноста во 1991 година.

Во рамки на постојната правна регулатива, кандидатот ги разработува процесните и материјалните компоненти на постапката за заштита на човековите права. Во посебна точка ги детектира основните слабости на жалбениот систем за заштита на човековите права. Во посебна глава дава соодветни нормативни предлози за надминување на недостатоците на постојната правна регулатива.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Концептот на уставна правда преку Уставниот суд со примена на институтот уставна жалба во Република Македонија е слабо истражувано подрачје. Надлежноста за заштита на човековите права најчесто се набљудува низ призмата на генералната слика за уставниот суд, без подетално навлегување во суштината на постапката за заштита на правата пред уставниот суд. Во нашата стручна литература, ова прашање најчесто се опишува на дескриптивен начин. Не само во стручната литература, во Македонија не постои детално истражување на уставната жалба, не постојат монографии, а додека, пак, во стручните научни трудови што обработуваат тема од работата на Уставниот суд, повторно се соочуваме со истиот проблем како и стручната литература, на дескриптивен начин само површно допираат до институтот уставна жалба.

Методи на истражувањето

Во текот на истражувањето биле користени општи и посебни научни методи, и тоа: **Дескриптивниот метод**, чијашто основна функција е јасно да бидат опишани фактите и појавите што се предмет на научна опсервација во дисертацијата.

Историскиот метод, кој кандидатот го користел при анализа на хронолошкиот развој на определени состојби, започнувајќи од нивната појава и настанување преку нивната еволуција и созревање. Методските единици кои се подложни на историски осврт се опфатени преку користење на солидна историска граѓа што се однесувала на соодветната проблематика на истражувањето.

Методите на анализа и синтеза биле применети поради подетално проучување на правните претпоставки кои довеле до детална анализа на наводите и теоретските осврти за уставното судство. Во контекст на овие методи користен е и **методот на специјализација**, при што од општите поими се доаѓа до нови поими кои се потесни по обем, но побогати по содржина.

Методот на класификација кандидатот го користел за категоризирање на клучните аспекти поврзани со основните сегменти од уставното судство, како и при определувањето на одделните поими во рамките на соодветните подрачја од истражувањето.

Методите на индукција и дедукција кандидатот ги употребувал при поставување на хипотезите, како и при поставувањето на основните контури на дисертацијата. Овие два метода имаат централно значење при дефинирањето на заклучоците и научните констатации во трудот преку кои се согледува и научниот придонес на истражувањето.

Методот на компилација кандидатот го користел за да овозможи анализа и споредба на досегашните искуства и ставови присутни кај реномираните домашни и странски теоретичари во сферата на уставното право преку селекција ги нивните трудови што соодветствуваат со конкретната проблематика на истражувањето. Преку употреба на методот на компилација, кандидатот честопати и се „конфронтира“ со различните видувања, теории и постулати на одделни автори со што практично придонесува кон градење автентични и оригинални ставови на кандидатот при креирањето на финалните заклучоци во трудот.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор во меѓународни и научни списанија или еден труд во списание со импакт – фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Dejan Saveski. „Constitutional appeal – Human Rights Protection Procedure – with particular reference to the constitutional complaint in the Republic of Macedonia“, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 55/32018.
2. Дејан Савески. „Процесноправните аспекти на заштитата на човековите права пред Уставниот суд на Македонија“, списание Vision, бр. 33, 2019.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето ја докажуваат основната хипотеза поставена во докторската дисертација. **Поради непостоењето на ефикасно правно средство за заштита на човековите права со целосен правен капацитет на национално ниво (пред уставен суд), и поради фактот што граѓаните за претрпени штети од мерките и дејствијата на државните органи во последен степен се обраќаат до Европскиот суд за човекови права, потребни се темелни реформи во работата на Уставниот суд.**

Понатаму, во докторската дисертација се изведува важен заклучок кој вели: **Поради отсуство на тристепен правна регулатива за Уставниот суд, нашата држава е принудена редовно да се соочува со низа активни противуставни состојби утврдени во несоодветното законодавство.**

Следно, поради пополнување на правната празнина констатирана на законодавно ниво со регулатива која детално е посветена на начинот на работата и одлучувањето на Уставниот суд, критериумите и постапката за избор на уставните судии, видот на одлуките на уставниот суд, на земјата ѝ е потребна соодветна реформа, преземање на дејствија кои треба да ја комплетираат правната физиономија на овој посебен орган на Републиката.

И последниот заклучок содржан во дисертацијата вели дека **целосната реформа на организацискиот и функционалниот дел на Уставниот суд не може да биде спроведена без адекватни уставни измени поради пропишување на конкретни уставни норми кои ќе бидат основа за донесување на закон за Уставниот суд, а потоа и нов деловник за работата на Уставниот суд.**

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Дејан Савески, со наслов „Уставното судство – заштитник на човековите права“, претставува одличен самостоен научен труд кој според мислењето на Комисијата ги исполнува сите со закон предвидени услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Кандидатот на мошне успешен и квалитетен начин ги има обработено најважните аспекти поврзани со работата на македонскиот уставен суд, но и пошироко.

На исклучително темелен, детален и критички начин ги има анализирано сите најважни прашања и дилеми поврзани со организацијата, надлежностите и работењето на уставните судови во Германија, Шпанија, Австрија, Полска, земјите од некогашната Југословенска федерација и, секако, Македонија, со посебен акцент на прашањата поврзани со заштитата на човековите права.

Почетната анализа на концептот уставна правда дополнително ја збогатува содржината на докторската дисертација, бидејќи преку овој успешен спој на уставната правда со уставното судство практично се анализира сите клучни компоненти во делот на заштитата на човековите права, почнувајќи од овластените субјекти за поднесување уставна жалба (тужба), предметот на заштитата, видовите постапки, супсидијарноста на уставната жалба, процесните и материјалните услови за нејзината допуштеност, па сè до постапката на постапувањето на уставниот суд и конечната одлука која судот ја носи. Од голема важност за квалитетот на докторската дисертација е и главата посветена на работата на Европскиот суд за човековите права во Стразбур.

Во методолошка смисла, дисертацијата е поставена врз јасно дефинирани хипотези и цели на истражувањето, а едновременно при нејзиното пишување кандидатот користел и соодветна методологија како и истражувачки техники што се сообразени со поставените цели. Утврдената структура и поставената содржина на докторската дисертација ѝ даваат за право на Комисијата да констатира дека кандидатот успеал да направи целосна анализа на предметот на истражувањето поради што Комисијата со задоволство може да констатира дека дисертацијата претставува одлично заокружена целина.

Материјата е презентирана на мошне лесен за читање македонски литературен јазик и на извонредно разбирлив и јасен начин. Трудот е сеопфатно обработен, содржински и логично систематизиран. Поставената теоретска и структурна рамка на темата ги следи современите тенденции, а применетиот методолошки пристап им дава значење и издржаност на сознанијата изнесени во трудот.

При изработката на дисертацијата, кандидатот се користел со богата и релевантна домашна и странска научна и стручна литература за што говори и големиот број на фусноти во текстот на дисертацијата. Преку дисертацијата, кандидатот дава придонес за натамошно развивање на проблематиката поврзана со уставната правда, со позитивните карактеристики на работењето и поставеноста на уставните судови во Европа, но и со прецизно посочување на аномалиите во работењето на нашиот Уставен суд. Освен издржана критика за работата на македонскиот Уставен суд, посебно би

сакале да го истакнеме податокот дека кандидатот во своите заклучни согледувања нуди и неколку препораки како да се реформира позицијата и работата на македонскиот Уставен суд и како судот да добие конкретна препознатливост во делот на заштитата на човековите права.

Препораките и посочените насоки за поквалитетно реформирање на македонскиот Уставен суд содржани во дисертацијата претставуваат додадена вредност на докторската дисертација, бидејќи освен научна и теоретска издржаност на трудот, тој има несомнено големо практично значење за научната и општествена македонска јавност.

Заклучок и предлог

Кандидатот м-р Дејан Савески на еден исклучително студиозен и продлабочен начин ги има објаснето и анализирано сложените по својата природа категории и институти, како што се: уставната правда, заштитата на човековите права, проблематичните практични состојби што се евидентни во заштитата на човековите права, искривените позиции и деформирани практики што ја губат вербата на граѓаните дека е можна вистинска правична и квалитетна заштита на човековите права пред Уставниот суд. Главниот научен придонес на докторатот првенствено се состои во тоа што најнапред кандидатот детално навлегол во теоретско проучување на концептите поврзани со заштитата на човековите права, а потоа има направено и детално елаборирање, проучување и презентирање на искуствата од работата на уставните судови во неколку европски држави со посебен акцент на работата на македонскиот Уставен суд. Најголемата вредност на докторската дисертација се состои во понудените предлози за создавање на нова правна рамка со која би се обезбедила поквалитетна работа на нашиот Уставен суд.

Најинтересните, пак, предлози за промена на правната рамка што кандидатот ги разработува во трудот се оние што се однесуваат на изборот на нов модел за избор на уставните судии, нов начин на работа на Уставниот суд, нова насока во развивањето на односите меѓу Уставниот суд и редовните судови во земјата, видовите одлуки што ги донесува, нови надлежности на Судот и слично.

Кандидатот, преку своето истражување во докторската дисертација, има отворено простор за нови сознанија и идеи за тоа како да се подобри работата на македонскиот уставен суд и како овој орган конечно да го добие приматот на вистински заштитник на човековите права. Утврдените сознанија, заклучоци, предлози и препораки од докторската дисертација можат да бидат од голема корист при формулирање на некои идни уставни и законски измени од оваа област.

Со оглед на сето погоре наведено, Комисијата со големо задоволство и чест му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Дејан Савески со наслов „Уставното судство – заштитник на човековите права“.

Комисија

1. Проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова с.р.
2. Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска с.р.
3. Проф. д-р Рената Дескоска с.р.
4. Проф. д-р Марика Ристовска с.р.
5. Проф. д-р Јетон Шасивари с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ МОЛЕКУЛАРНА БИОЛОГИЈА И
ГЕНЕТИКА НА ИНСТИТУТОТ ЗА БИОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-
МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Природно-математичкиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ од 15.7.2019 година и „Коха“ од 13.7.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област молекуларна биологија и генетика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 02-1662/6 од 11.9.2019 година, донесена на 10.9.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Сашо Панов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, д-р Гордана Димеска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет и д-р Христо Пејков, доцент на Медицинскиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област молекуларна биологија и генетика (молекуларна биологија – 10211; генетика - 10208), во предвидениот рок се пријави кандидатката: д-р Славица Јосифовска.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Славица Јосифовска е родена на 9.8.1979 година во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата „Орце Николов“ во Скопје. Со високо образование се стекнала на Природно-математичкиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала на 20.7.2005 година, со просечен успех 9,72.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, но има познавања и од германскиот, италијанскиот јазик и бугарскиот јазик.

Во учебната 2005/2006 се запишала на втор циклус (магистерски) студии студии по молекуларна биологија на Биолошкиот факултет при Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“ во Софија, Република Бугарија. Студиите ги завршила во 2007 година, со просечен успех 10,00 (според еквивалентните оценки од нашиот систем на оценување). На 25.7.2007 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „DNA-маркери при карактеризирање на мутантни форми на хексаплоидни видови од родот *Triticum L.*“ и се стекнала со научен степен: молекуларен биолог - магистер по генетика..

Докторска дисертација од областа на молекуларната генетика пријавила во декември 2011 година на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Профил на мутации на определени гени вклучени во појава и развој на заболувањата кај пациенти со ретки болести“ ја одбрала на 17.7.2018 година пред Комисијата во состав: д-р Драга Тончева, редовен професор на Медицинскиот факултет при Медицинскиот универзитет во Софија, Република Бугарија (ментор), д-р Сашо Панов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје (коментор), д-р Гордана Димеска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Светослав Димов, доцент на Биолошкиот факултет при Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“ во Софија, Република Бугарија и д-р Христо Пејков, доцент на Медицинскиот факултет во Скопје.

Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област биологија.

Во периодот од февруари 2004 до октомври 2011 година била ангажирана како демонстратор во реализација на практичната настава по предмети од областа на молекуларната биологија, генетиката и цитологијата.

Со Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 02-2687/5 од 26.4.2016 година, д-р Јосифовска е избрана во звањето асистент на Институтот за биологија при ПМФ во областа на молекуларната биологија и генетика. Со Одлуката бр.02-1326/7 од 3.12.2018 година е реизбрана во истото звање.

Во моментот е асистент по група предмети од наставно-научната област молекуларна биологија и генетика на Институтот за биологија при ПМФ. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1179 од 1.11.2018 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1117 од 15.2.2016 година и бр. 1179 од 1.11.2018 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Природно-математички факултет во Скопје, кандидатката д-р Славица Јосифовска изведува вежби на прв циклус студии по предметите:

- Основи на молекуларната биологија за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија - физиологија;
- Молекуларна генетика за студиската програма: молекуларна биологија;
- Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија;
- Молекуларна биологија за студиските програми: студии по биологија и екологија;
- Молекуларна биологија со генетика за студиската програма: аналитичка биохемија.

Кандидатката изведува вежби на прв циклус студии и по предметот Основи на молекуларната биологија, изборен предмет за студиската програма: Прехранбена технологија и биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ.

Конкретните активности се наведени во табелата во Образец 2.

Научноистражувачка дејност

Д-р Славица Јосифовска има објавено вкупно 12 научни трудови од областа на молекуларната биологија и генетика, од кои 1 научен труд во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание), 7 труда во меѓународни научни списанија, 2 труда во зборници од научни собири и 2 труда во зборници на трудови на в.о. установа.

Кандидатката одржала 3 секциски предавања на научни собири со меѓународно учество и 14 учества на меѓународни научни собири со реферати (постери), од кои 6 учества се на годишните европски конференции за хумана генетика.

Д-р Славица Јосифовска учествува како член во научниот проект „Карактеризирање на гени за долговечност со геномно и таргетно секвенционирање“, раководен од проф. д-р Драга Тончева, финансиран од Фондот за научни истражувања на Министерство за образование и наука на Република Бугарија (2016 – 2019 г.)

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведени во табелата во Образец 2.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Славица Јосифовска била вклучена во апликативната работа на Лабораторијата за молекуларна биологија, Природно-математички факултет како учесник во апликативниот проект за PCR-базирана детекција и RFLP-базирана генотипизација на хуман папилома вирусот (HPV), како и PCR-базирана детекција на *Chlamydia trachomatis*, *Trichomonas vaginalis*, *Ureaplasma urealyticum* и *Mycoplasma sp.* во повеќе од 3000 гинеколошки и уролошки примероци.

Стручно усовршување во странство остварила со 4 студиски престои до 3 месеци во Бугарија и Хрватска и со 3 студиски престои повеќе од 6 месеци во Бугарија и Грција.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисији и работни групи за државните натпревари по биологија за основни и средни училишта.

Член е на организационен одбор на меѓународните научни собири: Third Seminar on Genetics with International Participation – SGIP 2019 и Second Young Scientists Seminar on Genetics with International Participation – SGIP 2018.

Во изборниот период, д-р Славица Јосифовска учествувала во изготвување и пријавување на научниот проект „Молекуларни маркери за геномската нестабилност кај малигните неоплазми“.

Конкретните активности се наведени во табелата во Образец 2.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Славица Јосифовска, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Славица Јосифовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Славица Јосифовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето доцент во научната област молекуларна биологија и генетика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Славица Јосифовска да биде избрана во звањето **доцент** во научната област молекуларна биологија и генетика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Сашо Панов с.р**
- 2. Проф. д-р Гордана Димеска с.р**
- 3. Доц. д-р Христо Пејков с.р**

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Славица Драган Јосифовска

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Природно-математички факултет
Институт за биологија

Научна област: молекуларна биологија и генетика
молекуларна биологија (10211), генетика (10208)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,72 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: Молекуларна биологија и генетика Поле: Биологија Подрачје: Природно – математички науки	да
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1.1 Назив на научното списание: Genetics and Plant Physiology. E-ISSN:1314-5770 1.2 Назив на електронската база на списанија: Ebsco 1.3 Наслов на трудот: Mutations in the ACTA2 gene detected by next generation sequencing in patients with pathology of great vessels 1.4 Година на објава: 2018 2.1 Назив на научното списание: Contributions. Sec of Med Sci. Prilozi (Makedonska akademija na naukite i umetnostite. Oddelenie za medicinski nauki). ISSN:1857-9345	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2.2 Назив на електронската база на списанија: Scopus, SCImago Journal Rank 2.3 Наслов на трудот: Correlation of hTERT expression with cervical cytological abnormalities and Human papillomavirus infection 2.4 Година на објава: 2017	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: International Medical Journal Medicus 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови - 17, број и припадност по земји: 4-Македонија, 3-САД, 1-Израел, 1-Турција, 3-Косово, 1-Германија, 2-Албанија, 1-Бугарија, 1-Црна Гора). 3. Наслов на трудот: Angiotensin-converting enzyme gene (I/D) polymorphism in association with Diabetic Nephropathy. 4. Година на објава: 2018	да
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: Genetics and Plant Physiology 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Бугарија 3. Наслов на трудот: Low-dose X-rays are able to produce meiotic abnormalities in <i>Vicia faba</i> L. 4. Година на објава: 2018	да
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: First certificate in English (ниво Б2 според CEFR) 3. Издавач на документот: University of Cambridge 4. Датум на издавање на документот: јуни, 1997	да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Славица Драган Јосифовска

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Природно-математички факултет
Институт за биологија

Научна област: молекуларна биологија и генетика
молекуларна биологија (10211), генетика (10208)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на вежби (лабораториски)	
1.	Цитологија, анатомија и морфологија на растенија-прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2003/2004 г. (2 групи x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	2,70
2.	Хумана генетика-прв циклус студии, насока психологија на Филозофски факултет при УКИМ, 2003/2004 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
3.	Цитологија, анатомија и морфологија, прв циклус студии на биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2004/2005 г. (2 групи x 4 часа x 30 недели x 0,03 бода)	7,20
4.	Хумана генетика прв циклус студии, насока психологија на Филозофски факултет при УКИМ, 2004/2005 г. (3 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	2,70
5.	Општа и популациона генетика - прв циклус студии, еколошка насока на ПМФ при УКИМ, 2004/2005 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
6.	Генетика - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2004/2005 г. (2 групи x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	2,70
7.	Генетика - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2004/2005 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
8.	Цитологија, анатомија и морфологија на растенија-прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2006/2007 г. (3 групи x 4 часа x 30 недели x 0,03 бода)	10,80
9.	Цитологија, анатомија и морфологија на растенија-прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2006/2007 г. (2 групи x 3 часа x 30 недели x 0,03 бода)	5,40
10.	Општа ботаника - прв циклус студии, насока: биологија-хемија на ПМФ при УКИМ, 2006/2007 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90

11.	Цитологија на животни - прв циклус студии, биохемиско физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2006/2007г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
12.	Генетика - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2006/2007 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
13.	Генетика - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2006/2007 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
14.	Хумана генетика - прв циклус студии, насока: психологија на Филозофски факултет при УКИМ, 2006/2007 г. (5 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	4,50
15.	Цитологија - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (3 групи x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	5,40
16.	Општа ботаника - прв циклус студии, насока: биологија-хемија на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
17.	Генетика - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (3 групи x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	4,05
18.	Хумана генетика - прв циклус студии, насока: психологија на Филозофски факултет при УКИМ, 2007/2008 г. (4 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	3,60
19.	Молекуларна биологија - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
20.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: аналитичка хемија на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
21.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2007/2008 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
22.	Цитологија - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2008/2009 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
23.	Хумана генетика - прв циклус студии, насока: психологија на Филозофски факултет при УКИМ, 2008/2009 г. (4 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	3,60
24.	Молекуларна биологија - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2008/2009 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
25.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: аналитичка хемија на ПМФ при УКИМ, 2008/2009 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
26.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока, 2009/2010 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
27.	Молекуларна биологија - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2009/2010 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90

28.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: аналитичка хемија на ПМФ при УКИМ, 2009/2010 г.(1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
29.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2009/2010 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
30.	Основи на молекуларната биологија, прв циклус, биохемиско-физиолошка насока, 2010/2011 г. (2 групи x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	3,60
31.	Основи на молекуларната биологија прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ (акред. 2009), 2010/2011 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
32.	Молекулска генетика прв циклус студии, насока: аналитичка хемија на ПМФ при УКИМ, 2010/2011 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
33.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ (акред. 2008) , 2010/2011 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
34.	Молекуларна биологија - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2010/2011 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
35.	Основи на молекулската биологија - прв циклус студии, насока: аналитичка хемија на ПМФ при УКИМ, 2010/2011 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
36.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2010/2011 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
37.	Генетика - прв циклус студии, биохемиско-физиолошка насока на ПМФ при УКИМ, 2010/2011 г. (3 групи x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	4,05
38.	Генетика - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2010/2011 г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
39.	Молекуларна генетика втор циклус студии, насока: молекуларна биологија, 2009/2010 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
40.	Основи на молекуларната биологија-втор циклус студии, насока: биоинформатика на ФИНКИ, УКИМ во академската 2010/2011 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
41.	Молекуларната биологија - втор циклус студии, интердисциплинарни студии по форензика на ПМФ (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
42.	Молекуларна биологија со генетика - прв циклус студии, насока: аналитичка биохемија на ПМФ при УКИМ, 2015/2016 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
43.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2015/2016 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80

44.	Генетски инженеринг - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2015/2016г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
45.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2016/2017 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
46.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биохемија и физиологија на ПМФ при УКИМ, 2016/2017 г. (2 групи x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	3,60
47.	Основи на молекуларна биологија - прв циклус студии, наставна насока на ПМФ при УКИМ, 2016/2017 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
48.	Основи на молекуларна биологија - прв циклус студии, насока: екологија на ПМФ при УКИМ, 2016/2017 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
49.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2016/2017 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
50.	Молекуларна биологија со генетика - прв циклус студии, насока: аналитичка биохемија на ПМФ при УКИМ, 2016/2017 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
51.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
52.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биохемија и физиологија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018 г. (2 групи x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	3,60
53.	Основи на молекуларна биологија - прв циклус студии, насоки: наставна и екологија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
54.	Молекуларна генетика - прв циклус студии, насока молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
55.	Молекуларна биологија со генетика - прв циклус студии, насока: аналитичка биохемија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018 г. (2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
56.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2017/2018 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
57.	Генетски инженеринг - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2017/2018г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
58.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
59.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биохемија и физиологија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019 г. (1 група x 4 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
60.	Основи на молекуларна биологија - прв циклус студии, насоки: наставна и екологија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90

61.	Молекуларна генетика - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
62.	Молекуларна биологија со генетика - прв циклус студии, насока: аналитичка биохемија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019 г. (1 група x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	0,90
63.	Основи на молекуларната биологија - прв циклус студии, насока: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, 2018/2019 г. (2 групи x 2 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,80
64.	Генетски инженеринг - прв циклус студии, насока: молекуларна биологија на ПМФ при УКИМ, 2018/2019г. (1 група x 3 часа x 15 недели x 0,03 бода)	1,35
Подготовка на нов предмет-вежби		
65.	Општа и популациона генетика - прв циклус студии, еколошка насока на ПМФ при УКИМ	0,50
Консултации со студенти		
66.	Летен семестар, 2015/2016 г. (98 студенти x 0,002)	0,20
67.	Зимски семестар, 2016/2017 г. (68 студенти x 0,002)	0,14
68.	Летен семестар, 2016/2017 г. (62 студенти x 0,002)	0,12
69.	Зимски семестар, 2017/2018 г. (81 студенти x 0,002)	0,16
70.	Летен семестар, 2017/2018 г. (70 студенти x 0,002)	0,14
71.	Зимски семестар, 2018/2019 г. (62 студенти x 0,002)	0,12
72.	Летен семестар, 2018/2019 г. (53 студенти x 0,002)	0,11
Вкупно		134,24

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект: „Карактеризирање на гени за долговечност со геномно и таргетно секвенционирање“, раководител Проф. Д-р Драга Тончева, финансиран од Фонд за научни истражувања на Министерство за образование и наука на Р.Бугарија. 2016-2019 г.	3,00
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
2.	Stojanovska V, Panov S, Bashenska N, Josifovska S , Dimitrov G, Petanoski Z, Stojkovski J, Hadzi- Lega M. Prevalence and distrubution of human papillomavirus in clinically suspected cervical lesions. Macedonian Medical Review (MMR). 2009; 63(1):17-24. (60% од 5 поени) Ebsco	3,00
	Труд со оригинални научни резултати објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е	

	објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
3.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Double heterozygosity of novel variants found in patients with severe clinical phenotype of cardiovascular disorders. <i>Biotechnology and Biotechnology Equipment</i> . 2018; 32 (3): 679-685. IF ₂₀₁₈ =1,097 (60% од 8 поени + 1,097)	5,90
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
4.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Genetic profiling of a patient with a complex phenotype revealed variants in the <i>CPT2</i> gene. <i>International Medical Journal Medicus</i> . 2018; 23(1):44-48. (60% од 5 поени)	3,00
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
5.	Josifovska S , Yordanov Y, Dekova T, Vassilev D, Georgiev S. AFLP analysis of the genetic variability of the sphaerococcum mutant forms in wheat and triticales. <i>Genetics and Breeding</i> . 2010; 39(1-2):113-121. (60% од 5 поени)	3,00
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	
6.	Димеска Г, Цветановска Л, Сековски Ж, Јосифовска С . Влијание на различни концентрации на фунгицидот Systhan 12Е при третмани на <i>Allium cepa</i> L. XXXI советување за заштита на растенијата во Р. Македонија. Зборник на трудови. 2007. (60% од 2 поени)	1,20
7.	Димеска Г, Цветановска Л, Јосифовска С , Стаматовски Б. Морфолошки и генетски промени кај <i>Allium cepa</i> L. во услови на зголемени концентрации на ZnSO ₄ . III симпозиум за сточарство. Зборник на трудови. 2007;571-577 (60% од 2 поени)	1,20
	Трудови објавен во зборник на трудови на в.о. установа	
8.	Димеска Г, Цветановска Л, Сековски Ж, Јосифовска С . Влијание на различни концентрации на Cd врз клеточниот циклус и хлоропластните пигменти кај <i>Allium cepa</i> L. <i>Biol.macedonica</i> , No59/60, 2006/2007:67-76 (60% од 2 поена)	1,20
9.	Димеска Г, Цветановска Л, Јосифовска С , Стаматовски Б, Колева Годева, Љ. Влијание на различни концентрации на олово врз клеточниот циклус и хлоропластните пигменти	

	кај <i>Allium cepa</i> L. Годишен зборник на земјоделски институт 2005/2006;63(058):89-96. (60% од 2 поени)	1,20
	Секциски предавања на научен собир со меѓународно учество	
10.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Variants in the Elastin and Titin genes detected in a suspected Marfan syndrome. Second Young Scientists Seminar on Genetics with International participation. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018;	2,00
11.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Genetic heterogeneity of cardiovascular diseases associated with pathology of great vessels. 12th Balkan Congress of Human Genetic and 8th National Conference for Rare Diseases. Plovdiv, Бугарија. 8-10. 9.2017.	2,00
12.	Panov S, Josifovska S . RNA interference in cancer research. 18th Balkan Clinical Laboratory Federation Meeting. Тирана, Албанија 22-25. 9. 2010 год.	2,00
	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	
13.	„Молекуларна генетика и геномика на кардиоваскуларни заболувања“. Стручен состанок организиран од Македонско здружение по кардиологија на тема: „Фармакогенетика во секојдневна клиничка пракса “. Скопје, 20.12.2018	1,00
14.	„AFLP анализа на генетска променливост на мутантни форми пченица и тритикале, тип <i>sphaerococcum</i> “. Национална научна конференција по генетика, Софија, Бугарија. 28-30.10.2009 г.	1,00
	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер)	
15.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Double heterozygosity in a group of patients with rare cardiovascular diseases. European Human Genetics Conference. Гетеборг, Шведска. 15-18.6.2019	0,50
16.	Hasan T, Trajkovska I, Balovski M, Minova N, Volkanovska Ilievska C, Doneva D, Pakovski K, Josifovska S , Panov S. Angiotensin-converting enzyme gene (I/D) polymorphism in association with Diabetic nephropathy. Second Young Scientists Seminar on Genetics – SGIP2018. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018	0,50
17.	Tusevski O, Petreska Stanoeva J, Stefova M, Josifovska S , Panov S, Gadzovska Simic S. In vitro biological activity of phenolic compounds from <i>Hypericum perforatum</i> L. hairy roots cultures. Second Young Scientists Seminar on Genetics - SGIP 2018. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018	0,50
18.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Andersen-Tawil syndrome revealed by next generation sequencing in a patient with Long QT syndrome. European Human Genetics Conference. Милано, Италија. 16-19.6.2018.	0,50
19.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Novel variant in the <i>FBN1</i> gene in a patient with Marfan Syndrome. International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology workshop “Next generation diagnostics”. Скопје, Македонија. 22-24.3.2018	0,50

20.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Mutations in <i>ACTA2</i> gene detected by next generation sequencing in patients with pathology of great vessels. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017 г.	0,50
21.	Dimeska G, Cvetanovska L, Josifovska S , Sekovski Z. Effects on the meiotic cycle in <i>Vicia faba</i> l. in terms of different time/dosage x-ray treatments. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017 г.	0,50
22.	Pejkova S, Pakovski K, Josifovska S , Panov S. Correlation of <i>BRAF</i> mutation (v600e) and cancer progression in patients with metastatic melanoma: a small cohort study. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017г.	0,50
23.	Tusevski O, Krstikj M, Josifovska S , Panov S, Gadzovska Simic S. Antioxidant activity and phenolic compounds production in <i>Hypericum perforatum</i> hairy roots. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Р.Бугарија. 24.11.2017 г.	0,50
24.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Pathogenic mutations in <i>APOB</i> and <i>LDLR</i> genes in two families with hypercholesterolemia. First Balkan Conference on Personalized Medicine. Софија. Бугарија. 26-27.10.2017.	0,50
25.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Digenic heterozygous occurrence of two novel variants detected by next generation sequencing in patient with hypertrophic obstructive cardiomyopathy . European Human Genetics Conference. Копенхаген, Данска. 27 – 30. 5.2017.	0,50
26.	Balabanski L,Vazharova R, Karachanak-Yankova S, Atanasoska M, Josifovska S . Characterisation of the mutational spectrum of 24 Bulgarian women with ovarian cancer. European Human Genetics Conference. Копенхаген, Данска. 27 – 30. 5.2017.	0,50
27.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Ivanov S. et al. Detection of known and novel cardiovascular diseases gene variants by next generation sequencing in terms of improved treatment and prognosis. European Human Genetics Conference. Барселона,Шпанија. 21 – 24. 5.2016.	0,50
28.	Vazharova R, Balabanski L, Ivanov S, Andonova MB, Ivanova MB, Singeriska I. Bradinova I, Josifovska S et al. NGS - promises and obstacles in study of patients with inborn errors of metabolism. European Human Genetics Conference. Барселона, Шпанија. 21 - 24, 05.2016.	0,50
	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција	
29.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Double heterozygosity in a group of patients with rare cardiovascular diseases. European Human Genetics Conference. Гетеборг, Шведска.15-18.6.2019	1,00
30.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Variants in the <i>Elastin</i> and <i>Titin</i> genes detected in a suspected Marfan syndrome. Second Young Scientists Seminar on Genetics with International participation. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018	1,00
31.	Hasan T, Trajkovska I, Balovski M, Minova N, Volkanovska Ilievska C, Doneva D, Pakovski K, Josifovska S , Panov S.	

	Angiotensin-converting enzyme gene (I/D) polymorphism in association with Diabetic nephropathy. Second Young Scientists Seminar on Genetics – SGIP2018. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018	1,00
32.	Tusevski O, Petreska Stanoeva J, Stefova M, Josifovska S , Panov S, Gadzovska Simic S. In vitro biological activity of phenolic compounds from <i>Hypericum perforatum</i> L. hairy roots cultures. Second Young Scientists Seminar on Genetics - SGIP 2018. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018	1,00
33.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Andersen-Tawil syndrome revealed by next generation sequencing in a patient with Long QT syndrome. European Human Genetics Conference. Milano, Italija. 16-19.6.2018.	1,00
34.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Novel variant in the <i>FBN1</i> gene in a patient with Marfan Syndrome. International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology workshop “Next generation diagnostics”. Balkan Journal of Medical Genetics. Vol 12-Suppl. 1, 2018. Skopje, Makedonija. 22-24.3.2018	1,00
35.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M, Kaneva A, Panov S, Toncheva D. Mutations in ACTA2 gene detected by next generation sequencing in patients with pathology of great vessels. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017;	1,00
36.	Dimeska G, Cvetanovska L, Josifovska S , Sekovski Z. Effects on the meiotic cycle in <i>Vicia faba</i> l. in terms of different time/dosage x-ray treatments. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017.	1,00
37.	Pejkova S, Pakovski K, Josifovska S , Panov S. Correlation of BRAF mutation (v600e) and cancer progression in patients with metastatic melanoma: a small cohort study. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017.	1,00
38.	Tusevski O, Krstikj M, Josifovska S , Panov S, Gadzovska Simic S. Antioxidant activity and phenolic compounds production in <i>Hypericum perforatum</i> hairy roots. First Young Scientists Seminar on Genetics. Софија, Бугарија. 24.11.2017.	1,00
39.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Genetic heterogeneity of cardiovascular diseases associated with pathology of great vessels. 12th Balkan Congress of Human Genetic and 8th National Conference for Rare Diseases. Rare Diseases and Orphan Drugs. Vol.4-Suppl.1, 2017.Plovdiv, Bugarija. 8-10.09.2017	1,00
40.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Malinov M et al. Digenic heterozygous occurrence of two novel variants detected by next generation sequencing in patient with hypertrophic obstructive cardiomyopathy. European Human Genetics Conference. Копенхаген, Данска. 27 – 30. 5.2017.	1,00
41.	Balabanski L,Vazharova R, Karachanak-Yankova S, Atanasoska M, Josifovska S . Characterisation of the mutational spectrum of 24 Bulgarian women with ovarian cancer. European Human Genetics Conference. Копенхаген, Данска. 27 – 30. 5.2017.	1,00
42.	Josifovska S , Vazharova R, Balabanski L, Ivanov S. et al. Detection of known and novel cardiovascular diseases gene	

	variants by next generation sequencing in terms of improved treatment and prognosis. European Human Genetics Conference. European Journal of Human Genetics. Volume 24 E-Supp. Барселона, Шпанија. 21 – 24.5.2016	1,00
43.	Vazharova R, Balabanski L, Ivanov S, Andonova MB, Ivanova MB, Singeriska I, Bradinova I, Josifovska S et al. NGS - promises and obstacles in study of patients with inborn errors of metabolism. European Human Genetics Conference. European Journal of Human Genetics. Volume 24 E-Supp. Барселона, Шпанија. 21 – 24.5.2016	1,00
44.	Panov S, Josifovska S . RNA interference in cancer research. 18th Balkan Clinical Laboratory Federation Meeting. Тирана, Албанија. 22-25.9.2010.	1,00
Вкупно		53,70

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
	Учество во работа на комисији за државни натпревари – Државен натпревар по биологија за основни и средни училишта за учебната 2018/2019 г.	1,00
	Учество во работа на комисији за државни натпревари – Државен натпревар по биологија за основни и средни училишта за учебната 2017/2018 г.	1,00
	Учество во промотивни активности на Факултетот и Институтот – Промоција на насоки и студиски програми во средни училишта, 2018/2019 г.	0,50
	Воведување на нова лабораториска/клиничка метода од областа на медицинските науки и здравството за прв пат во институцијата: техники од асистирани репродукција во ПЗУ „Гинекомедика“, Скопје. 2012-2015 г.	1,00
	Предавање на институции од јавен интерес	
	„Од Розалинда Френклин до Mycoplasma laboratorium-неизмерна кретаивност која не’ модифицира“. Панел дискусија Visual thinking, scientific discourses and technological innovations организирана од Амбасада на Р. Норвешка, Скопје, 26.05.2011.	0,50
	SEAFair (Skopje Electronic Art Fair) 2010: “The Apparatus of Life & Death”. работилница во Лабораторијата за молекуларна биологија, ПМФ.Скопје.4-8.10.2010	0,50
	Учесник во научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството	
	Карактеризација на гени на пациенти со ретки кардиоваскуларни заболувања со методот на секвенционирање од последна генерација (Next generation sequencing). Геномен центар, клиника „Малинов“. Софија, Бугарија. 2015/2016	1,00
	PCR-базирана детекција и RFLP-базирана генотипизација на хуман папилома вирусот (HPV), како и PCR-базирана детекција на <i>Chlamydia trachomatis</i> , <i>Trichomonas vaginalis</i> , <i>Ureaplasma urealyticum</i> и <i>Mycoplasma sp.</i> во повеќе од 3000 гинеколошки и уролошки примероци. Лабораторијата за молекуларна биологија, ПМФ. 2008-2011 г.	1,00
Дејности од поширок интерес		

	Член на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир	
1.	Third Seminar on Genetics with International Participation – SGIP 2019. Софија, Бугарија. 2-4.10.2019 г.	1,00
2.	Second Young Scientists Seminar on Genetics with International Participation. Софија, Бугарија. 3-5.10.2018 г.	1,00
	Студиски престој во странство (до 3 месеци)	
1.	Тренинг - курс „BioBrick assembly workshop“, SGIP2018, Биолошки факултет, Софиски Универзитет „Св. Климент Охридски“, Софија, Бугарија. 4-5.10.2018;	0,50
2.	Тренинг - курс „Advanced methods for mutation detection in plants“ организиран од IAEA – International Atomic Energy Agency. Софија, Бугарија. 21-24.11.2017 г.	0,50
3.	29 ^{ти} Курс по медицинска генетика организиран од Европската школа за генетска медицина на Европското здружение за хумана генетика. Варна, Бугарија. 8-12.5.2016г.	0,50
4.	European Clinical Research Course од European AIDS Clinical Society и NEAT. Загреб, Хрватска, јуни 2011.	0,50
	Студиски престој во странство (повеќе од 6 месеци)	
1.	Студиски престој во странство (повеќе од 6 месеци): Медицински факултет при Медицински универзитет и Геномен центар на клиника „Малинов“ во Софија, Бугарија; изработка на докторска дисертација. 2015/2016	2,00
2.	Advanced hands-on-training course in human assisted reproductive technology; IAKENTRO advance medical centre. Солун, Грција, 9.2011 - 4.2012	2,00
3.	Студиски престој во странство (повеќе од 6 месеци): Биолошки факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија, Бугарија-магистерски студии по молекуларна биологија, 3 семестри, 2005-2007 г.	2,00
	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник)	
1.	„Молекуларни маркери за геномската нестабилност кај малигните неоплазми“, 2011 г.	0,50
2.	„Карактеризирање на гени за долговечност со геномно и таргетно секвенционирање“, раководител проф. д-р Драга Тончева, финансиран од Фондот за научни истражувања на Министерство за образование и наука на Р,Бугарија, 2016 г.	0,50
	Вкупно	17,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	134,24
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	53,70
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	17,50
Вкупно	205,44

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Сашо Панов, претседател с.р
2. Проф. д-р Гордана Димеска, член с.р
3. Доц. д-р Христо Пејков, член с.р

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „РЕДОВИ И АНАЛИТИЧКИ ФУНКЦИИ“ ОД АВТОРОТ Д-Р НИКИТА ШЕКУТКОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Природно – математичкиот факултет, бр. 02-1657/2 од 19.6.2019 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Редови и аналитички функции“ од авторот д-р Никита Шекутковски, наменет за студентите на Природно– математичкиот факултет за предметите: Математичка анализа 1, Комплексна анализа, за сите групи на студиите по математика, избрани се д-р Ѓорѓи Маркоски и д-р Мартин Шоптрајанов.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	„Редови и аналитички функции“
Назив на предметната програма:	Математичка анализа 1
Назив на студиската програма:	Наставна математика, Природно– математички факултет Теориска математика, Природно– математички факултет Актуарска и финансиска математика, Природно– математички факултет Применета математика, Природно–математички факултет Математика – информатика, Природно– математички факултет Математика - физика, Природно-математички факултет
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Дел од: математичка анализа 1, 4+4, 8 ЕКТС–кредити, (студии по математика) математика 2, МИ 4+4, 8 ЕКТС–кредити, математика 2, МФ 4+4, 8 ЕКТС–кредити, Вовед во комплексна анализа, 3+2, 6 ЕКТС–кредити.
Реден број на изданието:	второ издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 132 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 2 поглавја, има литература и индекс на поими, содржи 7 слики и не содржи табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

1. Проф. д-р Ѓорѓи Маркоски, с.р.
2. Проф. д-р Мартин Шоптрајанов, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ЃОРГИ МАРКОСКИ

Краток опис на содржината:	Ракописот е поделен во 2 поглавја. Во првото поглавје се обработени бројните и функционалните редови. Формулирани и докажани се критериуми за конвергенција на бројни и функционални редови, операции со нив, степенски редови и ред на Тејлор. Во второто поглавје се обработени аналитичките функции. Поглавјето започнува со комплексни броеви и функции. Потоа следуваат комплексен интеграл, Теорема на Коши, низи и редови од комплексни броеви, претставување со степенски ред и сингуларитети. На крајот е даден индекс на поими и список на користена литература.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е во согласност со студиските програми
Предлози за потребни корекции:	Дополнителните корекции се предадени на авторот.
Оцена на ракописот:	Ракописот „Редови и аналитички функции“ ги задоволува потребните услови за универзитетски учебник.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 132 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 2 поглавја, има литературата и индекс на поими, содржи 7 слики и не содржи табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по дел од предметите: Математичка анализа 1, Математика 2 МИ, Математика 2 МФ и Вовед во комплексна анализа на Природно-математичкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Ѓорѓи Маркоски, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАТИН ШОПТРАЈАНОВ

Краток опис на содржината:	Ракописот е поделен на 2 поглавја. Првото поглавје е посветено на бројни и функционални редови. Во делот за бројни редови вклучени се критериумите на Кумер, Рабе и Меклорен за конвергенција на бројни редови со позитивни членови. Понатаму се докажани и дискутирани критериумите за конвергенција на бројни редови со коренување и количник и критериумот на Лајбниц за конвергенција на алтернативни редови. Посебен дел е посветен на разместување на членови во броен ред и на теоремата за конвергенција на производ на редови. На крајот од делот за бројни редови се дискутирани бесконечните производи и е докажано дека тие се сведуваат на бесконечни редови. Во делот за функционални низи и редови се докажани и дискутирани теоремите за промена на лимес и теоремите за почлено диференцирање и интегрирање. Посебен дел е посветен на степенските редови и редовите на Тејлор. На крајот од првото поглавје е докажана теоремата за апроксимација на непрекинатата функција со помош на полиноми. Второто поглавје е посветено на аналитички функции во комплексна рамнина. Во почетниот дел се вклучени посебни секции за комплексни броеви и комплексни функции. Понатаму е докажана теоремата за условите на Коши-Риман и воведен е поимот за комплексен интеграл. Посебна секција е посветена на комплексен интеграл по диференцијабилан пат и доказот на теоремата на Коши за анулирање на интегралот од аналитичка функција по затворен пат. На крајот од ова поглавје се вклучени интегралната формула на Коши, претставување на аналитички функции со степенски ред и класификација на сингуларитети.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е во согласност со студиската програма.
Предлози за потребни корекции:	Предлозите за поправки и забелешките се доставени до авторот.

Оцена на ракописот:	Ракописот е во согласност со студиската програма. Јазикот на кој е напишан е јасен и разбирлив, а графичките прикази помагаат за подобро разбирање на материјалот. Ракописот ги исполнува сите барања за солиден универзитетски учебник.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 132 страници (формат Б5), напишани на компјутер со големина на фонтот 11. Текстот е поделен на 2 поглавја, има литература и индекс на поими, содржи 7 слики и не содржи табели. Ракописот ги исполнува сите барања за солиден универзитетски учебник.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по дел од предметите: Математичка анализа 1, Математика 2 МИ, Математика 2 МФ и Вовед во комплексна анализа на Природно-математичкиот факултет.

Во Скопје, 29.8.2019 г.

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Мартин Шоптрајанов, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ЕТНОЛОШКО И АНТРОПОЛОШКО ПРОУЧУВАЊЕ НА ДЕРВИШКИОТ РЕД БЕКТАШИ ОД СЕЛО КАНАТЛАРЦИ, ПРИЛЕПСКО“ ОД АВТОРОТ ВИКТОР ТРАЈАНОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, бр. 02-146/4 од 15.7.2019, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Етнолошко и антрополошко проучување на дервишкиот ред бекташи од село Канатларци, Прилепско“ од авторот Виктор Трајановски, наменет за студентите на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет (назив на единицата), за предметите: Антропологија на религијата, Теренска етнологија 3, Антропологија на верски заедници во Македонија, избрани се д-р Љупчо С. Ристески и д-р Илина Јакимовска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	ЕТНОЛОШКО И АНТРОПОЛОШКО ПРОУЧУВАЊЕ НА ДЕРВИШКИОТ РЕД БЕКТАШИ ОД СЕЛО КАНАТЛАРЦИ, ПРИЛЕПСКО
Назив на предметната програма:	Антропологија на религијата Теренска етнологија 3 Антропологија на верски заедници во Македонија
Назив на студиската програма:	Студии по етнологија и антропологија
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Антропологија на религијата, 2+2, 6 ектс Теренска етнологија 3, 2+2, 6 ектс Антропологија на верски заедници во Македонија, 2+2, 6 ектс
Предметот <i>Антропологија на религијата</i> на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во седми семестар. Предметот <i>Теренска етнологија 3</i> на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во шести семестар. Предметот <i>Антропологија на верски заедници во Македонија</i> на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет е избран предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6.	

Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 253 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 27 слики и 13 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Љупчо С. Ристески, с.р.

Проф. д-р Илина Јакимовска, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЛЈУПЧО С. РИСТЕСКИ

Краток опис на содржината:	Ракописот на трудот со наслов „Етнолошко и антрополошко проучување на дервишкиот ред бекташи од село Канатларци, Прилепско“, од авторот Виктор Трајановски, претставува прв обид на систематски истражувања на бекташтвото во една локална заедница во Р. Македонија. Трудот опфаќа 253 страници компјутерски текст со новинарски проред. Текстот на ракописот содржи: Вовед, Методолошки аспекти на етнолошките и антрополошките истражувања на бекташкиот тарикат; Ислам - воведни факти; Кратка историја на бекташкиот тарикат; Доктрина карактеристична за бекташите; Етнографски и историско географски податоци за Канатларци; Поделба во бекташката заедница во Канатларци; Причина за конфронтација; Заклучок на крајот на ракописот. Следи библиографија на консултирани и користени научни и стурчни трудови, подредена по абецеден и по азбучен ред. Целите на овој труд се утврдување и проучување на главните карактеристики на припадниците на бекташкиот дервишки ред во село Канатларци, Прилепско. Во овој труд е направен историски преглед на бекташизмот, преглед на основните верски ставови, на главните културолошки белези на бекташката заедница од Канатларци. Исто така, во трудот се анализира прашањето за старешинството во бекташкиот тарикат во Дикмен-баба текето и спорот кој произлегол помеѓу спротивставените бекташки групи во врска со двата принципа на избор на баба, принципот на евландие и принципот на ербабие, од што произлегле и главните поделби во општественото живеење и во секојдневието на заедницата во селото Канатларци.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Како учебно помагало, содржините од ракописот ќе може лесно да се употребуваат во наставата по повеќе предмети, меѓу кои Антропологија на религијата, Теренска етнологија 3, Антропологија на верски заедници во Македонија
Предлози за потребни корекции:	Нема.
Оцена на ракописот:	Ракописот со наслов „Етнолошко и антрополошко проучување на дервишкиот ред бекташи од село Канатларци, Прилепско“ од авторот Виктор Трајановски, претставува значаен придонес за

	македонската етнологија и антропологија, особено поради фактот што до сега не се направени систематски истражувања на бекташтвото во една локална заедница во Р Македонија. Врз богат етнографски материјал, собран на терен за потребите на овој труд, авторот Виктор Трајановски ја покажува современата положба на овој религиски тарикат како во рамките на исламот во Р Македонија, исто така и во рамките на меѓусебните конфронтации во однос на внатрешно хиерархизирање и реструктурирање во бекташката заедница. Исто така, сметам дека овој труд ќе овозможи подобро запознавање и разбирање на различностите во рамките на мултиетничкиот и мултиконфесионалниот мозаик во Македонија.
Категоризација:	Учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 253 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 27 слики и 13 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметите *Антропологија на религијата*, *Теренска етнологија 3*, *Антропологија на верски заедници во Македонија*, примарно наменет за студентите на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет. Во Скопје, 27.8.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Љупчо С. Ристески, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ИЛИНА ЈАКИМОВСКА

Краток опис на содржината:	Доставениот ракопис во македонската етнологија и антропологија претставува еден од првите обиди кон систематско проучување на дервишките редови во една локална заедница во Република Македонија, а се однесува на бекташкиот дервишки ред од село Канатларци, Прилепско. Поднесениот ракопис стручно и научно третира тема и проблематика што во македонската етнологија и антропологија е недоволно проучена и се промовира токму преку овој труд, и тоа од страна на еден млад истражувач, како што е авторот Виктор Трајановски. Темата овозможува добивање богата база на податоци за бекташкиот тарикат или дервишки ред, за неговата историја, доктрина, начин на функционирање и егзистирање на овој дервишки ред во Република Македонија. Материјалот што е вклучен во ракописот, компјутерски прецизно е обработен и е поделен во неколку поглавја, и тоа: Вовед, Методолошки аспекти на етнолошките и антрополошките истражувања на бекташкиот тарикат; Ислам - воведни факти; Кратка историја на бекташкиот тарикат; Доктрина карактеристична за бекташите; Етнографски и историско географски податоци за Канатларци; Поделба во бекташката заедница во Канатларци; Причина за конфронтација; и Заклучни размислувања. На крајот следува библиографија на консултирани и користени научни и стручни трудови, подредена по азбучен ред, на кирилица и на латиница, и прилози во кои е изнесена стручната терминологија употребена во ракописот. Во овој ракопис систематски се обработени главните карактеристики на припадниците на дервишкиот ред бекташи од село Канатларци, Прилепско. Направен е историски приказ на бекташкиот тарикат, прикажани се основните верски ставови на бекташите, културолошките особености на верниците од Дикмен-баба текето во Канатларци. Главен акцент, односно фокусот на истражувањето е ставен на прашањето за старешинството во бекташкиот тарикат и двата принципа на избор на нов старешина или баба, и тоа: евландие или принципот по наследство и ербабие или принципот по заслуга, од каде пак произлегуваат
--	---

	несогласувањата на двете спротиставени групи
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржините на ракописот овозможуваат негова употреба како учебно помагало по неколку предмети кои се дел од наставната програма на Институтот за етнологија и антропологија, како што се: Антропологија на религии, Теренска етнологија 3, Антропологија на верски заедници во Македонија.
Предлози за потребни корекции:	Нема.
Оцена на ракописот:	Ракописот се оценува како исклучително значаен и незаобиколен особено кога станува збор за етнологијата и антропологијата. Имено, овој ракописот претставува ретка можност на македонската академска сцена да се појави материјал кој доследно го обработува бекташкиот дервишки ред, и тоа во една локална заедница. Преку овој ракопис, пошироката јавност ќе има можност да се запознае со бекташката заедница од Дикмен-баба текето во Канатларци, а преку него и со бекташкиот тарикат во целост, на кој начин овој дервишки ред ќе се доближи до пошироката јавност, бидејќи токму заради недоволното познавање на одредена култура, верска заедница, лесно може да се создадат погрешни значења и претстави за појавите, а со тоа поединците или групата да бидат склони кон нетрпеливост и омраза.
Категоризација:	Учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 253 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 27 слики и 13 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметите: *Антропологија на религијата, Теренска етнологија 3, Антропологија на верски заедници во Македонија*, примарно наменет за студентите на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет.

Во Скопје, 27.8.2019 година

Рецензент

Проф. д-р Илина Јакимовска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕТНОЛОШКИ И
АНТРОПОЛОШКИ ПРОУЧУВАЊА НА ПОТРОШУВАЧКАТА ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НИЗ ПРИМЕРИ ОД СКОПЈЕ“ ОД М-Р
БИЛЈАНА МИЛАНОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА
ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 16. 5. 2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Милановска со наслов „Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје“, во состав: проф. д-р Ана Ашталковска - Гајтаноска (претседател), проф. д-р Љупчо С. Ристески (ментор), проф. д-р Илдико Ердеи (член), проф. д-р Илина Јакимовска (член) и проф. д-р Даворин Трпески (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Милановска, со наслов „Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје“, содржи 294 страници компјутерски обработен текст во фонт Georgia, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 434 фусноти, 245 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 6 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува дека антрополошкиот пристап во проучувањето на потрошувачката вклучува посубјективни и етнографски методи кои многу подлабински и посуштински осветлуваат дел од отворените прашања поврзани со разбирањето на потрошувачката во современи услови.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Методологија на истражувачка работа“. Во докторската дисертација, за истражувањето на проблемите на потрошувачите и самата потрошувачка е применет квалитативниот пристап со етнографски методи, кои во современи услови подразбираат специфични околности на реализирање на теренската работа. Авторката на докторската дисертација, м-р Билјана Милановска, реализирала повеќегодишно теренско истражување на потрошувачката во Република Македонија, главно низ примери од Скопје, создавајќи богата етнографија и многу студии на случај кои во себе носат многу детали во врска со разбирањето на овој современ општествен феномен. Реализирала голем број интервјуа, кои излегуваат веќе од рамките на класичното етнографско теренско работење, бидејќи се реализирани во современи услови, па така се вклучени и современите технолошки достигнувања на новите медиуми за комуникација, електронска пошта, социјални мрежи и сл. Во процесот на создавање на етнографијата, кандидатката м-р Билјана Милановска се послужила со современите етнографски пристапи какви што се рефлексивноста и авторефлексивноста.

Втората глава ги анализира „Теориските аспекти на потрошувачката во периодот на транзиција и постсоцијализам во Република Македонија“. Во оваа глава се изнесени основните класични и современи теориски поставки на потрошувачката во општествените дисциплини, со посебен осврт на теоретизирањето на потрошувачката како предмет на истражување во современата економска антропологија. Тука кандидатката м-р Билјана Милановска ги поставува основите на своето теориско разгледување на потрошувачката како антрополошки проблем наведувајќи ги достигнувањата во сферата на економската антропологија и авторите кои ја

анализираат во светски рамки како Грант Меккракен, Арџун Ападурај (САД), Мери Даглас, Даниел Милер (Велика Британија) и Пјер Бурдије (Франција).

Според кандидатката м-р Билјана Милановска, проучувањето на потрошувачката во антропологијата претставува нова зрелост, односно нов момент кој за дисциплината во целина значи дополнување на репертоарот на антропологијата бидејќи стоките за широка потрошувачка кои се проучуваат стануваат значаен дел од животот на луѓето. Во минатото, економската тенденција, која го третираше потрошувачот како рационален носител на одлуки што креира „вкупно барање“, имала монопол над истражувањата на потрошувачката. Меѓутоа, другите социјални науки воведуваат нови видови изучувања и правци давајќи неекономски димензии и нерационални фактори вклучени во потрошувачките активности. Тука, се разбира е вклучена и антропологијата. Во текот на втората половина од 80-тите години, во антропологијата се појавиле серија книги посветени на теоретските гледишта на улогата на стоката во конструирањето на општествените односи и културниот идентитет, односно почнале да се формираат три, денес, препознатливи традиции во изучувањето на потрошувачката. Тие се засновани на посебни филозофски, интелектуални и научни традиции, иако различни во историските и општествените моменти како и во средините од кои потекнуваат, сепак меѓу нив постоеле многу допирни точки и интелектуална размена. Потрошувачката долги години била академски отпадник, ретко споменувана освен на поминување од неколку автори, но во периодот на експанзија на потрошувачкиот бум настанале бројни, речиси, канонски истражувачки трудови.

Во овој дел се, исто така, поместени и елаборирани најзначајните и најшироко распространети теоретски определувања на поимот потрошувачка.

Третата глава е насловена: „Од зелените пазари до супермаркетите“. Потрошувачка на прехранбени и други производи за домаќинство во Скопје. Во оваа глава е обработена потрошувачката на прехранбени стоки и други производи за домаќинството, тргнувајќи од традиционалните форми, пазарите, следејќи ја нивната трансформација, па сè до создавањето на големите супермаркети во Скопје и пошироко во Р. Македонија. Кандидатката м-р Билјана Милановска, пишувајќи за пазарите, тргнува од појдовната точка дека тие не се само места, локации каде што се разменуваат вредности, туку дека тие се барометар на општествените и на економските прилики на одредено време и простор. Притоа, таа издвојува две витални карактеристики кои пазарот ретко ги променува, а тоа се нивната *видљивост* и *приспособливост* кон различни услови на егзистирање и бизнис. Б. Милановска, исто така, истакнува дека пазарите се места за тргување, но и простор каде што луѓето се собираат, комуницираат, разменуваат информации. Пазарите, традиционално, покрај важноста која ја имаат како снабдувачи на свежа храна, посебно со свежо овошје и зеленчук, имаат посебната „улога“ овозможувајќи директна врска помеѓу производителите и потрошувачите со што придонесуваат кон зачувување и зголемување на вредноста на домашното производство и развојот на руралните области. Пазарите, како традиционална форма на размена на добра, каде што купувањето е „последната останата форма на јавна активност“, се доживуваат и како простор одличен за остварување и градење на општествениот идентитет, простор на кој циркулира изразита срдечност. Низ призмата на општествениот аспект, пазарот е незаменлива форма за средба и комуникација на луѓето, особено во урбаните средини. Со зголемувањето на бројот на жители во градовите, постојаните миграции, зголемениот природен прираст и хроничното немање време, често се создава феноменот на отуѓување.

Во натамошниот дел од оваа глава, кандидатката м-р Билјана Милановска дава богат и детален пресек на појавата и развитокот на најголемиот пазар во Скопје, *Биш-пазар*, а потоа следејќи го современиот урбанистички развиток на градот, изнесува богат емпириски и етнографски материјал за останатите зелени пазари низ Скопје.

Анализата на потрошувачката на прехранбени стоки за домаќинство, потоа авторката ја пренесува врз маалските продавнички, познати како *ѝранай*, или *ѝилјарница*. Специјализирана продавница или локална маалска, претставува мала продавница што се занимава со продажба на определен асортиман производи и, таа е најчесто специјализирана односно снабдена со одреден и ограничен избор на производи. **Убавината на овие маалски продавничкиња е во нагласената срдечност и услужливост која ја поседуваат продавачите кога се работи за давање на услуги. Малските продавничкиња, м-р Билјана Милановска ги дефинира како хумани варијанти во немилосрдниот капитализам, односно центри каде што**

функционира маалска трговија и развиен општествен живот во рамки на една локална заедница. Често поради нивната близина до местото на живеење, луѓето спонтано, опуштено како што се движат по дома, знаат да отрчаат таму кога имаат итна потреба да купат нешто. Наместо најчесто намуртените и изморени лица на продавачите во огромните супермаркети кадешто едвај поздравуваат, овде има мирољубива, добродушна човечност која е секогаш „облечена“ со љубезност и трпение. Натаму, во анализата, кандидатката м-р Билјана Милановска ги спротивставува големите супермаркети со голема фреквенција од луѓе и слаба покриеност со персонал, а со тоа и невожможноста сите да бидат услужени на ист начин или на начин на кој очекуваат. Омилен збор кој често се слуша во етерот на малските продавници е комшија или муштерија. Тоа е вокабуларот кој нагласено ја изразува блискоста и зависноста од купувачот.

Говорејќи, пак, за супермаркетите, авторката м-р Билјана Милановска истакнува дека „Супермаркет културата“ е модел на контролирана социјализација; тоа е повторна тотализација во едно хомогено слевање на просторот и времето на сите расеани функции на општественото тело на животот (работа, денгубење, медиуми и култура). Една од предностите што ги има супермаркетот е што купувачот има голема слобода во изразување на сопствениот избор, нема наметливост и сугерирање што, честопати, се доживува во локалното продавничко, во супермаркетот едноставно луѓето со големиот избор кој го имаат во купувањето го изразуваат индиректно своето „јас“. Се забележува дека и во Македонија ситуацијата дека не е поинаква и не се разликува многу од западните примери кои се во истиот бизнис-сектор. Локалните бизнис-маркети доживуваат „процут“, но сепак тоа е доминатно во физичкиот ареал на нивното егзистирање, online платформата сè уште не е доволно активна и доходовна. Забележлив е нивен огромен раст и по вкупни приходи, но и по број на физички маркети. Доколку до пред неколку години постојеа два или три сериозни центри по големина и промет, сега нивниот број е многу поголем: Кам, Тинекс, Рамстор, Рептил, Стокомак. Новите супермаркети: Гранап, Жито Маркет, Кит-го, Кишпер и Гиго-трејд се исто дел од македонскиот пазар кои можеби не постојат подолг временски период како компании, но агресивно настапуваат и сериозно се „закануваат“ со својата доминација во последните неколку години. Големите супермаркети се реална и огромна конкуренција на пазарците што традиционално ги снабдуваат граѓаните со овие намирници на зелените пазари. Пазарот на супермаркети е еден од најинтензивните и најконкурентните во Република Македонија.

Во посебна подглава со наслов „Болвин пазар и продавници за втора употреба“ се обработени посебните институции во сферата на потрошувачката и културното значење на „бувљак пазарите“ и „сек'нд хенд“ продавниците.

Следната глава е насловена „Боза и Милк шејк“. Храната и секојдневниот живот во Скопје е посветена на потрошувачката на храна и пијалаци и културата на исхрана со сите општествени, економски, идентитетски и културни импликации што произлегуваат од нив. Во оваа глава, по опширниот културно-историски и антрополошки осврт на значењето на храната и исхраната, авторката м-р Билјана Милановска фокусот го става на развојот и распространувањето на идеологијата за здрава храна и потрошувачката поврзана со неа. Низ спротивставувачки теориски дискурс ги дискутира концептите за брза храна и слоу фуд, и тоа не само како идеологии поврзани со исхраната туку и како општествен активизам против глобално воспоставените вредности и нивелација на културните разлики. Низ неколку етнографски студии на случаи успешно ги анализира процесите на трансформација на овие идеологии и практики. *Вкусот* е битна одредница на идентитетот на класата, дел од хабитусот и централна категорија на дистинкцијата. Бурдије го одредува вкусот како склоност и способност на одредена класа да може материјално и симболички да присвојува класифицирачки и класифицирани објекти и практики. Вкусот кај Бурдије е длабоко вкоренет во класната култура на општеството и високо нормативно регулиран со што станува „општествено оружје“ кое ги дефинира ниските и високите класи во доменот на храната и пијалакот, козметиката и весниците од една страна, а уметноста, музиката и книжевноста од друга страна. Вкусот е најважноста прашање на класниот идентитет.

Во сегментот храна влегува и водата согласно со прописите за безбедност и квалитет на водата за пиење поради што авторката м-р Билјана Милановска ова прашање во понатомешниот текст, исто така, го дискутира.

Главата „„Од народните магазини до бутиците“. Облеката и телото во Скопје“ третрира еден исклучително важен сегмент од културата и потрошувачката, а тоа е облеката и облекувањето и обликувањето на човечкото тело, главно низ призмата на понудата и потрошувачката, како и нивната транзиција од периодот на социјализмот и постсоцијализмот, од народните магазини „НА-МА“, преку стоковните куќи, па сè до големите шопинг - молови.

Во потрошувачкото општество постои тежнење човечкото тело да се обликува според актуелните естетски стандарди, според нормативите кои ги диктира модерното време. Според истата логика, критериумите за естетизација многу брзо се менуваат, речиси од сезона во сезона, како што и телото забрзано се „троши“ поради времето, т.е. годините и начинот на живот. Како што наложуваат козметичката и модната индустрија, треба постојано да се поправа, освежува, претставува на поинаков начин, за да се предизвика ново внимание или копнење по него, да се облекува рафинирано, да се зачува младешкиот изглед, да биде посакувано и вечно младо. Императиви стануваат виткото и затегнато тело, а внатрешните процеси, како што е стареењето, се обидуваат да се контролираат и сузбијат преку примена на диети, системи на физички вежби, различни естетски зафати, почнувајќи од лифтинг на лицето, липосукција, вградување на силикони и слични постапки. Телото станува неминовна тема на јавен дискурс. „Телото денес е секаде; тоа не прогонува, со него се мери секој ден кој заминал, тоа е симбол на нашиот успех или неуспех во општеството, потојано не тера да бараме, да купуваме, да работиме за него, да мислиме за него, непрекинато не наведува на помислата дека некаде грешиме, затоа што телото е трошно, често грдо и слабо, а тоа е она што културата во која живееме никако не ни дозволува“.

Модата ги држи луѓето под притисок да купуваат не од потреба, туку поради стилот, т.е. желбите да се приспособат на она што другите го сметаат за модерно. Модата на тој начин е многу специфичен облик на културна практика: таа во себе содржи една од основните амбиваленции (двојна вредност) во односот на поединците, а во прв ред жените и општеството. Модата е одраз на потребите на поединецот за лична дистинкција и препознатливост, а истовремено и потреба за припадност на одредена општествена група или класа. Ако првите импулси на толерантното потрошувачко однесување можат да се лоцираат во женската потрошувачка, пишува м-р Билјана Милановска во оваа глава, тогаш толерантноста е, пред сè приспособено и наследено однесување од машките стереотипи за двете основни улоги на жената: двете се објекти на машките еротски желби, при што модерното облекување игра улога на „пакување“ или „врамување“ на објектот на желбите, додека истовремено се должни да го одржуваат домаќинството и семејството, при што „во името на жената“ станале прифатливи потрошувачките желби за фрижидерот.

Во овој дел, кандидатката м-р Билјана Милановска аналитички и системски, преку неколку студии на случај, ги следи и ги дискутира промените во економските системи и културните практики на консумеризан поврзани со облекувањето, модата и обликувањето на телото и нивните предметени локации, народните магазини, синџирите трговски куќи на командната економија од социјализмот, низвната транзиција и исчезнување, и појавата на капиталистичките куќи на модата – големите шопинг молови.

Последната **глава**, насловена „Домувањето во Скопје“, е посветена на прашањата поврзани со потрошувачката и домувањето. Домот е простор во кој човек се чувствува „свој на своето“ и квалитетно домување без коментар е еден од круцијалните елементи во животот на секоја индивидуа. Обезбеден сопствен дом и квалитетен живот ги исполнува основните потреби и права за достоинствен живот и го одредува квалитетот на живеење, а притоа ги регулира и ги отвора перспективите за развој на многу полиња. Домувањето, како појава, има двојна улога, од една страна тоа е општествена појава која опфаќа социјални и економски прашања од животот на еден човек, а друга страна е индивидуалниот аспект и ги покрива основните потреби на човековото егзистирање односно го обезбедува најважниот животен простор за опстојување. Може да се живее во сопствен стан или индивидуална куќа, во стан или куќа земена под закуп или во послуга, дадени на плодотворно живеење, во ученички, студентски дом, дом за стари лица, или друга форма на организирано живеење, во станови на работници кои работат на терен или стан на лице кое врши определена државна функција за определен мандат. Домот, како дел од личната потрошувачка, влегува во категоријата на храна и облека. Сумирано кажано, домувањето е комплекс на физички, општествени, културни, урбанистички, еколошки и економски фактори кои го обликуваат животот на луѓето во едно

општество. Дискутирајќи го прашањето на домувањето, м-р Билјана Милановска истакнува дека транзициските процеси во Република Македонија предизвикале промени и во домувањето. Со донесувањето на Законот за домување во 1998 година се укина категоријата општествени станови и станот почна да се третира како економска категорија, со што се наметна нов систем на вреднување на домувањето. Ако домувањето се набљудува од пазарен аспект, побарувачката ја диктира понудата и во услови на прилично функционална пазарна економија, се градат станови кои потоа се купуваат од луѓето кои имаат потреба од нив. Домувањето стана социјална категорија во моментот кога граѓаните потребата не може да ја задоволат, користејќи ги единствено пазарните механизми. Во Македонија, а посебно во Скопје, понудата на станови одамна ја надминува побарувачката, а најдобар показател за тоа се извештаите од Регистарот на цени и закупнини на Агенцијата за катастар на недвижности кои откриваат дека иако пазарот има над 5.000 непродадени станови, во моментот се градат двојно повеќе. Станбените кредити се редовна практика кај македонските граѓани и се користат за купување стан, изградба или реновирање на домот, при што куќата или станот најчесто се ставаат како залог. Млади брачни парови кои може да си дозволат сами да купат стан се многу ретки, потребна е поддршка од родителите, од фамилијата. На крајот на 2018 година, долгот на граѓаните достигнал 2,76 милијарди евра. Најголем раст има кај задолженијата по основ на фамозните потрошувачки кредити. Нивниот износ се дуплирал.

Во заклучните согледувања, м-р Билјана Милановска забележува дека Македонија се наоѓа на полупериферијата на општествениот светски систем, така што мноштвото од овие форми и места на потрошувачката, како и потрошувачката практика имаат имитативен карактер. Во Македонија постои обид да се копираат оние форми на купување, трошење што ги гледаме благодарение на медиумите и интернетот. Преку забрзаната комуникација добиваме слики за изобилство, желби, имагинација, трошење и сите елементи на потрошувачката култура брзо се препознаваат и примаат. Тие се прифатени како трендови, но нема услови да егзистираат во својата полнота, бидејќи нема „плодно“ тло за овој вид на култура. Во Македонија не е доволно развиено тоа што се нарекува потрошувачко општество. Потрошувачкото општество, освен развиена потрошувачката култура, мора да има доволен број луѓе, следбеници кои имаат доволен добар стандард за да можат да ги остварат своите желби, да ги вкусат потрошувачките плодови. Но македонското општество никогаш не било во можност со силата на сопствената економија и животниот стандард да ги исполни потребите и желбите на потрошувачите.

Предмет на истражување

Терминот „потрошувачка“ долги години бил антрополошки непрепознатлив и силно „зграпчен во канците“ на економијата и социологијата, и неутуѓиво се третираше како нивно исклучително поле за истражување. Проучувањето на потрошувачката во антропологијата претставува релативно нова зрелост, односно нов момент кој за дисциплината во целина значи дополнување на „репертоарот на антропологијата“, бидејќи стоките за широка потрошувачка кои се проучуваат станаа значаен дел од животот на луѓето. Потрошувачката е комплексна општествена и културна активност, која има широка социјална средина со сложен систем на значење и набудувајќи ја како палета од симболи, занемарувајќи ја вредноста и функцијата на стоката, во еден сегмент ги спојува културната и социјалната антропологија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Тишината околу потрошувачката била прекината во антропологијата во доцните 1970-ти години од двајца антрополози, Даглас (Douglas) и Бурдије (Bourdieu), кои пласирале енормно важна критика за тесноградите форми на антропологијата, при тоа

покажувајќи што треба дисциплината да постигне во модерниот свет. Нивниот стил на применет и модифициран структурализам станал средиште на разбирањето на потрошувачката. Даглас (Douglas) и Ишервуд (Isherwood) се спротивставиле на економските пристапи во потрошувачката од една перспектива дека стоките за широка потрошувачка се третираат како систем од категории. Во текот на втората половина од 80-тите години, во антропологијата се појавиле серија книги посветени на теоретските гледишта на улогата на стоката во конструирањето на општествените односи и културниот идентитет, односно почнале да се формираат три денес препознатливи традиции во изучувањето на потрошувачката. Тие се засновани на посебни филозофски, интелектуални и научни традиции, иако различни во историските и општествените моменти како и во средините од кои потекнуваат, сепак меѓу нив постоеле многу допирни точки и интелектуална размена. Тоа се американската, британската и француската

традиција со клучните автори: Грант Меккракен, Арџун Ападурај (САД), Мери Даглас, Даниел Милер (Велика Британија) и Пјер Бурдије (Франција). Даглас и Бурдије, секој на свој начин, во двете влијателни интелектуални средини ги поврзале истражувањата на потрошувачката со прашањата на општествената класификација и стратификација и со идеите на класичните општествени теоретичари како што се Диркем, Вебер и Веблен.

Во Македонија, ова истражување на потрошувачката низ призмата на антрополошкото проучување е прво од овој вид.

Краток опис на применетите методи

Применет е квалитативниот методолошки пристап со етнографски техники, кои во современи услови подразбираат специфични околности на реализирање на теренската работа. Реализирано е повеќегодишно теренско истражување на потрошувачката во Република Македонија, главно низ примери од Скопје, при што е создадена богата етнографија и многу студии на случај кои во себе носат многу детали во врска со разбирањето на овој современ општествен феномен. Реализирани се голем број интервјуа, кои излегуваат веќе од рамките на класичното етнографско теренско работење, бидејќи се реализирани во современи услови, па така се вклучени и современите технолошки достигнувања на новите медиуми за комуникација, електронска пошта, социјални мрежи и сл. Во процесот на создавање на етнографијата, м-р Билјана Милановска се послужила со современите етнографски пристапи какви што се рефлексивноста и авторефлексивноста.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Ова е прво антрополошко истражување на потрошувачката во Република Македонија преточено во докторска дисертација. Засновано е врз долгогодишно следење на околностите на терен и врз основа на рефлексивно и авторефлексивно теренско истражување.

Анализирана е потрошувачката врз основа на неколку важни сегменти од секојдневното живеење на луѓето како што се прехранбените и другите производи за домаќинството главно низ призмата на метста за продажба, нивните значења и трансформации, облеката и облекувањето, повторно низ следење на најзначајните форми на продажба и домувањето како најзначаен сегмент од обезбедувањето секојдневна егзистенција.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Милановска, со наслов „Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје“, претставува истражување во областа на економската антропологија и во социјалната и културната антропологија воопшто. Изработката на темата на оваа докторска дисертација претставува речиси пионерско дело бидејќи досега не е реализирано слично истражување во сферата на етнологијата и антропологијата.

Резултатите до кои дошла кандидатката м-р Билјана Милановска, во еден значителен дел кореспондираат со резултатите од другите сфери на општествените дисциплини во кои научно се третира потрошувачката. Сепак, овој труд е специфичен по тоа што анализата се заснова

врз етнографски материјал, голем број студии на случај, многу животни приказни од кои потоа следат заклучоците.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Милановска, со наслов „Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор: Билјана Милановска „Политиката и црковниот национализам (етнофилетизам): Постмодерните предизвикателствас, Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“, София, 2015, 167-177.
- [2]. Автор: Билјана Милановска „Прашањето за автокеفالноста на МПЦ и националниот идентитет на Македонците“, објавен: ЕтноАнтропоЗум/EthnoAnthropoZoom, Бр. 17, 2018, 38-75.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: аналитичност, систематичност, етнографска рефлексивност и авторефлексивност, силна теоретска подготвеност и големо искуство стекнато во текот на работата како директен учесник во продажба.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: резултатите од ова истражување, освен како теориски, може да најдат примена и во планирањето и реализирањето на сите анализирани сфери од секојдневната потрошувачка поврзана со живеењето и домувањето.

Можните понатамошни истражувања се: понатамошно следење на динамиката на потрошувачката и нејзините карактеристики во земјата.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Билјана Милановска** со наслов „Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија низ примери од Скопје“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Ана Ашталковска - Гајтаноска, претседател, с.р.

Проф. д-р Љупчо С. Ристески, ментор, с.р.

Проф. д-р Илдико Ердеи, член, с.р.

Проф. д-р Илина Јакимовска, член, с.р.

Проф. д-р Даворин Трпески, член, с.р.

Издвоени мислења (доколку има):

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ:
„ЕГЗОГЕНИ ЕЛИЦИТОРИ ВО ФУНКЦИЈА НА ПРОДУКЦИЈАТА НА
ПРИМАРНИ И СЕКУНДАРНИ МЕТАБОЛИТИ КАЈ ТУТУНОТ (*Nicotiana
tabacum* L.) ВО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ УСЛОВИ“
ОД КАНДИДАТКАТА М-Р ИВАНА ЈОВАНОВСКА-КЛИНЧАРСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ,
ИНСТИТУТ ЗА БИОЛОГИЈА**

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од седницата одржана на 20.6.2019 год. (писмо 02-2010/16) избрани сме за Рецензентска комисија за оценка на докторската дисертација под наслов: ЕГЗОГЕНИ ЕЛИЦИТОРИ ВО ФУНКЦИЈА НА ПРОДУКЦИЈАТА НА ПРИМАРНИ И СЕКУНДАРНИ МЕТАБОЛИТИ КАЈ ТУТУНОТ (*Nicotiana tabacum* L.) ВО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ УСЛОВИ поднесена од кандидатот Ивана Јовановска-Клинчарска, магистер по биолошки науки. По деталното прегледување на поднесениот труд, ни претставува чест на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација по наслов „Егзогени елицитори во функција на продукцијата на примарни и секундарни метаболити кај тутунот (*Nicotiana tabacum* L.) во експериментални услови“ е напишана на 110 страници и содржи 34 слики и 10 табели. Докторската дисертација се состои од следните поглавја:

1. **ВОВЕД** (34 страници), 2. **ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ИСТРАЖУВАЊАТА** (2 страници), 3. **МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊАТА** (11 страници), 4. **РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА** (33 страници), 5. **ДИСКУСИЈА ПО ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА** (25 страници), 6. **ЗАКЛУЧОЦИ** (4 страници) и 7. **КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА** (18 страници).

Во поглавјето **1. ВОВЕД**, даден е општ осврт на темата која ја обработува докторската дисертација. Во ова поглавје е ставен акцент на истражувањата кои се опфатени со оваа дисертација. Притоа се истакнува дека во фокусот на истражувањата е анализирање на ефектите на егзогените елицитори при третман на определени сорти од *Nicotiana tabacum* L. Кај третираните растенија следени се параметри од примарниот и секундарниот метаболизам, кои за тутунот како суровина имаат особено значење во поглед на квалитетот. Објект на истражувањето во докторската дисертација се сорти од различни сорти на тутун: прилеп, јака и вирџинија, кои во тутунопроизводната практика важат за едни од најексплоатираните сорти на тутун. Во предложените истражувања е спроведен третман со егзогени елицитори, и тоа: јасмонска киселина (JA), салицилна киселина (SA), вирусна инфекција и тежок метал, токсичен во суфицитарни концентрации - бакар, со цел следење на промените кои настануваат во концентрацијата на примарните и секундарните метаболити кај тутунот. Дадени се накусо, најзначајните карактеристики на секундарните метаболити, и нивната важност како биолошки активни молекули. Во ова поглавје се дадени образложенија за изборот на темата, преку потенцирање на важноста на примарните метаболити, ензимската активност на каталазата, како и важноста на одредени секундарни метаболити за квалитетот на тутунот.

Во поглавјето „Вовед“ опишани се општите особености на видот кој се испитува, со специфичниот состав на примарни и секундарни метаболити кај тутунот. Даден е приказ на синтетските патишта на метаболитите, со богат литературен преглед кој се однесува на метаболичкиот состав на тутунот.

Во ова поглавје е даден осврт на клучните особености и функционални карактеристики на елициторите, преку дефинирање на нивните метаболички и структурни одлики. Опишани се фазите преку кои се иницираат одбранбените активности кај растенијата, и тоа: елицитација, сигнализација и продукција. Во ова поглавје, акцентот е ставен на дефинирање и класификација на елициторите, преку опишување на условите во процесите на елицитација. Преку опишување на дел од егзогените елицитори, потенцирана е важноста на ендегената акумулација на елициторите, кои, од друга страна, ја стимулираат продукцијата на секундарните метаболити. Елициторите се дефинираат како иницирачки фактори за голем број интрацелуларни процеси (зголемување на концентрацијата на калциумовите јони, стимулирање на јонскиот транспорт, продукцијата на реактивни кислородни радикали и фосфорилација на протеини).

Во ова поглавје од дисертацијата се дава преглед на селектираните елицитори во истражувањето. Наведени се поважните физиолошки особености на јасмонатите, кои како сигнализирачки молекули имаат влијание на многу процеси во текот на развојот на растенијата: зреење на плодовите, засилена продукција на полен, елонгација на коренот, свиткување на младите листови, инхибиција на растот на коренот, стеблото и клетките во култура *in vitro*, инхибиција на ртењето на семето и синтезата на пигментите. На клеточно ниво, тие ја инхибираат делбата и издолжувањето на клетките, но ја стимулираат нивната експанзија. Опишани се и функционалните карактеристики на салицилната киселина, која се синтетизира во одговор на механичка повреда, некроза, оксидативен стрес и интензивирањето на нејзината синтеза е особено забележителна при напади на патогени организми. Третманот со салицилна киселина ги инхибира индуцираните одговори на растението од јасмонатите. Поради ефектите на јасмонатите да покажуваат влијание на интензивирање на синтезата на одбранбените протеини и секундарните метаболити кај растенијата, се наведува дека кај тутунот доаѓа до интензивирање на синтезата на фенолните компоненти, особено флавоноидите. Во овој дел се даваат детални појаснувања и за поврзаноста на вирусната инфекција, која кај културите условува намален принос и исклучително негативно се одразува на квалитетот на тутунот.

Во поглавјето **2. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ИСТРАЖУВАЊАТА** се согледува планот на истражувачкиот проект, опфатен преку докторската дисертација, кој е поделен во седум фази (чекори), и тоа: анализа на ефектите на еднократен третман на семенскиот материјал со фитохормони (гиберилини) при компарација со контролна група на примероци; анализа на ефектите на егзогените елицитори на примарните и селектирани секундарни метаболити кај растенијата при компарација со контролна група на примероци; испитување на степенот на корелација помеѓу одделните третмани со егзогени елицитори и третманите на семенскиот материјал со гиберилини; оптимизација на HPLC -метода за идентификација и обиди за квантификација на фенолните компоненти кај третираните и контролните групи на растенија; компарација на ефектите од комбинирани третмани со гиберилнска киселина и егзогени елицитори и обиди за селекција на најефективен третман за зголемена продукција на метаболити кои се од интерес за квалитетот на тутунот. Според наведените цели и дефинирани задачи на овој истражувачки проект може да се заклучи дека оваа дисертација дава одговор за ефектите од егзогената апликација на одредени елицитори (јасмонати, салицилна киселина, вирусна инфекција и ефекти на суфицитарни концентрации на бакар) врз одбранбените активности кај тутунот, преку продукција на секундарни метаболити.

Во поглавјето **3. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊАТА**, даден е детален опис на анализите кои ќе се опфатат со докторската дисертација за да се проследат ефектите на егзогените елицитори при третман на одредени сорти од *Nicotiana tabacum* L. Кај третираните растенија се следат параметри од примарниот и секундарниот метаболизам, кои за тутунот како сировина имаат особено значење во поглед на квалитетот. Објект на истражувањето во докторската дисертација се примероци од различни типови на тутун: прилеп (П 66-9/7), Јака (Јв 125/3) и Вирџинија (МВ-1), кои

во тутуно-производната практика важат за едни од најексплоатираните типови на тутун. Како модел-објект, тутунот се користи во многу биохемиски и молекуларни истражувања за следење на ефектите на ендегените и егзогени елицитори. Во истражувањата е изведен третман со егзогени елицитори, и тоа: јасмонска киселина, салицилна киселина, вирусна инфекција и тежок метал, токсичен во суфициларни концентрации - бакар, на кој му претходи третман на семенскиот материјал со гиберилинска киселина. Овие третмани се направени со јасно дефинирана идеја за следење на промените кои настануваат во концентрацијата на некои од примарните и селектирани секундарни метаболити кај тутунот кај третираните примероци.

Во поглавјето **4. РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА**, детално се елаборирани сите клучни резултати екстрахирани од долгогодишните истражувања на кандидатот. Притоа се истакнува дека третманите со гиберилини условуваат стимулирачки ефект на 'ртењето на семето. Гиберилинската киселина исто така се наведува дека ја стимулира синтезата на секундарни метаболити, како органски киселини и полифеноли. Ова претставува очекувана реакција на растителниот одбранбен систем, со оглед на фактот што акумулацијата на фитохормони кај растенијата се случува во услови на абиотички и биотички стрес. Аналогно, третманот на семето со GA_3 за растенијата значи инстантно интензивирање на примарните и секундарните метаболити патишта, со цел ефикасна одрбана на растението и надминување на последиците од стресот. Важно е да се истакне дека кај сите испитувани сорти на тутун третманот со гиберилинска киселина условува своевидно „амортизирање“ на ефектите кои ги предизвикуваат елициторните молекули на активност на ензимот. Тоа се потврдува со заклучокот за намалена активност на каталазата по третманот со висока концентрација на JA, SA и $CuSO_4$ само кај растенијата, чиј семенски материјал пред култивирањето е третиран со GA_3 . Бакарот, од друга страна, пак, како тежок метал предизвикува значително нарушување на растителниот метаболизам, што се потврдува и преку покачување на активност на каталазата во споредба со контролната група на испитувани примероци. Резултатите од влијанието на тутуновиот мозаичен вирус се проследени преку: некроза и намалување на лисната маса, сушење на листот и потполна нефункционалност на растителните ткива. Во истражувањата што се спроведени се забележуваат сигнификантни оштетувања на растенијата, проследени со значително намален принос. Резултатите од третираните растенија со TMV добиени за активност на ензимот и концентрацијата на примарните метаболити укажуваат на намалување на активност на каталазата, како и значително намалување на концентрацијата на хлоропластни пигменти. Ова, секако, резултира со намалена фотосинтетска активност, така што сигнификантното намалување на концентрацијата на растворливи јаглехидрати е очекуван исход. Во однос на резултатите добиени за секундарните метаболити може да се заклучи дека органските киселини и полифенолите бележат намалување во вкупната концентрација. Важно е да се напомене дека влијанието на TMV се „ублажува“ кај растенијата од кои се дополнително третиран со GA_3 во поглед на концентрацијата на вкупни полифеноли. Во комбинација со третманот на гиберилинската киселина се овозможува подобрување на метаболитскиот баланс на полифенолите дури и по инфекција со TMV, што може да се смета за ефективен механизам во насока на развивање на извесна резистентност на културите од тутун кон овој вирус.

Во поглавјето **5. ДИСКУСИЈА ПО ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА**, соодветно и опширно се дискутирани добиените резултати во компарација со литературни податоци, кои се тесно поврзани со темата на оваа дисертација. Со поврзувањето на резултатите кои се добиени од овој труд со достапните литературни податоци може да се потврди апликативното значење на оваа тема поради фактот што постојат мал број истражувања кои ги обработуваат опишаните третмани во експериментални услови.

Во поглавјето **6. ЗАКЛУЧОЦИ**, накусо се сумираат најважните согледувања од оваа докторска дисертација, по редослед кој се следи во текот на целата теза.

Поглавјето **7. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА** брои вкупно 206 референци и во целост одговара на проблематиката на истражувањето. Во овој труд користени се само оригинални научни литературни податоци, без користење на секундарни извори.

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на докторската дисертација под наслов **ЕГЗОГЕНИ ЕЛИЦИТОРИ ВО ФУНКЦИЈА НА ПРОДУКЦИЈАТА НА ПРИМАРНИ И СЕКУНДАРНИ МЕТАБОЛИТИ КАЈ ТУТУНОТ (*Nicotiana tabacum* L.) ВО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ УСЛОВИ**, изработена од кандидатката Ивана Јовановска-Клинчарска, магистер по биолошки науки, може да се заклучи дека таа успешно комбинира различни научни приоди за да даде одговори за влијанието на егзогените елицитори врз продукцијата на примарни и секундарни метаболити кај тутунот, но и дополнително, да ја продлабочи анализата со цел конципирање на заклучоци за можностите за алтернативно подобрување на метаболичкиот состав на тутунот преку апликација на третмани со елициаторни молекули. Кандидатката Ивана Јовановска-Клинчарска успешно ги сумира досегашните научни активности во насока на детална и концизна обработка на изработената докторска дисертација. Научната активност и повеќегодишното ангажирање во експериментите е воочливо преку целата презентирана дисертација, така што таа јасно ги поставува целите, ги дефинира задачите и дава одговори на поставените предизвици од оваа докторска дисертација. Сметаме дека темата е концизно и јасно обработена, поседува сигнификантно апликативно значење и обединува повеќе научни методологии.

Рецензентската комисија смета дека темата е соодветна, концизно и јасно обработена и поседува особено апликативно значење. Таа претставува одлична основа за следни научноистражувачки проекти од областа на растителната биохемија, физиологија и аналитичка хемија.

Врз основа на сето претходно изнесено, членовите на Рецензентската комисија даваат предлог до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје

- да го прифати извештајот за изработената докторска дисертација од кандидатката м-р Ивана Јовановска-Клинчарска, под наслов **ЕГЗОГЕНИ ЕЛИЦИТОРИ ВО ФУНКЦИЈА НА ПРОДУКЦИЈАТА НА ПРИМАРНИ И СЕКУНДАРНИ МЕТАБОЛИТИ КАЈ ТУТУНОТ (*Nicotiana tabacum* L.) ВО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ УСЛОВИ** со позитивна оценка,
- да формира Комисија за одбрана на докторската дисертација;
- да одобри јавна одбрана на докторската дисертација од страна на кандидатката м-р Ивана Јовановска-Клинчарска.

Рецензентска комисија:

Проф. д-р Ленка Цветановска,
редовен професор
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,
Природно - математички факултет,
Институт за биологија, Скопје, с.р.

Проф. д-р Гордана Димеска,
редовен професор
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,
Природно - математички факултет,
Институт за биологија, Скопје, с.р.

Проф. д-р Марија Србиноска,
редовен професор
Универзитет „Св. Климент Охридски“, Битола
Научен институт за тутун – Прилеп, с.р.

Проф. д-р Соња Гаџовска-Симиќ,
вонреден професор
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,
Природно - математички факултет,
Институт за биологија, Скопје, с.р.

Доц. д-р Оливер Тушевски,
доцент
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,
Природно - математички факултет,
Институт за биологија, Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАОКПИСОТ ЗА УЧЕБНИК (ПРВО ИЗДАНИЕ)
ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ ОД
АВТОРИТЕ ГОРДАНА КОВАЧЕВСКА И АНЕТА МИЈОСКА

(заеднички дел од рецензијата)

Назив на учебникот	ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ
Назив на предметната програма	Содржините од учебникот се наменети како основна литература по предметот Дентални материјали, наменет за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) задолжителен предмет, за наставниот предмет Технологија на заботехнички материјали I, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II семестар, Технологија на заботехнички материјали II, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од III семестар, задолжителен предмет, при Стоматолошкиот факултет во Скопје, и избран предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година. Исто така, учебникот ќе може да го користат и студентите од студиската програма од втор и трет циклус студии, студентите на специјалистичките студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина на Стоматолошкиот факултет.
Назив на студиската програма	За студиската програма на студентите по дентална медицина, прв и втор циклус студии по стоматологија, специјалистички студии дентална медицина и студентите од Програмата за додипломски студии на стручни забни техничари, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, потоа стручни специјалистички студии за забни техничари при Стоматолошкиот факултет во Скопје.
Фонд на часови настава и ЕКТС	Фондот на часови по предметот Дентални материјали изнесува теоретска настава 30 часа, 4 ЕКТС, предмет Технологија на заботехнички материјали I, теоретска настава 30 часа, 3 ЕКТС, предмет Технологија на заботехнички материјали II, 15 часа теоретска настава и 30 практична настава, 5 ЕКТС, и предмет Стоматолошки материјали, 30 часа теоретска настава, 3 ЕКТС.
Име и презиме на авторот	Гордана Ковачевска и Анета Мијоска
Усогласеност со наставата	Содржината на учебникот кореспондира со наставната програма за теоретска настава на студентите од студиските програми од дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии), студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II и III семестар, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, специјалистички студии дентална медицина и студентите од додипломски студии на стручни забни техничари и стручни специјалистички студии за забни техничари при Стоматолошкиот факултет.

Време и акт на изборот на рецензентите	На 18. редовна седница на Наставно-научниот совет одржана на 5.7.2019 година, со Одлука бр.02-2358/1 од 5.7.2019 година, за ракописот ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ одредени се рецензентите проф. д-р Весна Коруноска Стевковска и проф. д-р Никола Гиговски.
Дали се работи за прво издание или не	Прво издание
Општи податоци за учебникот	ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ се состои од 29 поглавја наменети за студентите од студиските програми од дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии), специјалистички студии по дентална медицина, студентите на студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II и III семестар, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози и стручни специјалистички студии за забни техничари при Стоматолошкиот факултет. Целата материја е обработена и изложена на вкупно 245 страници А4-формат. Содржината на учебникот е напишана на осмислен начин, надополнета со многу прецизни и јасни слики, шеми и илустрации.

Рецензенти

Проф. д-р Весна Коруноска Стевковска с.р.

Проф. д-р Никола Гиговски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК (ПРВО ИЗДАНИЕ)
ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ ОД
АВТОРИТЕ ГОРДАНА КОВАЧЕВСКА И АНЕТА МИЈОСКА

(посебен дел од рецензијата од проф. д-р Весна Коруноска Стевковска)

Краток опис на содржината	Содржината на учебникот е систематизирана во 29 поглавја: Поглавје 1. Вовед Поглавје 2. Внатрешна градба на материјалите Поглавје 3. Својства на материјалите Поглавје 4. Основи на биомеханика Поглавје 5. Гипс Поглавје 6. Восоци Поглавје 7. Структура и својства на металите кои се применуваат во денталната медицина Поглавје 8. Легури-причини за легирање и можности за легирање Поглавје 9. Поделба на дентални легури Поглавје 10. Легури за изработка на база на парцијални протези. Легури од титан. Жици Поглавје 11. Термичка обработка на легурите Поглавје 12. Последици од неправилно работење со легури Поглавје 13. Материјали за вложување Поглавје 14. Извори на топлина во забнотехничка лабораторија Поглавје 15. Полимери и полимеризација (пластични маси-акрилати и композити) Поглавје 16. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во фиксната протетика Поглавје 17. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 18. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 19. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 20. Материјали за отпечатување и дублирање Поглавје 21. Средства за изолација и дезоксидација Поглавје 22. Материјали за обработка, песочење и полирање Поглавје 23. Цементи за дефинитивно фиксирање на фиксно протетички конструкции, а кои се употребуваат и во останатите дентални дисциплини Поглавје 24. Материјали кои се користат во имплантологијата Поглавје 25. Прецизни копчиња-атечмени Поглавје 26. Артикулатори и оклудатори Поглавје 27. Материјали кои се користат во оралната и максилофацијалната хирургија Поглавје 28. Средства и протокол за дезинфекција,
--------------------------------------	--

	стерилизација и превенција на докторот по дентална медицина Поглавје 29. Литература Содржината на учебникот проследена во сите поглавја е напишана на македонски јазик, едноставен, јасен и разбирлив за студентите. Учебникот е збогатен со 140 слики, со што наставната материја станува лесна и разбирлива за секој студент.
Оцена на учебник за усогласеност со предметната програма	Содржините од учебникот се наменети како основна литература по предметот Дентални материјали, наменет за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) II семестар и студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II и III семестар при Стоматолошкиот факултет во Скопје, изборен предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година. како и за студентите од студиската програма од втор циклус стручни специјалистички студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина.
Оцена на учебникот	Предвидените методски единици на соодветниот предмет, а проследени во дадените поглавја и делови на учебникот, напишани се на осмислен начин, надополнети со прецизни, јасни, слики и илустрации што ја дообјаснува обработената материја. Сублимираното стручно и разбирливо презентирање на методските единици, кои се богато илустрирани, го прави материјалот лесно достапен за студентот, со можност за полесно совладување на материјата. Од аспект на горенаведеното, општата педагошка оцена за овој учебник е дека напълно соодветствува за едукација на студентите од сите посочени студиски програми за додипломска и постдипломска настава.
Категоризација	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување на трудот	Ракописот содржи материјал кој по обемот и содржината во целост одговара на наставната програма за теоретскиот дел по предметот Дентални материјали, наменет за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) II семестар и студентите од студиската програма за додипломски студии стручни забни техничари од II и III семестар, изборен предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година при Стоматолошкиот факултет во Скопје, како и за студентите од студиската програма од втор циклус стручни специјалистички студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина. Адаптираноста на стилот на пишување со јасност и прецизност, како и надополнувањето со бројни илустрации го прават овој учебник соодветен и лесен за совладување. Заради сето ова, чест и задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите и на сите оние на кои им претставува поле на интерес. Од сето горенаведено, мојот заклучок е дека овој учебник заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен и отпечатен како учебник по предметот Дентални материјали, наменет за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ-

	ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ II семестар и студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II и III семестар, изборен предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година при Стоматолошкиот факултет во Скопје, како и за студентите од студиската програма од втор циклус стручни специјалистички студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од авторите Гордана Ковачевска и Анета Мијоска.
Предлози за потребни корекции	Нема.

Рецензент

Проф. д-р Весна Коруноска Стевковска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК (ПРВО ИЗДАНИЕ)
ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ ОД
АВТОРИТЕ ГОРДАНА КОВАЧЕВСКА И АНЕТА МИЈОСКА

(посебен дел од рецензијата од проф. д-р Никола Гиговски)

Краток опис на содржината	Учебникот ДЕНТАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ - ЗАБНОТЕХНИЧКИ И КЛИНИЧКИ е напишан на македонски јазик, во согласност со речникот за протетички термини. Методските единици се прегледно и јасно изложени на јазик наменет за студентите од прв и втор циклус студии. Секоја методска единица, покрај текстуалната содржина, е збогатена со слики и илустрации. Содржината на учебникот е следна: Поглавје 1. Вовед Поглавје 2. Внатрешна градба на материјалите Поглавје 3. Својства на материјалите Поглавје 4. Основи на биомеханика Поглавје 5. Гипс Поглавје 6. Восоци Поглавје 7. Структура и својства на металите кои се применуваат во денталната медицина Поглавје 8. Легури-причини за легирање и можности за легирање Поглавје 9. Поделба на дентални легури Поглавје 10. Легури за изработка на база на парцијални протези. Легури од титан. Жици Поглавје 11. Термичка обработка на легурите Поглавје 12. Последици од неправилно работење со легури Поглавје 13. Материјали за вложување Поглавје 14. Извори на топлина во забнотехничка лабораторија Поглавје 15. Полимери и полимеризација (пластични маси-акрилати и композити) Поглавје 16. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во фиксната протетика Поглавје 17. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 18. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 19. Полимери (акрилатни и композитни материјали) кои се применуваат во мобилната протетика Поглавје 20. Материјали за отпечатување и дублирање Поглавје 21. Средства за изолација и дезоксидација Поглавје 22. Материјали за обработка, песочење и полирање Поглавје 23. Цементи за дефинитивно фиксирање на фикснопротетички конструкции, а кои се употребуваат и во останатите дентални дисциплини Поглавје 24. Материјали кои се користат во
----------------------------------	---

	имплантологијата Поглавје 25. Прецизни копчиња-атечмени Поглавје 26. Артикулатори и оклудатори Поглавје 27. Материјали кои се користат во оралната и максилофацијалната хирургија Поглавје 28. Средства и протокол за дезинфекција, стерилизација и превенција на докторот по дентална медицина Поглавје 29. Литература Содржината на учебникот, проследена во сите поглавја, е напишана на македонски јазик, едноставен, јасен и разбирлив за студентите. Учебникот е збогатен со 140 слики, со што наставната материја станува лесна и разбирлива за секој студент.
Оцена на учебникот за усогласеност со предметната програма	Содржината на учебникот е во корелација со предметната програма за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) II семестар и студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II и III семестар, избран предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година при Стоматолошкиот факултет во Скопје, како и за студентите од студиската програма од втор циклус стручни специјалистички студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина.
Оцена на учебникот	Поаѓајќи од горенаведениот краток опис на содржината, учебникот може да се оцени дека се сврстува во учебник кој е напишан темелно и осмислено и е надополнет со прецизни и јасни илустрации што ја дообјаснуваат обработената материја. Имајќи ги предвид сите наведени карактеристики на учебникот, кој е основа за осознавање на видовите и карактеристиките на материјалите што се користат во секојдневната клиничка дентална практика и при изработка на сите видови надоместоци кои се изработуваат во забнотехничките лаборатории, тој се сврстува во материја која е интересна и потребна не само за студентите за кои е наменет, туку и за сите доктори по дентална медицина. Овој учебник наплно кореспондира со наставната содржина предвидена за едукација на предвидените студенти.
Категоризација	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување на трудот	Ракописот содржи материјал кој по обемот и содржината во целост одговара на наставната програма по предметите Дентални материјали, задолжителен предмет, за наставниот предмет Технологија на заботехнички материјали I, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II семестар, Технологија на заботехнички материјали II, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од III семестар, задолжителен предмет, при Стоматолошкиот факултет во Скопје, и избран предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година. Исто така, учебникот ќе може да го користат и студентите од студиската програма од втор и трет циклус студии, студентите на специјалистичките студии за забни

	техничари и специјалистички студии за дентална медицина на Стоматолошкиот факултет. Адаптираноста на стилот на пишување со јасност и прецизност, како и надополнувањето со бројни илустрации го прават овој учебник соодветен и лесен за совладување. Заради сето ова, чест и задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите полесен и интересен начин на совладување на главните постулати од полето на денталните материјали кои секојдневно се употребуваат во клиничката практика, како и материјалите кои се користат во забнотехничката лабораториска изработка на сите видови дентални надоместоци. Од сето горенаведено, мојот заклучок е дека овој учебник заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен и отпечатен како учебник по предметот Дентални материјали, за студентите на студиската програма за доктори по дентална медицина, интегрирани студии од прв и втор циклус (6-годишни студии) II семестар, задолжителен предмет, за наставниот предмет Технологија на заботехнички материјали I, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од II семестар, Технологија на заботехнички материјали II, наменет за студентите од студиската програма за додипломски студии на стручни забни техничари од III семестар, задолжителен предмет, при Стоматолошкиот факултет во Скопје, и избран предмет Стоматолошки материјали, студиска програма за стручни стоматолошки сестри-орални хигиенолози, кој се слуша во II семестар прва година. Исто така, учебникот ќе може да го користат и студентите од студиската програма од втор и трет циклус студии, студентите на специјалистичките студии за забни техничари и специјалистички студии за дентална медицина на Стоматолошкиот факултет, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од авторите проф. д-р Гордана Ковачевска и Анета Мијоска.
Предлози за потребни корекции	Нема.

Рецензент

Проф. д-р Никола Гиговски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕФИКАСНОСТА НА ТРИ ЕНДОДОНТСКИ СИСТЕМИ ПРИ КОНВЕНЦИОНАЛЕН ЕНДОДОНТСКИ РЕТРЕТМАН“ ОД М-Р МАРИЈАНА МИРЧЕСКА, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 10.9.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Маријана Мирческа со наслов „Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман“, во состав: проф. д-р Соња Апостолска (претседател), проф. д-р Лидија Поповска (ментор), проф. д-р Василка Ренцова (член), проф. д-р Илијана Муратовска (член) и проф. д-р Ивона Ковачевска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Маријана Мирческа, со наслов „Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман“, содржи 134 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со проред 1,5 и големина на букви 12.

Содржината е поткрепена со 21 слика, 23 графикони и 37 табели. При изработката на докторската дисертација искористени се 280 библиографски единици од понов датум, претежно од странски автори (меѓу нив научни трудови, статии, книги, интернет-ресурси и сл.).

Дисертацијата е структурирана во осум глави: вовед, литературен преглед, цел на дисертацијата, материјал и метод, резултати, дискусија, заклучоци и литература. Деловите се систематизирани во наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјалот која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, кандидатката укажува на потребата и важноста на конвенционалниот ендодонтски ретретман. Кандидатката потенцира дека оваа постапка е прв метод на избор на терапија при неуспех на ендодонтскиот третман, појаснувајќи ја при тоа и соодветната негова етиопатогенеза. Објаснети се потребата, целите и техниките за реализација на конвенционалниот ендодонтски ретретман. Успехот на конвенционалниот ендодонтски ретретман е во корелација со ендодонтските системи кои ќе бидат користени во неговата реализација. Авторката потенцира дека поради постојаниот пласман на нови ендодонтски системи за ретретман, неопходно е тие да бидат истражени и анализирани, како би се потврдила нивната ефикасност промовирана од страна на производителите. Крајната цел е преку интердисциплинарно планирање и конвенционална терапија да се реализира успешна повторена ендодонтска обработка и зачувување на природните заби. Поради тоа кандидатката нагласува дека ендодонтскиот успешен ретретман е камен темелник на реставративната и реконструктивната стоматологија, а природниот ендодонтски саниран корен најсоодветниот стоматолошки имплант.

Вториот дел од докторската дисертација кој се надоврзува на воведот е **Литературен преглед**. Во него се анализирани студиите кои ги испитувале различните принципи за реализација на конвенционалниот ендодонтски ретретман, но и значењето на техничките карактеристики на ендодонтските системи за ретретман. Кандидатката укажува на тоа дека досегашните истражувања известуваат за конфликтни резултати и податоци околу параметрите кои се испитуваат, како и на постоењето различни методологии кои се применувале при нивното испитување. Во

понатамошниот дел од литературниот преглед, кандидатката го цитира Schilder, кој ги опишал петте цели на дизајн на коренскиот канален систем и четирите биолошки принципи, кои денес се златен стандард при конвенционалниот ендодонтски ретретман. Комплексноста на анатомијата на коренскиот канален систем, вклучувајќи широка палета варијации во бројот, должината, закривеноста и дијаметарот на коренските канали; комплексноста на апикалната анатомија со помошните канали; комуникациите помеѓу каналниот простор и страничниот пародонциум и фурационалната област, се факторите кои влијаат на крајниот резултат на ендодонтската терапија.

Понатаму, авторката го подвлекува фактот дека, иако стандардизација на ендодонтските инструменти била предложена 1929 од страна на Trebitsch и реактуелизирана од страна на Ingle во 1958 година, ISO-спецификациите за ендодонтски инструменти се прифатени дури во 1974 година. Таа детално го прикажува развојот на ендодонтските низ историјата на ендодонцијата, почнувајќи од рачните системи, па се до најсовремените машински ендодонтски системи.

Кандидатката дава и посебен осврт на методолошките аспекти во оценувањето на квалитетот на подготовката на коренските канали, со приказот на бројни студии кои се занимавале со оваа проблематика, поаѓајќи од утврдените критериуми за евалуација на ендодонтскиот ретретман.

Во продолжение, авторката дава објаснување, поткрепено со соодветни литературни податоци, за параметрите кои се испитуваат при истражувањата за ефикасноста на ендодонтските системи користени за конвенционален ендодонтски ретретман.

Кандидатката го потенцира фактот дека секојдневниот технолошки развој им овозможува на производителите на ендодонтски системи, неговите придобивки да ги имплементираат во својата палета на производи. Поради тоа, неопходно е реализирање на нови истражувања кои ќе ги испитаат придобивките и карактеристиките на новите ендодонтски системи и чии резултати ќе дадат нови практични сознанија за ефикасноста на овие системи во реализацијата на нивната цел: ендодонтска подготовка на коренскиот канален систем со зачувана архитектоника, максимално можно чисти радикуларни сидови, минимална екстурзија на материјал, пократко време на работа и поголема безбедност.

Третата глава означена како **Цел на дисертацијата**, концизно и јасно ги претставува целите на истражувањето. Во неа кандидатката, преку четири дефинирани цели ја поставува насоката на оваа студија за да ја утврди ефикасноста на трите испитувани ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман. Во таа смисла, таа го наведува испитувањето на: квантитетот на екструзија на материјал при ретретман, времето потребно за ретретман, настанување на транспозиција на коренскиот канален систем и процентот на остаток од првобитното дефинитивно канално полнење после ретретманот, за секој од трите испитувани ендодонтски системи (Hedstroem, ProTaper Retreatment и ProTaper Gold).

Во поглавјето **Материјал и метод**, кандидатката темелно и јасно го разработува материјалот кој го користела во своето истражување. Испитувањето е во ин витро услови, при што се почитувани препорачаните стандарди за собирање, подготвување и чување на испитуваните примероци.

Во оваа студија кандидатката вклучила 120 екстахирани, ендодонтски нетретирани човечки заби, кои биле добиени од Стоматолошкиот клинички центар „д-р Бојо Андрески“ од Клиниката за орална хирургија и ЈЗУ „Св. Пантелејмон“ од Клиниката за орална хирургија. По нивната соодветна подготовка во смисла на подготовка на коренскиот канал на секој од примероците (инструментација), направена е и дефинитивната оптурација кај секој од примероците.

Кандидатката детално ги опишува сите фази на работа при истражувањето. Испитувањето на квантитетот на екструзионен материјал преку апексот при ретретманот за секој од трите испитувани ендодонтски системи било реализирано на тој начин што секој заб прво бил фиксиран во мала епрувета-епендорф со помош на гумен

прстен. Епендорфите претходно биле обележени согласно секој испитуван примерок, а потоа празни биле измерени на аналитичка вага со пет децимали во лабораториски услови. По мерењето забот бил фиксиран во соодветниот епендорф и потоа бил реализиран ретретманот со соодветниот испитуван ендодонтски систем. Во текот на ретретманот за испирање на каналот се користела само дестилирана вода, бидејќи целта на истражувањето била да се утврди ефикасноста на ендодонтските системи која произлегува од нивните карактеристики, без употреба на хемиски средства. Собраниот екструзионен материјал бидејќи бил измешан со иригансот, прво епендорфите биле внесени во сушара, а потоа полните епендорфи со сувиот остаток биле измерени на истата аналитичка вага. Разликата од двете мерења била определена како квантитет на екструзионен материјал за секој примерок посебно. Резултатите од мерењата кандидатката ги групирала и потоа биле статистички обработени.

За мерење на времето потребно за отстранување на каналното полнење кандидатката користи штоперка, а вкупното време потребно за отстранување на каналното полнење го пресметува од моментот на внесувањето на инструментот во коренскиот канал се до моментот кога на инструментот повеќе нема видливи остатоци од каналното полнење. Времето е параметар за кој кандидатката потенцира дека ни укажува на комплицираноста на секој од системите одделно, но тој е зависен од техниката на каналното полнење (single cone, cold lateral condensation), па согласно со тоа, кандидатката во своето истражување ги опфаќа и овие вредности за времето за ретретман.

За да ја утврди разликата во поглед на транспозиција на каналот кај испитуваните ендодонтски системи, кандидатката го користела методот на суперпонирање на ртг снимки. Поради тоа, секој од испитуваните примероци бил фиксиран над РТГ филмот, а над него бил поставен тубусот на рентген апаратот на исто растојание за сите примероци. Направени биле по три снимања за секој испитуван примерок, пред инструментација на коренскиот канал, по оптурацијата на каналот, по реализираниот конвенционален ендодонтски ретретман. РТГ-снимките биле фотографирани со камера и потоа префрлени во дигитален формат во компјутер за понатамошна анализа со помош на Adobe Photoshop CC 2015. Кандидатката прецизно го објаснува анализирањето на транспозицијата на каналот, а добиените резултати потоа и статистички биле обработени.

На крајот од истражувањето кандидатката врши анализа на остатокот од каналното полнење на направениот логитудинален пресек на секој од примероците, а потоа прави фотографии во иста позиција со помош на камера, за потоа да ги пренесе на компјутер со цел, морфометриска анализа на областа на коренскиот канал покриена со остатоци од полнењето со помош на софтверот Image J 1.46r.

Детален опис на резултатите од истражувањето е даден во делот **Резултати**. Прикажани се сите добиени вредности од испитувањето. Преку стандардните дескриптивни и аналитички методи е направена анализа на добиените податоци, со што кандидатката дава прегледност и ја објаснува првобитната идеја на ова испитување, и со тоа ја образложува и оправдува својата основна замисла.

За испитуваните ендодонтски системи за ретретман кандидатката утврдува статистички значајни разлики во однос на испитуваните параметри: квантитетот на екструзија, времето за ретретман, транспозицијата на каналот, остатокот од каналното полнење. Утврдена е и одредена значајна корелација на техниката на канално полнење и ендодонтскиот систем користен во конвенционалниот ендодонтски ретретман. Кандидатката докажува дека најголема екструзија покажал Hedstroem системот, најбрз ретретман се реализирал со ProTaper Retreatment системот, најголема транспозиција на каналот предизвикал ProTaper Retreatment системот, а најмал остаток од канално полнење, односно најчисти канали покажал ProTaper Gold системот.

Поглавјето **Дискусија** е систематично подредено според редоследот на испитувањата, согласно поставените цели. Во овој дел, кандидатката дискутира и ги поврзува своите резултати со резултатите од другите студии од литературата, кои се однесуваат на оваа проблематика.

Податоците што кандидатката ги добила според достапната позната литература укажуваат дека оваа студија е прва која го оценува апикалното потиснување на дебрис за време на ретретманот со трите испитувани системи (Hedstroem, ProTaper Retreatment, ProTaper Gold). Кандидатката констатира постоење на апикална екструзија на остатоци во сите групи, при што се укажува на сигнификантна разлика помеѓу користените системи за ретретман. Статистичките резултати покажале значајна разлика во поглед на екструзијата при мануелната инструментација во однос на квантитетот на екструдираниот материјал при ретретманот со ротационите системи ProTaper Retreatment и ProTaper Gold. Помеѓу квантитетот на екструдираниот материјал при инструментација со машинските системи, кандидатката не утврдила статистички значајна разлика.

Авторката дава објаснување, дека при работа со рачните инструменти се користат движења со притискање, кои имаат тенденција да дејствуваат како клип, потиснувајќи ги остатоците во периапикалното ткиво преку апикалниот отвор, додека, пак, NiTi-ротационите инструменти кои ги испитувала, работат со комбинација на ротационо движење и движење на инструментот према коронарно во отсуство на притисок и на тој начин дебрисот се насочува нагоре. Друг фактор кој има значење според кандидатката е триаголниот напречен пресек на ProTaper-инструментите, кој доведува до намалување на контактната површина помеѓу инструментот и сидот на коренскиот канал, а на тој начин и количината на екструзионен материјал е помала. Во согласност со ова, според кандидатката, е и непостоењето значајна статистичка разлика во однос на квантитетот на екструзионен материјал меѓу системите ProTaper Retreatment и ProTaper Gold.

Кандидатката го испитува и квантитетот на екструзија на дебрис во зависност од техниката на каналното полнење утврдувајќи дека и кај двете користени техники на канално полнење во ова истражување (SC и CLC) сигнификантна е разликата за рачната инструментација споредено со машинските системи за ретретман. Од таму кандидатката заклучува дека независно од техниката на канално полнење, рачната инструментација реализирана со Hedstroem-инструментите резултира со многу поголема количина на екструдираниот дебрис, додека помеѓу испитуваните машински системи не постои значајна разлика.

Добиените резултати од ова истражување, потврдуваат дека при ретретманот ProTaper Retreatment-инструментите го отстраниле материјалот за канално полнење за пократко време од ProTaper Gold и Hedstroem-инструментите. Врз основа на овие податоци авторката заклучува дека со рачните Hedstroem инструменти ретретманот се реализирал најбавно. Понатаму кандидатката објаснува дека ProTaper Retreatment-системот има инструменти со активен врв што овозможува отстранување на материјалот за полнење без употреба на растворувачи, елиминирање на формирање на филм од гутаперка на сидовите на коренскиот канал и поради тоа покажува најбрзо време за ендодонтскиот ретретман. За третиот систем ProTaper Gold, кој го анализира кандидатката, таа утврдила дека и покрај подобрената еластичност на инструментите, најверојатно поради неактивниот врв, покажал побавно време за реализација на ретретманот во однос на ProTaper Retreatment-системот, иако за таа разлика не била утврдена статистичка сигнификантност.

Транспозицијата на коренскиот канал настанува како резултат на одземањето од дентинот од сидот на каналот во текот на ендодонтскиот ретретман и отстапување од барањето каналот да го сочува што е можно повеќе својот оригинален облик. Кандидатката со цел да утврди кој од испитуваните ендодонтски системи за ретретман резултира со најизразена траспозиција на каналот направила компјутерска анализата на вредностите добиени за предефинирани 5 точки на мерење. Секоја од овие 5 точки одговара на одредена должина на коренскиот канал. Точка 1. е на почетокот на каналот; Точка 2. е на 2mm под првата точка; Точка 3. е на почетокот на закривувањето на каналот; Точка 4. е во средината на кривината на каналот; Точка 5. е на врвот од каналот. Според анализата на измерените вредности и нивната статистичка обработка кандидатката заклучува дека кај трите испитувани системи за ендодонтски ретретман

(Hedstroem, ProTaper Retreatment и ProTaper Gold) не постои сигнификантна статистичка разлика во однос на транспозицијата на каналот за Точките 1; 2; 3; 5. Додека за нивото на Точка 4, добиените статистички податоци покажале дека најголема транспозиција е при работа со агресивниот ProTaper Retreatment, а најмала при работа со рачните инструменти.

Анализата на остатокот од каналното полнење после ретретманот кандидатката ја прави прво за целата површина од коренскиот канал, а потоа и за секоја од определените третини (коронарна, средна, апикална). Статистичката обработка на добиените вредности изразени во проценти покажала дека за целата површина од каналот најголем остаток на канално полнење останал по ретретманот со Hedstroem. Помеѓу Hedstroem-системот и ProTaper Retreatment-системот, кандидатката не утврдува значајна статистичка разлика. Статистичката анализа покажала најмала вредност на остатокот од каналното полнење за ProTaper Gold-системот, што според кандидатката, произлегува од карактеристиките на легурата од која се изработени овие инструменти, односно специфичната термичка обработка на материјалот од кој се изработени инструментите, со што тие добиваат за 30% поголема еластичност споредено со другите системи за ретретман. Оваа карактеристика, според кандидатката, овозможува ProTaper Gold-инструментите лесно да лизгаат во коренскиот канал и при тоа се адатираат на неговата анатомија, што води кон поинтимен контакт со сидовите од каналот. Конечниот резултат е отстранување на каналното полнење од поголема површина од коренскиот канал. Статистичката анализа покажала дека кај примероците оптурирани со SC-техниката најголем остаток од каналното полнење имало после ретретманот со Hedstroem, а најмал за ProTaper Gold. Анализата на квантитетот на остатокот од каналното полнење освен за целата површина на каналот, кандидатката ја направила и за делови од каналот, односно неговите третини (коронарна, средна, апикална). Односот меѓу системите за коронарната третина од каналот ги покажал истите статистички резултати како и за целата негова површина, како и за другите две третини (средна и апикална) од каналот. Сепак кандидатката заклучува дека ниту една од постоечките техники за ретретман не е во состојба да обезбеди комплетно исчистен канал од претходниот материјал за оптурирање.

Заклучоците, дефинирани во овој дисертациски труд, се резултат на опсежно и долготрајно истражување. Претставени се во осум точки, со јасен израз. Тие се потврда на добиените резултати, видени низ призмата од литературата и дискусијата. Кандидатката е точна во изразот и поентата. Мислата од заклучокот претставува затворање на кругот во една целина.

Последното поглавје, **Литературен преглед**, содржи 280 референци, правилно нумерирани, по редослед на појавување во текстот. Референците се од понови датуми, но не изостануваат и референци од постари датуми. Ова ја покажува присутноста и актуелноста на проблематиката низ времето.

Предмет на истражување во оваа докторска дисертација се трите ендодонтски системи за конвенционален ретретман (Hedstroem, ProTaper Retreatment, ProTaper Gold), нивната ефикасност која произлегува од нивните карактеристики, истражена преку испитувањето на определените параметри опфатени во студијата реализирана од страна на кандидатката.

Краток опис на применети методи

Статистичката анализа била изработена со помош на статистичките програми: STATISTICA 7.1 и SPSS for Windows 20, а добиените податоци биле обработени со помош на стандардни статистички методи. Дистрибуцијата на нумеричките статистички серии (правилна/неправилна) е тестирана со Kolmogorov Smirnov test, Lilliefors test и Shapiro-Wilk's W test. Бидејќи податоците имаат неправилна дистрибуција, односно регистрирани се екстремно ниски и екстремно високи вредности при направените мерења, за анализа на податоците се користени непараметарски тестови. Структурата на нумеричките серии е анализирана со мерките на централна тенденција (просек и

медијана) и мерките на дисперзија (стандардна девијација). Тестирање на значајност на разлика помеѓу две аритметички средини кај независните примероци е направено со Mann Whitney U Test за неправилна дистрибуција на нумеричките податоци. Тестирање на значајност на разлики помеѓу три аритметички средини кај независните примероци е направено со Kruskal Wallis ANOVA. Како статистички сигнификантно било земено нивото на значајност (ниво на грешка помало од 0,05) за $p < 0,05$ при CI(confidence interval) = 95%. Резултатите се прикажани табеларно и графички.

Оцена на трудот

Согласно со комплетно приложената документација, деталната анализа на докторската дисертација, актуелноста на темата, како и досегашната стручна и научна работа на кандидатката, Комисијата смета дека докторската дисертација на м-р Маријана Мирческа, со наслов **Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман**, научно подрачје: стоматологија од областа на дентална патологија, според актуелноста, зацртаните цели, прикажаниот материјал и методологија, статистичката обработка и добиените резултати, целосно ги задоволува правилата и критериумите на докторска дисертација. Истражувањата во оваа студија партиципираат во прогресијата на научно-истражувачката мисла и широката клиничка практика.

Научниот придонес од оваа докторска дисертација е што податоците добиени од истражувањето ќе овозможат примена на позитивните карактеристики на испитуваните ендодонтски системи (Hedstroem, ProTaper Retreatment, ProTaper Gold) при реализација на конвенционалниот ендодонтски ретретман во секојдневната пракса, при тоа претставувајќи основа за понатамошни истражувања во ин vivo услови.

Ова истражување е одобрено од Етичката комисија за истражување на Стоматолошкиот факултет при УКИМ. Докторската дисертација на м-р Маријана Мирческа, со наслов **Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Од тие причини, Комисијата позитивно го оценува приложениот труд како докторска дисертација која ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд, па оттука има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје да го прифати докторскиот труд и да донесе одлука за завршување на процедурата во целост.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Mirceska M., Popovska L. The role of rotary systems in endodontic treatment-review article. Macedonian Dental Review. ISSN 2545-4757, 2018; 41 (3): 66-72.

[2]. Mirceska M., Popovska L. Evaluation of the time required for retreatment with three endodontic systems. Macedonian Dental Review. ISSN 2545-4757, 2019; 42 (1-2): 25-29.

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на кандидатката се: соодветна примена на испитуваните ендодонтски системи (Hedstroem, ProTaper Retreatment, ProTaper Gold) во конвенционалниот ендодонтски ретретман согласно со докажаните нивни карактеристики во поглед на апикалната екструзија на дебрис, потребното време за ретретман, транспозицијата на коренскиот канал, количината на остаток од каналното полнење по ретретманот.

Врз основа на реализацијата на поставените цели, анализата на резултатите и нивната компарација со бројни релевантни автори, докторската дисертација ќе даде сериозен придонес во развојот и унапредувањето на научноистажувачката мисла и дејност.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Маријана Мирческа со наслов **Ефикасноста на три ендодонтски системи при конвенционален ендодонтски ретретман.**

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Соња Апостолска, претседател	с.р.
2. Проф. д-р Лидија Поповска, ментор	с.р.
3. Проф. д-р Василка Ренцова, член	с.р.
4. Проф. д-р Илијана Муратовска, член	с.р.
5. Проф. д-р Ивона Ковачевска, член	с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: МАТЕМАТИКА, АНАЛИЗА И
ФУНКЦИОНАЛНА АНАЛИЗА И ПРОГРАМИРАЊЕ, НА ТЕХНОЛОШКО-
МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 13 јуни 2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет, бр. 02-1259/1 од 4.9.2019 година, донесена на 40 редовна седница на Наставно-научниот совет, одржана на 4 септември 2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Тајјана Атанасова - Пачемска, редовен професор на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, д-р Билјана Јолевска - Тунеска, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје и д-р Љупчо Настовски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање, во предвидениот рок се пријави д-р Бети Андоновиќ, вонреден професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Бети Андоновиќ е родена на 2.1.1974 година во Скопје, Република Македонија. Во 1992 година завршила средно образование во Централното средно училиште во Марлоу, Оклахома, во Соединетите Американски Држави. Во 1996 година дипломирала на Институтот за математика при Природно-математичкиот факултет во Скопје, со наслов на дипломската работа „Афина геометрија“, како официјално најдобар студент по математика во својата генерација, со просек 9,15. Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, за кој е и постојан судски преведувач од 1994 година, со оперативните програми од Microsoft Office - апликативен пакет и Mathematica software.

Во 2004 година, по положувањето на предвидените испити и одбраната на магистерскиот труд со наслов: „Облик на атрактори во динамички систем“ на Институтот за математика при Природно-математичкиот факултет во Скопје, се стекнала со научниот степен магистер по математички науки.

Докторската дисертација „Внатрешна дефиниција на облик и својства на континуум“ ја одбрала на 15.10.2009 година на Природно-математичкиот факултет во Скопје, со што се стекнала со научниот степен доктор на математички науки од научното подрачје математика.

Во 1997 година, кандидатката е избрана за демонстратор на Институтот за математика на Природно-математичкиот факултет. Во 1999 и во 2000 година е избрана за демонстратор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје за предметите: Математика 2 и Програмирање на дигитални сметачки машини. Во 2000 година, кандидатката е избрана на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје во звањето помлад асистент на групата предмети: математика 1, математика 1, математика 3 и програмирање на дигитални сметачки машини. Во 2005 година, д-р Бети Андоновиќ е

избрана во звањето асистент, а во 2010 е избрана во звањето доцент по групата предмети: Математика 1, Математика 2, Вовед во програмирање, Основи на компјутерското работење и Комуникациски вештини (изборен) на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Во 2014 година, д-р Бети Андоновиќ е избрана во звањето вонреден професор по групата предмети: Математика 1, Математика 2, Вовед во програмирање (изборен), Основи на компјутерското работење (изборен), Комуникациски вештини (изборен) и Динамички системи (изборен), од наставно-научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање. На таа работна позиција се наоѓа и денес.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.1087 стр.160 од 3 ноември 2014 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 979 стр.258 од 1 февруари 2010 година и бр.1087 стр.160 од 3 ноември 2014 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

2.1. Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Бети Андоновиќ има повеќегодишно искуство во наставно-образовната дејност.

Во рамките на наставно-образовната дејност на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, во периодот по изборот во звањето вонреден професор, кандидатката д-р Бети Андоновиќ учествувала во изведувањето на наставата (предавања и вежби) на следниве предмети:

- **Математика 1** (задолжителен предмет на прв циклус студии);
- **Математика 2** (задолжителен предмет на прв циклус студии);
- **Вовед во програмирање** (изборен предмет на прв циклус студии);
- **Основи на компјутерското работење** (изборен предмет на прв циклус студии);
- **Комуникациски вештини** (изборен предмет на прв циклус студии);
- **Динамички системи** (изборен предмет на прв циклус студии);
- **Менаџмент на бизнис-комуникација** (изборен предмет на втор циклус студии);
- **Динамички системи** (изборен предмет на втор циклус студии);
- **Комплексна контрола и управување со интегрирани процеси (25%)** (изборен предмет на трет циклус студии).

Кандидатката д-р Бети Андоновиќ се стреми да внесе современ пристап во изведувањето на наставата, да отвори интеракција и да постигне аргументирана комуникација со студентите.

Во периодот по изборот во звањето вонреден професор, д-р Бети Андоновиќ била член во комисија за оцена и одбрана на 1 дипломска работа, 2 магистерски труда и на 3 докторски труда.

2.2. Научноистражувачка дејност

Во рамките на научноистражувачката дејност, во периодот по изборот во звањето вонреден професор, кандидатката д-р Бети Андоновиќ покажала забележителен интерес во нејзините научни области – математика и нејзина примена, особено во карактеризација на јаглеродните наноструктури, како и областите на менаџмент и комуникациски вештини.

По изборот во звањето вонреден професор, д-р Бети Андоновиќ, како автор или коавтор, има објавено дел од две монографии во странство, 3 труда со оригинални научни резултати со импакт-фактор, 6 труда со оригинални научни резултати во референтно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор, 1 труд со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор и 15 апстракти објавени во зборници на конференции. Има одржано 9 пленарни предавања или предавања по покана на меѓународни собири, 2 секциски предавања на меѓународни собири и 2 предавања по покана од универзитети.

2.3. Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Од изборот во звањето вонреден професор, кандидатката била активна и во делот на стручно-применувачката дејност, како и во дејностите од поширок интерес.

Во стручно-апликативната дејност, може да се констатира дека д-р Бети Андоновиќ активно работи во повеќе области од применетата математика и менаџментот. Активно и континуирано учествува во промотивните активности на Факултетот. Исто така, била и рецензент на 2 труда објавени во списание со фактор на влијание или со меѓународен уредувачки одбор.

Била член на рецензентска комисија за избор во наставно-научно звање.

Д-р Бети Андоновиќ активно била вклучена во изготвување и пријавување на научно-образовни меѓународни проекти како носител или соработник.

Била потпретседател или член на научени одбори на меѓународни научни собири.

Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Активно учествува во промоцијата на научни активности и нивната важност и зголемување на интересот за наука преку континуирано организирање работилници на Технолошко-металуршкиот факултет за училишни деца.

Активностите кои припаѓаат во стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

3. ОЦЕНКА ОД САМОЕВАЛУАЦИЈА

Кандидатката д-р Бети Андоновиќ, за периодот од изборот во звањето вонреден професор до поднесувањето на пријавата, доби позитивна оценка од спроведените процеси на самоевалуација, преку анонимно анкетирање на студентите на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Бети Андоновиќ.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Бети Андоновиќ поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје да донесе одлука за избор на д-р Бети Андоновиќ во звањето редовен професор по предметите од научните области: математика, анализа и функционална анализа и програмирање, како и да ја проследи одлуката до Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на потврдување.

Рецензентска комисија

Д-р Татјана Атанасова - Пачемска, редовен професор, с.р.

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Д-р Билјана Јолевска - Тунеска, редовен професор, с.р.

Факултет за електротехника и информациски технологии, Скопје

Д-р Љупчо Настовски, редовен професор, с.р.

Природно-математички факултет, Скопје

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Бети Ѓорѓи Андоновиќ

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје,
Технолошко-металуршки факултет - Скопје

Научни области: математика, анализа и функционална анализа, програмирање

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,15 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,75 Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	да
2	Научен степен – доктор на математички науки Назив на научната област: математика, анализа и функционална анализа и програмирање, поле: природно-математички науки, подрачје: математика	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да (види во Образец 2)
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	да
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	да
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	да
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 3 ноември 2014, бр.1087	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018).

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Бети Ѓорѓи Андоновиќ

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје,
Технолошко-металуршки факултет - Скопје

Научни области: математика, анализа и функционална анализа,
програмирање.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на настава (прв циклус студии)	30,0
	Математика 1 (3 часа), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	9,0
	Математика 2 (3 часа), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	9,0
	Комуникациски вештини (2 часа) (изборен), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	6,0
	Динамички системи (2 часа) (изборен), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	6,0
2	Одржување на вежби (прв циклус студии)	27,0
	Математика 1 (3 часа), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	6,75
	Математика 2 (3 часа), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	6,75
	Динамички системи (2 часа) (изборен), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	4,5
	Основи на компјутерското работење (2 часа) (изборен), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	4,5
	Вовед во програмирање (2 часа) (изборен), 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19	4,5
3	Одржување на консултации (прв циклус студии)	3,1
	2014-2019 вкупно 1550 студенти	3,1
4	Одржување на настава (втор циклус студии)	4,5
	Менаџмент на бизнис-комуникација, 2016/17, 2017/18, 2018/19	4,5
5	Одржување на вежби (втор циклус студии)	4,5
	Менаџмент на бизнис-комуникација, 2016/17, 2017/18, 2018/19	4,5
6	Одржување на консултации (втор циклус студии)	0,008
	2014-2018 вкупно 4 студенти	0,008
7	Подготовка на нов предмет (трет циклус студии)	1,0
	Работни стилови во бизнис - комуникација (предавања)	1,0
8	Настава во летни школи и работилници	2,0
	Работилница – ДОЈРАН 2015, Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2013 година (7.4.-4.3.2015)	1,0
	Работилница – БЕРОВО 2015, Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2013 година, Бела Вода (3.7.-4.7.2015)	1,0
9	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (1)	0,1
10	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд (2)	0,6

11	Член на комисија за оцена или одбрана на докторска дисертација (3)	2,1
12	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	6,0
	А. Димитров, Б. Андоновиќ, <i>Менаџмент на бизнис - комуникација во шим</i> , УКИМ, Скопје, 2019	6,0
13	Изменето и дополнето издание на учебник	3,0
	С. Петковски, Б. Андоновиќ, <i>Интерперсонални комуникациски вештини</i> , учебник, II издание, ПАБЛИШЕР ДОО, Скопје, 2016	3,0
	Вкупно	83,908

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учесник на национален научен проект (5)	15,0
	Реализирање на проектни активности од областа на развој и примена на чисти технологии во животната средина за едукација на магистри и доктори и организирање на работилници за подигање на јавната свест, финансиран од МОЕПП, 2013-2014	3,0
	Заштита на природата од индустриски отпад преку валоризација на филтерна прашина и металуршки троски во нови еко-пријателски полимерни малтери и бетони, финансиран од МОЕПП, 2013-2014	3,0
	Истражување и развој на нови наноструктурирани сензори за заштита и унапредување на животната средина и природата, финансиран од МОЕПП, 2013-2014	3,0
	Развој на процеси за валоризација на биомаса од природни отпадни сировини (моделирање и оптимизација), 2017	3,0
	Дизајн на процеси за екстракција на биоактивни компоненти од растителни сировини, 2019	3,0
2.	Учесник на меѓународен научен проект (5)	25,0
	CA17140 Cancer nanomedicine – from the bench to the bedside, 2018-2022	5,0
	CA17139 European Topology Interdisciplinary Action, 2018-2022	5,0
	CA16227 Investigation and Mathematical Analysis of Avant-garde Disease Control via Mosquito Nano-Tech-Repellents, 2017-2021	5,0
	CM1402 From molecules to crystals – how do organic molecules form crystals? (Crystallize), 2014-2018	5,0
	Municipal Services Improvement Project /CS-CQ- 002-16/Technical Assistance: Small Size Wastewater Treatment in Rural Areas/Macedonia, 2017	5,0
3.	Дел од монографија објавен во странство (2)	7,2
	P. Paunović, A. Petrovski, G. Načevski, A. Grozdanov, M. Marinkovski, B. Andonović, P. Makreski, O. Popovski, A. Dimitrov, Pathways for the Production of Non-stoichiometric Titanium Oxides, in P. Petkov et al. (eds.), Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security, NATO Science for Peace and Security Series A: Chemistry and Biology, DOI 10.1007/978-94-017-9697-2_24, 2015, p. 239-253.	3,6
	A. Petrovski, A. Dimitrov, A. Grozdanov, B. Andonović, and P. Paunović, <i>Characterization of Graphene Produced by Electrolysis in Aqueous Electrolytes</i> , in P. Petkov et al. (eds.), Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security, NATO Science for Peace and Security Series A: Chemistry and Biology, DOI 10.1007/978-94-017-9697-2_24, (2015), 103-110.	3,6
4.	Трудови со оригинални научни резултати со импакт-фактор, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет (3)	21,032

	B. Andonovic, N. Shekutkovski, <i>Intrinsic strong shape for paracompacta</i> , Glasnik Matematski, 52(2), 2017, 331-350, DOI: 10.3336/gm.52.2.10. (ИФ=0.379)	7,579
	B. Andonovic, A. Ademi, A. Grozdanov, P. Paunovic, A. T. Dimitrov, <i>Enhanced model for determining the number of graphene layers and their distribution from X-ray diffraction data</i> , Beilstein J. Nanotechnol., 6, 2113-2122, 2015 (ИФ=3.13)	7,93
	B. Andonovic, A. Grozdanov, P. Paunovic, A. T. Dimitrov, <i>X-ray diffraction analysis on layers in graphene samples obtained by electrolysis in molten salts: a new perspective</i> , Micro & Nano Letters, December 2015, 683-685, DOI: 10.1049/mnl.2015.0325 (ИФ=0.723)	5,523
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание со меѓународен уредувачки одбор (6)	20,0
	A. Petrovski, A. T. Dimitrov, A. Grozdanov, P. Paunovic, B. Andonovic, G. Gentile, M. Avella, B. Ranguelov, <i>Study of graphene obtained by electrolysis in sulfuric acid electrolytes</i> , SF Nanotec Res Let, 2017.	3,0
	B. Andonovic, A. Zhabevska-Zlatevski, K. Lisichkov, A. Dimitrov, <i>Assessment of The Success Of Potential Managers Within An Organization And Proposals For Improvement, Quality Of Life</i> , 2017, 8(1-2), 48-55.	3,0
	B. Andonovic, A. Zhabevska-Zlatevski, K. Lisichkov, A. Dimitrov, <i>Criteria for Assesing the Success of new Managers, Quality of life (2015)</i> 6(3-4), 62-72.	3,0
	B. Andonovic, <i>Mathematical Approach to Strokes as an Attractor Within Communication Dynamical System, Quality of life (2015)</i> 6(3-4), 73-82.	5,0
	B. Andonovic, A. Grozdanov, A. Petrovski, P. Paunovic, A. Dimitrov, <i>Determining graphene layers number and N-layer region coverage by XRD data distribution model</i> , Material and Environment Protection, 4(1), 2015, 19-25.	3,0
	B. Andonovic, M. Temkov, A. Ademi, A. Petrovski, A. Grozdanov, P. Paunovic, A. Dimitrov, <i>Laue functions model vs Scherrer equation in determination of graphene layers number on the ground of XRD data</i> , Journal of Chemical Technology and Metallurgy, Vol. 49, 2014, 545-550.	3,0
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	4,0
	B. Andonovic, A. Zhabevska-Zlatevski, K. Lisichkov, <i>Assessment of the Success of Potential Managers within an Organization</i> , In Proceedings of the V International Congress "Engineering, Environment and Materials in Processing Industry" Jahorina, RS, 2017, 660-667.	4,0
7.	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	27,0
	<i>Spectroscopic analysis on layers in graphene samples obtained by electrolysis in molten salts and aqueous electrolyte: A new approach</i> , GSC "Investigation and Mathematical Analysis of Avant-garde Disease Control via Mosquito Nano-Tech-Repellents (IMAAC)", Oct 1-3, 2018, Ohrid, Macedonia	3,0
	<i>Analysis and determination of personal profiles for improvement of efficiency and effectiveness within a catering company</i> , ENTRENOVA (ENTERprise REsearch InNOVAtion Conference), September 6-8, 2018, Split, Croatia	3,0
	<i>Spectroscopic analysis on layers for determining the graphene layers number</i> , 3 rd Workshop on Graph Theory and Application, August 13-15, 2018, Ohrid, Macedonia	3,0
	<i>Model for determining the graphene layers number based on spectroscopic data</i> , EBP 2018: 2 nd Portuguese meeting in Biomathematics, July 19, 2018, University of Aveiro, Portugal	3,0
	<i>New approach to students for effectiveness and efficiency in math education, Algebra and Analysis with Application</i> , July 1-4 2018, Ohrid, Macedonia	3,0
	<i>Distance based topological indices on MWCNT samples obtained by electrolyses in molten salts</i> , Training School on Optimal Control Theory and	3,0

	Mosquito Control Strategies, April 19-21, 2018, Department of Mathematics, University of Aveiro, Portugal	
	<i>Trainer in the First Modelling Week in Macedonia supported by COST Action Mathematics for Industry Network MI-NET, Feb 12-16, 2018, Stip, Macedonia</i>	3,0
	<i>Spectroscopic analysis on layers in graphene samples obtained by electrolysis in molten salts and aqueous electrolyte, “Investigation and Mathematical Analysis of Avant-garde Disease Control via Mosquito Nano-Tech-Repellents (IMAAC)”, Feb 6-8, 2018, Turin, Italy</i>	3,0
	<i>New Approach to Spectroscopic Analysis on Layers in Graphene Samples Obtained by Electrolysis in Molten Salts and Aqueous Electrolyte, Minerals and Metals Production from Mine to Market (in honour of Professor Derek Fray), 15-16 Dec 2015, Trinity Hall, Cambridge</i>	3,0
8.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	4,0
	<i>Application of mathematical models for determination of structural characteristics of graphene and MWCNT and its topological indices related properties, MASSEE International Congress on Mathematics – MICOM 2018, September 18-23, 2018, Nicosia, Cyprus</i>	2,0
	<i>Distance based topological indices on Graphene and MWCNT samples obtained by electrolyses in molten salts, Ninth Workshop Dynamical Systems Applied to Biology and Natural Sciences, DSABNS Feb 7-9, 2018, Università di Torino, Italy</i>	2,0
9.	Одржано предавање по покана на универзитет	2,0
	<i>Нов пристап кон спектроскопската анализа на слоеви кај примероци на графен добиени со електролиза на растворени соли и водени раствори, Природно-математички факултет, Скопје, 9.3.2016</i>	1,0
	<i>Што можат математичарите да сторат за вас, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, 21.4.2016</i>	1,0
10.	Апстракти објавени во зборник на конференција-меѓународна	15,00
	<i>B. Andonovic, T. Atanasova Pacemska, V. Andova, P. Paunovic, A. T. Dimitrov, Application of mathematical models for determination of structural characteristics of graphene and MWCNT and its topological indices related properties, MASSEE International Congress on Mathematics – MICOM 2018, September 18-23, 2018, Nicosia, Cyprus</i>	1,0
	<i>A. Zabevska Zlatevski, Z. Sekovska, A. Petkovska, B. Andonovic, A. Dimitrov, Analysis and determination of personal profiles for improvement of efficiency and effectiveness within a catering company, ENTRENOVA (ENTERprise REsearch InNOVation Conference), September 6-8, 2018, Split, Croatia</i>	1,0
	<i>B. Andonovic, New approach to students for effectiveness and efficiency in math education, Algebra and Analysis with Application, July 1-4 2018, Ohrid, Macedonia</i>	1,0
	<i>B. Andonovic, T. Atanasova Pacemska, V. Andova, P. Paunovic, A. T. Dimitrov, Distance based topological indices on Graphene and MWCNT samples obtained by electrolyses in molten salts, Ninth Workshop Dynamical Systems Applied to Biology and Natural Sciences, DSABNS Feb 7-9, 2018, Università di Torino, Italy</i>	1,0
	<i>B. Andonovic, A. Zabevska-Zlatevski, A. Dimitrov, Assessment of the success of potential managers within an environmental engineering organization and proposals for improvement, ENTRENOVA (ENTERprise REsearch InNOVation Conference), September 7-9, 2017, Dubrovnik, Croatia</i>	1,0
	<i>B. Andonovic, N. Shekutkovski, Intrinsic strong shape for paracompacta, Fourth International conference on Topology and its Applications (ICTA), Ohrid, R. Macedonia, 19.09-21.09.2016</i>	1,0
	<i>B. Andonovic, A. Zabevska-Zlatevski, A. Angeleska, K. Lisichkov, A. T. Dimitrov, Assessment of the success of new managers teams within an organization and corresponding distribution of functional roles for best</i>	1,0

	<i>performance</i> , VII International Metallurgical Congress, Metallurgy, Materials and Environment, Ohrid, Macedonia, 2016	
	B. Andonovic, A. Grozdanov, P. Paunovic and A. T. Dimitrov, <i>Enhanced X-ray Diffraction Model in Spectroscopic Analysis on Layers in Graphene Samples Obtained by Electrolysis in Molten Salts and Aqueous Electrolyte</i> , NANOPOSTER 2017 – 7 TH Virtual Nanotechnology Poster Conference, 11-17 April, 2016	1,0
	A. Dimitrov, A. Grozdanov, P. Paunovic, B. Andonovic, <i>New Approach to Spectroscopic Analysis on Layers in Graphene Samples Obtained by Electrolysis in Molten Salts and Aqueous Electrolyte</i> , Minerals and Metals Production from Mine to Market (in honour of Professor Derek Fray), 15-16 Dec 2015, Trinity Hall, Cambridge, Abstract Book, p. 35	1,0
	A. Grozdanov, P. Paunovic, A.T. Dimitrov, M. Avella, G. Dentile, B. Andonovic, M.E. Errico, A. Petrovski, <i>PANI/MWCNT Nanocomposites for pH Sensing Applications</i> , Minerals and Metals Production from Mine to Market (in honour of Professor Derek Fray), 15-16 Dec 2015, Trinity Hall, Cambridge, Abstract Book, p. 26	1,0
	B. Andonovic, A. Grozdanov, P. Paunovic, A. Dimitrov, <i>A new approach to the X-ray diffraction analysis on layers stacking height of graphene samples obtained by electrolysis in molten salts</i> , 11th Symposium “Novel Technologies and Economic Development”, Proceedings, p. 131, Leskovac, October 23-24, 2015	1,0
	K. Stoimčev, A. Petrovski, A. Tomova, P. Paunović, A. Grozdanov, B. Andonovic, A. Dimitrov, <i>Electrochemical deposition of polypyrrole/MWCNT nanocomposites</i> , 11th Symposium “Novel Technologies and Economic Development”, Proceedings, p. 104, Leskovac, October 23-24, 2015	1,0
	A. Tomova, A. Petrovski, A. Grozdanov, B. Andonovic, P. Paunovic, and A. T. Dimitrov, <i>Chemical functionalization of CNTs for gas sensor application</i> , Metallurgical & Materials Engineering Congress of South-East Europe, MME SEE2015, Belgrade, Serbia, June 3-5, 2015	1,0
	A. Grozdanov, A. Petrovski, R. Avolio, B. Andonovic, M. E. Errico, P. Paunovic, G. Gentile, A. Dimitrov, M. Avella, <i>pH sensor based on Graphene/PMMA nanocomposites</i> , World Congress and Expo on Nanotechnology and Materials Science, Dubai, UAE, April 13-15, 2015	1,0
	A. Grozdanov, A. Petrovski, R. Avolio, P. Paunovic, M. E. Errico, B. Andonovic, M. C. Coca, G. Gentile, F. De Falco, A. Dimitrov, M. Avella, <i>Synthesis of polyaniline/graphene nanocomposite and its thermal, optical and electrochemical properties</i> , Graphene 2015 - ImagineNano 2015, Bilbao-Spain, 10-13 March, 2015	1,0
	Вкупно	140,232

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	6,0
	Супервизија на активности во склоп на <i>MATHDebate: promotion of the project activities</i> , Erasmus+, Охрид, 3 Јули, 2018	1,0
	Жири-комисија во склоп на <i>MATHDebate</i> , Erasmus+, Скопје, 12-14 октомври, 2017	2,0
	Рецензент на трудот Srebrenova Miteva M., Kocova Lazarova L., <i>Notion for connectedness and path connectedness in some type of topological spaces</i> , Balkan Journal of applied mathematics and informatics, 2018	1,0
	Рецензент на трудот Shekutkovski, N., <i>Intrinsic shape – the proximate approach</i> , Filomat 29 (2015), 10, (ИФ = 0,695), MR3434160, 2016	1,0

	Експертски активности на состанок Core group meeting, CA16227, July 6, Zagreb, 2018	1,0
2.	Претседател на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	2,0
	2 nd MC Meeting and General Scientific meeting for COST 16227, October 1-3, Ohrid, 2018	2,0
3.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	1,0
	International Conference Algebra and Analysis with Application, July 1-4, Ohrid, 2018 (научен одбор)	1,0
4.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (ФП7, ЦОСТ, ИЦГЕБ, ИЕАЕ и сл.)	10,0
	Член на МС (управувачки одбор) за CA17140 Cancer nanomedicine – from the bench to the bedside, 2018-2022	2,0
	Член на МС (управувачки одбор) за CA17139 European Topology Interdisciplinary Action, 2018-2022	2,0
	Член на МС (управувачки одбор) за CA16227 Investigation and Mathematical Analysis of Avant-garde Disease Control via Mosquito Nano-Tech-Repellents, 2017-2021	2,0
	Член на МС (управувачки одбор) за CM1402 From molecules to crystals – how do organic molecules form crystals? (Crystallize), 2014-2018	2,0
	Science Communication Manager CA16227 Investigation and Mathematical Analysis of Avant-garde Disease Control via Mosquito Nano-Tech-Repellents, 2017-2021	2,0
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	3,0
	Апликација за COST European network on applied mathematics, 2019, носител	2,0
	Апликација STEAME, 2019, соработник	1,0
6.	Член на факултетска комисија	9,5
	Наставен колегиум за Дизајн и менаџмент на технолошки процеси	0,5
	Наставен колегиум за Менаџмент на квалитет	0,5
	Наставно-научен совет	0,5
	Член на управа, 2012-2016	0,5
	Член на Комисија за дипломски работи, 2011 - 2016	0,5
	Член на пописна комисија при Институтот за дизајн и менаџмент на технолошки процеси, 2014, 2015, 2016, 2017	2,0
	Член на Комисија за прием на нови студенти, 2015, 2016	1
	Раководител на лабораторија, 2012-2016	1
	Член на Сојузот на математичари на Македонија	1
	Член на Сојузот на истражувачи на Македонија	1
	Член на Cyprus Math Society	1
7.	Член на комисија за избор во звање	0,2
	Павел Димовски (2015 година), избор во звање - доцент на група предмети	0,2
8.	Раководител на внатрешна организациона комисија	3,0
	Раководител на Институтот за хемиско и контролно инженерство, 2012-2016	3,0
9.	Учество во промотивни активности на Факултетот	2,0
	Презентација на програмата на ТМФ низ основните и средните училишта во Македонија за учебната 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 година	2,0
	ВКУПНО	36,7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	83,908
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	140,232
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	36,7
Вкупно	260,84

Рецензентска комисија

Д-р Татјана Атанасова - Пачемска, редовен професор, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, с.р.

Д-р Билјана Јолевска - Тунеска, редовен професор, Факултет за електротехника и информациски технологии, Скопје, с.р.

Д-р Љупчо Настовски, редовен професор, Природно-математички факултет, Скопје с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „НАНОМАТЕРИЈАЛИ“ ОД АВТОРОТ ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДАР ДИМИТРОВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет, бр.02-2509/19 од 6.9.2019 год., за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Наноматеријали“ од авторот проф. д-р Александар Димитров, наменет за студентите на Технолошко-металуршкиот факултет, за предметот наноматеријали и нанотехнологии, избрани се: проф. д-р Анита Грозданов, Технолошко-металуршки факултет, Скопје и проф. д-р Перица Пауновиќ, Технолошко-металуршки факултет, Скопје.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

IV. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Наноматеријали
Назив на предметната програма:	Наноматеријали и нанотехнологии
Назив на студиската програма:	Инженерство на материјали и нанотехнологии
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	1. циклус студии: • наноматеријали и нанотехнологии, 90 часа, 6 кредити, III семестар (ИМН); • наноматеријали и нанотехнологии, 30 часа, 2 кредити, II семестар (сите насоки); 2. циклус студии: • современи постапки за добивање на нанометали, 90 часа, 6 кредити, II семестар (ЕМ); • Електрохемиско добивање на нанометали, 90 часа, 6 кредити, II семестар (ЕХИ); 3. циклус студии: • - наноструктури и нанотехнологии, 90 часа, 6 кредити, III семестар (Металургија).
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 280 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја и содржи 162 слики и 13 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Анита Грозданов, ТМФ, УКИМ, с.р.
Проф. д-р Перица Пауновиќ, ТМФ, УКИМ, с.р.

ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ПЕРИЦА ПАУНОВИЌ

Краток опис на содржината:	Ракописот е поделен на шест основни тематски целини: 1. Вовед во наноматеријали, 2. Нултидимензионални наноструктури: наночестички, 3. Еднодимензионални наноструктури: наножици и нанопрачки, 4. Дводимензионални наноструктури: тенки филмови, 5. Јаглеродни наноструктури и 6. Карактеризација на наноструктурите. Ракописот, како што кажува и самиот негов наслов, се занимава со проучување на наноструктурираните материјали. Приложениот материјал во првото поглавје им овозможува на корисниците да се стекнат со основните поими за наноструктурираните материјали, како нивната природа, што е тоа што ги разликува од традиционалните материјали зошто имаат посупериорни својства, основните принципи за нивно добивање, како и мноштвото подрачја на нивна примена. Во второто поглавје се дефинирани нултидимензионираните наноматеријали – наночестички и обработени се физичките и хемиските феномени кои се случуваат при различни постапки на нивно добивање. Детално е опишан процесот на формирање наночестички, од процесот на формирање зародиши (нуклеуси) и механизмите на нивни понатамошен раст. Даден е акцент на формирањето метални и оксидни наночестички. Со изложениот материјал во третото поглавје, обработени се еднимензионалните наноструктури (наножици, нанопрачки, наноцевки и сл.). Детално се претставени различните пристапи на постапките за нивно добивање, како спонтан раст (испарување-кондензација), добивање базирано на шаблони, литографски постапки и т.н. „електроспининг“ методи. Во четвртото поглавје се обработени дводимензионалните наноматеријали, т.е. тенки нанофилмови. Како и во претходните две поглавја, објаснети се феномените кои се јавуваат во различните постапки за раст на површинските филмови. Во петтото поглавје детално е објаснета структурата на јаглеродните наноструктури – графенот и јаглеродните наноцевки. Дадена е корелација помеѓу структурата и својствата што произлегуваат од неа. Исто така, наведени се мноштво постапки за нивно добивање, како и подрачјата на нивна примена. Во шестото, последно поглавје, објаснети се најважните инструментални методи кои се користат за карактеризација на структурата и својствата на наноматеријалите. Од техниките за определување на структурните параметри, опишани се рендгенската дифракциона метода (XRD) и Рамановата спектроскопија. Од микроскопските техники за следење на структурата и својствата опишани се: трансмисионата електронска микроскопија (TEM), скенирачката електронска микроскопија (SEM), микроскопија со скенирачка сонда (SPM) како мерна алатка во наномет-рологијата, скенирачка тунелирачка микроскопија (STM) и микроскопија базирана меѓуатомски сили (AFM). За карактеризација на површинските својства/големина на честичките, обработени се постапките за мерење на: специфичната површина (m^2/g) со помош на BET-методата развиена од Браунер, Емет и Телер, распределба на честичките по големина (PSD) и пикнометарската густина.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржината на ракописот е произлезена од предметната програма, поради што напълно е усогласена со неа.

Предлози за потребни корекции:	Забелешките се коригирани.
Оцена на ракописот:	Ракописот е автентичен, актуелен и дава значаен придонес за квалитетна настава по предметната програма.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Од деталниот увид во приложениот материјал, може да се заклучи следново: Авторот покажале искуство во педагошката работа во областа на наноструктурите, што се гледа во правилниот избор на структурата и содржината на учебникот. Правилното балансирање на содржината обработена во учебникот е доста нагласено и изострено, со што се овозможува негово користење на сите циклуси на студирање, зависно од претходните знаења на корисниците. Изразено е научното искуство на авторот, ориентацијата кон истражувачката работа, што е реткост во предметната област. Во предложениот ракопис, ова е јасно е изразено, особено во деловите за јаглеродните наноструктури и карактеризација на наноструктурираните материјали. Користената литература е сеопфатна и содржајна, и укажува на долгогодишната работа на авторот во предметната област. Материјалот технички е подготвен на завидно ниво, јазикот е јасен за целната група, а табелите и дијаграмите одговараат на текстуалниот дел, меѓусебно проникнувајќи, и сочинуваат заокружена целина.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Наноматеријали и нанотехнологии, примарно наменет за студентите на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Перица Пауновиќ, ТМФ, УКИМ, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АНИТА ГРОЗДАНОВ

Краток опис на содржината:	Содржината на ракописот е претставена и поделена во шест тематски целини: 1. Вовед во наноматеријали, 2. Нултидимензионални наноструктури: наночестички, 3. Еднодимензионални наноструктури: наножичи и нанопрачки, 4. Двдимензионални наноструктури: тенки филмови, 5. Јаглеродни наноструктури и 6. Карактеризација на наноструктурите. Претмет на ракописот се процесите на добивање на наноструктурираните материјали и мал дел за некои од основните техники за нивна карактеризација. Првата глава е посветена на претставување на основните поими за наноструктурираните материјали и нивната природа, основните принципи за нивно добивање, како и областите на нивна примена. Втората глава ги претставува и ги дефинира нултидимензионираните наноматеријали – наночестички. Исто така, обработени се физичките и хемиските феномени кои се случуваат при различни постапки на нивно добивање. Посебно внимание е посветено на формирањето метални и оксидни наночестички. Третата глава ги обработува еднимензионалните наноструктури (наножичи, нанопрачки, наноцевки и сл.), различните пристапи на постапките за нивно добивање, како спонтан раст (испарување-кондензација), добивање базирано на шаблони, литографски постапки и т.н. „електроспининг“ методи. Четвртата глава ги опишува двдимензионалните наноматеријали, т.е. тенки нанофилмови, основните феномени кои се карактеристични за нивниот раст и некои од нивните особини. Петтата глава е посветена на структурата на јаглеродните наноструктури – графенот и јаглеродните наноцевки. Дефинирана е корелацијата помеѓу структурата и својствата на истите. Претставени се повеќето од постапките за нивно добивање, како и подрачјата на нивна примена. Шестата глава ги дава основите на најважните инструментални методи кои се користат за карактеризација на структурата и својствата на наноматеријалите, како што се: рендгенската дифракциона метода (XRD) и Рамановата спектроскопија, трансмисиона електронска микроскопија (TEM), скенирачка електронска микроскопија (SEM), микроскопија со скенирачка сонда (SPM) како мерна алатка во нанометрологијата, скенирачка тунелирачка микроскопија (STM) и микроскопија базирана на меѓуатомски сили (AFM), специфична површина (m^2/g) со помош на BET-методата развиена од Браунер, Емет и Телер, распределба на честичките по големина (PSD) и пикнометарска густина.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржината на ракописот е актуелна и е усогласена со предметната програма.
Предлози за потребни корекции:	Авторот ги прифати корекциите и добро ги дефинира македонските термини и преводи на некои од карактеристичните феномени. Ова е особено важно бидејќи ова е еден од првите ракописи во областа на наноструктурите и нанотехнологиите, и тој ќе биде идна

	водилка за на другите автори, особено дипломци, постдипломци и докторанди.
Оцена на ракописот:	Ракописот е актуелен и дава значаен придонес во една нова област на материјалите и технологиите. Исто така, ракописот ќе овозможи подигнување на квалитетот на наставата и знаењата на инженерите во областа на наноматеријалите и нанотехнологиите.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Прегледот на приложениот материјал покажува дека авторот има солидно познавање и експериментално, научно истражувачко искуство во работата со наноструктурите, што се гледа во правилниот избор на структурата и содржината на учебникот. Авторот покажува висока педагошка подготовка и успева да направи содржината на учебникот која ќе овозможи негово користење на сите циклуси на студирање, зависно од претходните знаења на корисниците. Исто така, од начинот на претставување на феномените се гледа и научното искуство на авторот, неговата ориентација кон истражувачката работа и пренесувањето на сопствените знаења и резултати на новите генерации.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Наноматеријали и нанотехнологии, примарно наменет за студентите на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Рецензент

Проф. д-р Анита Грозданов, ТМФ, УКИМ, с.р.

**ИСПРАВКА НА ОБЈАВЕНИОТ РЕФЕРАТ „РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ХИГИЕНА И
ТЕХНОЛОГИЈА НА ПРОИЗВОДИ И СУРОВИНИ ОД ЖИВОТИНСКО
ПОТЕКЛО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ“
ОБЈАВЕН ВО БИЛТЕНОТ НА УКИМ БР. 1197 ОД 15 АВГУСТ 2019 ГОДИНА**

Наместо текстот во насловот: „Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) **ХИГИЕНА И ТЕХНОЛОГИЈА НА ПРОИЗВОДИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ**“; воведниот дел: „Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за ветеринарна медицина, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 7.6.2019 и 6.6.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 0202-1185/6, донесена на 5.7.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Павле Секуловски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, д-р Деан Јанкуловски, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје; како и во првиот дел од извештајот: „На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло, во предвидениот рок се пријави само д-р Билјана Стојановска-Димзоска, научен соработник“, треба да стои следниов текст:

Прилог бр. 2

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ИСТРАЖУВАЧ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ХИГИЕНА И ТЕХНОЛОГИЈА НА
ПРОИЗВОДИ И СУРОВИНИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за ветеринарна медицина, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 7.6.2019 и 6.6.2019 година, за избор на истражувач во сите научни звања во научната област (дисциплина) хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 0202-1185/6, донесена на 5.7.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Павле Секуловски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, д-р Деан Јанкуловски, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на истражувач во сите научни звања во научната област (дисциплина) хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло, во предвидениот рок се пријави само д-р Билјана Стојановска-Димзоска, научен соработник.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**д-р Павле Секуловски, редовен
професор на Факултетот за ветеринарна
медицина во Скопје**

**д-р Деан Јанкуловски, вонреден професор
на Факултетот за ветеринарна медицина
во Скопје**

**д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, редовен
професор на Факултетот за ветеринарна
медицина во Скопје**

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ „НУМЕРИЧКИ МЕТОДИ“
ОД АВТОРИТЕ: КАТЕРИНА ХАЦИ-ВЕЛКОВА САНЕВА, ЕЛЕНА ХАЦИЕВА,
СОЊА ГЕГОВСКА-ЗАЈКОВА И БИЛЈАНА НАЧЕВСКА-НАСТОВСКА**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, од 21.VIII 2019 год., бр. 02-1424/21, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Нумерички методи“ од авторите: Катерина Хаџи-Велкова Санева, Елена Хаџиева, Соња Геговска-Зајкова и Билјана Начевска-Настовска, наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии, за предметите: Нумерички методи (на прв циклус студии) и Нумерички методи (на втор циклус студии), избрани се: д-р Марија Кујумџиева-Николовска, професор во пензија, ФЕИТ, и д-р Весна Димитријевска Ристовска, вонреден професор, ФИНКИ.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

V. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Нумерички методи
Назив на предметната програма:	- Нумерички методи (прв циклус студии) - Нумерички методи (втор циклус студии)
Назив на студиската програма:	Прв циклус: Електроенергетика, автоматизација и обновливи извори на енергија (ЕАОИЕ), Електроенергетски системи (ЕЕС), Електроенергетика, управување и менаџмент (ЕЕУМ), Компјутерско системско инженерство, автоматика и роботика (КСИАР), Компјутерски технологии и инженерство (КТИ), Компјутерско хардверско инженерство и електроника (КХИЕ), Телекомуникации и информациско инженерство (ТКИИ) Втор циклус: Применета математика (ПМ)
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	- Нумерички методи 2+0+1+0 (3 ЕКТС) - прв циклус студии - Нумерички методи 3+0+0+3 (6 ЕКТС) - втор циклус студии
Предметот Нумерички методи е избран предмет на прв циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии со фонд на часови 2+0+1+0, број на ЕКТС-кредити 3 и се слуша во IV семестар. Предметот Нумерички методи е избран предмет на втор циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии со фонд на часови 3+0+0+3, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во I семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание

Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 234 страници (формат В5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја и содржи 58 слики и 40 табели.
-------------------------------------	--

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Марија Кујумчиева-Николовска, с.р.
Вонр. проф. д-р Весна Димитријевска Ристовска, с.р.

VI. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАРИЈА КУЈУМЦИЕВА-НИКОЛОВСКА

Краток опис на содржината:	Ракописот „Нумерички методи“ се состои од 8 глави. Првата глава започнува со вовед и примери за важноста на нумеричките методи во применетите науки, а посебно во инженерството. Потоа, се дадени поими и резултати од математичката анализа кои се користат во наредните глави, како и елементи од теоријата на грешки: извори на грешки, видови грешки, работа со приближни броеви, заокружување на броеви. Втората глава е посветена на нумеричкото решавање равенки започнувајќи со постапки за локализација на решението, па преку детално изнесување на следниве итеративни методи: методот на преполовување (бисекција), методот на лажна положба (<i>regula falsi</i>), методот на прости итерации, метод на Њутн-Рафсон (метод на тангенти) за ендократни, како и за повеќекратни корени и методот на тетиви (секанти). Нумеричките методи за решавање системи линеарни равенки се обработени во третата глава. Прво се дадени директните методи: Крамеровото правило, матричниот метод, основниот Гаусов метод и неговите модификации, методот со декомпозиција на матрицата на системот, а потоа и итеративните методи: методот на Јакоби и Гаус-Зајделовиот метод. Во четвртата глава детално се обработени следниве нумерички методи за решавање нелинеарни системи: методот на прости итерации и неговата модификација (методот на Зајдел), како и методот на Њутн-Рафсон (метод на апроксимации). Проблемите со интерполација и обратна интерполација се разработени во петтата глава. Изведен е Лагранжовиот интерполациски полином, дефинирани се конечни разлики и применети за изведување на првиот и вториот Њутнов интерполациски полином. На крај е дадена примената на интерполацијата и обратната интерполација за решавање равенки. Шестата глава е посветена на нумеричкото диференцирање. Од Тејлоровата формула се изведени формули за приближно диференцирање, т.н. централни и нецентрални приближни формули. Дадена е и формулата на Ричардсон, која овозможува зголемување на точноста кај нумеричките методи и таа е илустрирана на нумеричкото диференцирање. Обработено е и нумеричкото диференцирање со помош на интерполациските полиноми. Во седмата глава се изложени најпознатите методи за нумеричко интегрирање: правилото на правоаголници, правилото на трапези и правилото на параболи (Симпсоново правило). Исто така, изведени се формулите за оценка на грешката кај овие методи. Во последната глава се дадени неколку методи за нумеричко решавање на обични диференцијални равенки: методот на Ојлер и две негови подобрувања, како и методот на Рунге-Кута.
--	---

Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со содржината на предметот Нумерички методи на првиот циклус студии, а покрива и најголем дел од предвидените теми на предметот Нумерички методи на вториот циклус студии на ФЕИТ.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките и воочените технички грешки се означени во добиениот материјал и се доставени до авторите.
Оцена на ракописот:	Стилот на пишување на учебникот е разбирлив, а материјата е изложена детално и методолошки. Поради тоа, сите читатели кои имаат потреба од изучување на основните нумерички методи, можат лесно и самостојно да ја совладаат материјата која се обработува во овој учебник. Кон ова придонесува и фактот дека сите користени поими и теоретски резултати се илустрирани на соодветни цртежи. За најголем дел од нумеричките методи е дадена геометриска интерпретација, а сите изложени нумерички методи се применети на добро одбрани примери кои многу ќе го олеснат разбирањето и примената на усвоената теорија. Решенијата на поставените проблеми се опширни, добро објаснети и елаборирани по чекори. Покрај ова, сите задачи се решени и со користење на алатки од програмскиот пакет Wolfram Mathematica. Ракописот „Нумерички методи“ е сериозен труд во кој е вградена обемна и продлабочена научна и стручна работа и долгогодишното практично искуство на авторите како асистенти и наставници по математика.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 234 страници (формат B5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја и содржи 58 слики и 40 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите: Нумерички методи (прв циклус студии) и Нумерички методи (втор циклус студии), примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.

Во Скопје, 9.9.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Марија Кујумчиева-Николовска, с.р.

II. Посебен дел од рецензентот: вонр. проф. д-р Весна Димитријевска Ристовска

Краток опис на содржината:	Ракописот содржи нумерички методи кои овозможуваат решавање на различни математички проблеми од областите електроинженерство и инженерство воопшто, како и природно-математичките науки (математика, физика, хемија, биологија). Секој изложен метод содржи дел или сè од наведено: теоретска основа изразена низ дефиниции и теореми, изведени формули на методот и неговата грешка, услови за конвергенција, геометрирска интерпретација на методот, решени примери (со или без пакетот Mathematica), слики и табели, како и различни ситуации кои можат да се јават во одреден тип проблем (различен избор на функција или параметар, различна почетна итерација, и сл.). Сето ова го карактеризира ракописот како корисно и комплетно учебно помагало. Во првата, воведна, глава е изложена потребата од изучувањето на нумеричките методи, како и врската со претходно стекнатите математички знаења. Исто така, се воведува поимот приближен број, како и поими од теоријата на грешки, особено корисни при изучувањето на нумеричките методи. Во втората глава се обработуваат нумерички методи за решавање нелинеарни равенки. Најпрвин се објаснуваат двата начини за локализација на коренот на дадена равенка, графички и аналитички. Потоа се објаснуваат двата интервални метода: методот на преполовување и методот на лажна положба. Следува методот на прости итерации, во кој непосредно се применува теоремата на Банах за фиксна точка. Се дава геометрирска интерпретација, за три различни можни случаи, за комплетно доловување на конвергенцијата на низата од прости итерации. Примерот кој следува одлично ја илустрира целата претходно изнесена теорија и дополнително е решен во Mathematica. Деликатниот проблем на избор на поволна функција за методот на прости итерации е разрешен со воведување соодветен параметар. Последните два методи се: методот на тангенти (методот на Њутн-Рафсон) и методот на тетиви. При изведувањето на нивните формули се прави врска со претходно стекнатите знаења од аналитичка геометрија. На крај од оваа глава е даден методот на Њутн за повеќекратни корени. Останатите глави го следат пристапот од втората глава: теоретска подготовка за методот, изведување формули за методот и грешката, геометрирска интерпретација, решени примери. Третата глава е посветена на методите за решавање системи линеарни равенки, со неколку директни методи (Крамеровото правило, матричниот метод, основниот Гаусов метод, Гаусовиот метод и неговите модификации, Гаус-Жордановиот метод, декомпозиции на главната матрица на системот) и два индиректни методи (Јакобиевиот метод и Гаус-Зајделовиот метод). Неколките изнесени забелешки и решени примери многу јасно ги доловуваат самите методи, со нивните предности и недостатоци. Нелинеарните системи се обработени во четвртата глава. Обработени се само два метода, методот на прости итерации и методот на апроксимации (Њутн-Рафсонов метод), сосема доволно за целната група студенти. Интересните примери ја надополнуваат теоријата. Следните четири глави ги обработуваат темите за интерполација, нумеричко интегрирање, диференцирање, и решавање обични диференцијални равенки. Доловена е значајноста на
--	--

	Тајлоровата теорема и нејзината примена во решавање на сите погоре наведени проблеми. Се обработува и обратната интерполација, со што се дополнува списокот на методи за решавање нелинеарни равенки. Изнесени се два начина за нумеричко диференцирање, со користење на Тајлоровиот полином и Њутновиот интерполациски полином, и анализирани се нивните предности и недостатоци. Објаснети се три правила за нумеричко интегрирање, со своите формули и грешки. Формулата на Ричардсон обезбедува зголемување на прецизноста на нумеричките резултати, под одредени услови. Ракописот завршува со методите на Ојлер и на Рунге-Кута, за решавање обични диференцијални равенки. Дадени се примери, кои обезбедуваат споредба на методите меѓу себе и споредба на добиените нумерички решенија со точното решение.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со предметната содржина на предметот Нумерички методи за прв циклус студии, а покрива и најголем дел од предвидените теми на предметот Нумерички методи за втор циклус студии.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките и воочените технички грешки се нотираани во добиениот материјал и се доставени до авторите.
Оцена на ракописот:	Материјалот е коректно и детално претставен, разбирлив и усогласен со содржината на предметите во кои се изучуваат нумерички методи, на основно и напредно ниво во високото образование. Прегледноста на материјалот е на високо ниво, визуелно се одвоени дефинициите, теоремите и значајните формули, како и добро одбраните примери и нивните решенија, дополнети со голем број слики и табели. Ракописот го оценувам со највисока можна оцена.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 234 страници (формат В5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 8 поглавја и содржи 58 слики и 40 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите: Нумерички методи (прв циклус студии) и Нумерички методи (втор циклус студии), примарно наменет за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.

Во Скопје, 10.IX 2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Вонр. проф. д-р Весна Димитријевска Ристовска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ОБЛАСТИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНОТО ПОЛЕ
ИНФОРМАТИКА И НАСТАВНО-НАУЧНОТО ПОЛЕ КОМПЈУТЕРСКА
ТЕХНИКА И ИНФОРМАТИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ
НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 29 јули 2019 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика и врз основа на Одлуката донесена на 55. седница на Наставно-научниот совет, одржана на 2.9.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Ана Мадевска Богданова, редовен професор на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (претседател), д-р Љупчо Коцарев, академик и редовен професор на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (член) и д-р Невена Ацковска, редовен професор на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (член).

Како членови на Рецензентската комисија, извршивме преглед на доставената документација и го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика, во предвидениот рок се пријави само кандидатката Моника Симјаноска, доктор на информатички науки, асистент докторанд на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Моника Симјаноска е родена на 18.10.1988 година во Загреб, Хрватска. Основно и средно образование завршува во Скопје со континуиран одличен успех. Во 2007 се запишала на Институтот за информатика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дипломирала на 22.02.2012 година на тема од областа на биоинформатиката, по што истата година се запишала на магистерски студии на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје на насоката интелигентни системи – модул: биоинформатика.

На 16.9.2013 година ја одбрала тезата „Бајесова класификација на генска експресија кај колоректален канцер добиена со технологија на ДНК-микрополиња имплементирана како SaaS во Облак“ и се стекнала со звањето магистер по информатички науки и компјутерско инженерство од областа интелигентни системи – модул: биоинформатика.

На докторски студии се запишала во септември 2014 година и на 5.4.2019 ја одбрала докторската дисертација „Процесирање биоелектрични и биоакустични сигнали за предвидување медицински состојби“, под менторство на проф. д-р Ана Мадевска Богданова, стекнувајќи се со научен степен - доктор по информатички науки.

Кандидатката од 2010 е ангажирана како демонстратор, прво на Институтот за информатика при ПМФ, а потоа и на ФИНКИ. Краток период работи како асистент на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, а во декември 2017 се вработила на ФИНКИ и добива статус на асистент докторанд. Во текот на работењето, кандидатката активно е вклучена во неколку национални и меѓународни проекти. Автор и коавтор е на повеќе од 40 трудови, објавени на конференции и во признати меѓународни журнали.

Добитник е и на награда за најдобар труд презентирани на конференцијата DAAAD во Виена, Австрија, како и на FESTO-наградата за млад научник.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Од изборот за демонстратор, а подоцна и во звањето асистент докторанд, д-р Моника Симјаноска изведувала и изведува аудиториски и лабораториски вежби по следниве предмети: Компјутерски мрежи, Архитектура и организација на компјутери, Биоинформатика, Интелигентни системи, Роботика, Структурно програмирање, Структури на податоци и алгоритми, Напреден развој на софтвер, Дискретна математика 2, Објектно-ориентирано програмирање, Вовед во информатика, Визуелно програмирање, Управување со техничка поддршка и Дигитални библиотеки.

Кандидатката учествувала во подготовката на вежби за предметот Биоинформатика.

Била член на комисија за одбрана на 12 дипломски работи.

Научноистражувачка дејност

Д-р Моника Симјаноска има објавено 47 трудови во меѓународни и домашни конференции и списанија, од кои 4 научни труда во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание):

- [1] Simjanoska, M., Gjoreski, M., Gams, M., & Madevska Bogdanova, A. (2018). Non-invasive blood pressure estimation from ECG using machine learning techniques. *Sensors*, 18(4), 1160. **(IF 3.031)**

Во овој труд е дефинирана нова методологија за предвидување на крвен притисок од ЕКГ сигнал.

- [2] Simjanoska, M., Koteska, B., Bogdanova, A. M., Ackovska, N., Trajkovik, V., & Kostoska, M. (2018). Automated triage parameters estimation from ECG. *Technology and Health Care*, 26(2), 387-390. **(IF 0.719)**

Во овој труд е направена автоматизација на процесот на тријажирање – приоритизација на повреди.

- [3] Koceska, N., Komadina, R., Simjanoska, M., Koteska, B., Strahovnik, A., Jošt, A., et. al. (2019). Mobile wireless monitoring system for prehospital emergency care. *European Journal of Trauma and Emergency Surgery*, 1-8. **(IF 1.781)**

Во овој труд е претставен систем за мониторирање на виталните параметри кај пациенти во ургентно возило преку употреба на биосензори.

- [4] Xu, L., Simjanoska, M., Koteska, B., Trajkovikj, V., Bogdanova, A. M., Starič, K. D., & Lehocik, F. (2018). What Clinics are Expecting From Data Scientists? A Review on Data Oriented Studies Through Qualitative and Quantitative Approaches. *IEEE Access*, 7, 641-654. **(IF 4.098)**

Во овој труд е направено истражување за квантитативниот и квалитативниот пристап за евалуација на концептот за поврзано здравство.

[5] Simjanoska, M., Papa, G., Seljak, B., & Eftimov, T. (2019). Comparing Different Settings of Parameters Needed for Pre-processing of ECG Signals used for Blood Pressure Classification. In 12th International Conference on Bio-inspired Systems and Signal Processing (pp. 62-72).

Направена е споредба на различни параметри за претпроцесирање на ЕКГ-сигнали, со цел предикција на крвен притисок.

[6] Antonio Antovski, Stefani Kostadinovska, Monika Simjanoska, Tome Eftimov, Nevena Ackovska, and Ana Madevska Bogdanova. Data-driven autism biomarkers selection by using signal processing and machine learning techniques. In Proceedings of the 12th International Joint Conference on Biomedical Engineering Systems and Technologies, BIOINFORMATICS 2019, volume 3, pages 201–208, 2019.

Истражување во кое се прави селекција на потенцијални биомаркери за детекција на аутизам. Притоа се користени техники од процесирање на сигнали и методи од машинско учење.

[7] Monika Simjanoska, Bojana Koteska, Ana Madevska Bogdanova, Nevena Ackovska, Vladimir Trajkovik, Magdalena Kostoska and Fedor Lehocki. LoCLoP: Low- cost/Low-processing Power Methodology for Deriving Heart Rate and Respiratory Rate in Time- critical Domain. In Proceedings of EUROCON 2019, 2019.

Презентирана е методологија за пресметување на рата на срцеви отчукувања и рата на дишење на мобилни уреди. Методологијата побарува малку ресурси и е погодна во услови на ограничен пристап до медицинска опрема.

[8] Monika Simjanoska, Martin Gjoreski, Matjaz Gams, and Ana Madevska Bogdanova. Novel data processing approach for deriving blood pressure from ECG only. In International Conference on Telecommunications, pages 273–285. Springer, 2018.

Презентиран е нов пристап за претпроцесирање на ЕКГ-сигнали врз основа на анализа на комплексност на сигналите.

[9] Magdalena Kostoska, Monika Simjanoska, Bojana Koteska, and Ana Madevska Bogdanova. Medical real-time data analytics system design aspects, reference architecture and evaluation. In International Conference on Telecommunications, pages 233–246. Springer, 2018.

Системот има за цел да ја олесни одлуката за приоритет во тријажирањето, како и понатамошно следење и промена на состојбата на пациентот. Воведена е платформа за податоци и нивна анализа.

[10] Magdalena Kostoska, Monika Simjanoska, Bojana Koteska, and Ana Madevska Bogdanova. Real-time smart advisory health system. In Proceedings of the 8th International Conference on Web Intelligence, Mining and Semantics, page 47. ACM, 2018.

Претставен е хибриден дистрибуиран систем за прибирање и пренос на витални параметри со помош на мобилни уреди и нивно зачувување и пропагирање кон системите за менаџирање со медицински податоци.

[11] Monika Simjanoska, Martin Gjoreski, Ana Madevska Bogdanova, Bojana Koteska, Matjaz Gams, and Jurij Tasic. Ecg-derived blood pressure classification using complexity analysis-based machine learning. In 11th International Conference on Health Informatics, HEALTHINF 2018, BIOSTEC, Funchal, Madeira, Portugal, 2018.

Претставен е нов модел со кој се класифицираат ЕКГ-сигнали измерени од субјекти со различен крвен притисок. Моделот е базиран на анализа на комплексност на сигнали и методи од машинско учење.

[12] Frosina Stojanovska, Viktorija Velinovska, Monika Simjanoska, and Ana Madevska Bogdanova. Two-phase classification of colorectal cancer stages. In 15th Conference for Informatics and Information Technology, Mavrovo, Macedonia. 2018.

Направена е класификација на степенот на развој на колоректален канцер низ повеќе фази.

[13] Ivana Kozolovska, Bojana Koteska, Monika Simjanoska, and Ana Madevska Bogdanova. Using biomodule for vital parameters measurement in hospital environment. In 14th Conference for Informatics and Information Technology, Mavrovo, Macedonia. 2017.

Изработена е апликација наменета за потребите на општата болница во Целје, Словенија. Апликацијата го користи биомодулот Зефир и обезбедува мерење и визуелизација на ЕКГ, срцеви отчукувања, стапка на дишење и положба.

[14] Natasa Koceska, Ivana Kozolovska, Bojana Koteska, Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, Radko Komadina, Andrej Strahovnik, and Anton Jošt. Evaluation of wearable system for measuring vital parameters in clinical environment. In ICT Innovations 2017, Skopje, Macedonia, pages 22–29. 2017.

Направено е клиничко тестирање на апликација развиена за преземање на витални параметри од биосензор. Добиените податоците од стапката на срцеви отчукувања и стапката на дишење се споредени со оние добиени од стандардна медицинска опрема се цел утврдување на прецизноста на биосензорот.

[15] Bojana Koteska, Natasa Kosecka, Monika Simjanoska, Toni Jost, Andrej Strahovnik, Radko Komadina, Magdalena Kostoska, Ana Madevska Bogdanova, Jurij Tasic, and Janez Trontelj. Continuous vital parameters monitoring by using biosensors and smart technology solution. In 24th International Symposium on Emergency Medicine, pages 201–204. Slovenian Society for Emergency Medicine, 2017.

Претставено е безжично решение за непрекинато набљудување на виталните параметри. Решението вклучува комерцијални сензори и паметна технологија. Дополнително, развиената апликација обезбедува информации како шок индекс, Глазгов кома оценка и хемодинамична стабилност на пациентот.

[16] Martin Gjoreski, Monika Simjanoska, Anton Gradisek, Ana Peterlin, Matjaz Gams, and Gregor Poglajen. Chronic heart failure detection from heart sounds using a stack of machine-learning classifiers. In Intelligent Environments, IE 2017, Seoul, Korea, 2017.

Изработена е методологија за анализа на сигнали од фонокардиограм (ФКГ) со цел детекција на срцеви попуштања. Методологијата се базира на анализа на карактеристики од ФКГ-сигнали и специфичен модел од машинско учење.

[17] Monika Simjanoska, Bojana Koteska, Magdalena Kostoska, Ana Madevska Bogdanova, Nevena Ackovska, and Vladimir Trajkovik. Information system for biosensors data exchange in healthcare. In ICT Innovations 2016. Springer International Publishing, 2016.

Претставен е информациски систем кој овозможува размена на податоци од биосензори помеѓу различните здравствени институции. Информацискиот систем е предложен согласно со постојните стандарди за водење на електронски здравствени записи.

[18] Magdalena Kostoska, Bojana Koteska, Monika Simjanoska, Martin Tashkoski, Nevena Ackovska, Ana Madevska Bogdanova, and Roman Golubovski. ehealth platform prototype for real-time biosensor data transfer. In 13th International Conference on Informatics and Information Technologies Hotel Molika, Bitola, Macedonia, 2016.

Претставена е платформа за пренос на податоци од биосензори во реално време. Притоа, истражени се ограничувањата поврзани со големината на податоците и ратата на пренос.

[19] Ana Madevska Bogdanova, Monika Simjanoska, Nevena Ackovska, Magdalena Kostoska, Bojana Koteska, and Martin Tashkoski. Biosensors technology in massive civil disasters. In 23th International Symposium on Emergency Medicine, pages 355–359. Slovenian Society for Emergency Medicine, 2016.

Претставена е нова архитектура која вклучува технологија на биосензори во протоколите за справување со масовни катастрофи. Улогата на биосензорите е овозможување на непрекинат надзор на виталните параметри кај повредените субјекти.

[20] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Sasho Panov. Gene ontology analysis on behalf of improved classification of different colorectal cancer stages. In Computational Intelligence, pages 487–500. Springer, 2016.

Онтологија на гени е искористена за пронаоѓање на групи биомаркери со функционална сличност (збогатени множества на биомаркери), кои подоцна се користат за подобрување на класификацијата на колоректален канцер, особено важна за критичните класи 1-4 и 2-3.

[21] Monika Simjanoska, Jugoslav Achkoski, Ana Madevska Bogdanova, and Vladimir Trajkovic. Novel connected health interoperable layered (CHIL) model. In ICT Innovations 2015, pages 119–129. Springer International Publishing, 2016.

Во трудот е претставен нов дизајн на модел врз основа на парадигмата на поврзано здравство кој ја решава интероперабилноста и транзитивноста со воведување на слоеви. Погодноста на моделот е докажана со мапирање на два различни система.

[22] Monika Simjanoska, Sasko Ristov, Marjan Gusev, and Goran Velkoski. Ppmaas: performance-based pricing model as a service. International Journal of Reasoning-based Intelligent Systems, 7(1-2):16–25, 2015.

Трудот ја анализира појавата на изнајмување на ресурси во облак од два аспекта: корисниците купуваат повеќе од тоа што им треба, и провајдерите продаваат повеќе отколку што имаат. Како решение, понуден е модел кој го нуди најпогодниот (најевтиниот) тип на виртуелна машина, кој ќе ги задоволи корисничките побарувања во дадени рамки.

[23] Monika Simjanoska, Marjan Gusev, and Sasko Ristov. Platform's architecture for colorectal cancer research in the cloud. Procedia Engineering, 100:1099–1107, 2015.

Во овој труд е претставена архитектура на платформа за истражување на генски експрсии од колоректален канцер користејќи ги принципите на пресметување во облак.

[24] Monika Simjanoska and Ana Madevska Bogdanova. Novel methodology for CRC biomarkers detection with leave-one-out Bayesian classification. In ICT Innovations 2014, pages 225–236. Springer International Publishing, 2015.

Претставена е нова методологија за откривање на гени биомаркери. Методологијата се основа на Бајесовата теорема и на принципот на набљудување на перформансите на класификаторот при последователно исклучување на одредени гени.

[25] Monika Simjanoska, Marjan Gusev, and Ana Madevska Bogdanova. Intelligent modelling for predicting students' final grades. In Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), 2014 37th International Convention on, pages 1466–1471. IEEE, 2014.

Претставена е подлабока анализа на студентските активности во текот на еден семестар, со цел градење на интелигентен модел кој успешно предвидува крајна оцена од еден курс.

[26] Monika Simjanoska, Marjan Gusev, Sasko Ristov, and Ana Madevska Bogdanova. Intelligent student profiling for predicting e-assessment outcomes. In Global Engineering Education Conference (EDUCON), 2014 IEEE, pages 616–622. IEEE, 2014.

Врз основа на податоци од е-тестирање, направено е профилирање на студентот кое ги опфаќа сите активности во текот на семестарот. Профилирањето понатаму се користи во дискриминативен пристап за предвидување на крајниот исход од даден курс.

[27] Monika Simjanoska, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. Generative modelling and classification of students' e-learning and e-assessment results. In Computational Intelligence, Communication Systems and Networks (CICSyN), 2014 Sixth International Conference on, pages 12–17. IEEE, 2014.

Во трудот се користени податоци од систем за е-тестирање на студенти. Врз основа на 10-годишна историја, направено е генеративно моделирање на резултатите при што успешно се предвидува дали даден студент ќе го положи предметот.

[28] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Zaneta Popeska. Bayesian multiclass classification of gene expression colorectal cancer stages. In ICT Innovations 2013, pages 177–186. Springer International Publishing, 2014.

Претставена е нова методологија за моделирање на различните фази (1-4) на прогрес на колоректален канцер.

[29] Monika Simjanoska, Marjan Gusev, and Ana Madevska Bogdanova. Bioinformatics cloud applications. In 11th International Conference on Informatics and Information Technologies Hotel Molika, Bitola, Macedonia, 2014.

Преглед на постојните рамки и апликации наменети за биоинформатички анализи во облак.

[30] Goran Velkoski, Monika Simjanoska, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. Parallelization of machine learning methods by using CUDA. XLIX International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, pages 83–86, 2014.

Предложен е модел за паралелизација на проблеми од машинско учење со користење на CUDA-платформата.

[31] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Marjan Gusev. Mdat: Microarray data analysis tool deployment as saas in the cloud. In 10th International Conference on Informatics and Information Technologies Hotel Molika, Bitola, Macedonia, 2013.

Претставување на алатка за анализа на генски експресии која е развиена според принципите на софтверот како сервис во облак.

[32] Goran Velkoski, Monika Simjanoska, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. CPU utilization in a multitenant cloud. In EUROCON, 2013 IEEE, pages 242–249. IEEE, 2013.

Испитување на 1x4, 2x2 и 4x1 конфигурации во облак со цел искористувањето на ресурси за различна големи и број на пораки. Целта е докажувањето дека принципот на тестирање е релевантен и може да се извлечат точни заклучоци за различни конфигурации.

[33] Monika Simjanoska, Marjan Gusev, Sasko Ristov, and Goran Velkoski. Scaling the performance and cost for elastic cloud web services. CIT. Journal of Computing and Information Technology, 21(2):85–95, 2013.

Во истражувањето е објаснета зависноста помеѓу различните побарувања за ресурси (преку различни веб-сервиси) и искористувањето на CPU со цел увидување дали перформансите се скалираат заедно со цената.

[34] Monika Simjanoska, Sasko Ristov, Goran Velkoski, and Marjan Gusev. Scaling the performance and cost while scaling the load and resources in the cloud. In Information & Communication Technology Electronics & Microelectronics (MIPRO), 2013 36th International Convention on, pages 171–176. IEEE, 2013.

Експериментирање со веб-сервис кој побарува мемориски ресурси и анализа на балансот помеѓу перформансите и цената за ресурси во облак.

[35] Monika Simjanoska, Goran Velkoski, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. New cloud business model towards performance. XIX konferencija YU INFO 2013 - ICIST 2013 3rd International Conference, pages 251–253, 2013.

Предлог-модел за плаќање според искористеност во облак кој нуди баланс помеѓу скапа конфигурација во облак која нуди високи перформанси и економична конфигурација што се нуди по помала цена.

[36] Monika Simjanoska, Goran Velkoski, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. Machine learning based classification of multitenant configurations in the cloud. XLVIII International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, pages 277–280, 2013.

Анализа на време на одговор со пристап на машинско учење и градење на класификатор кој умее да различа две конфигурации. Целта е постигнување на препознавање на различно оптоварување и спречување на иницирање на нови виртуелни машини кога тоа не е неопходно.

[37] Monika Simjanoska, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. Machine learning approach for performance based cloud pricing model. Proceedings of the 2013 International Conference on Applied Internet and Information Technologies, AIIT, pages 74–78, 2013.

Анализа за одредување на најдобрата конфигурација во облак во смисла на ресурси и цена. Новиот модел е во насока на развивање на стратегија за наплата според побарувања за перформанси, наместо според изнајмување на ресурси.

[38] Monika Simjanoska, Sasko Ristov, Goran Velkoski, and Marjan Gusev. L3b: Low level load balancer in the cloud. In EUROCON, 2013 IEEE, pages 250–257. IEEE, 2013.

Предлог-решение за балансирање на сообраќајот во облак на ниско мрежно ниво. Пристапот ја зачувува еластичноста на облакот со тоа што динамички ги активира расположливите ресурси.

[39] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Sasho Panov. Gene ontology analysis of colorectal cancer biomarkers probed with Affymetrix and Illumina microarrays. In IJCCI 2013 - Proceedings of the 5th International Joint Conference on Computational Intelligence, pages 396–406, 2013.

Овој труд се базира врз претходно истражување во кое се идентификуваат гените биомаркери за колоректален канцер. Оттука, истражувањето продолжува во насока на градење на онтологија на гени, откривање на нивната функционална поврзаност и нивното влијание во моделирањето на веројатносните распределби кои се користат во интелигентен модел за детекција на колоректален канцер.

[40] Monika Simjanoska, Goran Velkoski, Sasko Ristov, and Marjan Gusev. Does the performance scale the same as the cost in the cloud. In Information Technology Interfaces (ITI), Proceedings of the ITI 2013, 35th International Conference on, pages 83–88. IEEE, 2013.

Истражување на бизнис-моделите за изнајмување на ресурси во облак. Експериментите се во насока на одредување дали перформансите се скалираат согласно цената за изнајмување на ресурси.

[41] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Zaneta Popeska. Bayesian posterior probability classification of colorectal cancer probed with Affymetrix microarray technology. In Information & Communication Technology Electronics & Microelectronics (MIPRO), 2013 36th International Convention on, pages 1231–1236. IEEE, 2013.

Модифицирање на претходно докажана метода за анализа на генски експресион според потребите на различна платформа за мерење на генски експресион од канцерогени ткива. Модификациите се во насока на елиминација на шум и подготовка (претпроцесирање) на податоците за Бајесово моделирање.

[42] Marjan Gusev, Goran Velkoski, Sasko Ristov, and Monika Simjanoska. Web service cpu overutilization in the cloud. The 6th International Conference on Information Technology. Cloud Computing, pages 8–10, 2013.

Истражување за одредување на CPU-ресурси во случај кога корисникот сака апликацијата да ја мигрира во облак. Компарацијата опфаќа on-site околина и приватно облак-решение.

[43] Marjan Gusev, Sasko Ristov, Goran Velkoski, and Monika Simjanoska. Optimal resource allocation to host web services in cloud. In Cloud Computing (CLOUD), 2013 IEEE Sixth International Conference on, pages 948–949. IEEE, 2013.

Два типа на веб-сервиси се користени во различни подесувања за испитување на оптималната алокација на ресурси во облак. Изнесени се заклучоци за придобивките од користење на подесување со една виртуелна машина, наспроти околина со повеќе виртуелни машини.

[44] Marjan Gusev, Sasko Ristov, Monika Simjanoska, and Goran Velkoski. Cpu utilization while scaling resources in the cloud. In CLOUD COMPUTING 2013, The Fourth International Conference on Cloud Computing, GRIDs, and Virtualization, pages 131–137, 2013.

Направен е експеримент за увидување на искористувањето на CPU во облак, во случај на користење на исто оптоварување, но со различен број на CPU-јадра. Притоа, прикажана е корелацијата помеѓу искористувањето на CPU со големината на пораките и нивниот број.

[45] Ana Madevska Bogdanova, Monika Simjanoska, and Zaneta Popeska. Classification of colorectal carcinogenic tissue with different DNA chip technologies. the 6th International Conference on Information Technology, ser. ICIT, 2013.

Направена е споредба помеѓу различни ДНА-чипови за мерење на генска експресија. Притоа, предложени се различни методи, соодветни за претпроцесирање на резултати добиени од различни технологии.

[46] Monika Simjanoska, Ana Madevska Bogdanova, and Zaneta Popeska. Recognition of colorectal carcinogenic tissue with gene expression analysis using bayesian probability. ICT Innovations, pages 305–314, 2012.

Направено е моделирање на веројатносни распределби на биомаркери – гени чија експресија е статистички и биолошки значајна во случај на колоректален канцер. Изработена е целосна методологија која опфаќа откривање на биомаркери и нивно користење во градењето на интелигентен модел за класификација на здрави и канцерогени ткива.

[47] Bojana Koteska, Monika Simjanoska, Anastas Mishev. Quantitative Quality Analysis of Scientific Software - Case Study. SQAMIA 2018.

Направена е анализа на квалитетот на софтверот развиен за пренос на витални параметри преку принципите на софтверско инженерство.

Д-р Моника Симјаноска била учесник на 2 меѓународни научни проекта. Дополнително, учествувала и како член во 9 национални научни проекти. Исто така, кандидатката била заменик-претставник за Македонија во 2 завршени COST-акции (IC1205 и TD1405 ENJECT) и е заменик-претставник во една тековна COST-акција (CA18131).

Д-р Моника Симјаноска учествувала на голем број меѓународни и национални конференции и семинари, на кои презентирала свои трудови, објавени во зборници од трудови.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Моника Симјаноска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство и учествувала во промотивните активности на Факултетот.

Учествувала во промотивни активности на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство: промоција на ФИНКИ во ЕТУЦ „Михајло Пупин“ во Скопје во 2018 година, учество во организација на роденден на ФИНКИ во 2018 година и подготовка на материјали за претставување на ФИНКИ во монографија на УКИМ во 2018 година.

Д-р Моника Симјаноска е член на програмскиот одбор на конференциите:

- BFNDMA 2019, Los Angeles, CA, USA;
- ICT Innovations 2019, Ohrid;
- CiiT 2019, Mavrovo.

Исто така, била член во организацискиот одбор на конференциите:

- CiiT 2019, 2016;
- ICT Innovations 2018, 2016, 2015, 2014.

Кандидатката д-р Моника Симјаноска, во периодот 2016-2018 година, 3 пати била на студиски престој на Институтот „Јожеф Стефан“ во Љубљана во вкупно времетраење од 6 месеци. Краток престој имала и на UCD во Даблин, Ирска и на UGA во Гренобл, Франција.

Во 2015 година, д-р Моника Симјаноска е добитничка на наградата за најдобар труд презентира на 25. Интернационален симпозиум DAAAM во Виена, Австрија, како и на наградата FESTO за млад научник.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката, стручно-апликативната и дејноста од поширок интерес на д-р Моника Симјаноска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Моника Симјаноска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето доцент во сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Моника Симјаноска да биде избрана во звањето **доцент** во сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ана Мадевска Богданова, претседател, с.р.
2. Академик проф. д-р Љупчо Коцарев, член, с.р.
3. Проф. д-р Невена Ацковска, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Моника Лазо Симјаноска

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје

Научна област: сите наставно научни области од наставно - научното поле информатика и наставно - научното поле компјутерска техника и информатика

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ –
ДОЦЕНТ/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,60 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: интелигентни системи, поле: информатика, подрачје: природно-математички науки.	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Sensors (MDPI) 2. Назив на електронската база на списанија: Science Citation Index Expanded (Web of Science), MEDLINE (PubMed), Ei Compendex, Inspec (IET) и Scopus.	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	3. Наслов на трудот: Non-invasive blood pressure estimation from ECG using machine learning techniques 4. Година на објава: 2018	
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 3.5.1 1.Назив на зборникот: Proceedings of EUROCON, IEEE 2.Назив на меѓународниот собир: EUROCON 2019 3.Имиња на земјите: Македонија, Шпанија, Полска, Србија, Велика Британија, Данска, Чешка, итн. 4. Наслов на трудот: LoCLOP: Low- cost/Low-processing Power Methodology for Deriving Heart Rate and Respiratory Rate in Time- critical Domain 5. Година на објава: 2019 3.5.2 1.Назив на зборникот: Proceedings of BIOSIGNALS 2019 2.Назив на меѓународниот собир: 12th International Conference on Bio-inspired Systems and Signal Processing 3.Имиња на земјите: Белгија, Шпанија, Португалија, Индија, Бразил, итн. 4. Наслов на трудот: Comparing Different Settings of Parameters Needed for Pre-processing of ECG Signals used for Blood Pressure Classification 5. Година на објава: 2019 3.5.3 1.Назив на зборникот: Proceedings of BIOINFORMATICS 2019 2.Назив на меѓународниот собир: 12th International Joint Conference on Biomedical Engineering Systems and Technologies, BIOINFORMATICS 2019 3.Имиња на земјите: Германија, Колумбија, Америка, Франција, Италија, итн.	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Data-driven autism biomarkers selection by using signal processing and machine learning techniques. 5. Година на објава: 2019 3-5.4 1.Назив на зборникот: Proceedings of HEALTHINF 2018, BIOSTEC. 2.Назив на меѓународниот собир: 11th International Conference on Health Informatics, HEALTHINF 2018 3.Имиња на земјите: Холандија, Норвешка, Тунис, Романија, Швајцарија, итн. 4. Наслов на трудот: ECG-derived blood pressure classification using complexity analysis-based machine learning 5. Година на објава: 2018	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – асистент-докторанд по објава во Билтен број 1158 на 1.12.2017.	да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ана Мадевска Богданова, претседател, с.р.
2. Академик проф. д-р Љупчо Коцарев, член, с.р.
3. Проф. д-р Невена Адковска, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Моника Лазо Симјаноска

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство
 - Скопје

Научна област: сите наставно научни области од наставно - научното поле информатика и наставно - научното поле компјутерска техника и информатика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ¹

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава - прв циклус	95.40
2	Консултации на прв циклус	9.89
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	1.20
4	Пакет материјали за одреден предмет	1.00
	Вкупно	107.49

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ²

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	10.00
2	Учесник во национален научен проект	27.00
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	1.20
4	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	80.70
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание[3]	6.00
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	28.83
7	Учество на научен/стручен собир со реферат	19.00
	Вкупно	172.73

¹ Деталите се дадени во Прилог 1.

² Деталите се дадени во Прилог 2.

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ³

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	1.50
Дејности од поширок интерес		
2	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	8.00
3	Студиски престој во странство- до три месеци	2.50
4	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.)- член	6.00
5	Меѓународна награда за научни и уметнички постигнувања	14.00
	Вкупно	32.00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	107.49
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	172.73
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	32.00
Вкупно	312.22

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ана Мадевска Богданова, претседател, с.р.
2. Академик проф. д-р Љупчо Коцарев, член, с.р.
3. Проф. д-р Невена Ацковска, член, с.р.

³Деталите се дадени во Прилог 3.

Прилој 1**Наставно-образовна дејност**

Ангажираноста во наставниот процес по учебни години, семестри и предмети на д-р Моника Симјаноска во периодот до јули 2019 е дадена во следниве табели:

Одржување на настава - прв циклус			ПОЕНИ						
Година	Семестар	Предмет	тип	Часови	Студенти	Вкупно часови	Вкупно студенти	Одржување настава	Конс. на прв циклус
2010/2011 (ПМФ)	зимски	Компјутерски мрежи	Л	9	60	9	60	4.05	0.12
2011/2012	летен	Архитектура на компјутери	Л	10	76	10	76	4.5	0.152
2012/2013	зимски	Компјутерски мрежи	Л	8	80	12	120	5.4	0.24
		Структурно програмирање	Л	4	40				
2012/2013	летен	Архитектура на компјутери	Л	6	80	13	180	5.85	0.36
		Напреден развој на софтвер	Л	4	60				
		Дискретна математика 2	Л	3	40				
2013/2014	зимски	Компјутерски мрежи	Л	8	60	16	120	7.2	0.24
		Структурно програмирање	Л	8	60				
2013/2014	летен	Архитектура на компјутери	Л	6	95	18	240	8.1	0.48
		Биоинформатика	Л	2	25				
		Интелигентни системи	Л	4	40				
		Објектно-ориентирано програмирање	Л	6	80				
2014/2015	зимски	Компјутерски мрежи	Л	10	200	22	450	9.9	0.9
		Структурно програмирање	Л	12	250				
2014/2015	летен	Биоинформатика	Л	2	25	2	25	0.9	0.05
2015/2016	зимски	Структурно програмирање	Л	12	100	16	180	7.2	0.36
		Вовед во информатика	Л	2	40				
		Алгоритми и податочни структури	Л	2	40				
2015/2016	летен	Објектно-ориентирано програмирање	Л	14	120	20	180	9	0.36
		Биоинформатика	Л	2	25				
		Интелигентни системи	Л	4	35				
2016/2017	летен	Биоинформатика	Л	2	25	2	25	0.9	0.05
2017/2018 (УГД)	зимски	Структури на податоци и алгоритми	А	6	60	24	320	10.8	0.64

		Визуелно програмирање	А	6	100				
		Структури на податоци и алгоритми	Л	6	60				
		Визуелно програмирање	Л	6	100				
2017/2018	летен	Архитектура и организација на компјутери	А	8	559	18	989	8.1	1.978
		Биоинформатика	А	2	26				
		Архитектура и организација на компјутери	Л	6	378				
		Биоинформатика	Л	2	26				
2018/2019	зимски	Компјутерски мрежи	А	6	536	15	1171	6.75	2.342
		Управување со техничка поддршка	А	4	375				
		Компјутерски мрежи	Л	2	80				
		Управување со техничка поддршка	Л	3	180				
2018/2019	летен	Архитектура и организација на компјутери	А	4	237	15	808	6.75	1.616
		Биоинформатика	А	2	22				
		Роботика	А	2	10				
		Дигитални библиотеки	А	1	135				
		Архитектура и организација на компјутери	Л	1	237				
		Биоинформатика	Л	2	22				
		Роботика	Л	2	10				
		Дигитални библиотеки	Л	1	135				
ВКУПНО								95.4	9.888

Прилој 2**Научноистражувачка дејност**

Научноистражувачката дејност на д-р Моника Симјаноска во периодот до јули 2019 е дадена во следниве табели:

Дипломски работи, магистерски, докторати - менторства и учество во комисији за одбрана

1	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	12	1.2
ВКУПНО			1.2

Пакет материјали за одреден предмет

1	Биоинформатика	1
ВКУПНО		1

Учесник во меѓународни научни проекти

Ред. број	Име на проектот	Финансиран од	Период на траење	ПОЕНИ
1	NATO SFP PROJECT: SIARS (Smart I (Eye) Advisory Rescue System)	NATO	2015 – 2018	5
2	Intelligent System For Soil Classification	Словенија	2017 - 2020	5
ВКУПНО				10

Учесник во национални научни проекти

Ред. број	Име на проектот	Финансиран од	Период на траење	ПОЕНИ
1	BIOFUSION - Bioinformatics Data Fusion	ФИНКИ	2012-2013	3
2	SPIELINCLOUD - Developing Services To Increase Performance And Interoperability In Cloud	ФИНКИ	2012-2013	3
3	XAASINCLOUD - Everything As A Service In Cloud	ФИНКИ	2013-2014	3
4	PECOTRADEINCLOUD - Performance-Price Trade-Off In Cloud	ФИНКИ	2013-2014	3
5	CODEVAL - Machine Learning In Program Codes Evaluation	ФИНКИ	2013-2014	3
6	COLCANGO - Genetic Influence On The Colorectal Cancer's Incidence And Progress	ФИНКИ	2014-2015	3
7	SCISOFT-QIE - Evaluation And Improvement Of The Quality Of Scientific Software	ФИНКИ	2017-2018	3
8	SENSUM - Biosensors In Urgent Medicine	ФИНКИ	2017-2018	3
9	SPPROCBP - Bioelectrical Signal Processing For Blood Pressure Prediction	ФИНКИ	2017-2018	3
			ВКУПНО	27

13	Bojana Koteskova	Monika Simjanoska	Anastas Mischew		Quantitative Quality Analysis of Scientific Software - Case Study	SQAMIA 2018	2018	1						3	80.00%	0	24	0	0	0	0	1
14	Ivana Kozlovska	Bojana Koteskova	Monika Simjanoska	Ana Madeska Bogdanova	Using biomodule for vital parameters measurement in hospital environment	14th Conference for Informatics and Information Technology	2017	1						4	60.00%	12	0	0	0	0	0	
15	Natasa Koceska	Ivana Kozlovska	Bojana Koteskova	Monika Simjanoska, et al.	Evaluation of wearable system for measuring vital parameters in clinical environment	ICT Innovations 2017, pages 22–29	2017	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
16	Bojana Koteskova	Natasa Koceska	Monika Simjanoska	Toni Jost, et al.	Continuous vital parameters monitoring by using biosensors and smart technology solution	24th International Symposium on Emergency Medicine, pages 201–204. Slovenian Society for Emergency Medicine	2017	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
17	Martina Gjoreski	Monika Simjanoska	Anton Gradišek	Ana Peterlin, et al.	Chronic heart failure detection from heart sounds using a stack of machine-learning classifiers	Intelligent Environments, IE 2017	2017	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
18	Monika Simjanoska	Jugoslav Acimovski	Ana Madeska Bogdanova	Vladimir Trajkovik	Novel connected health interoperable layered (chil) model	ICT Innovations 2015, pages 119–129. Springer International Publishing	2016	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	1	
19	Monika Simjanoska	Ana Madeska Bogdanova	Sasho Pavnov		Gene ontology analysis on behalf of improved classification of different colorectal cancer stages	Computational Intelligence, pages 487–500. Springer	2016	1						3	80.00%	0	24	0	0	0	0	
20	Ana Madeska Bogdanova	Monika Simjanoska	Nevena Acimovska	Magdalena Kostova, et al.	Biosensors technology in massive civil disasters.	23th International Symposium on Emergency Medicine, pages 355–359. Slovenian Society for Emergency Medicine	2016	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
21	Magdalena Kostova	Bojana Koteskova	Monika Simjanoska	Martina Tashtovski, et al.	eHealth platform prototype for real-time biosensor data transfer	3th International Conference on Informatics and Information Technologies	2016	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
22	Monika Simjanoska	Bojana Koteskova	Magdalena Kostova	Ana Madeska Bogdanova, et al.	Information system for biosensors data exchange in healthcare	ICT Innovations 2016. Springer International Publishing	2016	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	1	
23	Monika Simjanoska	Ana Madeska Bogdanova			Novel methodology for crc biomarkers detection with leave-one-out bayesian classification	ICT Innovations 2014, pages 225–236. Springer International Publishing	2015	1						2	90.00%	0	27	0	0	0	1	
24	Monika Simjanoska	Martina Guisev	Sasho Ristov		Platform's architecture for colorectal cancer research in the cloud	Procedia Engineering, 100:1099–1107	2015	1						3	80.00%	0	24	0	0	0	1	
25	Monika Simjanoska	Sasho Ristov	Martina Guisev	Goran Velkoski	PPMAAS: Performance-based pricing model as a service	International Journal of Reasoning-based Intelligent Systems, 7(1-2):16–25	2015			1				4	60.00%	0	0	0	3	0	0	
26	Goran Velkoski	Monika Simjanoska	Sasho Ristov	Martina Gushev	Parallelization of machine learning methods by using cuda	XLIX International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, pages 83–86	2014	1						4	60.00%	0	18	0	0	0	0	
27	Monika Simjanoska	Martina Guisev	Ana Madeska Bogdanova		Bioinformatics cloud applications	11th International Conference on Informatics and Information Technologies	2014	1						3	80.00%	0	24	0	0	0	1	

[illegible]

43	Monika Simjanoska	Sasko Ristov	Goran Velkoski	Marjan Gusev	Scaling the performance and cost while scaling the load and resources in the cloud	Information & Communication Technology Electronics & Microelectronics (MIPRO), 2013 36th International Convention on, pages 171–176. IEEE	2013		1						4	60.00%	018	0	0	0	0	1
44	Monika Simjanoska	Marjan Gusev	Sasko Ristov	Goran Veloski	Scaling the performance and cost for elastic cloud web services	CTT. Journal of Computing and Information Technology, 21(2):85–95	2013				1				4	60.00%	000	0	3	0		
45	Goran Velkoski	Monika Simjanoska	Sasko Ristov	Marjan Gusev	Cpu utilization in a multitenant cloud	EUROCON, 2013 IEEE, pages 242–249. IEEE	2013		1						4	60.00%	018	0	0	0	0	1
46	Monika Simjanoska	Ana Magdalena	Marjan Gusev		MDAT: Microarray data analysis tool deployment as SaaS in the cloud	10th International Conference on Informatics and Information Technologies	2013		1						3	80.00%	024	0	0	0	0	1
47	Monika Simjanoska	Ana Magdalena	Zana Popeska		Recognition of colorectal carcinogenic tissue with gene expression analysis using bayesian probability	ICT Innovations, pages 305–314	2012		1						3	80.00%	024	0	0	0	0	1
																12	807	0	6	28829	19	
ВКУПНО НИ																		135.729				

Прилог 3**Стручно-апликативна дејност**

Стручно-апликативната дејност на д-р Моника Симјаноска во периодот до јули 2019 е дадена во следниве табели:

Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.)		Поени
1	COST Action IC1205	2
2	COST Action TD1405 ENJECT	2
3	COST Action CA18131	2
ВКУПНО		6

Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир		Поени
Собир		
1	BFNDMA 2019	1
2	ICT Innovations 2019	1
3	CiiT 2019	1
4	ICT Innovations 2018	1
5	ICT Innovations 2016	1
6	CiiT 2016	1
7	ICT Innovations 2015	1
8	ICT Innovations 2014	1
ВКУПНО		8

Студиски престој во странство		- до три месеци	Поени
1	IJS Ljubljana, Slovenia 2018		0.5
2	IJS Ljubljana, Slovenia 2017		0.5
3	IJS Ljubljana, Slovenia 2016		0.5
4	UCD Dublin, Ireland 2016		0.5
5	Université Grenoble Alpes, Grenoble, France 2015		0.5
ВКУПНО			2.5

Меѓународна награда за научни и уметнички достигнувања			Поени
1	Best Paper Award, 25th DAAAM International Symposium, Vienna, Austria	самостоен	7
2	FESTO Young Researchers and Scientists Support Scholarship	самостоен	7
ВКУПНО			14

Учество во промотивни активности на факултетот/институтот		Поени
Собир		
1	Презентирање на ФИНКИ во ЕТУЦ „Михајло Пупин“ 2018	0.5
2	Роденден на ФИНКИ 2018	0.5
3	Материјали за монографија на УКИМ 2018	0.5
ВКУПНО		1.5

АНЕКС
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: ____ **МОНИКА ЛАЗО СИМЈАНСКА** _____

(име, татково име и презиме)

Институција: ____ **Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје** _____

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ____ **сите наставно-научни области од наставно-научното поле информатика и наставно-научното поле компјутерска техника и информатика** _____

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава - прв циклус	95.40
2	Консултации на прв циклус	9.89
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	1.20
4	Пакет материјали за одреден предмет	1.00
	Вкупно	107.49

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	10.00
2	Учесник во национален научен проект	27.00
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	1.20
4	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	80.70
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание[3]	6.00
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	28.83
7	Учество на научен/стручен собир со реферат	19.00
	Вкупно	172.73

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	1.50
Дејности од поширок интерес		
2	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	8.00
3	Студиски престој во странство- до три месеци	2.50
4	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.)- член	6.00
5	Меѓународна награда за научни и уметнички постигнувања	14.00
Вкупно		32.00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	107.49
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	172.73
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	32.00
Вкупно	312.22

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ана Мадевска Богданова, претседател, с.р.
2. Академик проф. д-р Љупчо Коцарев, член, с.р.
3. Проф. д-р Невена Ацковска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ДИЗАЈН НА АЛГОРИТМИ ЗА ДИНАМИЧКО ПРОГРАМИРАЊЕ“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р МАРИЈА МИХОВА И М-Р БОЈАН ИЛИЈОСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, бр.54, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Дизајн на алгоритми од динамичко програмирање“ од авторите: проф. д-р Марија Михова и м-р Бојан Илијоски, наменет за студентите на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, за предметите: Дизајн на алгоритми и Напредни алгоритми, избрани се проф. д-р Ѓорѓи Јованчевски и проф. д-р Слободан Калајциски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

VII. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	ДИЗАЈН НА АЛГОРИТМИ ОД ДИНАМИЧКО ПРОГРАМИРАЊЕ
Назив на предметната програма:	Дизајн на алгоритми Напредни алгоритми Дискретни структури 2
Назив на студиската програма:	Компјутерски науки Софтверско инженерство и информациски системи Примена на е-технологии Компјутерско инженерство Компјутерски науки втор циклус
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Дизајн на алгоритми, 180 часа, 6 ЕКТС Напредни алгоритми, 180 часа, 6 ЕКТС Дискретна математика 2, 180 часа, 6 ЕКТС
Предметот Дизајн на алгоритми на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство е избран предмет со фонд на часови 180, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во летниот семестар. Предметот Напредни алгоритми на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство е избран и задолжителен предмет за втор циклус студии со фонд на часови 180, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во зимскиот семестар. Предметот Дискретна математика 2 на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство е задолжителен предмет за прв циклус студии со фонд на часови 180, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во втор семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 492 страници (формат В5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12 и 10. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата), содржи 47 слики и 17 табели, 62 компјутерски програми и 219 задачи.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ѓорѓи Јованчевски **с.р.**
Проф. д-р Слободан Калајциски **с.р.**

VIII. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р СЛОБОДАН КАЛАЈЦИСКИ

Краток опис на содржината:	Во ракописот предаден на рецензија, материјалот е изложен во 8 глави во кои се разгледани повеќе аспекти од техниката за динамичко програмирање. Првите две глави се вовед во материјалот. Во воведот на книгата, накратко е опишано што претставува динамичкото програмирање и какви видови на проблеми се решаваат со овој пристап. Во следната глава, на 60 странци се дадени основите математички концепти, комбинаторика, рекурзија, раст на функција, мастер теорема, графови и дрва, кои се потребни како предзнаења за да може да се пристапи кон решавање на проблеми со техника на динамичко програмирање. Во следната глава се разгледува решавањето на еднодимензионалните проблеми со примена на техниките од динамичко програмирање. Дадени се пет проблеми, три комбинаторни и два оптимизациони проблеми и за секој од нив е даден опис на проблемот, објаснување на пристапот за негово решавање, детален доказ за точноста на алгоритмот, како и математичките пресметки за неговата сложеност. Во главата “Дводимензионални проблеми”, исто така детално е анализирано решавањето на дводимензионалните проблеми, градирано од поедноставни до покомплексни, додека, пак, во следната глава “Повеќедимензионални проблеми” вклучени се потешки проблеми со кубна комплексност. Во главата “Проблеми за генерирање пермутации” се обработуваат проблемите за генерирање на пермутации, и за секој разгледуван проблем се анализирани по два потпроблема, проблем за генерирање на пермутација, ако е даден нејзиниот реден број, и проблем за наоѓање на редниот број на дадена пермутација. За секој од нив е дадена врската со сличните оптимизациони проблеми и проблеми од броење. Наредната глава е посветена на проблемите кои поседуваат алчно својство и се објаснети стратегиите за извлекување и докажување на алчното својство кое го поседува проблемот. Во претпоследната глава, се разгледуваат стратегиите од динамичко програмирање и од алчно програмирање, применети врз проблеми кои можат да се моделираат со графови. Дадени се примери на алгоритми за пронаоѓање најкратки патеки, како и алгоритми за минимално скелетно дрво. Во последната глава се анализираат НП-комплексните проблеми кои можат да се решат со помош на динамичко програмирање со бит-маски. Она што е карактеристично во оваа глава е тоа што описот на проблемите и описот на нивните решенија е продлабочен со значителна математика потпора. Дополнително за повеќето проблеми приложени се
--	---

	и повеќе од еден пристап или начин на решавање и за нив има споредба и објаснување кога и зошто еден пристап е подобар од друг или посоодветен од друг во дадена ситуација. Посебен акцент е даден на сложеноста на секое од приложените решенија и нејзината значајност при решавањето на алгоритамските проблеми. Многу корисно од педагошка гледна точка е тоа што за секој од проблемите што се разгледуваат во ова учебно помагало, даден е псевдокод и имплементација во програмските јазици Јава и С++, а по секое поглавје се дадени прашања и задачи што служат за заокружување на знаењето предадено во тековното поглавје. Упатствата и решенијата на дадените задачи се дадени на крајот од учебникот, нудејќи опција студентот сам да ја реши задачата, а потоа да го провери даденото решение.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот целосно теоретски и практично ја покрива техниката на динамичко програмирање. Тој покрива околу 2/3 од материјалот од предметот Дизајн на алгоритми и дел од материјалот од предметот Напредни алгоритми, но во книгата се дадени и полесни воведни примери кои на студиите по информатика се разработуваат во предметот Алгоритми и структури на податоци, каде што тие се анализираат без длабоко навлегување во формализми и докази. Главата “Математички концепти” покрива и 2/3 од теорискиот дел, односно предавањата, по предметот Дискретни структури 2. Освен за овие предмети, ракописот претставува и одличен материјал за вежбање и усовршување на знаењето на натпреварувачите по алгоритамски проблеми од средните училишта и факултетите.
Предлози за потребни корекции:	Минорни технички и граматички забелешки, кои што се дадени на авторите.
Оцена на ракописот:	Ракописот е напишан на литературен македонски јазик и изобилува со детални објаснувања и примери на проблеми кои се решаваат со помош на динамичко програмирање. Напишан е во стил кој е комплетно разбирлив за студентите и овозможува лесно совладување на материјалот. Мноштвото решени примери и задачи за вежбање ставаат акцент на практичното совладување на материјалот.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 492 страници (формат Б5), напишани на компјутер. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ги

	решенијата за задачите и литературата) и содржи 47 слики и 17 табели. Овој ракопис е наменет за сите студенти и ученици кои имаат основни познавања од алгоритамско решавање на проблеми, да го разберат концептот на динамичкото програмирање. На тој начин ќе добијат солидна основа врз која се базира развојот на голем број актуелни апликативни решенија во скоро сите научни области. Исто така, учебникот нуди значаен напреден материјал за развивање на алгоритамското размислување и совладување на техниките за решавање комплексни проблеми.
--	---

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите Дизајн на алгоритми и Напредни алгоритми, примарно наменет за студентите на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, но и за сите натпреварувачи на натпревари за решавање на алгоритамски проблеми, посебно за средношколците кои се натпреваруваат на натпреварите по информатика.

Во Скопје, 16.8.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Слободан Калајџиски с.р.

IV. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЃОРЃИ ЈОВАНЧЕВСКИ

Краток опис на содржината:	На почетокот на книгата, авторите презентираат математички апарат потребен за анализа и дизајн на алгоритми, посебно за алгоритми кои се базираат на рекурзија. Делот е поделен на 4 поглавја: комбинаторика, рекурзија, ред на големина, мастер теорема, графови и дрва. Во наредните три глави се претставени еднодимензионални, дводимензионални и повеќедимензионални проблеми од динамичко програмирање. Во овие делови, авторите детално ја анализираат природата на проблемите, рекурзивната идеја над која истите се базираат, со посебен осврт на докажување на алгоритмите и пресметување на нивната сложеност. Во петтата глава се зборува за проблеми со пермутации и преку неколку примери се објаснети различни пристапи и варијации на проблеми од оваа тема. Во шестата глава е даден вовед и објаснување за тоа што претставуваат алчните алгоритми, и општ пристап за нивно решавање. Во истата глава се вклучени и примери од алчни алгоритми и за нив е објаснет пристапот во нивното решавање и дадено решение со соодветен доказ. Во седмата глава се говори за алгоритми од графови. На почетокот на главата е даден општ приказ на пристапот во решавањето на проблеми со графови и начините, односно структурите со кои што може да се претстават. Во продолжение следува објаснување на алгоритмите за наоѓање на најкратки патишта и минимално скелетно дрво и нивната примена. Во осмата глава е претставен еден посебен начин на динамичко програмирање, програмирање со бит –маски, и за нив се разработени неколку примери. По секое подглавје следуваат прашања и задачи поврзани со него, за кои во последниот дел е дадено упатство за нивно решавање или одредено делумно или целосно решавање. На крај се дадени 22 референци.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот длабински и суштински ги покрива сите аспекти на динамичкото програмирање со што се покрива над 60 % од материјалот по предметот Дизајн на алгоритми. Ракописот нуди длабок теоретски пристап за проблемите и потоа практични примери за овие проблеми. За секој од проблемите приложен е псевдокод и решенија во Java и C++ програмските јазици, со што на студентите би им се олеснил процесот на имплементација. Во согласност со стандардите за учебници кои обработуваат теми од дизајн на алгоритми, и во оваа книга во кратки црти се разработени и теми кои се потребни како

	предзнаења за успешно совладување на материјалот по предметите Дизајн на алгоритми и Напредни алгоритми: првата глава во која е даден математичкиот апарат, кој во подлабоко се изучува по предметите Дискретна математика и Дискретна математика 2, и некои од проблемите од втората и третата глава кои се изучуваат во предметот Алгоритми и структури на податоци.
Предлози за потребни корекции:	Технички и јазични забелешки дадени до авторите, кои би се отстраниле во фазата на лектура на материјалот.
Оцена на ракописот:	Ракописот разработува една комплексна материја од дизајн на алгоритми, динамичко програмирање, кој е и математички метод за оптимизација и пресметување и метод од компјутерско програмирање, над кој се темелат голем број практични, теоретски и научни решенија во областа на компјутерските науки, а има и голема примена во многу други области, од инженерство, преку природни науки, до економија. Како доктор по математички науки, едниот од авторите нуди соодветен математички пристап до проблематиката, кој е на вистинско ниво за додипломски и постдипломски студии. Тој на студентите им овозможува суштински да го разберат концептот кој го објаснува и дава можност за длабоко воспремање на наставната содржина која ја покрива, во согласност со стандардите на најдобрите универзитети во светот.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 492 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12 за текстот, 11 за псевдокодските и 10 за програмите и решенијата на задачите. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 47 слики и 17 табели. Дополнително се вклучени 62 компјутерски програми и 219 решени прашања и задачи. Доста е значајно што за ваква тематика на универзитетско ниво ќе постои учебник изработен на македонски јазик, со што ќе се збогати корпусот на научната литература напишана на македонски. Учебникот е напишан во стил наменет за аудиториум со големи математички предзнаења, кој вклучува и осврт на формалната анализа на алгоритмите што ќе биде од голема корист за македонските студенти кои се заинтересирани за областа. Заради тоа, особена чест ми е да дадам позитивна оцена на истиот.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите Дизајн на алгоритми и Напредни алгоритми, примарно наменет за студентите на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство. Учебникот студентите може да го користат и по предметите Дискретна математика и Дискретни структури 2 за изучување на концептите од комбинаторика и графови, а и како дополнителна универзитетска литература ако сакаат подлабоко да ја изучат оваа тематика.

Во Скопје, 19.8.2019 година

Рецензент

Проф. д-р Ѓорѓи Јованчевски

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): МЕТОДОЛОГИЈА НА РОДОВИТЕ ИСТРАЖУВАЊА, ФЕМИНИСТИЧКА ЕПИСТЕМОЛОГИЈА, ИСТОРИЈА НА РОДОТ И ПОЛОТ, РОДОТ И РЕЛИГИЈАТА ПОД ШИФРА ДРУГО (60517) И СТРАТЕГИИ ЗА РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ ПОД ШИФРА ДРУГО (50710) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет, Институт за родови студии, објавен во весникот „Нова Македонија“, бр.24646 од 30 март 2019 година, за избор на наставник во сите звања во наставно-научните области (дисциплини): методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710), и врз основа на Одлуката со број 04-1475/13, донесена од Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, на XXII редовна седница одржана на 2.VII 2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Владимир Давчев, проф. д-р Денко Сакловски и проф. д-р Сузана Симоновска.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите звања во наставно-научните области (дисциплини): методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710) во предвидениот рок се пријави проф. д-р Боби Бадаревски, доцент на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет во Скопје.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доц. д-р Боби Бадаревски е роден на 9.9.1967 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје. Дипломирал на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје со трудот „Концептуализмот како парадигма на модерната и постмодерната уметност“ под менторство на академик проф. д-р Георги Старделов и се стекнал со диплома професор по филозофија. Во 2008 година магистрирал на Институтот за општествени и хуманистички науки „Евро-Балкан“, на тема „Феминистичката епистемологија и родовата анализа“ под менторство на проф. д-р Катерина Колозова. Докторирал во 2014 година на Универзитетот „Евро-Балкан“, под менторство на проф. д-р Слободанка Марковска, со дисертацијата со наслов „Компјутационализмот и феминистичко-родовата теорија на умот“. Бил вработен во Институтот за општествени и хуманистички науки „Евро-Балкан“ во периодот: 2008-2009, а во Здружението на граѓани „Акција Здруженска“ работи како раководител на програма во периодот: 2009-2012. Соработува со бројни институции од областа на родовата еднаквост и човековите права. Од декември 2012 година работи како помлад асистент на Институтот за родови студии на Филозофскиот факултет во Скопје. Автор е на повеќе од триесет научни трудови од областа на филозофијата и родовата теорија.

Учествува во проекти од разни научни и општествени области: 2004-2009, Институт Евро Балкан - координатор проект менаџер на следните проекти: „Родова перспектива на трговијата со луѓе“; „Националната стратегија за борба против трговијата со луѓе“ 2007; „Стереотипи: застапеност на жените во печатените медиуми во Југоисточна Европа (2008-2009); Како предавач на школата за Род и политика-Институт Евро Балкан (2002-2009); Како виш истражувач, на Истражувачки проект: GEMIS – „Пол, миграција и интеркултурна интеракција во Медитеранот и Југоисточна

Европа“ 2004-2009; Истражувачки проект: Локална самоуправа родова рамноправност - „Акција Здруженска“; Следење на спроведувањето на Законот за еднакви можности на жените и мажите во рамките на локалната самоуправа на Република Македонија – „Акција Здруженска“.

На 19.12.2014 година е избран во звањето доцент на Филозофскиот факултет во научните области (дисциплини): методологија на родот и полот, историја на родот и полот, родот и религијата и стратегии за родова рамноправност.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од денот на последниот избор до денес, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од денот на последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамки на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филозофски факултет, Институт за родови студии, кандидатот доц. д-р Боби Бадаревски остварува настава на прв и втор циклус на студиските програми, по родови студии и на семејни студии.

Како доцент на Институтот за родови студии ги предава предметите: Вовед во родови студии, Стратегии за родова рамноправност, Жената во еврејството христијанството и исламот, Статусот на жените во источните религии, Родовите студии и мирот, Сексуални ориентации и политики, Родова рамноправност во социјалната работа и политика. На втор циклус студии на Институтот за родови студии ги предава предметите: Теории за родот, Феминистички теории на знаење и Методолошки основи на родовите истражувања. На Институтот за семејни студии го предава предметот - Семејни односи и развој на сексуалниот идентитет.

Кандидатот бил ментор на 16 дипломски работи, а учествувал и како член за оцена/или одбрана на 21 дипломска работа.

Научноистражувачка дејност

Во рамки на научноистражувачката дејност, во периодот по неговиот избор во звањето доцент, кандидатот доц. д-р Боби Бадаревски покажал забележителна активност во областа од неговиот научен интерес.

Во последните 5 години објавени му се 6 статии во научни списанија и зборници од конференции со меѓународен рецензентски одбор во кои учествуваат членови од најмалку три земји.

1. Badaevski, Bobi. "Towards a Feminist Social Neuroscience." *Identities* 16, no. 1 (2019).
2. Бадаревски, Боби. "Кон една феминистичка филозофија на умот." *Контекст*, бр. 13 (2015).
3. Бадаревски, Боби. "Психосемантика: проблемите на значењето во Компјутациската теорија на умот." *Спектар*, бр. 66 (2015).
4. Бадаревски, Боби. "Двете лица на социјалната невронаука." Во *Новите предизвици на социолошката имажинација*. Ур. Константин Миновски. Скопје: Здружение на социолози на Република Македонија, УКИМ -Скопје, во печат.
5. Бадаревски, Боби. "Расправа за една феминистичка филозофија на умот." Во *Задушца*. Ур. Јасмина Мојсиева-Гушева. Здружение за компаративна книжевност на Македонија, Филозофско друштво на Македонија Скопје, 2018.
6. Бадаревски, Боби. "Компјутациската метафора во филозофијата на умот и когнитивната наука." Во *Логос/Тропос*. Ур. Љупчо Митковски. Скопје: Филозофско друштво на Македонија, Здружение на класични филолози „Антика“, Институт за филозофија, Филозофски факултет, Институт за класични студии, Филозофски факултет, 2019. Во печат.

Кандидатот доц. д-р Боби Бадаревски одржал 2 пленарни предавања на меѓународни собири и учествувал во реализација на еден национален научноистражувачки проект.

Според она што е напишаното во неговите статии, монографии и научни трудови, Комисијата цени дека д-р Боби Бадаревски покажал продлабочена анализа за проблемите кои ги обработува и дека е врвен познавач на областите кои ги проучува.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Доцент д-р Боби Бадаревски е активно вклучен во стручно-применувачката работа на Филозофскиот факултет и повеќе невладини здруженија.

Автор е на 2 монографии: „Родовата еднаквост во пристапувањето кон ЕУ (2016).“ и „Еднакви права и можности за самохрани мајки“ (2018). Уредник е на „Списание за родови студии и политики“ на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет во Скопје.

Бил раководител на Институтот за родови студии во периодот од 2015 до 2017 година.

Кандидатот д-р Боби Бадаревски остварил експертски активности во изработка на стандардизирана методолошка рамка за национален мониторинг и проценка на напредокот во имплементацијата на клучните законски и политички обврски за родова еднаквост која ќе содржи различен сет индикатори за следење на работата на Парламентот на РМ, Вадата на РМ и ЕЛС. Подготвил прирачник за политиките на ЕУ за родова еднаквост на англиски јазик. Одржал презентација и обука на содржината на прирачникот. Учествовал во изработката на Стратегија за родова еднаквост на град Скопје. Активно бил вклучен во изработката на Акциски план за родова еднаквост во периодот од 2016 до 2019 година, на Република Македонија. Подготвил и поднел предлози за застапување на потребата од зајакнување на надзорната улога на Парламентот и за отпочнатиот процес на измени на Деловникот за работа на Собранието. Обезбедил поддршка за мониторинг - тимот во идентификација на извори, прибирањето податоци за потребите на следењето, нивната систематизација и анализа (образец 2).

Д-р Боби Бадаревски учествувал во изготвување, пријавување и реализација на научноистражувачкиот проект: „Идентификација (Мапирање) на потенцијалите во општествените и хуманистичките науки во Република Македонија за организирана научна работа во областа на когнитивната наука“, финансиски поддржан од УКИМ.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот доц. д-р Боби Бадаревски во периодот од 2014 до 2018 година, добивал позитивни оценки од анонимно спроведените анкети на студентите на Филозофскиот факултет.

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на доц. д-р Боби Бадаревски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од неговиот последен избор до денес, Рецензентската комисија заклучи дека доц. д-р Боби Бадаревски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето вонреден професор во наставно-научните области (дисциплини): методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Боби Бадаревски да

биде избран во звањето вонреден професор во наставно-научните области (дисциплини): методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710).

Рецензентска комисија

Проф. д-р Владимир Давчев с.р.

Проф. д-р Денко Скаловски с.р.

Проф. д-р Сузана Симоновска с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Боби Кирил Бадаревски

Институција: Филозофски факултет - Скопје, Институт за родови студии

Научна област:

МЕТОДОЛОГИЈА НА РОДОВИ ИСТРАЖУВАЊА, ФЕМИНИСТИЧКА ЕПИСТЕМОЛОГИЈА, ИСТОРИЈА НА РОДОТ И ПОЛОТ, РОДОТ И РЕЛИГИЈАТА ПОД ШИФРА ДРУГО (60517) И СТРАТЕГИИ ЗА РОДОВАТА РАМНОПРАВНОСТ ПОД ШИФРА ДРУГО (50710),

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Наставно-научните области (дисциплини): методологија на родовите истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родот и полот, родот и религијата под шифра друго (60517) и стратегии за родова рамноправност под шифра друго (50710).	да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор 1. Badaevski, Bobi. "Towards a Feminist Social Neuroscience." <i>Identities</i> 16, no. 1 (2019). 2. Бадаревски, Боби. "Кон една феминистичка филозофија на умот." <i>Контекст</i>, бр. 13 (2015). 3. Бадаревски, Боби. "Психосемантика: проблемите на значењето во Компјутациската теорија на умот." <i>Синтеза</i>, бр. 66 (2015). 4. Бадаревски, Боби. "Двете лица на социјалната невронаука." Во <i>Новите предизвици на социолошката имажинација</i>. Ур. Константин Миновски. Скопје: Здружение на социолози на Република Македонија, УКИМ – Скопје. (во печат).	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	5. Бадаревски, Боби. “Расправа за една феминистичка филозофија на умот.” Во <i>За душата</i>. Ур. Јасмина Мојсиева-Гушева. Здружение за компаративна книжевност на Македонија, Филозофско друштво на Македонија Скопје, 2018. 6. Бадаревски, Боби. “Компјутациската метафора во филозофијата на умот и когнитивната наука.” Во <i>Логос/Тропос</i>. Ур. Љупчо Митковски. Скопје: Филозофско друштво на Македонија, Здружение на класични филолози „Антика“, Институт за филозофија, Филозофски факултет, Институт за класични студии, Филозофски факултет, 2019. (во печат).	
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на електронската база на списанија: _____ 5. Наслов на трудот: _____ 6. Година на објава: _____	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: 1. Назив на научното списание: Контекст: списание за компаративна книжевност и културолошко истражување Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 6, Холандија, Словенија, Србија, Велика Британија, Хрватска, Македонија Наслов на трудот: Кон една феминистичка филозофија на умот Година на објава: 2015 2. Назив на научното списание: Спектар : списание за литературна наука / Институт за литература Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 7, Австрија, Словачка, Полска, Хрватска, Руска Федерација, Словенија, Македонија Наслов на трудот: Психосемантика: проблемите на значењето на компјутациската теорија на умот	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	Година на објава: 2015 3. Назив на научното списание: Identities: Journal for Politics, Gender and Culture Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 10, Македонија, САД, Бугрија, Франција, Грција, Словенија, Германија, Италија Наслов на трудот: Towards a Feminist Social Neuroscience Година на објава: 2019	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: _____	
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: За душата 2. Назив на меѓународниот собир: За душата 3. Имиња на земјите: Македонија, Србија, Словенија, Бугарија. 4. Наслов на трудот: Расправа за една феминистичка теорија за умот 5. Година на објава: 2018 1. Назив на зборникот: „Новите предизвици на социолошката имажинација“ 2. Назив на меѓународниот собир „Новите предизвици на социолошката имажинација (во чест на Чарлс Рајт Милс)“ 3. Имиња на земјите: Македонија, Србија, Словенија, Бугарија. 4. Наслов на трудот: Двете лица на социјалната невронаука 5. Година на објава: во печат (потврда со референца во прилог) 1. Назив на зборникот: „Логос/Тропос“ 2. Назив на меѓународниот собир „Логос/Тропос“ 3. Имиња на земјите: Македонија, Србија, Бугарија. 4. Наслов на трудот: “Компјутациската метафора во филозофијата на умот и когнитивната наука.”	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	5. Година на објава: 2019 (во печат) (потврда со референца во прилог)	
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: _____ 2. Година на објава _____ 3. Издавач, место на издавање и година _____	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен:	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат : Боби Кирил Бадаревски

Институција: Филозофски факултет -Скопје, Институт за родови студии

Научна област: методологија на родови истражувања, феминистичка епистемологија, историја на родоти полот, родот и религијата под шифра Друго (60517) и стратегии за родовата рамноправност под шифра Друго (50710)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава – од прв циклус студии	
	P1013 Вовед во родови студии	1,8
	P2033 Стратегии за родова рамноправност	1,8
	P3033 Жената во еврејството христијанството и исламот	1,8
	P4023 Статусот на жените во источните религии	1,8
	P505И Родовите студии и мирот 2 1	1,2
	P1-3 Вовед во родови студии/	1,8
	P34-И Родова рамноправност во социјалната работа и политика 2 2	1,2
	P 802 Сексуални ориентации и политики	1,2
	СС 706 Семејни односи и развој на сексуалниот идентитет	3,6
	P1-3 Вовед во родови студии	1,8
	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд)	
	P1013 Вовед во родови студии	0,9
	P2033 Стратегии за родова рамноправност	0,9
	P3033 Жената во еврејството христијанството и исламот	0,9
	P4023 Статусот на жените во источните религии	0,9
	P505И Родовите студии и мирот	0,45
	P1-3 Вовед во родови студии	0,9
	P34-И Родова рамноправност во социјалната работа и политика	0,9
	P 802 Сексуални ориентации и политики	0,9
	P1-3 Вовед во родови студии	0,9
	СС 706 Семејни односи и развој на сексуалниот идентитет	0,9
	- од втор циклус студии	0,05
	РС 207 Теории за родот	1,09
	РС 209Феминистички теории на знаење	1,09
	РС 101Методолошки основи на родовите	1,2

	истражувања	
	Консултации со студенти	
	Консултации	1
	Ментор на дипломска работа	
	16	3,2
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	21	2,1
	Пакет материјали за одреден предмет	
	СС 706 Семејни односи и развој на сексуалниот идентитет	1
	Вкупно	
		37,28

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Учесник во национален научен проект	
	Идентификација (Мапирање) на потенцијалите во општествените и хуманистичките науки во Република Македонија за организирана научна работа во областа на когнитивната наука научноистражувачки проект финансиран од средствата на УКИМ за 2016/17 година	3
	Монографија	
	Бадаревски, Боби. Родовата еднаквост во пристапувањето кон ЕУ. Скопје: Здружение за унапредување на родовата еднаквост Акција Здруженска, 2016.	8
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
	Badaevski, Bobi. "Towards a Feminist Social Neuroscience." <i>Identitetes</i> 16, no. 1 (2019).	5
	Бадаревски, Боби. "Кон една феминистичка филозофија на умот." <i>Контекст</i> , бр. 13 (2015).	5
	Бадаревски, Боби. "Психосемантика: проблемите на значењето во Компјутациската теорија на умот." <i>Спектар</i> , бр. 66 (2015).	5
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски трудови каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
	Бадаревски, Боби. "Двете лица на социјалната невронаука." Во <i>Новите предизвици на социолошката</i>	5

	имагинација. Ур. Константин Миновски. Скопје: Здружение на социолози на Република Македонија, УКИМ -Скопје, во печат.	
	Бадаревски, Боби. “Расправа за една феминистичка филозофија на умот.” Во За душата. Ур. Јасмина Мојсиева-Гушева. Здружение за компаративна книжевност на Македонија ЗККМ Скопје, 2018.	5
	Бадаревски, Боби. “Компјутациската метафора во филозофијата на умот и когнитивната наука.” Во Логос/Тропос. Ур. Љупчо Митковски. Скопје: Филозофско друштво на Македонија, Здружение на класични филолози „Антика“, Институт за филозофија, Филозофски факултет, Институт за класични студии, Филозофски факултет, 2019. Во печат	5
	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. установа	
	Бадаревски, Боби. “Филозофијата на умот и когнитивната наука како идеја во Македонија.” Годишен зборник / Филозофски факултет на Универзитетот „Св. Кирили и методиј“ - Скопје, бр. 70 (2017).	2
	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Предавање на меѓународна регионална конференција „Промовирање на вредностите на родовата еднаквост: Граѓанско општество за општествени промени“ Скопје, 2016	3
	Предавање на меѓународна регионална средба „Меѓугранична еднаквост и родова интеграција“, поддржан од ЕУ во рамките на ИПА-инструментот за прекугранична соработка меѓу Македонија и Косово, 2016	3
	Вкупно	
		49

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Стручна монографија	
	Бадаревски, Боби, and Дороти Пачкова. Еднакви права и можности за самохрани мајки. Скопје: Една може!, 2018	6
	Учество во промотивни активности на факултетот	
	Активности на Отворен ден на УКИМ 2015-2018	2
	Стручна редакција на трудови на странски/македонски јазик	
	Жорж деби, Историја на жените на западот, Скопје, Филозофски факултет, 2018 – соработник на изданието	1
	Уредник на научно стручно списание	

	„Списание за родови студии и политики“ (Journal of Gender Studies and Policies), со акроним JGSP, (во понатамошниот текст Списание) на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет во Скопје.	2
Дејности од поширок интерес		
	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	
	Идентификација (Мапирање) на потенцијалите во општествените и хуманистичките науки во Република Македонија за организирана научна работа во областа на когнитивната наука научноистражувачки проект финансиран од средствата на УКИМ за 2016/17 година	1
	Раководител на внатрешна организациона единица	
	2015-2017, Институт за родови студии	3
	Подготовка на национални документи	
	Стратегија за родова еднаквост на град Скопје	2
	Учество во изработка на национална програма од одредена област	
	Акциски план за родова еднаквост, 2016 2019	3
	Акциски план за родова еднаквост на град Скопје	3
	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	Изработка на стандардизирана методолошка рамка за национален мониторинг и проценка на напредокот во имплементацијата на клучните законски и политички обврски за родова еднаквост која ќе содржи различен сет индикатори за следење на работата на Парламентот на РМ, Владата на РМ и ЕЛС – НВО Акција Здруженска	1
	Поддршка за мониторинг-тимот во идентификација на извори, прибирањето податоци за потребите на следењето, нивната систематизација и анализа. НВО Акција Здруженска	1
	Обезбедил писмен инпут во подготовката на релевантни тематски сумарни брифови и препораки за потребите на учество во консултации организиарани од национални и меѓународни институции	1
	Подготовка и поднесување на предлози за застапување засновани на потребата од зајакнување на надзорната улога на Парламентот и за отпочнатиот процес на измени на Деловникот за работа на Собранието НВО Акција Здруженска	1
	Подготвен прирачник за политиките на ЕУ за родова еднаквост на англиски јазик.	1
	Презентација и обука на содржината на прирачникот на еднодневен настан организиран од Нарачателот	1
	Вкупно	
		29

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	37,28
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	49
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	29
Вкупно	115,28

Членови на комисија

Проф. д-р Владимир Давчев, претседател с.р.

Проф. д-р Денко Скаловски, член с.р.

Проф. д-р Сузана Симоновска, членка с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ХРИСТИЈАНСКАТА ДУХОВНА ПЕРСПЕКТИВА ВО
СОЦИЈАЛНАТА РАБОТА И СОЦИЈАЛНАТА ПОЛИТИКА“ ОД АВТОРОТ
ПРОФ. Д-Р СВЕТЛАНА ТРБОЈЕВИЌ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, бр.13-723/4 од 3.4.2019, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Христијанската духовна перспектива во социјалната работа и социјалната политика“ од авторот проф. д-р Светлана Трбојевиќ, наменет за студентите на Филозофскиот факултет и Институтот за социјална работа и социјална политика, за предметот Духовната перспектива во социјалната работа, избрани се проф. д-р Марија Донева и проф. д-р Маја Геровска Митев.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

IX. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	„Христијанската духовна перспектива во социјалната работа и социјалната политика“
Назив на предметната програма:	Духовна перспектива во социјалната работа
Назив на студиската програма:	Социјална работа и социјална политика
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Фонд на часови: 9 Кредити: 4
Предметот Духовна перспектива во социјалната работа на Филозофскиот факултет е избран предмет со фонд на часови 9, број на ЕКТС-кредити 4 и се слуша во I (прв) семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 159 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 4 (четири) поглавја (вклучувајќи ја литературата) и не содржи слики и табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Марија Донева с.р.

Проф. д-р Маја Геровска Митев с.р.

Х. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАРИА ДОНЕВСКА

Краток опис на содржината:	Во македонски контекст има прилично мал број на книги посветени на социјалната политика и работа, како научни дисциплини. Некои теми се третирали само од аспект на практичната димензија. Авторката ја намалува таа празнина со теоретски труд посветен на еден од правците во социјалната политика и работа, поврзан со религија. Книгата содржи 159 страници текст и литература која се состои од над 160 единици, пред се од странско потекло. Авторката го дополнува текстот со бројни мисли од познати филозофи, што предизвикува сензибилна рефлексija кај читателот. Книгата се состои од 4 глави и поглавја. Воведот е мошне концизен и ги опфаќа сите релевантни информации од мериторен и методолошки домен.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Книгата има монографски карактер и со својата содржина дава информации за една од школите или правците во социјалната работа. Авторката ја анализира социјалната функција на христијанството. Умешното акцентирање на категориите и поимите од социјален домен ја поврзуваат содржината на книгата со научното поле во рамки на кое е сместен предметот Духовна перспектива во социјалната работа.
Предлози за потребни корекции:	Последна корекција и дизајн
Оцена на ракописот:	Ракописот има извонреден теоретски и методолошки потенцијал. Авторката зазема хипотетички став дека <i>послoи зависносѝ помеѓу христијансѝвошѝо, како доминантѝна духовна ѝерсѝектѝива на зајадноевропскојѝо оѝшѝесѝѝво /во обликување/ и развојѝи на социјалнаѝа ѝолиѝика и ѝрактѝика на социјалнаѝа работѝа</i> . Целото внимание го насочува кон проценка на општественото влијание врз одредена појава и заемните врски помеѓу нив. Авторката ја нагласува потребата од редефинирање на христијанскот етос во услови на секуларизација, постмодернизам, релативизам и индивидуализам. Методолошки исправно го користи методот на <i>impact factor</i> и техниката на дискурсивна анализа на содржината. Авторката е смела во поставувањето на одредени тези, кои аргументирано, со дескриптивни дообјаснувања и историски анализи, ги потврдува. На пример, со право забележува дека секуларизмот има двоен ефект врз црквата и нејзината социјално-заштитна функција. Од една страна и го одзема приматот во обезбедувањето на

	заштитата а од друга страна ја професионализира нејзината социјална дејност. Учебникот е мошне комплексен и сестран, со што со сигурност високо ќе се пласира во македонската научна мисла.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 159 страници (формат А-4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 4 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и не содржи слики и табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Духовна перспектива во социјалната работа, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет.

Во Скопје, 18.8.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Мариа Донева с.р.

V. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАЈА ГЕРОВСКА МИТЕВ

Краток опис на содржината:	Содржината на ракописот вклучува вовед, четири поглавја, заклучок и користена литература. Учебникот преку дедуктивен пристап овозможува вовед на читателот во клучните концепти на христијанството, неговата поврзаност со развојот на западната демократија, како и специфичната поврзаност на христијанството со социјалната политика и социјалната работа.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е усогласен со потребите на предметната програма „Духовна перспектива во социјалната работа“. Имено, целта на предметната програма е дефинирана како „искористување на сознанијата за духовноста како ресурс со кој се промовираат клиентовите напори за разрешување или справување со проблемите. Оваа практика изискува висок степен на разбирање на улогата на духовноста, религиозните традиции и културата во животот на клиентите“. Во таа насока, ракописот нуди обемен материјал за разбирање на клучните концепти и движења во христијанството, неговата поврзаност со општеството и државата, како и односот на христијанството кон социјалната политика и социјалната работа.
Предлози за потребни корекции:	Лекторирање и техничка обработка.
Оцена на ракописот:	Од теоретски аспект, ракописот нуди преглед и анализа на филозофски, историски и социолошки толкувања на христијанството и духовноста. Оригиналноста на ракописот е во систематското третирање на христијанството низ призма на социјалната политика и социјалната работа, нудејќи за прв пат во македонската научна и стручна литература критички осврт на специфичните релации помеѓу религијата и социјалната работа/ социјалната политика. Од апликативен аспект, ракописот нуди поглед на духовноста и религиозноста како алатки за разбирање на предизвиците со кои се соочуваат корисниците во системите на социјалната заштита, но и како механизми кои го дополнуваат холистичкиот пристап и преку кои може да се делува на исходите во општествата кои практикуваат комбиниран пристап во социјалната работа и политика.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 159 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 4

	поглавја (вклучувајќи ја литературата) и не содржи слики и табели.
--	--

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Духовна перспектива во социјалната работа, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет.

Во Скопје, 19.8.2019 година

Рецензент

Проф. д-р Маја Геровска Митев с.р.

Прилог бр. 3

**РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ПОЛИТИЧКА СОЦИОЛОГИЈА 2“ ОД АВТОРОТ ИЛО
ТРАЈКОВСКИ**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, донесена на седницата одржана на 5.6.2019, бр.13-1159/4, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот *Политичка социологија 2* од авторот: *Ило Трајковски*, наменет за студентите на *Институтиот за социологија, Филозофски факултет, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје*, за предметот *Социологија на политиката*, избрани се проф. д-р Цане Т. Мојаноски и проф. д-р Кирил Шарламанов.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на *Филозофскиот факултет во Скопје*, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	„Политичка социологија 2“
Назив на предметната програма:	Социологија на политиката
Назив на студиската програма:	Социологија
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	4+2 и 6 ЕКТС - кредити
Предметот <i>Социологија на политиката</i> на <i>Филозофскиот факултет</i> е задолжителен предмет со фонд на часови 4+2, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во <i>првиот</i> семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 366 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 2 шеми, 8 табели и 88 кутии (box) текст.

РЕЦЕНЗЕНТИ

1. Проф. д-р Цане Т. Мојаноски с.р

2. Проф. д-р Кирил Шарламанов с.р

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: *проф. д-р Цане Т. Мојаноски*

Краток опис на содржината:	Книгата „Политичка социологија 2“ од проф. д-р Ило Трајковски е логично и системски добро конципиран труд, поделен во три дела, систематизиран во десет глави. Тој е логично продолжение на анализата и дебатата изложени во учебникот „Политичка социологија1“. Книгата е поделена во 4 дела и десет глави. Првиот дел е со наслов: „Политичка партиципација и демократија: институции“. Во него се анализираат: „политичката партиципација и политичката мобилизација“; „демократијата“; „демократизацијата на Република Македонија“; „изборите и изборното однесување“. Тие се соопштени во четири последователни глави. Во нив се изнесени бројни теориски концепти и се врши продлабочена анализа на обличите на партиципација, на погледите „за“ и „против“, но и на предизвиците на демократијата, демократизацијата и транзициските лавиринти на македонскиот развој. Вториот дел е посветен на „чинителите на демократската политика“ и е составен од три глави: „Политички партии“; „Интересовни групи и групи за притисок“ и „Протестни и вонинституционални политички чинители“. Низ прегледна и продлабочена анализа се портретираат општествените и политичките чинители на современото општество и нивниот придонес во општествениот развој. Третиот дел од книгата е со наслов „Свеста и политичкото дејствување“ ги опфаќа следниве глави: „Политичка свест и јавно мислење“, „Политичка култура“ и „Политичка идеологија“. Во него се дебатираат концептите, доктрините и теориите поврзани со пресеците на политичката свест, посебно на политичката култура, јавното мислење и политичката идеологија. Поцелосно погледнато во книгата, во првата глава е отворена дебатата за основните концепти за политичката партиципација, како концепт кој е во интеракција со сродни поими, кои осветлуваат, а понекогаш замаглуваат определени аспекти на граѓанското учество во политиката и политичките процеси. Во неа се обработени релациите на политичката партиципација со демократијата, политичкиот систем, формите и степените на политичка партиципација и се презентирани резултати од емпириски истражувања. Во овој дел се анализираат и феномените на политичката алиенација и апатичност. Втората глава е насочена кон отворањето на дебата со концептите, доктрините и теориите за директната и индиректната демократија, за ограничувањето на државната власт во демократски устроените држави, владеењето на мнозинството и гарантирање на правата на малцинството. Третата глава е своевидна анализа на случај, односно во неа се анализира процесот на демократизација на Македонија, на искуствата, дострелите, но и на неуспесите
--	--

	и недостатоците на нејзиниот демократски развој, проследен со успеси и падови, со демократски дострели, но и со неуспеси, односно потфрлувања во демократијата и демократските процеси. Анализата на демократизацијата се врши низ актуализирањето на вредносните аспекти на либерализмот и популизмот, кои во развојот на Македонија се преплетени со востановувањето на сопственичката класа, развојот на претприемништвото, како и со дебатата за корупцијата, која е дел од транзициските болести на модерните општества и на современите демократии. Четвртата глава е посветена на изборите и изборното однесување на граѓаните. Во неа се анализираат изборите како општествен процес, нивните општествени функции, изборните кампањи, гласањето и моделите на гласање. Во овој дел, посебно внимание е посветено на прашањата на изборните системи и на анализата на изборната апстиненција. Предмет на анализа во петтата глава се политичките партии, нивните функции и организација. Во овој дел, аналитичката диоптрија е свртена кон анализата на партиските системи, посебно дебатата за оправданоста на тој термин, но и за нивните бројни класификации. Интересовните групи и групите за притисок се предмет на анализа во шесттата глава. Низ продлабочена анализа се отворени дебатите за основните постулати и поими за интересовните групи и групите за притисок, нивното место, улога и значење во процесот на политичкото одлучување, но и на нивниот придонес, но и стапици поврзани со демократијата и демократскиот развој. Седмата глава е посветена на прикажување на протестните и вон институционалните политички чинители. Во неа е отворена сериозна дебата за значењето, улогата и дометите на општествените движења, но и на облиците на протест, кои се проследени со определена динамика и општествен притисок, некаде повеќе, некаде помалку, се јавуваат како носители или, во најмала мера како иницијатори за политички промени. Во овој дел се врши приказ и анализа на дебатите посветени на темата општествени и нови општествени движења. Во осмата глава успешно и продлабочено се анализира политичката свест и јавното мнение. Таа е проследена со дебата за политичките уверувања, за разграничувањето на јавното мнение од јавното мислење, неговата категоризација и влијанието на мас медиумите врз него. Таа е пресек на значајни теоретски дебати и емпириски сознанија, кои на еден или друг начин ја моделираат политиката и влијаат на политичкото однесување на граѓаните. Политичката култура, како политсоциолошка дебата, е отворена во деветтата глава. Таа се анализира преку дебатата за елементите на поимот политичка култура, за нејзиното значење, за политичкиот идентитет и мултикултурализмот како сложен општествен, но и
--	--

	политички проблем. Анализата е проткаена со сознанија и искуства кои упатуваат на сложеноста и значењето на мултикултурализмот како актуелен општествен проблем. Во последната, десетта глава, се анализирани сложените и бројни прашања поврзани со политичката идеологија. <u>Анализата</u> се врши преку отворањето на дебатите за поимот идеологија и приказот на современите теории за идеологијата. Предмет на посебна анализа во овој дел се најзначајните политички идеологии, како што се либерализмот, конзервативизмот, неолиберализмот и социјализмот. Тие се проткаени со сопоставување на бројни и значајни гледишта, концепти, доктрини и теории, кои осветлуваат определени, значајни и корисни аспекти од дебатата на политичката социологија, но и од проблемите поврзани со општествениот развој во целина.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Степен на соодветност на текстот со програмата. Книгата „Политичка социологија 2“ е наменета како учебник за студентите на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, за предметната програма Социологија на политиката. Содржините на оваа книга целосно соодветствуваат на содржините на предметната програма по предметот „Социологија на политиката“. Содржините се логичка целина, обработени во обем и на начин кој на студентите и на другите корисници на книгата ќе им овозможи да ги разберат и сфатат политичките процеси, облици и содржини, посебно, прашањата поврзани со политичката партиципација, култура, традиција, свест, идеологија и содржините поврзани со општествените движења, политичките партии и политичкото претставништво во нивната комплексност, значење и улога во општеството, ќе го прошири нивниот мисловен капацитет за критичко творечка размисла - за препознавање на политичките појави, за градење на сопствен став и однос кон нив и ќе им овозможи активно учество во реализирањето на предметната програма.
Предлози за потребни корекции:	Трудот е компактна целина, целосно продолжение на дебатата отворена во учебникот „Политичка социологија 1“.
Оцена на ракописот:	Ракописот „Политичка социологија 2“ е оригинален научен труд, кој располага со оригинален теориски и методолошки пристап во хипотетизирањето и анализирањето на магистралните прашања поврзани со развојот на Политичката социологија, како наука, која во корпусот на социолошките и политиколошките науки теориски проблематизира и емпириски истражува определен број прашања поврзани со

	политиката, политичкото, доброто управување и со хоризонтите на човековата слобода и слободен развoтoк. Трудот опфаќа значајните теми, обработени на оригинален начин, со користење на најрелевантна, доминантно, светска и домашна литература. При изготвувањето на трудот “Политичка социологија 2“ консултирана е обемна литература од областа на политичката социологија, политикологијата, социологијата и филозофијата, доминантно, од странски автори. Сознанијата од тие респективни трудови на оригинален и креативен начин се втемелени во основата на книгата. Тие се поткрепени со одредници од бројни извори, вкрстени со оригинални погледи и мисловни концепти на авторот, со продлабочени аналитички пробиви, со јасни концепти и со повлекување на паралели меѓу теориските дебати и истражувачките сознанија за политсоциолошките појави, процеси и односи. Социолошките, особено политсоциолошките појави, се сложени, динамични, тешко предвидливи. Во таа насока, во книгата „Политичка социологија 2“, се анализирани бројни сознанија што треба да се во функција на стекнување на нови знаења, пред сè, за корисниците на овој труд, но и за сите субјекти кои се во функција на креирање на посакуваниот општествен развој, посебно на политичкиот амбиент во општеството. Книгата со својата содржина е јасна и разбирлива, таа е продлабочена метатеориска анализа на современите социолошки пристапи на политиката и политичките процеси и солидна и продлабочена синтеза на политичкото во социолошката димензија, односно на социолошкото во политичката димензија. Апликативната вредност на трудот се огледа во тоа што таа е извор на знаења и основа за дефинирање на постапки кои се во функција на развивање на индивидуална и колективна политичка свест и култура како духовна енергија и знаење со кое ќе се зголемува општествениот капацитет за најсоодветен пристап во изборот на политичките средства и методи за постигнување на саканите цели, за хуманизирање и демократизирање на односите во општеството. Методичко-дидактички вредности. Поаѓајќи од основната намена на трудот, авторот успеал: Прво, содржините кои се предмет на обработка да бидат научно засновани, темелени на констатации, сопоставувања на погледи и концепти, преку нудење на аргументи и други факти поткрепени со релевантни сознанија од странска и домашна научна литература од областа на политичката социологија.
--	---

	Второ, содржините во книгата „Политичка социологија 2“ се однесуваат на најзначајните основни и практични прашања што се предмет на теориска анализа и непосредна дебата во политсоциолошка област. Трето, сознанијата изнесени во трудот се карактеризираат со висок степен на систематизираност, разграниченост, логична поврзаност прегледност, визуелност - изразена низ шеми, табели, прегледи и прилози кои ја потврдуваат и методично-дидактичката ориентација на авторот. Секоја глава од трудот завршува со прашања за дебата и литература. Ваквиот пристап реално овозможува студентите мисловно да проникнат во значењето на теориските и практичните проблеми на политичката социологија, да се оспособат да ги следат разните теориски и методолошки пристапи во ова теориско подрачје, но и да се стекнуваат со искуства што ќе им овозможат да ги препознаваат сложените политички појави, да пронајдат соодветен емпириски образец и успешно да ги решаваат, односно да нудат решенија кои се објективни, вистинити и можни.
Категоризација:	Основен универзитетски учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 366 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 2 шеми, 8 табели и 88 кутии (box) текст. Литературата е наведена по секоја глава.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **основен универзитетски учебник** по предметот **Социологија на политиката**, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет. Учебникот може да се препорача како дел од учебничката и поширока литература и на другите факултети и високошколски институции каде што се слушаат предавања од политичката социологија, како и други сродни дисциплини. Тој би бил и незаобиколна литература и практикум за државните, партиските и невладините и други структури и поединци, кои, на еден или друг начин, се занимаваат со креирање на јавни политики и влијаат на општествениот развој на заедницата.

Во Скопје, 5.7.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Цане Т. Мојаноски с.р

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: *Проф. д-р Кирил Шарламанов*

Краток опис на содржината:

Учебникот „Политичка социологија 2“ од проф. д-р Ило Трајковски е поделен во три дела, кои се систематизирани во десет глави. Секој од деловите претставува заокрижена целина која обработува одделно поле во политичката социологија, кое е изложено низ неколку поглавја. Првиот дел е насловен „Политичка партиципација и демократија: институции.“ Во него се поместени четири глави: „Политичка партиципација и политичка мобилизација“; „Демократија“; „Демократизација на Република Македонија“; „Избори и изборно однесување.“ Вториот дел е насловен „Чинители на демократската политика“ и е составен од три глави: „Политички партии“; „Интересовни групи и групи за притисок“ и „Протестни и вонинституционални политички чинители.“ Третиот дел, под наслов „Свеста и политичкото дејствување“ ги опфаќа следниве глави: „Политичка свест и јавно мислење“, „Политичка култура“ и „Политичка идеологија.“

Првата глава почнува со поимна анализа на политичката партиципација и нејзина компарација со сродните поими во политичката социологија. Во оваа глава, исто така се обработува и се прикажува значењето на политичката партиципација за демократијата како политички систем, се анализираат формите и степените на политичка партиципација, се презентираат резултатите од емпириско истражување на политичката партиципација и се укажува на антиномот на политичката партиципација - политичката апатичност.

Втората глава од учебникот „Политичка социологија 2“ прави категоризација на директна и индиректна демократија, ја разработува темата на ограничувањето на државната власт во демократски устроените држави, го анализира принципот на владеење на мнозинството и гарантирање на правата на малцинството и го следи и прикажува процесот на демократизација ширум светот.

Третата глава е посветена на демократизацијата на Република Македонија. Овде демократизацијата се анализира низ призмата на либерализмот и популизмот, и се посочува на релациите меѓу капитализмот, корупцијата и демократијата.

Четвртата глава се занимава со темата на изборите и изборното однесување на граѓаните. Оваа глава почнува со анализа на изборите како општествен процес, за подоцна да се премине на прикажување на општествените функции на изборите, изборните кампањи, гласањето и моделите на гласање и да заврши со изборната апстиненција и анализа на изборните системи.

Петтата глава ја запознава читателската публика со политичките партии и нивната концептуализација во политичката социологија, но и во социологијата на политиката. Предмет на анализа е поимот политички партии, како и елементите, функциите и организацијата на политичките партии. Оваа глава завршува со претставување на партиските системи.

	Интересовните групи и групите за притисок се обработени во шестата глава од учебникот „Политичка социологија 2.“ Во оваа глава се прикажани основните постулати и поими преку кои се согледуваат интересовните групи и групите за притисок, што понатаму се користи како платформа за тие да бидат дефинирани. Во оваа глава се категоризирани групите за притисок и интересовните групи и е прикажано нивното функционирање. Седмата глава е посветена на прикажување на протестните и вонинституционалните политички чинители. Особено внимание е посветено на прикажувањето на општествените движења и новите општествени движења. Осмата глава ги тематизира политичката свест и јавното мнение. Овде е изложена анализа на политичките уверувања, како и на разграничувањето на јавното мнение од јавното мислење, категоризацијата на јавното мнение и влијанието на мас медиумите врз истото. Деветтата глава ја обработува политичката културата. Во рамките на оваа глава се прикажани елементите на поимот политичка култура, значењето на културата за политичкиот идентитет и мултикултурализмот. Последната, десетта глава од учебникот „Политичка социологија 2“ ја прикажува политичката идеологија. Таа е обработена преку дефинирањето на поимот идеологија и прикажување на современите теории за идеологијата. Во последните методски единици од оваа глава, авторот ја запознава својата читачка публика со најзначајните политички идеологии: либерализмот, конзервативизмот, неолиберализмот и социјализмот.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот „Политичка социологија 2“ е учебник наменет за студентите по социологија на Институтот за социологија. Учебникот е така пишуван што има информативна и сознајна вредност која би можела да биде од корист и за пошироката читачка публика. Предложениот учебник е во целосна согласност со програмата по Политичка социологија на Институтот за социологија и има квалитети да придонесе за остварување на целите на истата. Раскажувачкиот приод на авторот на студентите им ги отвора широките хоризонти на политичката социологија, нудејќи им основни информации, но и продлабочени анализи на феномените кои овој учебник ги третира. Темите во учебниот се релевантни, добро одбрани и обработени на начин кој на студентите им нуди можност да ги разберат, да ги осознаат и да ги поврзат со сознанијата од другите предмети во рамките на студиската програма по Социологија.
Предлози за потребни корекции:	Со оглед на квалитетот на ракописот, не се потребни корекции за тој да биде објавен како учебник по политичка социологија, кој ќе го користат студентите на Институтот по социологија, но и студенти од други студиски програми кои го слушаат предметот Политичка социологија.

Оцена на ракописот:	Ракописот „Политичка социологија 2“ е оригинален научен труд со вонредно високи квалитети. Овој ракопис е логично продолжение на претходниот учебник на проф. д-р Ило Трајковски „Политичка социологија 1.“ Тој опфаќа широка лепеза на најзначајните теми, обработени на оригинален начин, со користење на најрелевантна светска и домашна литература. Темите застапени во ракописот, авторот успеал успешно да ги контекстуализира, теоретски суптилно да ги обработи, да ги прикаже различните теоретски приоди кон нив, но и да ги стави во македонскиот општествено-политички контекст, секогаш давајќи конкретни примери за апстрактните теоретски концепти. Значаен квалитет на учебникот “Политичка социологија 2” е поимната анализа на централните термини кои се користат во секоја методска единица. На тој начин авторот успеал да постигне едноставност и прецизност во изразот, што е од клучно значење за да се разбере политичката социологија, особено кога се занимава со комплексни и мултидимензионални општествени појави. Може да се каже дека овој учебник на студентите им помага да се запознаат со сите подробности на политичката социологија. Почнувајќи од осознавањето на категоријалниот апарат со кој се служи политичката социологија, преку запознавањето на концептуално-теоретската рамка, сè до испреплетувањата на одделните теоретски пристапи и анализата на покомплексните полит-социолошки појави.
Категоризација:	Овој ракопис ги задоволува критериумите да биде категоризиран како учебник по политичка социологија.
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 366 страници (формат А 5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата).

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како **учебник** по предметот Политичка социологија, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет.

Скопје, 2019 година

Рецензент

Проф. д-р Кирил Шарламанов с.р

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПРИРАЧНИК ЗА ЕТИКА“ ОД АВТОРОТ ДЕЈАН ДОНЕВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, бр. 13-2102/2, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Прирачник за етика“ од авторот Дејан Донев, наменет за студентите од сите институти при Филозофскиот факултет, за предметот Етика (изборен), избрани се проф. д-р Денко Скаловски и проф. д-р Сузана Симоновска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

XI. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Прирачник за етика
Назив на предметната програма:	Етика
Назив на студиската програма:	прв циклус студии, ФЗФ
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	2+2, 6 кредити
Предметот Етика е изборен предмет за сите институти на Филозофскиот факултет во Скопје, со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6, кој се слуша и во зимскиот и во летниот семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат А4, сингл), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11 (times new roman, македонска поддршка). Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи, предговор, прилози и литература).

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Денко Скаловски с.р.

Проф. д-р Сузана Симоновска с.р.

ХП. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДЕНКО СКАЛОВСКИ

Краток опис на содржината:	Делото е научно-дидактички систематизиран приказ на теоријата, проблемите и историјата на етиката, од нејзините антички почетоци, па сè до денес. Во првите две поглавја, студентите се запознаваат со феноменот на моралот и појавата на етиката како негова теориска/философска рефлексија, како еден од најмасовните облици на човековата практична социјална активност, и една од најстарите форми на човековата општествена свест. Во третото поглавје се прикажани најбитните историски теми и дилеми врз кои се концентрирани вниманието и истражувачкиот интерес на западниот етички дискурс, а во четвртото поглавје се презентирани современите етички теории, со посебен нагласок врз неколку доминантни струења. Развојот на различните видови применета етика е прикажан и анализиран во петтото поглавје од учебникот, од кое логички следува и последното, шесто поглавје, каде што се прикажани најважните социјални области на етичко расудување и морално дејствување, а во кои младите генерации - покрај традиционалните - ќе бидат изложени и пред нови етички дилеми, искушенија и предизвици.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Учебникот е целосно усогласен со предметната програма по Етика (изборен предмет за сите институти на Филозофскиот факултет).
Предлози за потребни корекции:	Нема никаква потреба
Оцена на ракописот:	Убеден сум дека овој труд ќе претставува драгоцен прилог во напорите за збогатување на литературата не само за студентите од различни институти при Филозофскиот факултет, туку и за сите други студенти кои имаат интерес да ги прошират своите сознанија од областа на етиката.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат А4, сингл), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11 (times new roman, македонска поддршка). Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи предговор, прилози и стручна литература). Гледано од секој аспект, станува збор за успешно философско, научно и педагошко дело.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се објави како учебник по предметот Етика (изборен предмет), наменет, пред сè, за сите студентите на Филозофскиот факултет, но и за студентите на сите универзитети во Македонија, а потоа и за пошироката интелектуална публика.

Во Скопје, 11.9.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Денко Скаловски с.р.

VI. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р СУЗАНА СИМОНОВСКА

Краток опис на содржината:	Во ова дело, во една кохерентна и систематична целина е даден приказ на теоријата и историјата на традиционалната, модерната и постмодерната етика, но и главните проблеми на практичката етика. Првото и второто поглавје од овој труд ги запознава студентите со појавата и поделбата на етиката, како еден од основните облици на човековата активност. Во третото поглавје се нотираат темелните историски „оски“ околу кои се врти западноевропската етичка мисла. Современите етички теории се изложени во следното четврто поглавје, со особен акцент на четирите доминантни струи. Петтото поглавје од учебникот е посветен на различните видови применета етика, темелно се анализира нејзиниот подем, но и обид за нејзина систематизација, што, пак, претставува база за последното шесто поглавје, каде што е даден приказ на најдоминантните области на етичко расудување од полето на применетата етика.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Структурата на содржините опфатени во учебникот целосно се усогласени со предметната програма по предметот Етика (изборен предмет на сите институти на Филозофскиот факултет).
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Понудените содржини во ова дело се во функција на современа тематизација на етичките и моралните дилеми, контроверзи и искушенија, што се јавуваат во современиот начин на живеењето. Затоа, освен од теориски аспект, тие се значајни и од аспект на практичното обучување на студентите за решавање и справување со конкретни етички проблеми и дилеми. Оттука и големата апликативна вредност на трудот во однос на студентите кои предметот Етика (изборен предмет за сите институти при ФЗФ) решаваат да го изучуваат во рамките на своето студирање.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 208 страници (формат А4, сингл), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11 (times new roman, македонска поддршка). Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи, предговор, прилози и литература). Од методолошки аспект, трудот ги задоволува критериумите за изработка на еден универзитетски учебник. Воедно, сувереното владеење со релевантниот поимно-категоријален апарат на етиката, филозофијата и социјалната

	теорија воопшто, му овозможува на авторот да креира едно успешно филозофско, научно и педагошко дело.
--	---

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се објави како учебник по предметот Етика (изборен предмет), примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет, но и за студентите на сите универзитети во Македонија, а потоа и за пошироката интелектуална публика.

Во Скопје, 11.9.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ
проф. д-р Сузана Симоновска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВРЕДНУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА НА ВИЗУЕЛИЗАЦИЈАТА ВО ПРОЦЕСОТ НА ОПИСМЕНУВАЊЕ“ ОД М-Р АРБРЕША ЗЕНКИ ДАЛИПИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на XXII редовна седница, одржана на 2.VII. 2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи со наслов: „Вреднување на ефикасноста на визуелизацијата во процесот на описменување“, во состав: проф. д-р Лена Дамовска (претседател), проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ (ментор), проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска (член), проф. д-р. Вера Стојановска (член) и проф. д-р Фадби Османи (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи, со наслов: *Вреднување на ефикасноста на визуелизацијата во процесот на описменување*, содржи 228 страница компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12 и 131 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет ресурси.

Трудот е структуриран во 4 дела, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот се образложени значењето и актуелноста на темата, како и содржината на којашто е посветено истражувањето. Фокусот е ставен на редифинирање на современото образование и пренасочување на моноакцијата кон интеракција, а суштината е учениците да научат како да учат. Во овој труд, акцентот е ставен на значењето на примената на визуелните, графичките и симболичките обележја во наставната работа, именувани како стратегии на визуелизација. Широкиот спектар на истражувања покажуваат бенефиции од примената на визуелизацијата како наставна стратегија не само во процесот на описменувањето, туку и во текот на понатамошното образование на учениците. Наодите од истражувањата од ова поле укажуваат на големите придобивки на визуелните елементи во сфаќање на концепти преку стимулирање на способноста за креирање на ментални слики, односно олеснување на учењето со нови сознанија, идеи, концепти, алгоритми и факти.

Во **првиот дел** од овој труд најпрво се изложени теоретските основи на предметот на проучувањето на јазичното описменување, начините, методите, условите, како и важноста на примената на визуелизацијата во процесот на описменувањето. Исто така, во теоретскиот дел, кандидатката аналитички приоѓа кон проблемот на истражување и ги изложува клучните компоненти на јазичното описменување, како што се: читањето, културата на говорното и писменото изразување, визуелизацијата, што претставува визуелизацијата во почетното описменување, процесот на креирање на ментални слики и нивното значење во процесот на учењето воопшто, визуелните обележја на учењето и поучувањето, графичкото и симболичкото прикажување како и ефективните наставни стратегии при процесот на описменување.

Во **вториот дел** е дадена методолошката рамка во која се содржани: предмет на истражувањето, цел и карактер на истражувањето, задачи на истражувањето, истражувачки хипотези, варијабли и индикатори, мерни инструменти, испитаници, тек на истражувањето и начин на обработката на податоците од теренското истражување.

Поставени се една основна хипотеза која гласи: **Визуелизација позитивно влијае во процесот на описменувањето**, а согласно со главната хипотеза,

формулирани се и осум посебни хипотези кои се однесуваат на одделните аспекти на визуелизацијата во процесот на описменување, а со самото ова овозможува голема веродостојност на главната хипотеза.

Во **третиот дел** од трудот се анализираат добиените резултати од истражувањето. Податоците од истражувањето се обработени со примена на истражувачки техники и статистички постапки и на нив се приоѓа преку квантитативна и квалитативна анализа. По класифицирање на податоците според одделенија и училишта, тие се претставени емпириски, графички и процентуално. Деталните квантитативни и квалитативни податоци се обработени во однос на дефинираните индикатори со употребата на тематска анализа и тие рефлектираат научни заклучоци. За анализирање на наведените хипотези се спроведени параметриски Т-тест и АНОВА со цел да се покаже значајноста на разликите помеѓу експерименталната и контролната група. Податоците, исто така, се разработени и со непараметриски постапки, односно со χ^2 , која овозможува споредување на емпириските и теориските (претпоставени со хипотези), фреквенции.

Во **четвртиот дел** од трудот се анализираат резултатите од направеното истражување. Кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи, пред да ги интерпретира хипотезите, го претставува видот на дистрибуцијата на варијаблите на истражувањето, во овој случај се работи за описменувањето и визуелизацијата, со примерок од 68 наставници и 512 ученици. Дискусиите на добиените резултати се поделени, најнапред е даден протоколот за набљудување, потоа дискусијата за резултатите добиени од дескриптивното набљудување, фокусираното набљудување, завршни согледувања, дискусии на резултатите од партиципативното набљудување, и на крај е даден извештај за резултатите добиени од неформалното интервју со наставниците, како и анализа на содржините на портфолијата на учениците.

Во **заклучните согледувања** се содржат сублимираните резултати од истражувањето. Добиените наоди од ова истражување и изнесените теоретски сознанија покажуваат дека главната хипотеза се потврдува, односно дека: **Визуелизацијата позитивно влијае во процесот на описменувањето.**

Предмет на истражување

Поаѓајќи од современите педагошки теории и актуелноста на проблемите од воспитно-образовната практика, предмет на истражувањето е: *Вреднување на ефикасноста на визуелизацијата во процесот на описменување.*

Имајќи предвид дека процесот на описменување не е едноставен, туку сложен, комплексен и мултидисциплинарен процес, мислењата и ставовите на субјективните фактори кои го следат овој процес се сметаат како приоритет, особено оние ставови кои одговараат на бројните прашања релевантни за ова истражување. Проблемот на истражувањето се разгледува преку следните аспекти:

- наставничките ставови поврзани со ефикасноста на примената на визуелизација во процесот на описменување;
- тестирање на ученици;
- податоците од партиципативното набљудување;
- неформалното интервју со наставниците;
- анализа на содржина на портфолио.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Подрачјето на овој труд е во областа на дидактичко–методските истражувања, поконкретно во дидактиката на јазичното подрачје кои се осврнуваат на визуелизацијата како стратегија во процесот на описменување. Наставниот метод со кој се описменуваат децата од фонетско говорно подрачје, како што е нашиот македонски јазик, е аналитичко – синтетички гласовен метод со елементи на глобално читање. Веднаш треба да се укаже на фактот дека во овој труд визуелизацијата е третирана од

аспект на глобалното читање и затоа интересот за проучување на визуелизацијата има големо теориско и практично значење, затоа што за прв пат еден кандидат го истражува овој проблем.

Краток опис на применетите методи и техники и инструменти на истражувањето

Со тоа што ова истражување е насочено кон современ и актуелен педагошки феномен, во текот на истражувањето се применети општи и специфични методи. Примената на овие методи се значајни за постигнување на високи научни квалитетни сознанија на истражувањето, документации, факти, идеи и други аргументи во правец на опишување на резултатите. Феноменските карактеристики и врски помеѓу нив се анализираат со примена на каузалниот метод и се идентификуваат врските помеѓу причината и последицата.

Во ова истражување се применети и индуктивниот и дедуктивниот методи, и тоа:

- индуктивниот метод, за теренско истражување при реализацијата на истражувањето.
- дедуктивниот метод, за анализа на содржина на педагошка литература и документација.

Како специфични методи во ова истражување се користени:

- Метод на теоретска анализа;
- од статистички методи се применети: споредување на документација и факти од училиштата;
- компаративен метод: споредување помеѓу постигнати резултати во училиштето каде е спроведено истражувањето;
- дескриптивен метод: опишување на состојбата и појавите преку резултатите на крајот на истражувањето;
- експериментален метод.

Техники на истражување:

- неформално интервју со наставниците.
- анализа на содржината, техника која овозможува реален, објективен и квалитативен опис на содржината од писмените и говорните вежби за визуелното размислување на учениците и содржината на ученичкото портфолио. Применети се и скалирање, анкетирање за испитување на ставовите, мислењата, однесувањата, и интересите на наставниците.

Преку тестирањето, се овозможи да се добијат суштествени и централни податоци од испитаниците – учениците. Тестирањето на учениците доведе до сознанија околу степенот на влијанието на визуелизација како стратегијата во процес на описменување и можноста со истата стратегија да се вреднува читањето со разбирање.

Исто така применето е и партиципативно набљудување.

Инструменти на истражувањето:

- скала на процена-овој инструмент е применет со наставници и содржи оригинални скали од Ликертов тип кои се состојат од тврдења за да помогнат при утврдување на наведените задачи, односно проверување и верификација на точноста на хипотезите. (Appendix C), како и тестови на знаење.

Краток опис на резултатите од истражувањето

При анализата на поставената генерална хипотеза, која гласи: Визуелизацијата позитивно влијае во процесот на описменување, како и осумте помошни хипотези кои се однесуваат на одделни аспекти и ја поткрепуваат главната хипотеза, кандидатката доѓа до следниве резултати:

Сублимираните емпириски резултати ни дадоа јасна слика за ефикасноста на визуелизацијата како наставна стратегија во процесот на описменувањето онаму каде што се применува и онаму каде што не се применува. Сознанијата добиени од

квалитативното и квантитативното истражување овозможува да се изведат констатации, односно да се провери точноста на поставените хипотези.

Податоците добиени од партиципативното набљудувањето покажуваат дека може да се издвојат две групи на наставници кои се разликуваат според нивните ставови и наставно планирање при реализацијата на наставата.

Првата група на наставници се т.н. наставници ентузијастички, кои се мотивирани за усовршување на сопствената практика. Наставниците од оваа група се оние кои секогаш се по потрага на изнаоѓање на успешни наставни методи во процесот на описменувањето и имаат позитивен став кон овие стратегии на описменување, односно визуелизацијата. Воочливо е и дека успеваат и да ги интегрираат во другите наставни предмети. Одреден број на наставници, исто така, ги препознаваат индивидуалните посебности на учениците и дека наставните приоди ги приспособуваат според потребите и стилите на учење на учениците.

Втората група на наставници се оние што имаат негативен став кон промени воопшто, и практикуваат традиционален модел на настава и сметаат дека треба строго да се придржуваат до стариот систем на реализација на наставата. Тие се наставниците кои веруваат во традиционалните наставни методи при процесот на описменувањето на учениците. Оваа група на наставници секогаш настојуваат да најдат недостатоци во системот на образованието, училишното организирање, недостаток на материјално – техничките услови. Овие наставници се скептични кон новините во образованието и не веруваат во можните придобивки од примена од нови стратегии и техники на учење и поучување. Во нивниот опсег на дејствување не се препознаваат докази за примена на глобално читање, но во практиката е забележлива примената на аналитичко – синтетички гласовен метод.

Од неформалното интервју со наставниците кое е реализирано во текот на набљудувањето може да се истакне дека поголемиот број на наставници не ја применуваат визуелизацијата како наставна стратегија во процесот на описменување. Некои од нив таа ја сметаат како цел за себе, а не како можна или помошна стратегија која придонесува за полесно описменување, особено при читањето со разбирање, но и во другите наставни предмети, како што се математика, природни науки и општество. Од опсервираните часови се констатира дека не се најдени статистички значајни разлики во наставната практика, затоа што резултатите од истражувањето покажуваат дека од 48 следени наставни часови, само кај 9 часови е забележана примена на визуелизација. Иако овој процент е многу мал, од само 18, 75%, важно е да се истакне дека и во овој случај се среќаваат кај истите наставници. Во текот на набљудувањето, исто така се разгледуваа и портфолијата на учениците. При нивната анализа се забележува ограничена примена на користени наставни методи и стратегии во процесот на описменувањето. Според добиените резултати и обработените релевантни податоци се заклучи дека првата помошна хипотеза која гласи: *При поучување на поочиното описменување, примена на визуелизација е на ниско ниво*, се потврдува.

Во однос на примената на визуелизацијата како наставна стратегија во процесот на описменувањето според примената во град и во село се прикажува мала значајност од $0.308 > 0.05$. Овие резултати укажуваат дека нема статистичка разлика на ниво на примена на визуелизација според место на работење. Според анализата на добиените податоци од набљудувањето на наставните часови, многу постапки во училишта од градските подрачја и руралните подрачја не се разликуваат. Додека во град е застапена визуелизацијата и достигнува до 9, 7% , во селските училишта разликата достигнува само 2,3%. Преку приложените резултати може да заклучиме дека втората помошната хипотеза која гласи: *Не постои статистичка значајна разлика при примена на визуелизација во рурални и урбани училишта*, се потврдува.

Според прикажаниот Pearson-ов коефициент на корелација од 0,258 со сигнификантност од 0,034 која е помала од втората граница на валидност од 0,05 ($0,01 < 0,034 < 0,05$), ни покажува дека постои ниска позитивна корелација помеѓу компетенциите на наставниците и примената на визуелизацијата во наставната практика. Преку приложените резултати може да се заклучи дека трета помошна

хипотеза која гласи: *Не постои статистичка значајна разлика во однос на компетенциите на наставниците во рурални и урбани средини*, се потврдува.

Се прикажувањето коефициентот на значајност од $0,035 < 0,05$ т.е. дека постои статистичка значајност на ставовите кои сметаат дека со примената на визуелизацијата при процесот на описменување значително го олеснува процесот на читање со разбирање, наспроти оние наставници кои го сметаат спротивното. Од добиените резултати се согледува дека помошната хипотеза која гласи: *Постои статистичка значајна разлика која се применува визуелизација во однос на поопишување на читање со разбирање* се потврдува.

Со податоците добиени од прашалниците и оние од партиципативното набљудување на наставните часови, може да се констатира дека петтата хипотеза се потврдува, бидејќи доминира позитивниот став на наставниците (над 55% + над 23%) (често пати и секогаш) дека стратегијата на визуелизација може успешно да се интегрира во сите наставни предмети, а тоа значи дека над 78% од наставниците се согласуваат со ова тврдење, па оттука **X5: Примена на стратегијата на визуелизација може успешно да се интегрира во сите наставни предмети**, се потврдува.

Во однос на тоа дека две третини, т.е. 89, 71% од испитаниците одговориле потврдно за позитивното влијание на адекватната илустрација на текстот и дека таа помага при читањето со разбирање, може да се констатира дека хипотезата се потврдува. Паралелно со овие податоци, сублимираните резултати од тестирањата на учениците кои достигнуваат висок степен на постигнувања кога се применуваат визуелни тестови, и тоа од 78, 58%, ни укажуваат дека хипотезата која гласи: *Адекватната илустрација на текстови позитивно влијае на читање со разбирање*, се потврдува.

Во однос на тоа како сликите и графичките прикази влијаат во задржување на вниманието на учениците и според набљудувањата може да се истакне дека визуелните прикази имаат големо влијание. На учениците им се поинтересни затоа што првиот контакт се насочува кон анализирање на првиот впечаток според тој приказ. Во овој случај на учениците им се дава можност да предвидуваат, да креираат врски со книгата/задачата, да се мотивираат за вклучување во активности и задржување на вниманието и интересот. Со ова, може да се констатира дека седмата помошна хипотеза која гласи: *Сликите и графичките прикази во учебниците позитивно влијаат на задржување на вниманието на учениците*, се потврдува.

Во однос на тоа дека говорните вежби го збогатуваат речникот на учениците и ја поопишуваат визуелизацијата, наставниците го потврдуваат овој став. Од овие сознанија може да се констатира дека и оваа помошна хипотеза се потврдува.

Според сублимираните резултати од 86,76 го потврдуваат влијанието на визуелизацијата и на глобалното читање во процес на описменување. Само 7,35% од наставниците покажуваат неутрален став, односно истакнуваат дека понекогаш овој пристап влијае во процесот на описменување. Со покажаните резултати и податоците добиени од партиципативното набљудување може да се констатира дека и осмата помошна хипотеза која гласи: *Глобалното читање и визуелизација помагаат во процес на описменување*, се потврдува.

Според прикажаниот коефициент на корелација помеѓу двете варијабли од $r=0.244$ $\text{sig}=0.045 < 0.05$, може да се констатира дека постои мала позитивна корелација помеѓу описменување и визуелизација. Со други зборови, со порастот на користењето и примената на визуелизација во наставата расте и нивото на описменувањето на учениците.

Анализите од 512 тестирани ученици со два вида на тестирање, покажуваат дека точните и неточните одговори немаат пропорционална распределба. Со други зборови, доминира едната страна поточно позитивната страна – точните одговори. Оттука, се смета дека процесот на описменување е поуспешен со примената на визуелизација, а со тоа и генералната хипотеза се потврдува, односно: **Визуелизацијата позитивно влијае во процесот на описменувањето.**

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи, со наслов Вреднување на ефикасноста на визуелизација во процесот на описменување, претставува истражување во општествените науки од областа на педагогијата, односно дидактиката на јазично подрачје. Вреднувајќи ја докторската дисертација, Комисијата за оцена смета дека трудот целосно ги задоволува научните стандарди во однос на методолошки пристап, студиозноста и аналитичноста на добиените резултати, како и нивна систематичност. Во трудот се презентирани научно вредни податоци за состојбите во голем дел на основните училишта низ нашата Република и третирањето на визуелизацијата која се применува како стратегија при процесот на почетното описменување. Аналитичкиот пристап при елаборирањето на предметот на истражување, како и големиот примерок каде што е спроведено истражувањето ни дава сигурност дека добиените податоци се вредни, а уште повеќе дека од нив се извлечени препораки за тоа како поуспешно да се надминат проблемите при јазичното описменување. Употребата на стручната терминологија, содржината на критичките коментари, како и релевантноста на теориската и емпириската елаборација се направени успешно и со тоа се достигнати научните цели. Комисијата смета дека добиените резултати и сознанија од истражувањето претставуваат научна основа на која можат да се надополнат со нови стратегии при јазичното описменување кај учениците. Докторската дисертација на кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи, со наслов:

Вреднување на ефикасноста на визуелизација во процесот на описменување, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила во меѓународни научни списанија следниве рецензирани истражувачки трудови:

- 1. Автор:** Арбреша Зенки-Далипи (2013), *Имплементација на стандардите за разбирање на читање во првиот развоен циклус на основните училишта*, Albanian Journal of educational studies, Albania International Conference on Education (AICE), Tirana, Albania, **ISBN** 978-9928-133-02-1, Volume 1, Number 1, стр., 45-54
- 2. Автор:** Арбреша Зенки Далипи (2018), *Улога на визуелизација во учење на математика*, Друштво на физичарите на Република Македонија, Арс Ламина-публикации, Природно-математички факултет, Скопје, **ISBN** 978-608-471-106-3 (ДФРМ) **ISBN** 978-608-247-655-1 (Арс Ламина), стр., 175 – 183.
- 3. Автор:** Арбреша Зенки Далипи (2019), *Примена на стандардите на читање во првиот развоен циклус*, Global Impact & Quality Factor, KNOWLEDGE International Journal, Institute of knowledge Management, **ISSN** 2545-4439, стр. 591 – 597.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главниот научен придонес на кандидатката се согледува преку научно-теориските, и практичните импликации по однос на темата која претставува предмет на истражување во докторската дисертација. Научно-теориските импликации се однесуваат во обидот да се презентираат најзначајните научно-теориски насоки при процесот на јазичното описменување во рамките на дидактиката на јазично подрачје. Кандидатката во докторската дисертација прави систематска анализа на клучните поими, применувајќи холистички пристап.

Практичните импликации на трудот се лоцираат во осовременување на стратегиите за јазично описменување и надминување на проблемите кои настануваат при јазичното описменување на учениците во основното образование.

Добиените податоци од ова истражување, како и сознанијата стекнати од него упатуваат на понатамошни конкретни препораки кои можат и треба да се проучуваат.

Станува збор за прецизно определени чекори кои можат многу да и помогнат во училишната практика.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Арбреша Зенки Далипи со наслов: *Вреднување на ефикасноста на визуелизација во процесот на описување.*

Скопје,

27.8.2019 год.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Лена Дамовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ, ментор, с.р.

Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, член, с.р.

Проф. д-р Вера Стојановска, член, с.р.

Проф. д-р Фадби Османи, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КРЕИРАЊЕ И
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ДЕТСКОТО ПОРТФОЛИО ВО
ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ УСТАНОВИ“ ОД М-Р АДЕЛИНА ХАЈРУЛАХУ,
ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на XXI редовна седница одржана на 5.6.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Аделина Хајрулаху со наслов: „Креирање и имплементација на детското портфолио во преудучилишните установи“, во состав: проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ (претседател), проф. д-р Лена Дамовска (ментор), проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска (член), проф. д-р Вера Стојановска (член) и проф. д-р Фадби Османи (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Аделина Хајрулаху со наслов: „Креирање и имплементација на детското портфолио во преудучилишните установи“ содржи 154 страници компјутерски обработен текст, со 1,5 проред и големина на букви 12. Во трудот се користени 96 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 3 дела, вовед, методологија на истражување, интерпретација на податоците и заклучни согледувања. На крајот следат препораки. Деловите се систематизирани со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот се образложени значењето и актуелноста на темата, како и содржината на којашто е посветено истражувањето.

Прашањето за креирање и имплементација на детското портфолио во предучилишните установи не е проучувано и претставува системски предизвик во однос на постигнување квалитет во реализацијата на воспитно-образовниот процес. Недостатокот на база на податоци за идентификација на состојбата на децата (здравствени, социјални и образовни), се одразува на целокупната организација на воспитно-образовната работа во предучилишните установи но и во основното образование во Косово.

Портфолијата треба да се сфатат како алатка за проценка на децата, како транзициски факти за остварување на системската компатибилност на предучилишното со основното воспитание и образование. Токму затоа истражувањето на овој проблем има големо значење за унапредување на педагошката практика и почитување на индивидуалните особености на сите деца, вклучени во системот на предучилишно воспитание и образование.

Во првиот дел од овој труд, кандидатката најпрво ги изложува теоретските сознанија кои се однесуваат на детското портфолио, неговото значење во однос на регистрирање на сите позначајни елементи кои се однесуваат на развојните потенцијали, вештини, знаења за децата и нивните родители. Сето тоа придонесува за формирање на „фондови на знаења“, кои се визуелизирани за да бидат прочитани, ревидирани и споделени со сите кои имаат непосреден контакт со децата и можат да влијаат на нивниот понатамошен развој. Во овој дел, кандидатката, преку анализа на стручната литература, укажува на тоа како денес најголемиот број автори, најчесто ги

перцепираат детските портфолија како еднократна слика за тоа што детето знае, што разбира и што може да искористи од сопственото знаење. Во дефинирањето на портфолијата, кандидатката истакнува дека портфолиото ги регистрираат развојните вештини, диспозиции и знаењето, семејните настани, родендените, празниците, пријателите.

Според анализата на голем број студии, портфолиото е дефинирано да служи како извор за наставникот, за детето и за родителите, да разговараат за евалвацијата на детето, преку прегледување на содржините на портфолиото. Портфолиото може да се опише како колекција на артефакти која е создадена со одредена цел, артефакти кои ја раскажуваат приказната за напорот, прогресот или за постигнувањето на детето. Портфолијата можат да бидат сфатени и како рефлексии кои се развојно соодветни на децата и начините на кои тие ја разбираат средината во која се наоѓаат. Притоа, во овој дел, се укажува и на тоа, колку децата можат да ја преземат одговорноста во креирањето на содржината во нивните портфолија, овозможувајќи формирање комплетна слика за нив, односно автентична проценка за нивните културни, социјални и семејни особености..

Во овој дел, кандидатката ги изложува меѓународните студии за портфолијата, како интегрален дел на педагошките практики кои ги промовираат портфолијата како заеднички пристапи кон донесување значајни одлуки кои понатаму влијаат врз ставовите на децата кон учењето, кон работата и кон училиштето, воопшто. Индивидуалниот портфолио метод станува се попопуларен начин на водење на забелешки за напредокот во учењето кај децата, сфатен како профил на работа на детето и интересите кои тоа ги гради постепено со репрезентативни компоненти на образовното ниво. Кандидатката се задржува и на фактот дека на крајот од 20 век, меѓу многубројните образовни процеси во основното образование, беше воведено и е-портфолиото. Според неа, една значајна студија за портфолијата и нивната имплементација беше направена во Шведска во 2003 г. од МекКена (McKenna). Како што истакнува кандидатката, прво треба да се спомене фактот дека во шведскиот предучилишен образовен систем, индивидуализираниот портфолио-метод стана сè попопуларен начин за водење забелешки за учењето. Портфолиото е профилот на работата на детето и интересите се градат постепено, со репрезентативни компоненти на образовното искуство на детето (McKenna, 2003). Врз база на студијата на МекКена (McKenna, 2003), употребата на портфолијата во Шведска беше условена од пристапот на Реџио Емилиа. За шведскиот предучилишен систем е значајно дека наставниците самостојно ги осмислуваат методите за креирање на портфолиото. Националната наставна програма ги дефинира целите, но не опишува специфични методи кои би можеле да се применат, заради разновидноста на в.о. практики (McKenna, 2003). МекКена (McKenna) истакнува дека портфолиото на секое дете се состои од една папка која содржи слики (и дигитални и обични) од децата, за нивното учество во предучилишните активности, цртежи и креативна работа реализирана од детето, како и аудиозаписи од завршното интервју со детето за тема која била обработувана и дискутирана во текот на годината (McKenna, 2003). Од ова истражување може да заклучиме дека: во предучилишниот образовен систем, во Шведска, портфолијата се користат како средство за размислување и за демократија (McKenna, 2003).

Една студија, наречена „Мост меѓу домашното и училишното портфолио за процена на образованието во раното детство" (*A bridge between home and school portfolio assessment in early childhood education*), е направена од Ерен (Eren, 2007) во Турција. Од оваа студија, меѓу другото, резултира дека оценување тоа на портфолиото им нуди на воспитувачите, на децата и родителите, можност за разбирање и следење на напредокот на децата. Притоа, наставниците и родителите секогаш се сметаат за активни учесници при оценувањето. Поради оваа причина, процената на портфолиото дава конкретни податоци за целокупните развојни и индивидуални карактеристики на децата (Eren, 2007). Исто така, според согледувањата на студијата, портфолиото е драгоцено и за нивната професија и за децата. Дополнително, наставниците откриле дека процената преку содржините во портфолиото претставува еден сеопфатен и детален систем кој има

позитивно влијание врз воспитувачите во предучилишното образование, врз децата и нивните родители (Egen, 2007).

Друга студија која дава значаен придонес кон согледување на улогата на портфолиото во понатамошните школски постигнувања на децата е од 2009, направена во Нов Зеланд, со наслов „Портфолијата за раното детство како алатка за подобрување на учењето за време на преминот во училиште“ (*Early childhood portfolios as a tool for enhancing learning during the transition to school*), од група автори Питерс, Хартли, Роџерс, Смит и Кар (Peters, Hartley, Rogers, Smith and Carr). Врз основа на ова истражување произлегува дека пренесувањето на информацијата од предучилишното образование во основното училиште, со помош на детското портфолио, е неопходно, бидејќи: портфолијата ја исполнуваат онаа улога на учење за другиот, не само во училницата, туку на патот помеѓу домот и образовната институција. Тие можат да дејствуваат како една алатка за договарање и за припадност и исто така и како основа врз која се гради новиот начин на учење (Peters et.al, 2009). Исто така, едно значајно истражување за детските портфолија беше спроведено во Србија, во 2016 година. Студијата спроведена во Србија, со 140 предучилишни едукатори кои работат во Белград, покажува дека речиси помалку од половината од наставниците сметаат дека главната функција на портфолиото требаше да даде доказ за развојот и напредокот на детето. Само 15,7 % од воспитувачите ја сметаат функцијата на детското портфолио како лична колекција на детето, подготвена од детето, додека 9,3 % од нив сметаат дека портфолиото функционирало и за заеднички развој на наставната програма и процесот на учење (Krnjaja & Breneselovic, 2016). Од друга страна, некои одговори укажаа и дека портфолијата често се користат за споделување на информации, искуства и знаења, со децата и возрасните, повеќе како документ за чување податоци (Krnjaja & Breneselovic, 2016).

Во овој дел се презентирани податоци од релевантни истражувања за примената на детските портфолија во образовните системи во земјите од Европа. Исто така, во овој дел од трудот, забележително е изложувањето на најзначајните когнитивни теории за детскиот развој и нивното влијае во креирањето на детските портфолија. Особено е значајно укажувањето на кандидатката на моделот на програма Реџио Емилија, кои придава големо значење на педагошката документација, и нејзиното значење во реализацијата на воспитно образовниот процес. На крајот од првиот дел, кандидатката прави систематска анализа на состојбите во Косово во однос на предучилишното воспитание и образование, поставеноста на потсистемот, карактеристиките на курикулумот, релевантни документи и нивната практична имплементација.

Во **вториот дел** е дадена методолошката рамка во која се содржани: проблемот на истражувањето, цел и карактер на истражувањето, задачи на истражувањето, истражувачки хипотези, варијабли, методи техники и инструменти на истражување, испитаници, тек на истражувањето и начин на обработка на податоците. Главните истражувачки прашања на кои се задржува кандидатката се следниве: Кои се практиките на изготвување и имплементација на портфолијата во предучилишните установи во Косово.

Кои се практиките на соработка помеѓу основните училишта и предучилишните институции во Косово за децата кои се запишуваат во прво одделение. Дали постои каква било форма на организирање на соработката помеѓу Секторот за образование во општината, предучилишните установи и основните училишта, како и начинот на кој се организира оваа соработка? Дали постојат разлики во портфолијата на децата во предучилишните институции на ниво на Косово? Каква соработка постои помеѓу основното училиште и предучилишните установи за портфолијата на децата кога тие се запишуваат во прво одделение? Дали постои каква било соработка помеѓу Секторот за образование во општината, основните училишта и предучилишните установи? Кога би се доставувале портфолијата на децата по завршувањето на предучилишното образование во предучилишните установи? Општата хипотеза во

истражувањето е дека: Базата на портфолија на децата на предучилишна возраст не се користи ефикасно во прво одделение во основните училишта. Како помошни хипотези на ова истражување се: Поголемиот дел од портфолијата на децата, според содржината, содржат документација за севкупниот развој на децата. Постојат разлики во портфолијата на децата помеѓу различни градови на Косово според содржината и обемот. Портфолијата од предучилишните установи не се користат доволно при упис на децата во основното училиште. Постои ефикасна позитивна соработка помеѓу основното училиште и предучилишните установи при добивањето на портфолијата на децата. Постои силна соработка помеѓу основните училишта, предучилишните установи и Секторот за образование во општината при запишување на децата во прво одделение. Не постои разлика во ставовите на воспитувачите во предучилишните установи и во ставовите на наставниците во основно училиште, што се однесува на портфолијата на децата. Постои силна соработка помеѓу предучилишните установи и семејствата на децата во врска со сите прашања.

Во третиот дел од трудот, соопштени се резултатите од истражувањето. Направена е сеопфатна анализа на портфолијата, и тоа во однос на содржината на портфолијата, што тие содржат (фотографии, цртежи, рачни изработки, податоци за развојот на детето, за здравјето на детето). Следи анализа на прашалниците на родителите, воспитувачите и наставниците, на крајот анализа на податоците од интервјуата и од фокус групите со директорите на предучилишните установи и на основните училишта. Притоа треба да се напомене дека на методологијата на истражување во докторскиот труд претходеше пилот-истражувањето кое беше реализирано и укажа на сите слабости околу препознавањето на значењето и важноста на детските портфолија во предучилишните установи. Ова истражување помогна во комплетното дизајнирање на инструментите кои потоа беа користени во истражувањето. Следуваат резултатите добиени со другите истражувачки техники, кои ги потврдуваат и другите хипотези на истражување.

Во **заклучните согледувања** се содржат сублимираните резултати од истражувањето. Добиените наоди од ова истражување и изнесените теоретски сознанија покажуваат дека за постигнување минимален квалитет во воспитно-образовната работа со децата во основното училиште, неопходна е претходна соработка со предучилишните установи во однос на следењето на податоците за развојот и постигнувањата на децата, односно за квалитетот на содржината во детските портфолија и нивната употребна вредност. Неопходно е антиципирање на нивната педагошка улога и значење за следење на напредокот и понатамошните постигнувања на секое дете.

Предмет на истражување

Предмет на ова истражување се практиките на изготвување и имплементација на портфолијата во предучилишните установи во Косово. Покрај другото, кандидатката посветува внимание и интерсекторската соработка (дали постои и каква е) помеѓу предучилишното и основното воспитание и образование во однос на примената и ефектите од примената на детските портфолија. Исто така, кандидатката се задржува и на разликите во содржината на портфолијата, кога и дали тие воопшто имаат педагошка употребна вредност во креирање на воспитно-образовниот процес со децата во прво одделение.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Темата на докторската дисертација се однесува на многу значајно педагошко и психолошко прашање, кое се задржува на документирањето на индивидуалните развојни постигнувања на децата и планирањето на воспитно-образовниот процес.

Педагошката документација - водење сметка за напредувањето на секое дете во сите домени на развој е педагошки предизвик за секој посветен педагог. Детските портфолија нудат можност за квалитетна рефлексивна воспитно-образовна практика. Затоа заемната условеност на содржината во детските портфолија и планирањето на воспитно-образовниот процес е единствениот услов за постигнување минимален квалитет во воспитно-образовната работа со децата и истовремено почитување на нивните индивидуални, социјални и културни карактеристики.

Интересот за проучување на оваа тема има големо педагошко значење, пред сè во унапредување на педагошката практика и можноста за креирање на добри практики во работата со децата во периодот на транзиција од предучилишна во рана училишна возраст. Токму затоа прашањата поврзани со квалитетот на компатибилноста на базичните постстемии е секогаш актуелна. Оваа докторска дисертација се задржува на еден значаен аспект во однос на остварување на компатибилноста и квалитетот на работата со децата. А тоа е почитувањето на нивните индивидуални постигнувања во сите домени на развој како појдовна основа во креирање на воспитно-образовниот процес воопшто. Различните модели на програми и денес се обидуваат да постигнат идеален баланс помеѓу потребите на секое дете и можностите за негово постигнување. Токму затоа, недостатокот на вакви теоретски студии во регионот му даваат нагласено значење на овој докторски труд.

Исто така, недостасува теоретски пристап во проучувањето на причините зошто детските портфолија се само декларативно присутни во воспитно-образовниот процес во предучилишните установи и во основните училишта?

Овој труд дава можност за поинаков пристап кон креирањето и имплементацијата на детските портфолија во Косово.

Краток опис на применетите методи

Во докторската дисертација кандидатката користи два комбинирани метода: квантитативен и квалитативен метод.

Во истражувањето биле вклучени: воспитувачи, наставници, директори на училишта и предучилишните установи и родители. Со помош на прашалниците добиени се драгоцените податоци за ставовите и мислењата на воспитувачите и наставниците, родителите, директорите. Исто така, добиени се релевантни податоци за степенот на соработка помеѓу предучилишните установи и основните училишта. Кандидатката користеше неколку инструменти и техники на истражување, прашалник како техника на истражување, интервју со протокол на интервјуто, фокус-група, анализа на содржина, протокол за следење и скалирање со Ликерт скали.

Во истражувањето беа анализирани и портфолијата на децата на предучилишна возраст. За оваа цел беа користени квалитативни методи на истражување. Квалитетивните методи на истражување овозможува автентично прибирање на релевантни податоци за детските портфолија со претходно подготвени протоколи за нивна анализа.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Во однос на третманот и имплементацијата на детското портфолио во предучилишните установи, добиени се многу значајни податоци, од кои произлегува заклучокот дека и воспитувачките и родителите на децата велат дека детските портфолија се битни, конкретно од 154 анкетирани семејства, 99,4% од нив сметаат дека детското портфолио е многу значајно. Забележително е дека и родителите/семејствата и воспитувачите имаат ист став за важноста на портфолијата во предучилишните установи. А во врска со целта на употребата на портфолијата, според ставот на воспитувачите, од кои 32,8% сметаат дека тоа е „резиме на целиот детски труд во

предучилишната установа“, 25,9% од нив тврдат дека се „документација за работа и развој на детето во ПУ“, 17,2% одговориле дека „се важни затоа што треба да бидат вклучени во основно училиште“. Додека, пак, протоколот на набљудување на децата, дури 78% од воспитувачките го препознаваат како составен дел од портфолијата. Добиените податоци од полуструктурираните интервјуа со директорите на предучилишните установи, упатуваат на тоа дека 63% од нив, истакнаа дека од 2014 година, портфолиото на децата во предучилишните установи е изготвена и имплементирана со документот наречен Протокол за набљудување на децата. Истото беше нагласено и во фокус-групата на директорите на предучилишните установи: „Протоколот за набљудување се применува во нашата предучилишна установа започнувајќи од децата на 2 годишна возраст, и дека е документ за запишување во прво одделение.

Важноста на портфолијата беше нагласена и во полуструктурираните интервјуа со директорите на предучилишните установи и на основните училишта, како и од членовите на фокус-групата, при што 82,6% се согласија со идејата за пренесување на портфолијата од предучилишните установи во основното училиште. Конкретно: „Портфолијата се важни за проценката на учениците кога доаѓаат во прво одделение. Портфолиото треба да содржи три категории кои треба да ги надгледуваат воспитувачките за да го оценат ученикот за прво одделение. Истражувањето покажува дека училиштата се подготвени за добивање на портфолијата на децата од предучилишното образование, кога тие се запишуваат во прво одделение. Исто така, потврдено е дека и на наставниците ќе им биде им полесно да ги запознаат своите ученици, па затоа се нагласува идејата за изготвување на образец или формат од надлежните институции, како веќе потврдена добра практика од многу земји во светот.

Во однос на соработката семејство-предучилишна установа, податоците од истражувањето покажуваат дека 72,4% од анкетираниите воспитувачи целосно се согласуваат дека родителите се чувствуваат како дел од предучилишните установи, додека само 27,6% „се согласуваат“, за другите категории нема мислења. Овој резултат покажува дека воспитувачките се согласуваат да имаат средби со родителите. Од друга страна, од 154 анкетирани родители, 54,8% од нив се согласуваат дека се редовно информирани за горенаведените активности, 41,3% се согласуваат, 2,6% се неодлучни и 0,6% не се согласуваат. Во врска со комуникацијата на воспитувачките со родителите на децата, од вкупно 58 анкетирани воспитувачки, 55,2 % целосно се согласуваат дека комуницираат, додека 44,8% се согласуваат, за другите опции нема одговор. Од формите за комуникација од полуструктурираните интервјуа со директорите на предучилишните установи, се нагласува фактот дека 90% од воспитувачките комуницираат со родителите и преку социјалните мрежи. Значи не се присутни само традиционалните форми на соработка, како што се средбите и состаноците, туку се користат и современи форми на комуникацијата за соработката родител-предучилишна установа. Исто така, забележителен е и податокот дека 60,3% од анкетираниите воспитувачи не прават разлика на родителите врз основа на нивниот културен, социјален и образован статус.

Добиените податоци кои се однесуваат на институционалната соработка помеѓу предучилишното и основното воспитание и образование покажаа дека токму со детското портфолио силна е поврзаноста на овие потсистеми на образование. Од полуструктурираните интервјуа со директорките на предучилишните установи покажуваат дека 62% од нив организираат посета (таа може да биде и формална) со големата група во најблиското основно училиште. Од друга страна, од обработените податоци од фокус-групата, се согледува дека сите деца треба да имаат можност да ги посетат основните училишта во градот, поконкретно: „секоја предучилишна установа, односно децата од големата група, треба да ги посетат сите основни училишта во градот, или 100% од учесниците се согласуваат со ова мислење која ја има за основа благосостојбата на децата и покрај констатацијата на кандидатката дека тоа не е вообичаена практика во Косово. Исто така, не постои формална соработка помеѓу овие институции во однос на запишувањето на децата во прво одделение, што се потврдува и

со одговорите од полуструктурираните интервјуа со директорите 100% од нив го потврдуваат фактот дека не постои соработка.

Наведуваме и дел од **препораките** на кандидатката кои произлегуваат од ова истражување, и тоа:

Се препорачуваат понатамошни истражувања во врска со спроведувањето на портфолијата од прдучилишната установа имајќи предвид дека целта на ова истражување беше само еден аспект, така што во иднина студиите во врска со ова прашање да се прошират и продлабочуваат уште повеќе на содржината и на значењето на детските портфолија во прдучилишните установи. Да се изработат нови образовни политики кои би се фокусирале на соработката меѓу прдучилишното и основното воспитание и образование. Ова посебно се однесува на педагошката и психолошката служба. Препорачуваме во Законот за основно образование на Косово, како услов за запишувањето на децата во првото одделение да не биде само возраста, туку да биде вметната и точката за неопходноста од детските портфолија од прдучилишното образование. Препораки за подигање на јавната свест во педагошката фела во врска со важноста на детските портфолија, како основни елементи за запишување на децата во прво одделение. Препорачуваме училиштата да организираат обуки, работни средби или активности за ставот на училиштето, така што наставниците ќе се информираат повеќе во врска со важноста на детските портфолија. Да има поголема соработка помеѓу родителите и прдучилишните установи. Оваа соработка треба да биде посеопфатна и поефикасна со цел да се подобри квалитетот на прдучилишното образование.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Аделина Хајрулаху, со наслов: „Креирање и имплементација на детското портфолио во прдучилишните установи“, претставува истражување во општествените науки од областа на педагогијата. Вреднувајќи ја докторската дисертација, Комисијата за оцена смета дека трудот целосно ги задоволува научните стандарди во однос на методолошкиот пристап, нејзината систематичност, студиозност и аналитичност на добиените резултати. Во трудот се презентирани научно вредни информации за постојните светски трендови во однос на значењето од педагошката документација и начините на кои таа треба да се применува во планирање на целокупниот воспитно-образовен процес за децата од прдучилишна и рана училишна возраст. Примената на детските портфолија станува потреба како што истакнува кандидатката во нејзината продуктивна анализа на постојните состојби околу нивната практична примена и имплементација на податоците кои се однесуваат на индивидуалните постигнувања на децата од прдучилишна и раноучилишна возраст.

Притоа треба да се напомене дека нивото на информираност, употребата на стручната терминологија, содржината на критичките коментари и релевантноста на теориската и емпириската елаборација успешно се направени и достигнати се научните цели. Комисијата смета добиените резултати и сознанија од истражувањето претставуваат научна основа на која можат да се надоградува нова методологија во креирањето и имплементацијата на податоците, записите и изработките на децата, од детските портфолија во прдучилишна и рано училишна возраст.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Аделина Хајрулаху, со наслов: „Креирање и имплементација на детското портфолио во прдучилишните установи“ според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила во меѓународни научни списанија со импакт-фактор следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Како прв автор: Philosophica - International Journal of Social and Human Sciences The Process of Enrollment Children's on the First Grade. Volume 2, NO 3 – 4, 2015.
2. Како втор автор: European Journal of Education Studies, The Cooperation Between the Preschool Institutions and Parents About the Children's Portfolios – A case study. Volume 3, Issue 8, 2017.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главниот научен придонес на кандидатката се согледува во актуелазирање на еден значаен педагошки проблем кој има голема улога во подобрување на квалитетот на воспитно-образовниот процес, согласно со индивидуалните и развојните карактеристики на децата од предучилишна и од рано училишна возраст. Тоа се согледува и преку научно-теориските, но и преку практичните импликации по однос на темата која претставува предмет на истражување во докторската дисертација.

Научно-теориските импликации се однесуваат во обидот да се презентираат најзначајните теории за детскиот развој и учење и нивното значење во однос на креирањето и имплементацијата на детското портфолио. Исто така, се укажува и на значењето од педагошкото документирање на сите постигнувања на децата кои се однесуваат на нивните развојни домени (когнитивниот, социо-емоционалниот, физичко здравствениот) и постојните програмски подрачја кои се реализираат во предучилишното воспитание и образование. Кандидатката во докторската дисертација прави систематска анализа на светските искуства и добри практики поврзани со предметот на истражување.

Практичните импликации на трудот се видливи во однос на посочените упатства за можните начини на педагошко документирање на репрезентативните детски постигнувања и нивната практична примена во планирање на воспитно-образовниот процес. Истовремено третирајќи ги нив, како исклучително значајни факти кои ги содржат сите белези за образовниот, културниот социјалниот амбиент во кои децата, растат и се развиваат.

Добиените податоци од ова истражување, како и сознанијата стекнати од него, упатуваат на понатамошни аспекти кои можат и треба да се проучуваат. Станува збор за прецизно определена и замислена тема, која презентира автентични научни резултати и ја апострофира улогата на рефлексивната практика и поврзаноста на детските постигнувања и планирањето на целокупниот воспитно-образовен процес во предучилишните установи.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Аделина Хајрулаху со наслов: „Креирање и имплементација на детското портфолио во предучилишните установи“.

Скопје,

2.9.2019 год.

КОМИСИЈА:

Проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ, претседател, с.р.

Проф. д-р Лена Дамовска, ментор, с.р.

Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, член, с.р.

Проф. д-р Вера Стојановска, член, с.р.

Проф. д-р Фадби Османи, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ
„КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ И ИНТЕЛИГЕНЦИЈАТА ВО СОВРЕМЕНОТО
ОПШТЕСТВО“ ОД М-Р МАРЈАН СТОЈАНОВ, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ
ЗА СОЦИОЛОГИЈА ПРИ ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, на својата XXI редовна седница одржана на 5.6.2019 година, со одлука бр. 10-1397/7 од 6.6.2019, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Марјан Стојанов, под наслов **Културните вредности и интелигенцијата во современото општество**, во состав:

1. проф д-р Марија Ташева
2. проф. д-р Антоанела Петковска
3. проф. д-р Ѓорѓе Младеновски
4. проф. д-р Весна Димитријевска
5. проф. д-р Златко Жоглев

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Марјан Стојанов, под наслов „Културните вредности и интелигенцијата во современото општество“, содржи 350 страници компјутерски обработен текст, со фонт Times New Rom, со 1,5 проред и големина на букви 12 pt. Фусотите се внесени на страниците на кои се назначени, при што е респектирана соодветната техника на научна работа. Библиографијата опфаќа 367 библиографски единици на македонски, српски, англиски, германски, француски и бугарски јазик.

Трудот, покрај воведот и заклучокот, е структуриран во шест поглавја.

Во воведот се наведени предметот и целите на истражувањето и е определена методолошката рамка. Истакано е дека теоретската анализа ќе биде концентрирана на истражувањата на интелигенцијата на три социолошки школи: постмодерната теорија, теоријата на диференцијација и теоријата на општествен конструктивизам. За теренското истражување е предвидена методолошка техника од квалитативен вид.

Првиот дел, насловен „Вредностите и културата“, е посветен на дефинициите на основните категории кои се појдовна точка на истражувањето на интелигенцијата: културата и културните вредности. Со оглед на сложената природа на двете, направен е избор на дефинициите кои имаат најширока употреба во социолошката наука.

Вториот дел, „Културните вредности и интелигенцијата“, се осврнува на: концептот на интелигенцијата, видовите интелигенција, интелигенцијата како општествена и културна категорија, културниот плурализам и интелигенцијата, религијата и интелигенцијата, уметноста и интелигенцијата, образованието, науката и интелигенцијата во современото општество. Концептот на интелигенцијата, со оглед на разновидноста на нејзиното место и улога во современото општество, еднакво како и културата и вредностите, вклучува мноштво од определби, од кои се наведени најзначајните, за на крајот да се сумираат во единствена дефиниција која, со разнородието на употребени критериуми, најдобро ја осликува комплексноста на истражуваната појава и различието на нејзини функции.

Третиот дел, „Интелигенцијата, општеството, културата и цивилизацијата“, вклучува анализа на повеќе фактори, разработени во посебни поглавја: социо – културни основи на интелигенцијата; интелигенцијата низ историјата; интелигенцијата и културата во современото општество; интелигенцијата и

цивилизацијата во современото општество; политиката, економијата и интелигенцијата во современото општество; технократијата, бирократијата и интелигенцијата во современото општество; медиумите за масовна комуникација и интелигенцијата во современото општество; демократијата и интелигенцијата во современото општество.

Четвртиот дел, „Интелигенцијата во ерата на глобализацијата и постмодерното општество“, вклучува три поглавја: аспекти на интелигенцијата во контекст на политичката глобализација; аспекти на интелигенцијата во контекст на културната глобализација и постмодерните текови; аспекти на интелигенцијата во контекст на економската глобализација.

Петтиот дел, „Осврт на односот на културните вредности и интелигенцијата во современото македонско општество“, се занимава со истите проблеми кои се однесуваат генерално на современото општество, во дадениот контекст насочени исклучително на македонското општество. Насловите на поглавјата од овој дел нагледно говорат за неговата содржина: местото, улогата и значењето на интелигенцијата; значењето и улогата на културните вредности за карактерот на интелигенцијата; интелигенцијата во Република Македонија низ историјата; политиката, економијата и интелигенцијата; технократијата, бирократијата и интелигенцијата; религиите и интелигенцијата; образованието, науката и интелигенцијата; уметноста и интелигенцијата; медиумите за масовна комуникација и интелигенцијата; демократијата и интелигенцијата; глобализациските процеси, постмодерната и интелигенцијата.

Во шестиот дел, „Анализа на податоците од теренското истражување“, се сумирани резултатите од теренското истражување, спроведено со примена на полуструктурирано интервју, со опфат на 50 испитаници, избрани со комбинирана техника на избор на примерок (намерен и случаен избор) согласно со генералната цел на истражувањето да опфати интелектуалци кои делуваат во различни сфери на општествениот живот.

Во заклучокот се наведени заклучоците до кои кандидатот дошол во контекст на изработката на докторскиот труд.

Предмет на истражувањето

Предмет на ова истражувањето е определување на односот помеѓу културните вредности и интелигенцијата во современото општество. Основна цел е доаѓањето до втемелени сознанија за односот на културните вредности и карактерот на интелигенцијата денес, стекнување на сознанија за меѓузависноста на вредностите (посебно културните вредности) и интелигенцијата, како и преиспитување на востановениот став во рамките на социологијата дека културните вредности играат најзначајна улога во конструирањето на интелектуалната состојба на општествениот живот. Интелигенцијата е определена како специфична појава која нема смисла и значење надвор од дадена култура, при што доминантниот систем на вредности го детерминира изборот на општествените цели, како и насочувањето на општествената акција на луѓето, вклучително и интелигенцијата. Видовите на интелигенција се дведуваат во врска со влијанието на повеќе фактори во нивното обликување, при што особено внимание е посветено на улогата на религијата и образованието.

Во трудот се прави осврт на повеќе општествени фактори од аспект на нивната улога во детерминирање на местото и улогата на интелигенцијата. Најголемо влијание се припишува на политичките и економските фактори, но анализата ја вклучува и улогата на технократијата и бирократијата, медиумите за масовна комуникација и демократските процеси. Покрај тоа, се истражуваат можностите што ги дава уметноста за искажување на ставот на уметникот во однос на состојбите во сопственото општество, и се бара одговор на прашањето дали уметниците се интелектуалци. Во ист стил се анализира улогата на науката во современото општество и во овој контекст, позитивниот и негативниот придонес на научниците-интелектуалци во современоста – нивниот придонес во унапредување на условите за живот и цивилизацискиот напредок

воопшто и нивната негативна улога во загрозувањето на цивилизациските цели за напредок и раст на среќата на човештвото.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Културата, вредностите и интелигенцијата се категории кои предизвикуваат голем интерес кај научниците од различни полиња на науката, вклучително и социологијата. Меѓутоа, токму нивната комплексност и условеност од различни влијанија, особено во контекст на современоста со нејзиниот галопирачки тренд на промена, бара истражувањата да не застанат на едно место, туку континуирано да ја следат нивната промена. Оттаму и актуелноста на конкретното истражување, кое ги има следниве општи цели: а) зголемување и афирмирање на општото сознание за карактерот на интелигенцијата и за значењето на културните вредности за интелигенцијата во современото општество и во современото македонско општество; б) потенцирање на улогата и значењето на културните вредности за разбирањето на интелигенцијата во современото општество; в) укажување на историската, сегашната и важноста на идниот развој на културните вредности за местото, улогата и значењето на интелигенцијата во современото општество и во современото македонско општество.

Ова истражување е особено значајно заради генералниот поглед на интелигенцијата во македонското општество, во кое се малубројни истражувањата со таков сестран пристап при истражувањето на нејзината конкретна улога во историски и современ контекст. Ова истражување може да послужи како основа за идни специјализирани истражувања на македонската интелигенција.

Краток опис на применетите методи

Применетите методи се во корелација со основните цели на истражувањето: доаѓањето до втемелени научни сознанија за односот на културните вредности и карактерот на интелигенцијата во современиот свет и во современото македонско општество; истражување на улогата на културните вредности за разбирањето на интелигенцијата во современото општество; како и нивната потенцијална улога за идниот развој на интелигенцијата. Генерална хипотеза на истражувањето е: Културните вредности го детерминираат карактерот на интелигенцијата во современото општество. Посебна хипотеза е : Културните вредности го детерминираат карактерот на интелигенцијата во современото македонско општество.

Во истражувањето е применет комбиниран методолошки пристап, кој ги вклучува следниве техники за прибирање на податоци: анализа на релевантна литература и документи и структурирано (стандардизирано) – формално интервју со комбиниран избор (намерен и случаен избор).

Анализата на литературата опфаќа дела од областите на социологијата и блиските општествени науки (културологијата, културната антропологија, филозофијата, психологијата, социјалната психологија, политологијата, економијата и сл.). Интервјуто е користено во рамки на теренското истражување, кое е од квалитативен тип, и опфаќа 50 експерти од разни области, кои во својата работа се среќаваат со различни аспекти на влијанието на поодделните културни вредности врз интелигенцијата, меѓу кои: социолози, културолози, политолози, теолози, стручњаци од НВО - секторот, како и политичари, научници, новинари, економисти.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Тема на докторскиот труд е интелигенцијата во современото општество, но нејзината позиција денес е неможно да се оценува без поглед на интелигенцијата во историски контекст. Она што е основен заклучок на историскиот преглед е дека поделбата на трудот игра суштествена улога во одредувањето на местото и функцијата на интелигенцијата во едно општество. Во општествата со мала поделба на трудот, а такви се општествата од најдолгиот тек на човечката историја, нејзината позиција е на врвот на општествената структура – припаѓа на малубројната каста или staleж, таа дејствува согласно со вредносниот примерок карактеристичен за традиционалните

општества, таа е насочена кон промовирањето на моралните вредности, кон изнаоѓање решенија за основните проблеми на заедницата, кон опстанување на континуираниот пренос на знаењата од една на друга генерација. Поделбата на трудот ја усложнува општествената структура, а со тоа ги менува и местото и улогата на интелигенцијата во новите општествени услови, како и критериумите за тоа кој може да се нарече интелектуалец. Во современите општества, со исклучително голема поделба на трудот и масовност на образованието, високото образование станува главен критериум за тоа некој да и припаѓа на категоријата интелектуалци. Интелигенцијата повеќе нема јасно одредена позиција во општествената хиерархија – класниот критериум е несоодветен за определување на нејзиното место во општеството. Таа повеќе не се стреми кон енциклопедиско знаење, туку кон стекнување на специјализирани знаења и вештини кои ќе и овозможат да биде конкурентна на работниот пазар. Можностите за заземање високи позиции во администрацијата и производството ја обезбедува нејзината егзистенција, но истовремено ја прави подложна на влијанието на политички и економски авторитети. Со тоа е срушен нејзиниот пиедестал на „слободна и независна интелигенција“ и е изграден погледот на неа како „слуга“ на елитата на власт и на големите економски корпорации. Оттаму и преовладувачкиот став во современата социологија, кој во овој докторски труд е особено нагласен, дека во денешното општество и се заканува смрт на интелигенцијата, сфатена како поединци со широко знаење, со критички поглед кон општеството, полни со идеи за унапредување на животните услови на луѓето низ светот. Секако, не се занемарува фактот дека и денес, иако во малцинство, постојат слободни, независни и длабокомислечки интелектуалци.

Во делот кој се однесува на македонската интелигенција, пошироко отколку во претходните делови, е презентирани нејзиниот историски развој, со нагласување на нејзината улога во доменот на образованието, во обликувањето и зацврстувањето на националната свест, во стандардизацијата на македонски јазик како најнагледен симбол на националната посебност, во борбата за стекнување на независност. Овде, особено треба да се истакне влијанието на глобализацијата врз релативизацијата на вредносниот примерок, што остварува големо влијание врз подвојување на интелектуалците во поборници на глобални вредности и поборници на локални вредности, поддржувачи на генералната политика и нејзини критичари од аспектот на посебни групи на интерес – политички партии, етнички групи, религиозни заедници и сл. Овој дел изобилува со конкретни примери на интелектуалци, со опис на нивната дејност во насока на поддржување или критика на општествениот поредок. Дополнување на овој дел е теренското истражување, во кое се презентирани сопствените ставови на испитаниците интелектуалци – во однос на прашањата од суштествен интерес за функционирање на македонското општество.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Марјан Стојанов, под наслов „Културните вредности и интелигенцијата во современото општество“, претставува оригинално истражување од полето на социологијата, област: социологија на културата. Изработката на докторската дисертација, со анализата на опсежна литература, со фокус на три значајни социолошки школи и споредбена анализа на нивните истражувања на интелигенцијата, претставува обид за синтетичен приказ на теоријата на интелигенцијата и со тоа претставува основа од која можат да тргнат ред поконкретни истражувања во оваа област. Теренското истражување, спроведено со цел да се споредат состојбите во македонското општество во однос на истражуваната појава со оние во светот, претставува дополнителен придонес за согледување на положбата на интелигенцијата во македонското општество и нејзината конкретна улога во решавање на проблемите со кои тоа се соочува.

Сепак, Комисијата дојде до заклучок дека позитивната оцанка на трудот бара доразработка, допрезизирање, отстранување на несуштински податоци и стилско подобрување на текстот. Кандидатот е потребно да постапи согласно со следниве препораки:

Во деловите 2-5: отстранување на дефинициите и описите на категории кои не се од суштинско значење за истражуваната појава; отстранување на синонимните термини кои го оптоваруваат текстот; подигнување на нивото на смисловноста на пасусите, со појасно истакнување на сопствениот став во однос на дадениот проблем.

Дел 5: преработка на приказот на резултатите од теренското истражување, со почитување на востановените практики за квалитативна анализа.

Дел 6 – Заклучок: Преработка на текстот на заклучокот во согласност со следните препораки: а) сублимирање на податоците во делот на дефинирање на културните вредности и интелигенцијата; б) јасно наведување на аспектите од кои се тргнува при анализата на местото и улогата на интелигенцијата во современото општество; в) посочување на факторите кои имаат најголемо влијание врз обликувањето на современата интелигенција; г) нагласување на амбиваленцијата – наведување на позитивните и негативните аспекти на делувањето на интелигенцијата во современото општество; д) сублимат на резултатите од теренското истражување.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација на кандидатот м-р Марјан Стојанов, под наслов „Културните вредности и интелигенцијата во современото општество“, според мислењето на Комисијата за оцена, делумно ги исполнува бараните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа докторската дисертација и оцени дека е потребно да му се врати на кандидатот за нејзина доработка.

Предлагаме, во согласност со член 63 од Правилникот за трет циклус студии, Наставно-научниот совет да определи рок од три месеци за кандидатот м-р Марјан Стојанов да ја доработи докторската дисертација согласно со препораките дадени од страна на членовите на Комисијата за оцена на докторската дисертација.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Марија Ташева с.р.
2. Проф. д-р Антоанела Петковска с.р.
3. Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски с.р.
4. Проф. д-р Весна Димитриевска с.р.
5. Проф. д-р Златко Жоглев с.р.

Прилог бр. 2

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ РОМАНИСТИКА – ИТАЛИЈАНИСТИКА И ПРЕВЕДУВАЊЕ НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во дневните весници *Нова Македонија* и *Коха* од 6.5.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: романистика-италијанистика и преведување (контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанска цивилизација, преведување од македонски на италијански јазик и конференциско толкување), Наставно-научниот совет, на својата триесет и четвртата седница одржана на 29.6.2019, определи Рецензентска комисија во состав: д-р Радица Никодиновска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, д-р Александра Саржоска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески и д-р Анастасија Ѓурчинова, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески.

По прегледувањето на доставената документација, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) романистика-италијанистика и преведување (контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанска цивилизација, преведување од македонски на италијански јазик и конференциско толкување), во предвидениот рок се пријави д-р Лучиана Гуидо Шремпф.

5. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Лучиана Гуидо Шремпф е родена на 29.12.1960, во Монтеротондо (Италија). Основното и средното образование го завршила во Козенца (Италија). Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Ориентале“ во Неапол, на студиската група за модерни јазици и книжевности, отсек: европски студии, каде што дипломирала во 1991 година.

По завршувањето на студиите, кандидатката била ангажирана како преведувач по англиски јазик при Центарот за јазици во Козенца (Италија), а истовремено работела и во филијалата на британската енциклопедија во истиот град.

Во 1993 г. се преселува во Скопје, каде што живее и денес. Лучиана Гуидо-Шремпф била ангажирана, најпрвин на определено време, во изведување на лекторски вежби по современ италијански јазик на Филолошкиот факултет во Скопје. Во јуни 1994 г. кандидатката била избрана за лектор по италијански јазик, а во 1997 и 2000 г. таа била реизбрана во истото звање.

Во учебната 1997/98 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на групата романистика - наука за јазик, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. На 25.6.2003 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Морфосинтаксички и лексички јазични ирешки во изучувањето на италијанскиот јазик од македонски говорители*, под менторство на проф. д-р Алекса Попоски.

Во јануари 2004 г., Лучиана Гуидо Шремпф била избрана во звањето виш лектор по современ италијански јазик, а во 2007 г. била реизбрана во истото звање.

Докторска дисертација пријавила на 27.9.2006 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Со титулата *доктор на филолошки науки*, Лучиана Гуидо-Шремпф се здобила на 17.6.2009 година, одбранувајќи ја својата докторска дисертација под наслов

Рекламираше на италијански и нивната примена во наставава по италијански како странски јазик, што ја работела под менторство на проф. д-р Звонко Никодиновски.

На 9.12.2009 година била избрана во звањето доцент на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје по предметите: Контрастивна анализа на италијанскиот и на македонски јазик, Италијанска цивилизација и Симултано толкување од македонски на италијански јазик.

Во 2012 година, за постигнувањата во доменот на ширењето на италијанскиот јазик и култура, на д-р Лучиана Гуидо-Шремпф ѝ е доделено одликувањето Орден за посебни заслуги за развојот на италијанската култура (Stella della Repubblica italiana – Cavaliere della Repubblica), што го доделува претседателот на Република Италија.

Во моментот, д-р Лучиана Гуидо Шремпф е вонреден професор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1084 на 15.9.2014 година, стр. 79-94.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

6. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во периодот од изборот во звањето *вонреден професор* до денес, во рамки на наставно-образовната дејност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при УКИМ, кандидатката д-р Лучиана Гуидо Шремпф изведува настава, вежби и консултации на првиот циклус студии на студиската програма *Италијански јазик и книжевност*, по предметите: Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик, Италијанска историја и култура, Италијанска култура и општествен контекст, Практика на преведување од македонски кон италијански јазик и Симултано толкување.

Во периодот од последниот избор до денес, кандидатката била ментор на 21 дипломски труд.

Д-р Лучиана Гуидо Шремпф изведува настава и на вториот циклус студии – наука за јазик на предметот: Рекламите во наставата по италијански јазик и на постдипломските студии по конференциско толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, организирани во соработка со Генералниот директорат за толкување на Европската комисија во Брисел, по предметите: Симултано толкување (италијански јазик) и Контрастивна анализа на говор и терминологија.

Во периодот од последниот избор до денес, д-р Лучиана Гуидо Шремпф била ментор на 3 магистерски труда и учествувала како член во Комисија за оцена/одбрана на 1 докторска дисертација.

Научноистражувачка дејност

Од последниот избор до денес, д-р Лучиана Гуидо Шремпф објавува повеќе научни трудови во кои се занимава со разгледувања на проблематиката на контрастивната анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик и особено со грешките што се јавуваат кај македонските говорители – изучувачи и преведувачи. Во своите истражувања става акцент врз морфосинтаксичките грешки на изучувачите на италијанскиот јазик и на лексичките грешки на преведувачите од македонски на италијански и обратно. Исто така, д-р Лучиана Гуидо Шремпф го проширува својот научен интерес кон областа на јазикот на рекламите, на италијанската историја и култура преку анализата на италијанската филмографија и италијанските песни и нивната примена во наставата по италијанскиот јазик и италијанската култура.

Во наведениот период, кандидатката има објавено вкупно осум научни труда, од кои два во индексирани меѓународни научни списанија, два труда во зборници со

меѓународен редакциски одбор и 4 труда објавени во зборник на трудови на в.о. установа.

Од последниот избор до денес, д-р Лучиана Гуидо Шремпф учествувала со свои реферати на 3 научни собири.

Одржано предавање по покана на универзитет

На покана на Универзитетот Алдо Моро во Бари, на 26.11.2015, д-р Лучана Гуидо-Шремпф одржала видеоконференциско предавање на тема: *Il fantalinguaggio: analisi delle caratteristiche più salienti della lingua della pubblicità*, во рамки на проектот „Преведувањето и наставата по италијански како странски јазик“.

Одржани предавања на институции од јавен интерес, културно – информативни центри

По разни поводи, д-р Лучана Гуидо-Шремпф одржала три предавања на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и едно предавање на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје.

Учество на семинари и работилници

Во наведениот период, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф учествувала на 6 меѓународни семинари, на 5 работилници и на 7 меѓународни вебинари.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Освен со наставно-образовна дејност, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф се занимава и со книжевно преведување на прозни текстови од македонски на италијански јазик и со лектура на текстови напишани на италијански јазик. Во наведениот период, таа ја превела збирката раскази од Силвија Митевска, *Догека Данџе сјуе/Mentre Dante dorme*, објавена од издавачот Besa (Lecce), во 2017 г.

Извршила лектура на статијата *Struttura interna e lessico degli inventari dei beni del fondo Magnifica communitas ladre del XIV* од Линда Мијч, за електронското списание *Systasis*, Skopje, 2016, потоа на меѓународниот зборник на трудови *Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di studi italiani all'Università Ss. Cirillo e Metodio di Skopje*, (a cura di Radica Nikodinovska), Università “Ss. Cirillo e Metodio” di Skopje, Facoltà di Filologia “Blaze Koneski”, 2015 и на статијата *La lettura umanistica di Antonio Veranzio (1504 – 1573)* од Диана Сорич, за електронското списание *Systasis*, Skopje, 2014.

Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание

Во наведениот период, д-р Лучиана Гуидо Шремпф била член на:

- меѓународниот научен комитет Диталс на Универзитетот за странци во Сиена за 2019;
- коприредувач на книгата „Мозаик-Mosaico“, Скопје, 2014;
- редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет (2013-2014).

Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир

Во 2014 година, д-р Лучиана Гуидо Шремпф била член на:

- организацискиот одбор на меѓународниот научен собир *Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di Studi italiani all'Universita' “Ss. Cirillo e Metodio” di Skopje*, (Охрид, 13-14.9.2014 г.);
- организацискиот и научниот одбор на меѓународниот научен собир *L'italianistica nel terzo millennio: le nuove sfide nelle ricerche linguistiche, letterarie e culturali – 60 di studi*

italiani all'Universita' "Ss Cirillo e Metodio" di Skopje – кој ќе се одржи во Скопје на 27 - 28 септември 2019 год. по повод одбележување на јубилејот 60 години од изучувањето на италијанскиот јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно била вклучена во работата на Комисијата за самовалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

Д-р Лучиана Гуидо Шремпф била член на 2 (две) рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање, и тоа за избор во звањето виш лектор на м-р Валентина Милошевиќ-Симоновска (2018) и за избор во звањето вонреден професор на проф. д-р Руска Ивановска-Наскова (2016).

Кандидатката, исто така, е член на Управниот одбор на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје.

Во 2012 година, за постигањата во доменот на ширење на италијанскиот јазик и култура, на д-р Лучиана Гуидо-Шремпф ѝ е доделено одликувањето Орден за посебни заслуги за развој на италијанската култура (*Stella della Repubblica italiana – Cavaliere della Repubblica*), што го доделува претседателот на Република Италија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Лучиана Гуидо Шремпф.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Лучиана Гуидо Шремпф поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област романистика-италијанистика и преведување.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Лучиана Гуидо Шремпф да биде избрана во звањето редовен професор во научната област романистика-италијанистика и преведување (контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанска цивилизација, преведување од македонски на италијански јазик и конференциско толкување).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Радица Никодиновска, с.р.
2. Проф. д-р Александра Саржоска, с.р.
3. Проф. д-р Анастасија Ѓурчинова, с.р.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: Романистика- италијанистика	да
2	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование:	да
1)	1. Назив на научното списание: <i>PALIMPSEST/ПАЛИМСЕСТ</i> 2. Назив на електронската база на списанија: http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL/issue/view/146 3. Наслов на трудот: <i>Linguistic analysis of some morphosyntactic and lexical characteristics of social communication in Italy/Analisi linguistica di alcune caratteristiche morfosintattiche e lessicali della comunicazione sociale in Italia</i> , Palimpsest, br. 6, стр.33-44, Univerzitet “Goce Delcev” /, Štip, 2018. 4. Година на објава: 2018	
(2)	1. Назив на научното списание: <i>PALIMPSEST/ПАЛИМСЕСТ</i> 2. Назив на електронската база на списанија: http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL/issue/view/124 3. Наслов на трудот: <i>A journey across the history of contemporary Italy through the movies of the last twenty years: from the first world war until today/Viaggio nella storia dell'Italia 2contemporanea attraverso i film degli ultimi venti anni: dalla prima guerra mondiale ad oggi</i> , Palimpsest, br. 5, 179-195, Univerzitet “Goce Delcev”, Štip, 2018. 4. Година на објава: 2018	
3.2	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
(3)	1. Наслов на книгата 2. а: во коавторство со Александра Саржоска, <i>L'insegnamento dell'italiano in Macedonia</i> , во <i>La Nuova Ditals risponde</i> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД ИТ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Edilingua, 2017, Roma, 391-394.	да
(4)	1. Наслов на книгата: <i>Su alcuni errori interlinguistici in studenti macedoni di italiano L1/L2. во Incroci – Studi sulla Letteratura la Traduzione e la Glottodidattica</i>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД ИТ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Università degli Studi Aldo Moro di Bari, 2015, Bari, 87-103	да
3-3	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
(5)	1. Назив на зборникот: <i>Евалуацијата во наставајта во странски јазици и книжевности/Assesment in foreign language & literature teaching</i> 2. Назив на меѓународниот собир: <i>Евалуацијата во наставајта во странски јазици и книжевности/Assesment in foreign language & literature teaching</i> 3. Имиња на земјите: Македонија, Италија, Хрватска, Словенија, Србија, Романија. 4. Наслов на трудот: <i>Esperienze di valutazione nell'insegnamento dell'Analisi contrastiva della lingua macedone ed italiana a discenti macedoni di italiano L2</i> , 219-231 5. Година на објава: 2017	да
(6)	1. Назив на зборникот: <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di studi italiani all'Università Ss. Cirillo e Metodio di Skopje</i> , (a cura di Radica Nikodinovska). Ohrid, 13 – 14 settembre 2014, 2. Назив на меѓународниот собир: <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di studi italiani all'Università Ss. Cirillo e Metodio di Skopje</i> , Ohrid, 13 – 14 settembre 2014, 3. Имиња на земјите: Македонија, Италија, Грција, Франција, Србија, Романија, Албанија. 4. Наслов на трудот: <i>Errori dovuti ad interferenze interlinguistiche e intralinguistiche nelle traduzioni taliane svolte da apprendenti macedoni di Lingua italiana L2 (livello C1)</i> , 199-215 5. Година на објава: 2015	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 15/9/2014, број 1084	да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018).

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Лучиана Алберико Гуидо

(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: романистика/италијанистика**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување настава од прв циклус студии	(0,04)
1	Контрастивна анализа на македонскиот и италијанскиот јазик, 2+1, зимски семестар 2014/2015	1.8
2	Италијанска историја и култура 1, 2+0, зимски семестар 2014/2015	1.2
3	Италијанска култура и општествен контекст, 2+0, зимски семестар 2014/2015	1.2
4	Практика на преведување од македонски кон италијански, 0+3, зимски семестар 2014/2015	1.8
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	6
5	Симултано толкување од македонски кон италијански, 0+4, летен семестар 2014/2015	2.4
6	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 2, 2+1, летен семестар 2014/2015	1.8
7	Италијанска историја и култура 2, 2+0, летен семестар 2014/2015	1.2
8	Италијанска култура и општествен контекст 2, 2+0, летен семестар 2014/2015	1.2
9	Практика на преведување од македонски на италијански 2, 0+3, летен семестар 2014/2015	1.8
	Вкупен број поени во летниот семестар	8.4
10	Контрастивна анализа на македонскиот и италијанскиот јазик, 2+1, зимски семестар 2015/2016	1.8
11	Италијанска историја и култура 1, 2+0, зимски семестар 2015/2016	1.2
12	Италијанска култура и општествен контекст 1, 2+0, зимски семестар 2015/2016	1.2
13	Практика на преведување од македонски кон италијански јазик 2, 0+3, зимски семестар, 2015/2016	1.8
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	6
14	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик, 0+4, летен семестар 2015/2016	2.4
15	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 2, 2+1, летен семестар 2015/2016	1.8
16	Италијанска историја и култура 2, 2+0, летен семестар 2015/2016	1.2
17	Италијанска култура и општествен контекст 2, 2+0, летен семестар 2015/2016	1.2
	Вкупен број поени во летниот семестар	6.6
18	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик, 2+1, зимски семестар 2016/2017	1.8
19	Италијанска историја и култура 1, 2+0, зимски семестар 2016/2017	1.2
20	Италијанска култура и општествен контекст 1, 2+0, зимски семестар 2016/2017	1.2

21	Практика на преведување од македонски кон италијански, 0+3, зимски семестар 2016/2017	1.8
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	6
22	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик, 0+2, летен семестар 2016/2017	1.2
23	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 2, 2+1, летен семестар 2016/2017	1.8
24	Италијанска историја и култура 2, 2+0, летен семестар 2016/2017	1.2
25	Италијанска култура и општествен контекст 2, 2+0, летен семестар 2016/2017	1.2
	Вкупен број поени во летниот семестар	5.4
26	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 1, 2+1, зимски семестар 2017/2018	1.8
27	Италијанска историја и култура 1, 2+0, зимски семестар 2017/2018	1.2
28	Италијанска култура и општествен контекст 1, 2+0, зимски семестар 2017/2018	1.2
29	Практика на преведување од македонски кон италијански јазик, 0+3 зимски семестар 2017/2018	1.8
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	6
30	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик, 0+2, летен семестар 2017/2018	1.2
31	Контрастивна анализа на македонски и на италијански јазик 2, 2+1, летен семестар 2017/2018	1.8
32	Италијанска историја и култура 2, 2+0, летен семестар 2017/2018	1.2
33	Италијанска култура и општествен контекст 2, 2+0, летен семестар 2017/2018	1.2
	Вкупен број поени во летниот семестар	5.4
34	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик, 2+1, зимски семестар 2018/2019	1.8
35	Италијанска историја и култура 1, 2+0, зимски семестар 2018/2019	1.2
36	Италијанска култура и општествен контекст 1, 2+0, зимски семестар 2018/2019	1.2
37	Практика на преведување од македонски кон италијански 1, 0+4, зимски семестар 2018/2019	2.4
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	6.6
	Вкупен број поени	56.4
	Одржување на настава од втор циклус студии	(0,05)
1	Рекламите во наставата по италијански јазик, 8+0, летен семестар 2014/2015	0.4
	Вкупен број поени во летниот семестар	0.4
2	Симултано толкување од македонски на италијански и обратно, 0+5, зимски семестар 2015/2016	0.25
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	0,25
3	Рекламите во наставата по италијански јазик, 8+0, летен семестар 2015/2016	0.4
	Вкупен број поени во летниот семестар	0.4
4	Симултано толкување од македонски на италијански и обратно 6+0, зимски семестар 2016/2017	0.3
5	Симултано толкување од македонски на италијански и обратно, 0+4, зимски семестар 2016/2017	0.2
	Вкупен број поени во зимскиот семестар	0.5
6	Контрастивна анализа на говор и терминологија (ИТ), 6+0, летен семестар 2016/2017	0.3

7	Симултано толкување од македонски на италијански и обратно, 12+0, летен семестар 2016/2017	0.6
	Вкупен број поени во летниот семестар	0.9
	Вкупен број поени	2.45
		56.4
	Вкупно	58.85
	Подготовка на нов предмет	(1)
1	Историја на Италија (предавања) во рамки на додипломските студии по италијански јазик	1
2	Рекламите во наставата по италијански јазик (предавања) во рамки на вториот циклус студии по јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје	1
	Вкупен број поени	2
	Консултации со студенти	(0,002)
1	Зимски семестар 2014/2015	0,08
2	Летен семестар 2014/2015	0,08
3	Зимски семестар 2015/2016	0,08
4	Летен семестар 2015/2016	0,08
5	Зимски семестар 2016/2017	0,08
6	Летен семестар 2016/2017	0,08
7	Зимски семестар 2017/2018	0,08
8	Летен семестар 2017/2018	0,08
9	Зимски семестар 2018/2019	0,08
	Вкупен број поени =	0,72
	Ментор на дипломска работа	(0,2)
1	Ментор на 21 дипломска работа од октомври 2014 година до март 2019 година (21x0,2)	4,2
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд	(0,7)
1	<i>Доброшо и лошошо како вредносни категорији во пословициите во италијанскиот, во јавонскиот и во македонскиот јазик, изработена од м-р Дијана Никодиновска</i>	0,7
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд	(0,3)
1	<i>Усвојувањето на родот и бројот на именките во италијанскиот како ситрански јазик од ситрана на македонски говориители, изработен од Мартина Ристеска</i>	0,3
2	<i>Преведувачките техники во македонскиот превод на романот Паломар од Итало Калвино, изработен од Бранка Гривчевска</i>	0,3
3	<i>Интеркултурен трансфер при симулирано толкување на говори од италијански на македонски јазик, изработен од Ивана Путиноска</i>	0,3
4	<i>Усвојување на италијанските колокации од ситрана на македонските изучувачи на италијанскиот јазик, изработен од Марија Каранфиловска</i>	0,3
	Вкупен број поени =	1.2
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	(0,1)

1	Член на комисија од октомври 2014 година до март 2019 година (33x0,1)	3,3
	Рецензент на универзитетски учебник	(1)
1	Рецензент на универзитетскиот учебник <i>Вовед во италијанскиот јазик</i> , изработен од проф. д-р Руска Ивановска – Наскова, 2018	1
	Вкупен број поени	13.12
	Вкупно (58.85+13.12)	71.97

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Ментор на магистерска работа	(2)
1	<i>Лажните пирови како причина за интерференција при конференциското толкување од италијански на македонски јазик и обратно</i> , изработена од Горан Ристовски. (2015)	2
2	<i>Анализа на реторички фигури во италијанските реклами и нивните можни преводи еквивалентни во македонскиот јазик</i> , изработена од Наде Поп Гаврилова (2015).	2
3	<i>Контраситивно проучување на категоријата ВИД во италијанскиот и македонскиот јазикски систем</i> , изработена од Бранка Николоска (2017).	2
	Вкупно	6
	Учесник во национален научен проект	(3)
1	„Јазик, литература и култура во романскиот простор: традиција и иновација“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 2017. (раководител на проектот: д-р Снежана Петрова)	3
	Вкупно	3
	Учесник во меѓународни научни проекти	(5)
1	„Евалуацијата во наставата по странски јазици и книжевности“ носител на проект: Филолошки факултет „Блаже Конески“ (2015-2016) (раководител на проектот: д-р Радица Никодиновска)	5
2	„Преведувањето и наставата на италијански како странски јазик“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје и Универзитетот „Алдо Моро“ во Бари (2014-2015) (раководител на проектот: д-р Руска Ивановска - Наскова).	5
	Вкупно	10
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	(5)

1	<i>Linguistic analysis of some morphosyntactic and lexical characteristics of social communication in Italy/Analisi linguistica di alcune caratteristiche morfosintattiche e lessicali della comunicazione sociale in Italia</i> , во PALIMPSEST/ПАЛИМЦЕСТ, бр.6, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, 2018, 33-44.	5
2	<i>A journey across the history of contemporary Italy through the movies of the last twenty years: from the first world war until today/Viaggio nella storia dell'Italia contemporanea attraverso i film degli ultimi venti anni: dalla prima guerra mondiale ad oggi</i> , во PALIMPSEST/ПАЛИМЦЕСТ, Бр.5, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, 2018, 179-195.	5
Вкупен број поени =		10
Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји		(5)
1	“Errori dovuti ad interferenze interlinguistiche e intralinguistiche nelle traduzioni italiane svolte da apprendenti macedoni di Lingua italiana L2 (livello C1)”, во зборникот на трудови <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di studi italiani all’Università Ss. Cirillo e Metodio di Skopje</i> , Филолошки факултет Блаже Конески, 2015, Скопје, 199-215 (во редакција на д-р Радица Никодиновска)	5
2	“Esperienze di valutazione nell’insegnamento dell’Analisi contrastiva della lingua macedone ed italiana a discenti macedoni di italiano L2”, во зборникот на трудови <i>Евалуацијата во наставаа по странски јазици и книжевности/Assesment in foreign language & literature teaching</i> , Филолошки факултет Блаже Конески, 2017, Скопје, 219-231, (во редакција на д-р Радица Никодиновска)	5
Вкупен број поени =		10
Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа		(2)
1	„Родова (не)еднаквост во италијанскиот јазик: состојби и тенденции“, во зборникот на трудови од проектот на Катедрата за романски јазици и книжевности „Јазик, литература и култура во романскиот простор: традиција и иновација“, Филолошки Факултет Блаже Конески, Скопје, 2017, стр. 141-152. (во коавторство со д-р Радица Никодиновска и д-р Александра Саржовска)	2
2	“Fortunato Depero ed il teatro futurista”, <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ (книга 40-41)</i> , 2016, стр. 255-268.	2
3	“Su alcuni errori interlinguistici in studenti macedoni di italiano L1/L2, во <i>Incroci – Studi sulla Letteratura la Traduzione e la Glottodidattica</i> , Università degli Studi Aldo Moro di Bari, 2015, Bari, 87-103, (во редакција на д-р Руска Ивановска - Наскова и д-р Вана Сакаро)	2
4	“L’insegnamento dell’italiano in Macedonia”, in <i>La Nuova Ditals risponde</i> , Edilingua, 2017, Roma, 391-394. (во коавторство со д-р Александра Саржовска)	2
Вкупно број поени		8
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество		(2)

1	“Esperienze di valutazione nell’insegnamento dell’Analisi Contrastiva della lingua macedone ed italiana a discenti macedoni di italiano L2”, излагање на тркалезна маса на меѓународниот семинар за наставници по италијански јазик <i>Евалуација на јазичниите компетенции на италијанскиот како странски јазик</i> со излагање на тема во рамки на истоимениот проект, Филолошки Факултет „Блаже Конески“ (15 април 2016).	2
	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет	(3)
1	“Il fantalinguaggio: analisi delle caratteristiche più salienti della lingua della pubblicità”, видеоконференциско предавање во рамки на проектот „Преведувањето и наставаа по италијански како странски јазик“, на покана на Универзитетот Алдо Моро во Бари, 26/11/2015.	3
	Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација	(1)
1	“Esperienze di valutazione nell’insegnamento dell’Analisi contrastiva della lingua macedone ed italiana a discenti macedoni di italiano L2” на меѓународниот научен собир <i>Евалуацијата во наставаа по странски јазици и книжевности/Assessment in foreign language & literature teaching</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје (12/9/2016)	1
2	“Viaggio nella storia d’Italia dal Risorgimento agli anni del boom economico attraverso le canzoni” на меѓународниот научен собир на AIPi <i>Le vie dell’italiano, mercanti, viaggiatori, migranti, ciberneti (e altro). Percorsi e incroci possibili tra letteratura, lingua, cultura e civiltà</i> , Università per stranieri di Siena. (7/9/2018)	1
3	“Errori dovuti ad interferenze interlinguistiche e intralinguistiche nelle traduzioni italiane svolte da apprendenti macedoni di Lingua italiana L2 (livello C1)”, меѓународен научен собир <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di Studi italiani all’Università “Ss. Cirillo e Metodio” di Skopje</i> , Охрид (13-14.09.2014)	1
	Вкупен број поени	3
	Вкупно	55

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Учество во промотивни активности на Факултетот	(1)
1	Одговорно лице на седиштето Чилс (Сертификат за познавање на италијански јазик како странски од Универзитетот за странци во Сиена), на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	1
2	Одговорно лице на седиштето Диталс (Сертификат по Дидактика на италијански јазик како странски од Универзитетот за странци во Сиена), на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	1
	Вкупен број поени	2
	Учество во комисији на Факултетот за изведување на испитот Чилс од Универзитетот за странци во Сиена и други комисији	(1)
1	Учество во спроведување на испитот Чилс, за меѓународно признаена диплома за познавање на италијанскиот јазик како странски од страна на Универзитетот за странци во Сиена, при	1

	седиштето на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, декември 2014.	
	Превод на книга	(3)
1	<i>Dodeka Dante spie/Mentre Dante dorme</i> , од Силвија Митевска, Besa, Lecce, 2017	3
	Експертски активности: евалуација	(1)
1	Член на катедарската комисија за самоевалуација на Филолошки факултет „Блаже Конески“ за 2018 година.	1
	Предавања на институции од јавен интерес, културно – информативни центри	(0,5)
1	<i>Il femminismo in Italia. Riflessioni delle italiane</i> , Институт Данте Алигиери, Скопје, 19/05/2015	0,5
2	Промоција на „Мозаик-Mosaico“, зборник на трудови во рамките на XIV Недела на италијанскиот јазик во светот, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје. (22/10/2014)	0,5
3	<i>Viaggio nella storia dell'Italia contemporanea attraverso i film degli ultimi venti anni</i> , одржано предавање во рамките на XVII Недела на италијанскиот јазик во светот, „Италијанскиот јазик на големиот екран и во кинематографијата“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје. (19/10/2017)	0,5
4	<i>Storia d'Italia dall'unificazione agli anni del miracolo economico, attraverso le canzoni</i> , одржано предавање во рамките на XV-та Недела на италијанскиот јазик во светот, „Италијанскиот јазик во музиката, мелодичноста на италијанскиот јазик“, Филолошки Факултет „Блаже Конески“, Скопје. (22/10/2015)	0,5
	Вкупен број поени	2
	Лекторирање на трудови на странски јазик	(0,25)
1	<i>„Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di studi italiani all'Università Ss. Cirillo e Metodio di Skopje“</i> , (a cura di Radica Nikodinovska), Università “Ss. Cirillo e Metodio” di Skopje, Facoltà di Filologia “Blaze Koneski”, 2015.	0,25
2	<i>La lettura umanistica di Antonio Veranzio (1504 – 1573)</i> од Диана Сориц, за електронското списание <i>Systasis</i> , Skopje, 2014.	0,25
3	<i>Struttura interna e lessico degli inventari dei beni del fondo Magnifica communitas ladre del XIV</i> од Линда Миџч, за електронското списание <i>Systasis</i> , Skopje, 2016	0,25
	Вкупен број поени	0.75
	Дејности од поширок интерес	
	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	(1)
1	Член на меѓународниот научен комитет Диталс на Универзитет за странци во Сиена за 2019.	1
	Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција	(2)
1	Коуредник на зборникот на трудови „Мозаик-Mosaico“, Скопје, 2014.	1
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир	(1)
1	Член на организационен одбор на меѓународниот научен собир <i>L'italianistica nel terzo millennio: le nuove sfide nelle ricerche linguistiche, letterarie e culturali – 60 di studi italiani all'Universita' “Ss Cirillo e Metodio” di Skopje</i> – кој ќе се одржи во Скопје на 27 - 28	1

	септември 2019 год. по повод одбележување на јубилејот 60 години од изучувањето на италијанскиот јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	
2	Член на организацискиот одбор на меѓународниот научен собир <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali – 55 anni di Studi italiani all'Universita' "Ss. Cirillo e Metodio" di Skopje</i> , Охрид (13-14.09.2014)	1
	Вкупен број поени	2
	Член на комисија за избор во звање	(0,2)
1	Член на Рецензентската комисија за избор во звањето виш лектор на м-р Валентина Милошевиќ-Симоновска (2018)	0.2
2	Член на Рецензентската комисија за избор во звањето вонреден професор на проф. д-р Руска Ивановска – Наскова (2016)	0,2
	Вкупен број поени	0.4
	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	(0,5)
1	Член на Редацискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет (2013-2014)	0.5
	Учество во семинари, работилници	(0.5)
1	Учество на меѓународниот семинар за обука на наставници по италијански јазик <i>Насоки за користење на учебниците по италијански јазик "Ragazzi in rete"</i> , во организација на „Арс Студио“, Здружение на професори по италијански јазик и Guerra edizioni, Скопје. (19/10/2018)	0,5
2	Учество на меѓународниот семинар за обука на наставници по италијански јазик <i>Анализа и изјавување на дидактички материјали</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, во соработка со Универзитетот за странци во Перуца и Амбасадата на Република Италија во Скопје (5 – 6.5. 2018).	0,5
3	Учество на меѓународниот семинар за евалуација <i>La valutazione della competenza linguistico-comunicativa della lingua italiana LS</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, во соработка со Универзитетот од Палермо и Амбасадата на Република Италија во Македонија, Скопје (15 - 16 април 2016).	0,5
4	Учество на меѓународниот семинар за обука на наставници по италијански, <i>La scrittura creativa e la scrittura funzionale: modelli per l'insegnamento</i> , во организација на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје, во соработка со Италијанската Амбасада во Скопје и Универзитетот од Палермо, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје (2-3 декември 2016)	0.5
5	Учество на семинар за обука на наставници по италијански во странство <i>Canzoni e Arie d'opera per la didattica della lingua, della cultura e della letteratura italiana</i> , во организација на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје, во соработка со Италијанската амбасада и лабораторијата ИТАЛС при Универзитетот Ка' Фоскари од Венеција, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје. (29 - 30 октомври 2015)	0.5
6	Учество на меѓународниот семинар за обука на наставници по италијански <i>Tecniche glottodidattiche: strategie per il rinforzo delle abilità linguistiche e per la gestione di gruppi differenziati</i> , Институт „Данте Алигиери“ во Скопје, во соработка со Италијанската амбасада и лабораторијата ИТАЛС при Универзитетот Ка' Фоскари од Венеција, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје (9 мај 2015).	0.5

7	Учество на 7 меѓународни Webinar <i>Maratona didattica 2018</i> , организирани од Alma edizioni и Società Dante Alighieri. (9/10 ноември 2018). (7x0,5)	3.5
8	Учество на 5 меѓународни работилници по конференциско толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје: - 21- 22 декември 2015 година - 26-27 октомври 2016 година, - 15-16 декември 2016 година, - 3-5 мај 2017 година, (4x0,5)	2
	Вкупен број поени	8.5
	Член на управен одбор на здружение поврзано со структурата	(0,3)
1	Член на Управниот одбор на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје.	0,3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	71,97
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	55
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	23,45
Вкупно	150,42

Членови на Комисијата

Проф. д-р Радица Никодиновска, претседател, с.р.
Проф. д-р Александра Саржоска, член, с.р.
Проф. д-р Анастасија Ѓурчинова, член, с.р.